

Ediție de TRAIAN RADU

TUDOR MUȘĂTESCU

SCRIERI

★★★★

★★★

VITRINELE TOAMNEI (Versuri)
PAGINI DE JURNAL (I)

Coperta de *Nicola Adrian*

EDITURA MINERVA

București — 1984

L. Inv. 1575307

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Volumul al VII-lea din seria de *Scrieri* cuprinde :

1. *Vitrinele toamnei*, versuri publicate în anul 1926 și care, de atunci, nu au mai văzut lumina tiparului.

Ulterior, autorul însuși a revăzut textul, operînd unele modificări, cu intenția de a include aceste poezii în seria de *Scrieri*.

Subliniem lirismul lor discret, reținut, melancolic uneori, spiritual, cu o tentă autoironică și de îndulcit umor. Aceste versuri completează delicat și surprinzător panopticul creației literare a lui Tudor Mușatescu.

„Nu știu de unde, pe unul din rafturile din imediata mea apropiere — și nu știu cum — a apărut un volum din *Vitrinele toamnei*. Primul și ultimul meu volum de versuri apărut pînă azi. M-am adîncit într-un fotoliu și l-am citit, după atîția ani, aproape tot. (...) M-am citit ca pe un străin, fără evocări și «suveneruri» personale, deși fiecare poezie îmi amintea exact locul și condițiile în care am scris-o. (...) Poetul, mai mult decît orice scriitor de literatură, circulă permanent în propria operă, deși — de cele mai multe ori — este, direct, în afară de ea.” (Pagini de *Jurnal*, miercuri, 9 iunie 1948.)

2. Pagini de *Jurnal*.

Concepute inițial ca un *Jurnal* în sensul strict al genului (anii 1945—1948), notațiile cvasizilnice ale scriitorului își schimbă treptat „redactarea”.

Începînd din anul 1950, vor fi intitulate *Un fel de JURNAL*, cu subtitlurile : *Replici, Fleacuri serioase, Chibrituri care se aprind numai pe cutia lor, Artificii pentru pomul meu de Crăciun*, fiind organizate, de data aceasta, pe rubrici (*Fapte diverse, Însemnări, Pro domo*).

Deși autorul respectă o ordine cronologică, totuși vom întâlni mari hiatusuri în intervalul de timp acoperit de aceste însemnări (1945—1951): „(...) Îmi reiau colaborarea la aceste «notițe». («Notițe» e un termen impropriu, pentru ceea ce scriu eu aici.) Mai repede, toate acestea — triste, grave, banale, frivole și fără o legătură de fabricație sau de «material» (măcar) între ele — s-ar putea numi *echantillioane*. Din toate textele vieții, ca și din propriile-mi dantele sau pînzeturi. (...) M-am amuzat (nu totdeauna) să culeg, să smulg și să preseț tot ce mi-a căzut sub toc, sub gânduri și sub nopți, din «flora» gândurilor mele, aproape zilnice. N-am ales. Bălării și flori. Flori tari, diverse, banale, din imensele «muscele» ale vieții, alături de flori firave, subțiri, din sera intimă a sufletului, cu soarele de-afară dogorît în geamuri, sau cu ploile tot de-acolo, burnișînd peste ele.” (*Pagini de Jurnal*, 4 noiembrie 1950.)

Astfel concepute, însemnările se constituie într-un *Jurnal* de o factură deosebită, Tudor Mușatescu dovedindu-se și aici același scriitor plin de har, care surprinde esențe și care, atunci cînd i se pare că a fost prea liric, face textului o injecție cu umor, întorcînd datele problemei, derutînd și punînd pe gânduri cititorul.

Întîlnim foarte multe notații, crochiuri redade în cuvinte cu scăpărări de amnar, care stau la baza acelor atît de originale și atît de spirituale creații, „brevetate” de scriitor și care nu au putut fi numite altfel decît „mușatisme”. Dealtfel, multe din „mușatisme” publicate în *Contemporanul* au fost selectate din paginile acestui *Jurnal*.

La transcrierea textului au fost respectate normele ortografice în vigoare.

Adresăm mulțumiri doamnei Kitty Mușatescu precum și lui Bogdan Mușatescu, pentru sollicitudinea cu care ne-a pus la dispoziție paginile inedite ale *Jurnalului*.

T.R.

VITRINELE TOAMNEI

I

TOAMNA DIN CĂSUȚA DE LA VIE

TOAMNA A POPOSIT AZI-NOAPTE ÎN VII

Toamna a poposit azi-noapte în vii...
S-a auzit de cu vreme o tăcere jilavă
Venind întortocheată pe poteci înguste și pustii.
Pașii ei au lăsat urme de rugină în otavă...
S-au culcat, mai cuminiți, lângă vetre, zgomotoșii copii,
Și, Maria cu pieptul bolnav, a fost azi mai bolnavă...

Aseară, focurile au licărit, mai mici și mai vii, la crame...
Au scîrțîit, mai prelung — pe șosea — carele cu coceni,
Și-o barză întîrziată a fluturat peste sat, înaripate năframe.
Greierii au cîntat, mai tîrziu și mai clar, în iarba
Și, dis-de-dimineată, pîndarul nostru cu ochii calzi și vicleni
Avea pulbere rece de ploaie în barbă...

Prietenă, plouă. Pomii reazimă de cer brațe umede, de cărbune.
Potecile noastre cu amintiri sub frunze veștede se-ngroapă
Ca niște trupuri peste care s-a încleiat liniștea celor patru
scînduri.

Iar norii, coborîți de vînt, par mișcătoare dune
Din care se cern sticloase nisipuri de apă,
Funigei de tristețe, ploaie pentru suflet și gînduri...

Privește afară... Ulița satului și-a strâns lacrimile în bălți de
noroi,
Ciorile s-au lipit de firele de telegraf ca niște zdrențe ude.
Vântul, neguțator de iarnă, a strâns uscăturile din pomii goi
Și, în fiecare lătrat de câine, plînsul ploilor se-aude...

Privește, într-o singură noapte, cît au căzut frunzele de
putrede și dese...
— Răni ce sîngeră deschise pe piepturi de ponoare —
Și spune-mi, nu-ți par, aracii uzi, din viile culese,
Ca mii de brațe întinse zădarnic către soare ?

INSERARE ÎN ODAIA ALBA

Ce bine e în odaie, cînd afară e amurg și toamnă și ploaie
mărunt...
Divanurile cu covoare vechi, par mai moi și mai prietenoase:
Din rame de umbră, portretele zîmbesc cu ochi mai nostalgici,
sub părul cărunt
Și genele tale par mai lungi și mai mătăsoase...

La picioarele tale — ca un câine de casă, leneș — amurgul
se lungește pe covor
Și mîinile tale îl mîngîie cu degete subțiri de lumină.
Ploaia s-a urcat ca o fetiță cu picioarele goale și ude în
pridvor
Și lipăie cu pași mărunți și deși, sub ferestrele dinspre grădină.

Pe divan, între perne, ca o pisică răsfățată, toamna toarce
lenevos...
În haina veche a vremii gîndurile noastre rod ca niște molii.
E atîta tăcere că vorbele noastre sînt de prisos
Și ascultăm ploaia de afară, cufundați în tăcere, în toamnă
și în fotolii...

DIMINEAȚA

Astăzi, toamna s-a spălat cu apă de soare pe față
Și ne-a aruncat-o apoi în ferestre, dis-de-dimineată.
Te-ai deșteptat cu ciorile ochilor grele de lumină,
Cu mîinile somnoroase și albe de somn și de odihnă.
Și, ca o primăvară mică, ai venit în cerdacul dinspre grădină
Și ne-am sorbit laptele, bun și cald, în soare și în tihnă...

Apoi am suit pe poteca încă umedă de rouă, din vie,
Degetele tale, ca niște porumbei, au ciugulit grăunțe moi de
razachie
Și ochii tăi au băut însetați aerul tînăr de soare și de
dimineață.
Ne-am oprit puțin, să ne odihnim liniștea pe banca din
mijlocul viei
Și-am privit valea care răsufila nori de aburi și de ceață
Și trenurile care tăiau brazde negre, ca niște pluguri arînd
rugina cîmpiei.

De-a lungul șoselei, satul, ca o gospodină curată și
muncitoare,
Își zvînta casele întinse ca niște rufe albe la soare.
În curtea noastră, vierul spăla noaptea din butoaiele
desfundate,
Alături, nepoțelul lui desculț se zbenguia cu un dulău
Și-n lacul lucitor, ca un ciob de oglindă cu apele reci și
neturburate,
Soarele se scâldea, gol și tînăr, ca un simplu flăcău...

FLORILE

Vierul a pus pe masa așternută curat, flori de toamnă, culese
pentru tine.

(Vierul nostru te iubește mult, fiindcă îi dai tutun „furat“
de la mine.)
Spre mâinile tale, se pleacă să bea lumină și însuflețire,
Clopoțelii stîngaci ca niște țărăncuțe îmbrăcate orășenește în
rochi,
Ghicitorile, jupînițe anemice cu suflet prea mult, pentru
trupul subțire
Și macii nedormiți, cu cearcăne vinete sub ochi.

Cicorile, pe care cerul și-a-ntins, lunguiet, pensulele maiate în
azur,
Crăițele triste, ca niște castelane cu rochii galbene de velur,
Garoafele, țigancuțe oacheșe cu ochii ascunși sub roșu tulpan,
Tufănelele veștede, ca niște fete bătrîne și nemăritate,
Gălbeoare-ofticoase, cu trupul prea alb și obraji de șofran
Și tămîițele cucernice, ca niște maici vinovate.

Te-am privit cum le-ai luat în brațe și-ai mîngîiat pe fiecare.
Între atîtea flori, mi s-a părut o clipă, că ești o soră a lor
mai mare ;
Și pe cînd mâinile tale așezau florile în vasul de lut smălțuit,
Gîndul meu ți-a desprins dintre ele lujerul trupului pal,
Ți-a băut parfumul sufletului curat și neprihănit
Și te-a închis cu clipa aceea în amintire, ca într-un vas
luminos de cristal.

FRUCTELE

Toamna darnică, ți-a trimis un coș cu fructe din roadele ei.

Azi-noapte, piticii cheflii din vie, au ținut sfat între ei
Fiindcă le spusese toamna să culeagă, tot ce e mai bun,
pentru tine.

Unul mai tînăr ar fi vrut să-ți aducă smochine,
Și ceilalți au rîs de el, tăvălindu-se în iarbă,
Și i-au aruncat în barbă licurici (fiindcă și piticii cei tineri
au barbă).

Altul s-a urcat apoi, ca o veveriță cu pantaloni, pe uluci
Și de-acolo, în nucul cel mare ca să culeagă nuci ;
Alții și-au așătat hainele în ghimpii de pe ruguri
Și și-au zgîriat mâinile, ca să culeagă mure coapte, și alți
doi, coarde cu struguri ;
Iar piticul cel tînăr fugea prin iarbă, cît putea de iute,
Abia ducînd în brațe două pere pergamute.

Piersicii au întins ramurile grele de roade rumene și catife-
late,
Și-un pitic, surd și șchiop, le-a cules, întins, la tulpină, pe
spate.

Un altul a adus scufa roșie plină cu prune brumării
Și le-a răsturnat, ca un pumn de mărgele, în coșul împletit
din răchite vii,
Și tocmai la urmă, ostenit, de-abia mai putea poteca să suie,
Bunicul piticilor, cu luleaua în gură, a adus în cîrcă o gutuie.

În mijlocul nopții, coșul era plin în lumină de lună, ca
într-o maramă...
Piticii, de bucurie, se-mbătaseră cu must nou furat de la
cramă,
Și ascultau pe unul povestind cum într-o noapte a văzut
în mijlocul viei
Pe băiatul vierului nostru vrînd să fure un fir de busuioc
din sînul Mariei ;
Și tocmai cînd ascultau — rîzînd cu poftă — pe cel
îndrăzneț în povești,
Au tăcut... fiindcă însași toamna... venea, ducînd o creangă
încărcată cu mere domnești.

Acum, coșul cu fructele culese de pitici azi-noapte
Odihnește înaintea ta și te îmbie cu aromă de struguri și
parfum de piersici coapte ;
Ai vrea dintr-o dată să guști toate fructele cu trupeșe
făpturi,

Și ochii tăi privesc lacomi și voluptuoși, ca două guri,
Spre coșul în care fructele s-au îmbrățișat acum,
Într-o orgie vegetală, de carne, sevă și parfum.

Soarele, fată bătrână cu degete îndemînaticice, brodează
minuni pe masa din cerdac.
În mîinile tale, ca-n niște căngi fragede, boabele de struguri
se desfac

Și lunecă pe masă, durdului și grele,
Împrăștiate ca un pumn lucitor de mărgele,
Pe care buzele tale le prind și copilărește le crapă
Ca pe niște baloane mici, din care mustește miere, lumină și
apă...
Apoi — ca o daltă de fildeș — ți-ai înfipt dinții într-o pară
aurie.
Sînge alb de must a țîșnit în broboane mici din rana vie
Și degetele tale i-au strivit carnea și-au lăsat urme pe pielea
lucitoare,
Ca o mîngiere de flăcău chefuit pe-un sîn involt de fată
mare.

După aceea ți-ai mînjit buzele cu cerneala dintr-o mură ;
Și păreai o școlăriță care își moaie tocul în gură,
(Cînd rămîne gînditoare în fața caietului cumpărat de
curînd)
Fiindcă nu știe să sublinieze, cu-o linie ori două, felurile
părți de cuvînt.

Ca un copil care nu mănîncă nimic, fiindcă vrea dintr-o
dată tot,
Ai schingiuit fructele toate cu mușcăături capricioase de
despot ;
Și-n cele din urmă, necăjită că nu știai cu care să începi,
Ai rămas pe gînduri și, poate, ai început să pricepi
De ce îmi place să savurez bob cu bob, un strugure cu
roduri moi
Și de ce, cîteodată, eu tot mai spun că e o mare deosebire
între noi...

O trăsură a trecut repede cu zgomot de roți și fierărie grea,
Și-a stîrnit în urma ei — ca o dîră de fum — seara ațipită
în praful de pe șosea.
Spre cerdacul nostru, unde încă e soare, seara începe să suie :
În văile satului, ca o ceață turbure se strînge,
Apoi se încîlcește prin vii, și aracii se-nfig în trupul ei ca
niște cuie ;
Și din fiecare rană picură o stea luminoasă de sînge...

Privește-o cum a intrat în sat și-au ieșit moșnegii s-o
întîmpine în porți...
— Moșnegii satului blajini care se gîndesc în fiecare zi la
cei morți —
Și seara, ca o țigăncușă alintată, stă puțin pe genunchi la
fiecare,
Sufală, ca să se joace, în pale subțiri, fumul din lulele lor
înnegrite ;
Apoi intră-ntr-o curte și răstoarnă pe-un ștergar o mămăligă
cît luna de mare
Și-n urmă, pleacă înainte pe ulița satului, scuturînd clopotele
de la vite.

Uite... Acum, seara a ieșit în fuga mare afară din sat,
Petrecută cu alai de copii desculți și ciini răgușiți de lătrat,
Și s-a oprit puțin să se odihnească lîngă troița îngenuncheată
cucernic în drum.

Prin vii, în urma ei, focurile pîndarilor sfielnice și mici
Se-aprind să pîlpîie pentru o noapte întreagă de-acum,
Scuturate, din poala ei, peste sat, ca un roi luminos de
licurici...

Peste puțin, seara va ajunge pînă sus la noi
Vestită de greierii anonimi și de foșnetul foilor de păpușoi.
Zorelele din cerdac își vor închide pîlniile — spre soarele
apus — ca o timidă dojană,

Mîinile mele îți vor mîngîia mîinile mai lung și mai apăsate,
Iar sufletele noastre îngenuncheate alături, vor asculta în
seară, ca într-o strană,
Amurgul, ca un clopotar bătrîn, tocînd de vecernie în turla
bisericii din sat.

PRIETENII

Duminică seara, prietenii noștrii de aci, au venit pentru cea
din urmă oară la masă :
Preotul surd și bătrîn căruia îi place vinul vechi și pastrama
grasă
Și învățătorul din sat care citește pe Musset și te iubește în
taină
Și care, de cîte ori îl întrebi ceva, răspunde frumos și se pică
pe haină.

După masă — ca de obicei — ne-a adus cafelele în salonaș,
fata din casă.
Părintele, care mîncase mult, și-a mărturisit din nou că e
destul de frumoasă.
Iar învățătorul, după ce a numărat cu atenție florile zugrăvite
pe tavan,
Te-a rugat timid să cînti, „pentru ultima oară“, ceva la pian.

Ai deschis pianul și noi am tăcut cîteșitrei.
Degetele tale au ciugulit întîi clapele, ca niște porumbei
Și brațele-ți goale s-au mișcat apoi alb și grațios pe clape,
Cu lunecări de lebede pe drumuri moi de ape.

Ai cîntat în seara aceea, melodios și trist, o romanță
demodată ;

Părintele, cu emoție, ți-a sărutat laic fruntea catifelată
Iar învățătorul și-a șters pe ascuns o lacrimă tremurătoare
Cu batista de borangic pe care o poartă numai în zi de
sărbătoare.

Apoi — am jucat cîteșipatru, la gura sobei, tabinet.
Părintele își potrivea mereu ochelarii pe nas, fiindcă nu
deosebea Riga, de Valet
Iar învățătorul te lăsa să cîștigi, crezînd că nu vedem
Și repeta în gînd privindu-te... *Si je vous le disais pourtant
que je vous aime...*

Tîrziu, prietenii noștrii s-au ridicat să plece...
I-am petrecut pînă la poartă și i-am văzut plecînd tăcuți prin
ploaia rece,
Cîinii din curte asmuțiți, ne-au cunoscut și s-au gudurat pe
lîngă noi,
Mîrîind încă spre șoseaua de unde se auzeau ritmic cizmele
părintelui lipăind prin noroi.

TRENURILE

Trenurile se tîrăsc ca niște larve negre pe șes...
Din cerdacul nostru, unul lîngă altul, le privim ades
Și-n urma lor, gîndurile noastre spre departe curg,
Trenuri cu lanternele stinse, lunecînd pe șine de amurg.

La noi, au venit vînturile toamnei și ploile dese...
Focurile pîndarilor au lăsat urme negre prin viile culese
Și în căruțe grele au plecat butoaiile, cu vinul volburat de
spume,
Spre orașul cu cîrciumi multe, pline de fum și cîntece de lume.

Zdrențe din porumburile culese au putrezit pe ponoare.
Veselia cramelor rodnice s-a închis sub uși de stejar cu grele
zăvoare

Și calul poștașului care ne-aduce jurnale, abia mai răzbate,
Cu cărucioara în spate, pe drumurile pustii și defundate.

În curînd, vom pleca și noi din casa albă de la vie...
Fără lumina fapturii tale, casa va rămîne oarbă și lîncezie
Fără ropotul pașilor tăi mici, va amuți prietenosul pridvor,
Și, lipsite de căldura mîinilor tale, zorelele plăpînde s-or fana
de tristețe și de dor.

În curînd, vom pleca și noi spre oraș într-unul din trenurile
pe care le priveam în asfințit,
Scurmînd ca niște rîme uriașe pămîntul jilav al cîmpiei
Și vom simți în sufletele noastre un plîns amar și potolit
Privind din tren, căsuța noastră, ca o batistă albă fluturînd
din mijlocul viei.

Căsuța noastră va strînge la ferestre privirea lucrurilor toate
din odaie...
Și ferestrele, ca niște ochi triști, vor plînge lacrimi de ploaie
Și va privi spre noi din mijlocul toamnei și al tăcerii
Coliba pîndarului cu acoperișul pe ochi, ca o mîna pusă
streășină vederii.

Gîndește-te puțin, ce va rămîne după plecare în odăița
noastră.
Petale — din crizantemele tale albe — vor cădea ca o zăpadă
veștedă lîngă fiecare glastră,
Cărțile de pe etajeră vor medita, așteptînd să le deschidă
mîna dragă
Și portretele își vor șterge de pe buze zîmbetul cu care ne-au
privit o toamnă întregă.

Vor dormi, somn de mătasă, așteptînd să te îmbrățișeze,
pernele de pe divan ;
Chinezii de pe ceștile de ceai vor plînge oblic lacrimi
minuscule de porțelan,
Ursul de lîngă patul tău își va suga unghiile, plictisit că nu
vii să-l mîngîi pe blană

Și, va îngenunchea în nisip să-ntrebe constelațiile de tine,
arabul de pe scoarța persană.

Prietenă, va trece vreme multă și nebăgată în seamă, pînă
cînd
Va veni iarăși timpul să ne întoarcem în odăița pe care o vom
părăsi în curînd,
Și unde amintirea ceasurilor petrecute în înțelegere și prietenie
Se va irosi de așteptare și se va destrăma, ca un puf suav de
păpădie

În curînd, vom pleca. Ca într-o raclă vor rămîne aici, ale
amintirilor moaște ;
Și dacă vreodată sufletele noastre se vor înstrăina și nu se
vor mai cunoaște,
Și dacă din „tine“ și din „mine“ vom crede că-m luat tot
înapoi,
Va rămîne, comoară îngropată în toamnă, căsuța de aci cu tot
ce-a fost mai bun din noi.

În orașul meu de provincie, fetele nu mai iubesc ofițerii din
garnizoană ;
Citesc romanele lui Ardel (deși tot Bordeaux a rămas autorul
lor favorit)
Și, după ce vizitează muzeele de la Roma și Paris, în goană,
Se mărită și rămân însărcinate, cu promtitudinea eroinelor
din „volumul oprit“.

În orașul meu de provincie, e viață simplă și pace multă...
Trenuri sosesc puține și călătorii străini sînt priviți cu
neîncredere și cu teamă ;
Tot ceea ce spun ei, nimeni nu înțelege și nu ascultă,
Și, lumea din care vin ei, nimeni n-o regretă și n-o cheamă.

Pe mine, oamenii m-au recunoscut cu greu și mi-au privit cu
compătimire
Îmbrăcămintea și fața cu obrazul stors
Nu știu cine le-a spus că eu port cu mine o poveste laică de
iubire,
Și-am înțeles, din tăcerea lor, că se întrebă pentru ce m-am
întors ?

Bunica, m-a întrebat de tine, iubito, și mi-a dat (ca să mă
apere de rele), un crucifix ;
Rudele cealalte au făcut în cinstea mea interminabile
sindrofii,
O nepoată de șaisprezece ani mi-a trimis o scrisoare de
iubire iscălită X,
I-am trimis o cutie cu bomboane și m-am gîndit la tine în
fiecare zi.

ÎNTHIA ZI DE TOAMNA

O ploaie mărunță a tăcănit pe toate streșinile, azi-noapte...
Toamna a intrat în oraș pe străduțe lăturalnice.
La vecina mea, au vegheat toată noaptea rude localnice,
Și, gutuii din grădină, și-au scuturat — spre zori — fructele
prea coapte.

De dimineată, florile de pe straturi au făcut mătăanii spre
pămînt.
Funcționarii au trecut spre birouri, cu umbrele la sîrme
legate cu sfoară,
Pe maidan, copiii n-au mai înălțat zmeie turcalețe în vînt,
Și cineva mi-a spus că vecina mea trage să moară.

În odaia mea, portretul unei fete de astă-vară, s-a posomorît.
De la fereastră, picăturile de ploaie mi s-au părut fluturi de
apă ce zburdă ;
Pisica, lîngă sobă, a moțait toată ziua ca o bunică surdă,
Și factorul poștal avea azi un șal de lînă verde la gît.

În amurg, la vecina mea, s-a aprins de cu vreme lumina la
geam.
Peste zi, s-a auzit zgomot de topoare care sfarmă
Lemne de foc, în curți. Și, fără să vreau, m-am trezit că
ascultam
Toamna, suflînd în goarne triste, stingerea la cazarmă.

Spre seară, m-am uitat în oglindă și, repede, m-am dat în
lături ;
Întîiul fir de păr alb l-am găsit încărunțit pe tîmple.
O flașnetă s-a oprit și-a cîntat o romanță de iubire la
cîrciuma de alături...

La vecina mea s-a întîmplat ceea ce trebuia să se întîmple...

PENSIONARIII

În orașul meu, pensionarii vin, în fiecare zi, la cafenea,
Măsurînd trotuarele cu pas orientat și grav ;
Se așază, de obicei, spre stradă și sorb, multă vreme, dintr-o
cafea,
Iar dacă unul nu vine într-o zi, ceilalți știu că trebuie să fie
bolnav.

Cînd ploile toamnei șiruie cenușiu pe burlane
Și frunzele se strîng putrede pe marginea străzilor vechi,
Îi vezi venind, sub umbrele, înfășurați în tarlțane,
Cu șoșoni demodați și cu vată în urechi.

În fiecare toamnă, pensionarii mor încet,
Cum se sting, în trenuri, lămpile care nu mai au ulei ;
Cei rămași știu că — pînă în ajun — cel mort jucase tabinet
Și stătuse, la fereastră, de vorbă cu ei.

Și cînd trece, prin fața cafenelii, convoiul celui dus,
Prietenii ies binișor în ușă cu fețe de pergament, gînditoare
Și, fiecare din ei, privește la ceilalți și se întreabă cu fiori
reci pe spatele adus :
— Care din noi va trece cu dricul, pe aici, data viitoare ?

ULICIOARELE

Amurgul, ca un lampagiu cu haine cenușii și murdare,
Aprinde lumini mici și roșcate la ferestre și în felinare.
Cele din urmă frunze se desprind și cad din pomii aproape
Și ulicioarele se strîmbă, păzindu-se să nu calce în bălțile de
goi
noroi.

Ulicioarele de provincie, cu case mici și colțuri multe de
stradă,
Mucezesc în ploaie cu tot adăpostul de streșini plecate.
Toamna, a urcat o cucuvea pe un gard, în dreptul unei
ferestre, să vadă
Dacă mai trăiește, de acum un an, o fată bolnavă, întinsă
pe spate.

Casele friguroase și-au răzimat capetele, ca niște călători
în tren ;
Caterincile amurgului cerșesc pe la porți învîrtind același
refren
Și, în deschizătura porților, fete palide ies cîteodată
Și cer, cu ochii nesărutați și plînși, o „planetă de fată“.

Fără lume, trece — cu dricul primăriei — o înmormîntare de
om sărac.
Cîteva rude, stropite de noroi, merg vorbind liniștit despre
cel care murise
Și numai așa, ulicioarele de provincie — cu teamă și
curiozitate — ferestrele își desfac,
Și numai pentru că trece un mort, vezi — oameni vii —
la ferestrele totdeauna închise.

GOSPODINELE

În curți, butoaiele mucedate au desfundat guri lacome spre
soare.
Dovlecii și-au grămădit arama veche, în maldăre, pe lîngă
uluci,
Lemnele de foc se despică, plesnind sub topoare
Și pisicile, prin poduri, se rostogolesc alergînd după nuci.

Gospodina a ieșit în curte, cu pieptul gol și mânecile
suflecate ;
Ușuie, de lângă strugurii întinși la soare, găinile și cocoișii ;
Cazanele cu bulion forfăie ca niște iaduri înfocate,
Și, în fiecare curte, se văd orgii de pătlăgele roșii.

Seara, în camerele curate, cu gutui strânse între ferestre,
În sobele cu coșuri curățite de curînd, focurile se aprind și
rămîn ;
Dulceața de piersici tomnatice aromește în borcanele date la
zestre,
Și nu se poate ca vreun greiere rătăcit să nu-și încerce vocea
de sopran bătrîn.

Afară, seara aduce ploaie și agață ciori pe vîrfuri de cruci.
Pentru că a isprăvit treburile din vreme, gospodina e
frumoasă de mulțumire,
Și, ostenită de trudă, se așază la gura sobei — cu picioarele
în papuci
Și cu mîinile parfumate cu *Eau de Cologne*, deschide un
roman tradus, de iubire.

CERȘETORII

În orașele mici de provincie, sînt cerșetori mulți și bătrîni
Cu picioarele bolnave și cu răni, vii și murdare, pe mîini
Și toamna, ca pe niște zdrențe, îi mătură de pe drumuri,
și-i trimite
Pe lângă ușile bisericilor, ca pe niște zdrențe mototolite.

De ce nu vor să moară cerșetorii cu trupuri bolnave ?
Mîinile lor cerșesc viața, întinse și schilave ;
Și pe buzele lor vorbele se-nclîcesc fără înțeles,
Ca niște viermi dintr-un cadavru, care se tîrăsc și ies.

De ce nu mor cerșetorii, cînd ploile toamnei cad peste ei,
Și frigul îi mușcă și noroaiele se lipesc de ei, ca un clei ?
De ce nu mor cerșetorii bătrîni, bolnavi și sărmani...
Și azi a trecut, în dric alb, o fată de douăzeci de ani ?

GRĂDINILE

Toamna, grădinile mor teatral, ca niște curtezane care au
iubit prea mult
Și și-au jertfit iubirii, pînă în ultimul ceas, ființa bolnavă.
Au fugit apoi, departe de orașul cu oameni cunoscuți,
cu amintiri și cu tumult,
Și-au venit, într-un colț de provincie, să soarbă — în
liniște — demult pregătita otravă.

Toamna, grădinile se usucă și se subțiază, ca niște domnișoare
bătrîne
În sufletul cărora, nădejdea din urmă, se-ntunecă și moare
Cu ultima șuviță de păr nevopsit, care va încărunți pînă
mîine
Cu cel din urmă amurg, în care zarea a topit ultimul șir
de cocoare.

Toamna, grădinile îngălbenesc și se sting ca niște fete cu
obraji de ceară,
Care abia se mai pot tîrî, pînă la fereastra pe sub care o
flașnetă trecuse,
O flașnetă cu aceeași romanță învîrtită în fiecare seară,
Și pe care n-o mai pot fredona buzele arse de sînge cald și
tuse.

Toamna, grădinile mor, grațios și inutil, ca niște fete de
pension amozate în vacanța mare
Și care nu vor să se mai întoarcă la școală cu sufletul greu
de o dragoste „neînțeleasă“.

Fete anemice, ce presară maldăre de flori pe patul din odaia
de culcare
Și se culcă apoi între ele, îmbrăcate în rochia (cusută pe
ascuns) de mireasă.

Toamna, grădinile mor în plîns de burlane cobitoare,
(Înmormîntate în vreme sub giulgiuri uscate de foi)
Toamna, grădinile mor în filfiitul fiecărei pasări călătoare,
Toamna, toate grădinile mor în noi.

REINTOARCERI

Te-am revăzut, ca-n versurile poezilor sentimentali,
Într-un amurg de toamnă provincială.
Am privit drept în ochii tăi nostalgici și „medievali“
Și ți-am sărutat mîna, fără vechea timiditate sentimentală.

Poteca spre vila albă, cu terasa leșinată liric în brațele
turnului conic,
Am urcat-o, fără gânduri și fără să-mi încetinesc pasul.
N-am mai simțit, ca să mă pot apropia, nevoia unui tonic
Și nu mi-am mai privit, la fiecare pas, ceasul.

Nu mi s-a mai părut, ca altădată, că viu la tine prea devreme
Și n-am mai repetat, în gând, cuvinte știute pe de-a gata ;
N-am mai aruncat, băltoacelor care îmi stropeau hainele,
blesteme,
Și nu mi-am mai potrivit de douăzeci de ori cravata.

Am venit, simplu, cum aș fi venit să-mi văd un prieten sau o
rudă.
Am privit cît au crescut, în patru ani, creștetele brazilor uzi.
Am văzut cît de frumoasă e toamna în grădina ta desfrunzită
și udă,
Și am surîs, trecînd pe lîngă banca mucegăită sub aguzi.

Am intrat familiar în salonașul din turnul în care a trăit, sub
zăbrele, iubirea noastră
Și te-am regăsit, aceeași, între lucrurile neschimbate an de an ;
Am observat singura noutate : un patefon, cu pilnia albastră
întinsă, ca o tiflă umflată și obraznică, spre pian.

Bibelourile cu care privirea mea a fost prietenă, cînd mă
dureau tăcerile tale,
M-au recunoscut și, în numele lor (fiindcă emoția le-a
sugrumat graiul)
Gheșa de porțelan mi-a urat „bun venit“, clătînîndu-și capul
pieptănat cu părul peste urechile goale,
Și mișcîndu-și, cu grație de menuet, spre dreapta și spre
stînga, evantaiul.

Noi nu ne-am spus nimic și, totuși, ne-am gândit, complici,
spre altădată.
Spre dragostea noastră (deși fiecare sîntem convinși c-a fost
numai a lui),
Spre dragostea noastră, naivă, curată și îndepărtată,
Pe care sufletele noastre n-o vor mai putea da, nici cere,
nimănui.

Spre dragostea primului sărut, pe care îl înțelege gura
(Deși sufletul îl înflorise demult — nufăr pe apele sale),
Spre dragostea primei îmbrățișări, pe care n-a premeditat-o
făptura
Și pe care a dorit-o, totuși, înăbușit, ca o inimă bătînd sub
pieptar de zale ;

Spre dragostea plimbărilor pe poteci așternute cu lună ;
Spre dragostea lacrimilor simțite pînă sub gene și totuși
neplînse ;
Spre dragostea primei nopți, trecută împreună
În fotolii alături, cu iubire legănată în leagănul mîinilor
strînse ;

Spre dragostea la care ne-am gândit amîndoi, fără să ne
mărturisim,
Spre dragostea îngropată, aci, în salonaşul verde ca un crîng,
Unde, după atîţia ani, ne-am întîlnit — lîngă acelaşi mormînt
— ca într-un ţintirim,
În care lacrimile celor ce vin cîteodată, nu se văd şi nu se
plîng...

MIIINILE

RINDUNICA

Spre cuibul părăsit în mine, ca sub o streăşină-n ruină
Sufletul meu a pornit să se întoarcă dornic de linişte şi de
lumină,
Ca o rîndunică cernită, nestatornică şi drumară,
Cu aripi deschise, vîsle mici lopătînd în primăvară.

Rîndunica şi-a grăbit mersul şi-a zburat aproape de pămîntul
viu,
Simţînd că se pregăteşte furtună în amurgul greu de nouri şi
de zăduf
Şi-a plutit mai repede spre cuibul ştiut, la capătul drumului
pustiu,
Spre cuibul cu somn pentru ochii sîngerăţi de vînt, pentru
trupul trudit, cu linişte şi puf.

A văzut cum ramurile pomilor, cu roiuri de flori, se clatină
şi se îndoaie ;
A auzit tunetul, bolovan rostogolit în văzduh ca-ntr-un adînc
de ape,
A simţit lovindu-i aripile, pietricele rare şi grele de ploaie
Şi inima şi-a simţit-o bătînd mai repede, spre cuibul mereu
mai aproape.

Cînd a ajuns sub streășina știută, a piuit lin, cu aripi de
ușurare...
Dar aripile s-au îngreunat dintr-o dată, ca brațele unui piept
în care a pătruns o suliță ;
Din cuibul de altădată, vîntul prăvălea ruina, moloz și
bețișoare,
Și cu ochii închiși, rîndunica a căzut ca o piatră vie, din
văzduh pe uliță.

Și-a rămas așa în gândurile ei și în furtună...
Sînge cald i-a podidit ciocul, izvorît din inima strivită,
Și-a încrucișat brațele cerînd iertare cuibului, mormînt închis
peste vremea bună,
Și-a așteptat moartea, sfîșiată și pocăită.

Se scuturau florile din grădini, fluturi morți în poala
vîntului...
Din aerul cald, amețiți și orbi, cădeau pe spate cărăbuși,
Fulgerele încolăceau șerpi de fosfor la sfîrșitul pămîntului
Și tunetele, ca niște nebuni scăpați, zgîlțiau țîțînii la ferestre
și la uși.

Rîndunica murea în înnoptare, copleșită de tristețe și de
amintiri.
Suflet căzut, cum numai sufletele pot să cadă, din lumină în
noroii ;
Iar peste ochii împăienjeniți de lacrimi topite în firișoare de
sînge subțiri
Moartea îi strîngea, ca o mîngîiere, aripile ude și moi.

Atunci a zărit o lumină, cremene ce-a scăpărat
La o fereastră mică, în noapte, undeva...
Și-a strîns ultimile puteri într-un zbor orb și clătinat,
Și-a zburat, izbindu-se ca o frunză adusă de furtună, de
fereastră ta.

Ai deschis, și-ai întins în noapte, spre rîndunica în agonie,
Brațele tale albe ca două lujere de lumină.
Din palmele-ți mici și moi i-ai făcut cuib de puf și de mătase
vie,
Și rîndunica a primit peste sufletul ei ud, răsuflarea ta caldă
și blajină.

Și-așa, rîndunica și-a recăpătat viața, din căldura mîinilor
tale ;
Cu mîngîierea lor ai știut s-o însuflețești și s-o îndrumi,
Și numai tu de acum, cu mîinile-ți mici și pale,
Poți s-o mîngîi, s-o lași să zboare, s-o sugrumi.

PIANUL

Lui Theodor Solacolo

Seara se prinde ca o plasă de păianjen în colțurile salonului
prietenos
Cu lucruri știute, familiare și sumbre ;
Așezată la pian, sub abajurul de pergament luminos
Pari o prințesă albă, peste tăcere și peste umbre.

Mîinile tale, pelerini albi veniți cu amurgul și cu liniștea,
Îngenunche și-și lipestc fruntea de clape.
Pianul e un templu în care își vor spovedi neliniștea
Cu freamăt de frunze lovite, cu murmur molatec de ape.

Mîinile tale, cuib de lumină în care sufletul tău a descins,
-- Pasăre ostenită de primăvară și de înălțimi de hău —
Cuib în care sufletul ți s-a odihnit și s-a destins,
Mîinile tale au îngemănat aripi albe sufletului tău.

De aceea sufletul tău cântă cu mâinile tale...
Și notele atinse se luptă și scapă,
În plîns potolit și alb de vestale,
În țipăt noptatic de pasări de apă.

Mâinile tale, sufletul tău, simfonie păgînă...
Imn îngeresc, tămîie-n spirale spre bolțile-albastre,
Furtună de valuri și pace de stîină,
Romanță banală din vremile noastre...

Sufletul tău, mâinile tale, mîngîiere bună și caldă,
Gheare încleștate în care te zbați și sîngeri,
Flori de ceară în care roua ochilor se scaldă,
Aripi de buhnă, aripi de înger...

CRINII

I

Cine n-are o grădină în care și-a sădit florile sufletului numai
pentru el,
Ca un grădinar bătrîn care vrea să-și aibă florile cele mai
dragi lîngă casă și lîngă viață,
Să-și plimbe seara, pașii și gîndurile printre ele, încetinel
Să le soarbă parfumul, pe ferestrele deschise, în fiecare
dimineată ?

Florile sufletului, flori de ceară, flori de neliniște și trudă...
Grădină moartă, grădină de basm, paradis umil al celor ce
n-au murit,
Flori de umbră, flori de sînge, flori de pace și de lumină
crudă,
Ca fiecare, v-am strîns și eu în grădina mea și v-am sădit.

Grădină moartă, cu morminte mici, cu morminte vechi, cu
morminte multe...
Paradis umil și luminos, ca păienjenișul lacrimilor topite pe
gene,
Grădină de basm, florile tale toate sînt visuri smulte
Și fiecare vis e un Făt-Frumos, ucis pe urma unei Cosînzene.

Florile sufletului, florile mele, grădină de reculegere și pace...
În mijlocul vostru, cu voi, printre voi, m-am ascuns, ca omida
în pom,
Ca o broască urîță, visînd frumos sub carapace
În mijlocul drumurilor pe care viața strivește, cu care, cu vite,
cu pașii fiecărui om.

II

În grădina mea sînt flori multe pe straturi de umbră și pe
poteci de soare.
Amintirea și-a topit parfumul, ca o sevă, în fiecare floare...

Mărgăritare, lacrimi mici împietrite pe fire moi de gene
plecate,
Liliac, cupe deschise din care a picurat neliniște primăvara,
Crizanteme ostenite de nopți albe, ca sîinii pe care au murit
fanate,
Garoafe de sînge, ca sărutările pe care le culege sara.

Roze albe, sîinii cei dintîi întrezăriți în vise...
Lalele fără de parfum, femei pe care nu le-am putut iubi,
Dală, brațe voluptoase, otravă prelinsă pe buze chemătoare și
întredeschise,
Maci grei de opiu, nopți de așteptare și de insomnii...

Ai intrat în grădina mea și-ai vrut să-mi smulgi toate florile,
Grădină nouă să sădești cu mâinile tale ;

Dar mîinile s-au oprit și nu și-au smuls surorile,
Ci le-au privit și le-au mîngîiat cu degete subțiri și moi ca
niște petale.

De atunci, mîinile tale au rămas între flori în mijlocul grădinii
Și-n noaptea cea dintîi au înflorit crinii.

III

Mîinile tale, crinii mei din grădina de basme...
Altar peste care genunchii mei s-au plecat cu credință nouă,
Flori de iubire pe care mi-am lăsat fruntea să se razme
Potire în care ochii mei au plîns, din noaptea lor luminoasă
rouă.

Crini albi, ca trupurile fără sînge din nopțile de groază și
vedenii,
Flori de lumină în care sufletul, fluture mort, și-a scuturat de
pe aripi polenul de aur,
Grădina mea v-a aprins candelile albe, în care sufletul pune
mirodenii
Și arde cu parfum de moarte, cu parfum amar ca sucul de
laur.

ROMANȚA

În casa mea cu lucruri vechi și cu ferestre închise
Anticărie de amintiri, bazar cu vechituri de vise,
Soarele n-a pătruns niciodată.

.....
Tu știi c-am mai iubit o dată...

Nu m-am gîndit vreme multă, nici la oameni, nici la pămînt
și nici la cer.
Din aurul vechi al trecutului am șlefuit cu migală de bijutier
O raclă în care să-mi îngroape sufletul cei ce-l vor găsi.

.....
Tu ai deschis ușa într-o zi.

În casa mea, mîinile tale au adus în ele lumină, ca în potire
albe de crini.
Din ele am băut soarele și primăvara risipită prin grădini,
Pentru rănile sufletului au fost feși albe de pînză curată...

.....
Acum, tu singură îți mai amintești că eu am mai iubit o dată.

II

STROFE PENTRU O DRAGOSTE LAICĂ

IMAGINI ÎN OGLINDA TA

MATINALA

Și-n dimineța asta, în odăița albă
Decorul e același. Lascive pe divan
Dorm perne de mătăsa. Alături, pe pian,
Flirtează într-o ramă, un crin imberb și-o nalbă.

Pe jos, demult deschisă la cea de-a doua filă,
O carte meditează eternele nimicuri...
Pe scoarța din perete, spre Mecca, prin nisipuri,
Călătorește arabul călare pe cămilă...

Pe-aceeași etajeră, depozitați umil
În rame ajustate după fotografie,
Privesc banal spre tine, amanții de hîrtie
Cu capete întoarse *trois-quarts*, sau de profil.

Dresat, *Chèri*, cățelul, așteaptă lîngă ușă...
E zece dimineța și nu-i deschizi să iasă,
Căci dormi încolăcită în patul de mătăsa
Cu ochi plumboși de trudă și trupul de păpușă.

Iar mai tîrziu, pendula c-un tremurat subțire,
Anunță miezul zilei, metalic și cuminte...

Și te deștepti... Tiranic un gînd îți vine-n minte :
Aseară... bal... minciună... șampanie... iubire...

Te uiți silit alături... Culcușu-i gol în pat...
A dispărut strategic, amantul pățimaș,
Și caști cu brațe-ntinse gîndind : a fost slujbaş...
Și-n aer simți parfumul specific de păcat.

Chèri a prins să latre în stilul lui păgîn...
— Mămica-a fost bolnavă, ei haide-acuma, taci !
Și soarele prin geamuri se uită cum te-mbraci
Ca un monoclu-n ochiul unui satir bătrîn.

TERȚINE PENTRU ALBUMUL CU SCOARȚELE MARON

Am răsfoit albumul cu scoarțele maron,
În care doarme, asemeni unui defunct în raclă,
Uitat pe etajeră, trecutu-ți de carton,

Și-am revăzut femeia pictată pe copertă,
Ținînd în mîna nudă, cu mușchi întinși, o faclă
Cu flacăra verzuie și oarecum incertă.

În colțul primei pagini, ai însemnat o „dată“.
Aveai pe-atuncea, Riri, nici cincisprezece ani ;
Am cunoscut din scrisul înalt și fad, de fată.

Purtai, desigur, bucle și ghețe fără tocuri
Citeai la geografie, de oaze și banani
Și-n recreații, roșă, jucai naive jocuri.

M-a-nduioșat portretul lipit pe prima filă ;
În haine de paradă, un blond locotenent,
Întîia tresărire, întîia ta idilă...

„*Je t'aime*“, pe colțul pozei, era-nsemnat cu grijă,
Și-adăugat alături (cu scrisu-ți eminent)
„Căzut pe Valea Putnii la 15 mai, de-o schijă“.

Apoi, din filă în filă, documentat și logic
Se înșirau portrete, scrisori și amintiri
Lipite și dateate în ordin cronologic...

...Un tînăr în jachetă, rezemat rigid de-un soclu...
Un magistrat, cu buze și degete subțiri,
Un diplomat (cu *guêtres*, jachetă și monoclu).

În colțul fiecărui, scriseseși adnotații...
Urmau apoi colege, în rochii lungi de școală
Scriind pe franțuzește banale dedicații,

O copie sau două după-un faimos tablou,
O mare, pe furtună, cu valuri mari de smoală,
Felicitări primite festiv de Anul nou,

Diverse ilustrații, cu mori în stil flamand,
Compozitori celebri, pescari surprinși de ploaie...
Și-ntr-un halat de pînză, un tînăr doctorand

Inoculînd o față cu serul antirabic ;
Iar la sfîrșit, o ! Riri, pe cea din urmă foaie,
Noi amîndoi, alături, lipiți cu gumarabic.

Cu gîndul duș departe, am încuiat albumul...
Alătura de mine, pe scrumiera plină
Țigara mea uitată își scuturase scrumul.

Te-ai apropiat calină, cu zîmbetul pe buze
Și-ai întrebat de oră cu vocea-ți cristalină.
Nu ți-am răspuns nimica... și-ți cer acum scuze,

Căci mă gîndeam atuncea, în clipa ceea, Riri,
Că nu mai ești fetița, cu șorț de pension
Care iubea artiștii, apusul, trandafirii.

Și dacă-acum, eternă, crezi dragostea din noi,
E simplă amăgire... mai sînt atîtea foi
Nescrise, în albumul cu scoarțele maron.

LIDO

Trîntită în fotoliu, aștepti să vie vara,
Să-ți strîngi într-o valiză bagajul tău mignon
Apoi... un taximetru... jurnale... fructe... gara
Și să plecăm spre Lido cu cel dintîi Simplon.

Simplonul, ca o larvă felină, uriașe
De-alungul țării noastre ne va purta năuc
Și ne-or privi cosașii din lanuri băstinașe,
Cu flori la pălărie, ca-n versul lui Coșbuc.

În poala ta, îndată ce trenu-și va lua zborul,
O carte franțuzească — fatal — va moțâi
Și gînduri inedite ți-or năpădi căpșorul
Cînd seara va pătrunde, discret în *vagon-lit*.

Firește, casa noastră va fi pe malul mării...
De pe terasa albă (de vînt, la adăpost)
Vom asculta orchestra cu ochii-n vastul zării
Și ne va da cafeaua, un negru mic și prost.

În diminețe clare cu soare cald, senil
Vor recunoaște, Riri, subit atrași în mreajă
Englezii cu umbrele și haine largi de dril,
Că ești cea mai frumoasă femeie de pe plajă.

Și-n serile cu lună, scînteietoare faruri
Ne-or lumina romantic potecile marine,
Galanți, italienii îți vor trimite daruri
Cutii cu macaroane și lăzi cu mandarine.

Dar pînă-atuncea, Riri, ia uite-te afară...
S-a-ntins pe strada noastră amurgul preistoric
Și fulgii de zăpadă au prins să cadă iară
Suavi și mici ca niște cristali de acid boric.

COLIND

Cînd, după perdele albe,
Stai tiptil și-ascuți colindul,
...Florile sînt dalbe...
Nu simți gînduri dragi și moarte
— Ca un fir de lăcrămioare
Irosite într-o carte —
Plînsu-n suflet răscolindu-l ?

Doamnă mică, nu te doare ?...

Uite-i... Cîntă sub ferestre
Copilași drăguți și mici
Cît piticii din poveste...
Te gîndești cu ani în urmă,
Ți-amintești și te cutremuri...

... Ani frumoși... Crăciun... pe urmă...
Pleoapele nu-ți mai ridici ?

Doamnă mică, de ce tremuri ?

Îmi spuneai acum o clipă
Că în gîndurile tele,
Toate-s moarte și-s risipă.
Îmi spuneai că amintirea
Timpului trecut, o-nfrîngi.
Că în clipă-i fericirea...
Iar acum, după perdele...

Doamnă mică, de ce plîngi ?...

Cum de s-a topit țaria
Sufletului împietrit ?
... E povestea cu Maria
Care-o spun colindătorii...
Magii... steaua... și păstorii...
Caldul vitelor răsuflet
Încălzind pe cel venit,

Doamnă mică fără suflet...

Știu. În viața ta, demult,
Pînă-acum a fost Crăciunul
O petrecere mai mult.
Un restaurant... lumine...
Flori... șampanii... o violă
Domni în negru... mandarine...
Tu ca toți, și toți ca unul...

Doamnă mică și frivolă...

Dar acum, aici, la țară
În salonul ăsta vechi,
Retrăind întâia oară
Mica ta copilărie,
Ai simțit în suflet, multă
Ne-nțeleasă duioșie,
Glasuri sfinte în urechi...

Doamnă mică, mai ascultă...

Rezemată de fereastră
Ai culeș mărgăritare
În privirea ta albastră,
Și-ai găsit comori nespuse
Strânse-n sufletul tău bun...
— Cine oare îmi aduse
Darul ăsta drag și mare ?...

Doamnă mică, Moș Crăciun.

BARBĂ-ALBASTRĂ

Da. Ai dreptate, Riri. Am să te uit odată.
Am mai uitat atâtea, și-am să mai uit întruna...
Iubirea... e o carte-poștală ilustrată
Pe care scrii un nume... o dată... anul... luna..

„Iubirile celebre“ ?... Un schimb de cărți-poștale
Indiferent de epoci, de oameni, de alcovuri...
Le scriu acum modernii drapați în pijamale
Și le-au „dictat“ strămoșii cu fes și malacovuri.

Eu, uite... Port în suflet (nu rîde) un castel
Cu camere multiple în care se perindă
Iubiri deosebite, în mobila la fel :
Un pat... o ușă mică.. o sobă... o oglindă.

În orice odăiță, a stat cîndva o fată...
În clipa despărțirii rămîne-nchisă-n ramă
C-o dată și c-o poză... o carte ilustrată...
Și ușa se închide c-un lacăt de aramă.

Și-așa, treptat, cu toate se închid, ca un tezaur,
Între pereții fragezi întemnițînd iubirea.
Și cheile se-nșiră, la rînd, pe-un lanț de aur
Pe care îl păzește și-l poartă amintirea.

Dar tu ?... Tu stai acum, la rînd, într-o odaie
Și nu știi că în juru-ți, sub ușile-ncuiate,
Pe cînd tu rîzi, cuminte, frumoasă și bălaie,
Se descompun alături iubiri decapitate.

Și mîine, ori altă dată... un paloș orb de gîde
(Da, Timpul) va ucide brutal „iubirea noastră“
Și dacă tu vei plînge, în hohote va rîde
La ușa încuiată, eternul Barbă-Albastră..

DUPĂ-AMIAZA

Lui Scarlat Froda

Lungită între perne, citești cu gene grele
O carte de iubire de-un psiholog savant
Și nici nu bagi de seamă cum, brun, insinuant,
Amurgul se strecoară calin prin jaluzele.

Din sobă luminează melodramatic jarul...
Firește !... cartea pică, inertă, pe covor
Și-ascuți, preocupată de-un gând îmbietor,
Ca un motan de nichel, cum toarce samovarul...

E ceasul cald și tainic când ne așteaptă ceaiul,
Când străzile repetă nocturna cantilenă,
Când becurile respiră vapori de-acetilenă
Și vremea, sufocată, își mișcă evantaiul.

Când ploaia de lumine, c-un orbitor deluviu
Inundă bezna deasă ce-ntruna vrea să crească,
Când străzile se-neacă sub lava omenească
Pe care-o varsă-orașul, erupt, ca un Vezuviu.

E ceasul bun în care, îți savurez prezența
În salonașul verde la adăpost de becuri,
Când vorbele banale se-astupă cu fursecuri
Și ceaiul își exaltă turburător esența !...

CEAȚA

Pe stradă, astă-seară e vreme englezească...
Prin ceața ce perfidă și densă se îmbină,
Vitrinele marchează semnale de lumină,
Și caii au, în hamuri, prudentă omenească.

În vreme, plictiseala se mișcă ca o vîslă.
Trec oameni fără fețe în pas ritmat de ploaie,
Și-n hîrîit de clopot, cu opintiri greoaie,
Tramvaiele se mișcă pe șine moi de pîslă.

Orașul își sugrumă vibrările profane...
Ca-ntr-un covor de gumă bat pașii în asfalt,
Din felinare curge lumină de cobalt,
Și ceața-ți pune vată pe ambele timpane.

Ți-e frică și în ceață ți-e gândul cenușiu...
Îți pare că începe o noapte nesfîrșită,
Și teama ta onestă, o ! Riri, e-o ispită,
Căci simt rezemat de mine un braț rotund și viu.

Te-nlănțui cald cu gândul, grăbind spre casa ta
Cu lampa indulgentă sub abatjurul frez,
Lăsînd orașu-n ceață, tăcut, ca un englez
Cu ochelari în ramă rotundă de bagă.

FINAL

Iubirea noastră, Riri, se va sfîrși. Ce vrei,
Iubirea... e o vorbă, un mic pseudonim
Ce ne-amuzam să-l punem aceluia obicei
De-a ne culca-mpreună convinși că ne iubim.

O, nu... Nu fac o glumă sau scenă de prost gust
Nu sînt bolnav (cu toate că sufăr de migrenă)
Nici n-am băut nimica... lichior, malaga, must,
Ori altă băutură de marcă indigenă.

Atunci ?... O întîmplare, un lucru de nimic.
Am întîlnit pe stradă trecînd o-nmormîntare ;
Idei asociate... amurg... anticipare...
Și am venit la tine cu șovăiri de dric.

Nu mă-nțelegi... Acuma, mi-ești încă dragă, Riri,
Căci îmi iubesc în tine amorul meu limfatic.
Dar va veni și ziua firească-a despărțirii...
Când?... O necunoscută-ntr-un calcul matematic.

O ! va veni și ziua când în rochița roz
Îți vei cânta atentă „bucata“ la pian,
Când, pentru prima oară, defunctul Berlioz
Mă va surprinde, Riri, cu ochii în tavan.

Și va veni și noaptea când, goală, încolăcită
Te vei lungi-ntre perne cu capul blond pe mână,
Și-mi voi fuma țigara privind către ispită
Cu ochiu blazat de sculptor, conturu-ți de cadîină

Și va veni și-amurgul (și poate nu de toamnă)
Când pașii tăi, mecanic, te-or duce către ușă
În clipa când urechea-ți fragilă de păpușă
Va auzi în fine din nou, banalul „Doamnă“

Și vei pricepe atuncea, în clipa despărțirii,
Lugubra amăgire a vorbei „împreună“
Și-om îngropa în vreme, amorul nostru, Riri,
Banal, ca într-o raclă, un mort de moarte bună.

ACUARELE PENTRU SALONUL TĂU SENTIMENTAL

AMURG

Albastră, neagră, verde, gălbuie, violetă,
Elipsă strînsă-n golful cu mal pietros și frînt,
În seara asta, marea, îmi pare o paletă
Pe care-o ține cerul pe-un deget de pămînt.

Pe luciul ei se-mbină culori esențiale
Cu cari pictează-amurguri demente pe decor
În dungii incoerente de pictor amator,
Grăbit, senilul soare din înălțimi astrale.

E un capriciu zilnic (manie) al acestui
Original Mecena venit la băi de mare
Ce-și pune șevaletul pe-o creastă oarecare
Și mișcă oblic, pensuli de raze lungi, cu gestu-i

Tremurător, specific la guta-naintată.
Știm toți, că domnul ăsta (etern celibatar
Cu viață nebuloasă de straniu solitar)
Prin nu știm ce minune celestă, are-o fată.

O fată curioasă... (O știi și incredulii
Ce-o pot vedea, lividă, în faptul dimineții

Flirtează toată noaptea pe plajă cu poezii,
Și practică hipnoza — sadism — cu somnambulii.)

O fată curioasă, e cert !... Îmbracă pomii
În umbre lungi, tăiate corect ca niște fracuri,
Se uită pe ferestre... se scaldă goală-n lacuri,
Și fără de pudoare, excită astronomii.

Se cațără în turnuri lugubre de biserici,
Și ca o vrăjitoare cu magică putere,
Leșină liliicii, și-orbește de plăcere
Pe buhnele diforme cu ochi holbați și sferici.

Pe plajă face seara deliciale mulțimii...
Din *peignoir* de nouri, și-arată trupul tandru
Apoi se-aruncă-n mare, precis, ca un scafandru
Scoțînd la suprafață, cu ochi lascivi, delfinii.

De toate aceste fapte, bătrînul ei părinte,
Se face că nu știe nimic (pe cît se pare).
Ea doarme toată ziua, el iese la plimbare,
Și-artist incorigibil, pictează înainte...

Culorile păstrează mereu aceeași gamă
Și totuși, zilnic iese un peisagiu nou,
Și cînd e gata totul, o ! zarea-i un panou
Bătut în țintișoare de stele de alamă.

Atunci, apare fata zîmbind silit și dulce.
Bătrînul nu acceptă prezența filială,
În grabă-n apa mării penelurile-și spală,
Își strînge șevaletul și pleacă să se culce.

IDILA

În noaptea asta, cerul, îmi pare o grădină
Pe care șerpuiește pierdută, o alee
Ce-albește-n întuneric nisip de căi lactee.
Cu ochii mei, acuma văd plăsmuiri bizare.
De-exemplu : norul cela de colo, mi se pare
Un trubadur romantic, drapat în pelerină.

Ascult cum vîntul trece și susură-n surdină,
Ca un pîrîu de munte fugînd prin pietricele.
(Acuma fuge însă prin pietre mici de stele.)
În mijlocul aleii, privesc cum trubadurul
Se-oprește. (Vrea să-ntreacă cu arta lui susûrul)
Și trage de la spate, ștregar, o mandolină.

Și cîntă, o romanță de viață vagabondă,
Un cîntec de iubire, apoi balade-ncepe.
(O muzică ușoară de-abia s-o poți percepe.)
Și cîntă trist, cu vîntul păstrînd același ton...
Dar iată că în zare, pe-un deal, ca-ntr-un balcon,
Apare-o castelană eminentemente blondă.

E luna, luna, luna !... (Simțea că se sufocă
Dormind în noaptea asta călduță și senină)
Și a ieșit o clipă la aer, în grădină...
E luna !... Fiica nopții și-a soarelui... (Răzlețe
Și-n viață, inerente greșeli de tinerețe.)
E luna, dezolanta fecioară echivocă.

În umbra ei, alături, a-ngenuncheat un paj.
Luceafărul... (un tînăr, profund sentimental,
Recunoscut obștește ca flirtul ei astral)
Iar luna, cu instinctu-i specific de femeie
Aude melodia și vrea să vadă, ce e ?
Și roșă de plăcere se face în obraji.

Firește, trubadurul o vede și tresare.
Îi navălesc în suflet fiori barbari, în hoarde
Și mâinile-i de umbră încremenesc pe coarde.
— Mai cîntă (zice luna) și vino mai aproape.
Luceafărul clipește (vădit gelos) din pleoape
Apoi se face vînat de-atîta rîsemnare.

S-a apropiat nostalgic de dînsa trubadurul...
În mersu-i, pelerina pe umeri se respiră,
Iar mandolina pare (lățită-acum) o liră.
Și luna se coboară în calea lui amabil
Tîrîndu-și trena scumpă de aur veritabil
Ce-i desemnează-n noapte îmbietor, conturul...

Privesc cum merg alături. Ea, caldă, emotivă,
El, plin de-atențiune, timid și fără glas.
Ea, mîndră înainte... el, înapoi, un pas.
Un vîrf de deal, în cale le iese (ca în basme)
Și luna ostenită, purcede să se rasme
De-această bancă, dură și foarte primitivă.

Idila se-nfiripă premeditat și logic.
Ea, s-a lungit pe bancă și-ascultă visătoare,
Iar el, și-a luat ghitară și-i cîntă la picioare.
(Din mandolină, liră. Din liră-acum, ghitară,
S-a înțeles. Schimbarea cam bruscă și sumară
Se datorește vreunui fapt meteorologic.)

Ghitară zace acuma zvîrlită într-o parte.
Și luna-mbujorată în ambele obraze,
Aplaudă artistul, cu palme mici de raze,
Și îi surîde tainic, corect, imperceptibil.
Avansului acesta, el nu e insensibil
Căci uite... nici o palmă de loc nu-i mai desparte.

Decis, apucă-n brațe făptura ei divină...
(Luceafăru-l, de silă, nu vrea s-o mai cunoască
Și-ntoarce către lume un ochi holbat de broască.)
Surprinsă de-ndrăzneala acestui... oarecare
Ea nu își mai ascunde legitima paloare
Iar el, cu mâini avide, constată că e plină.

(În fond, ea agreează elanu-acestei lipse
De bune maniere.) Îl ia de gît calina,
Tremurătoare... ca un produs de gelatină
Și-l roagă s-o ascundă în mantia-i transparentă.
(În viața ei intimă a fost etern decentă,
Deși-are, ca oricine, din cînd în cînd... eclipse.)

Văzîndu-i, crezi că-i leagă o simpatie veche,
Ascunși sub pelerina enormă, desfăcută,
E cert, că-n clipa asta, terestru se sărută.
Atît a fost. O clipă, trecută agreabil,
Căci luna fuge roșă și pudică. (Probabil,
Că i-a șoptit truverul vreo pozna la ureche.)

NOAPTE

Eu mă gîndesc la tine. Pe fondul mat al mării,
Vaporul care trece placid și grav spre Bosfor
Îmi pare o reptilă cu mii de solzi de fosfor
Fluidă și prelinsă, pe sub cupola zării.

Orchestra cîntă dansuri moderne pe faleză.
Eu mă gîndesc la tine. Pe bolta violetă.
Perfect lipită, luna îmi pare o confetă
Enormă, dintr-o seară ne bună de chermeză.

Depart, geamandura rostogolește-un vaer.
O ! Plînsul geamandurii mecanic și nocturn...
Un ceas afon tușește de zece ori din turn,
Și-n port, clipiri de faruri, par licurici în aer.

Din valuri înspumate se frîng perpetuu salbe,
Iar vîntu-aduce liric, parfumuri moi, marine
De plante lungi de apă. Eu mă gîndesc la tine...
Un pescăruș planează năuc, în spasme albe.

PRIMĂVARĂ NOUA

Lui Kapralik

În lumea asta fadă, sînt stranii exhibiții...
O primăvară nouă, e-un vechi volum al firii
Pe care, periodic, ni-l dă în noi ediții.
Aceleași pagini pline, știute, răsștiute
De cînd sîntem pe lume ; și totuși, uite, Riri,
În anul ăsta, parcă, cu grijă revăzute.

O primăvară nouă, e-o carte cu imagini...
Cu soare, pomi în floare (de preferat cireși)
Și cu chenar de iarbă pictat frumos pe pagini...
Cu pluguri, boi de fontă, ce rumează pămînt
Sub cerul fără cută și moale ca un preș.
(L-a netezit, desigur, o mătură de vînt.)

Cu rîndunici străine și vrăbii indigene,
Cu primul stîrv deomidă decapitată-n pom,
Cu primele albine în chetă de polene,
Și prima barză-nfiptă pe coșul unei case
Cu ciocu-ntins geometric spre stele dubioase
Ca o lunetă veche de proaspăt astronom.

Cu miei de vatelină incompetenți și schiopi,
Cu ciori anemiate și cărăbuși mioipi
Ce cad de pretutindeni rostogoliți pe spate,
Cu fluturi mulți, cromatici, în talie cochetă,
De parcă-ar fi desprinse, la rînd, de pe-o paletă
Culorile, ca niște fapturi înaripate.

Curci ce confundă iarba cu stratul de zambile
Și vaci, cu diademe de coarne inutile,
Ce-și cheamă vițelușii cu mugete minore,
Cu cloști, călăi statornici ai rîmelor jilăve
Cu cîini întinși la soare, suspect, în patru labe
Printre boboci de rață cu macăeli sonore.

Cu scroafe care-și plimbă, diforme și corecte,
Purceii unși cu lapte prin șanțuri și părașini,
Cu muște, și cu alte familii de insecte
Care dispar metodic în nopțile cu lună...
O primăvară nouă, e-o carte cu imagini
Și anul ăsta, Riri, o vom privi-mpreună...

Vei răsfoi-o toată, cu mîini subțiri și roze
Și ochii noștrii-alături o vor privi avid
Cum au privit odată, întîiu-album cu poze...
Iar cînd o vară nouă își va croi potecă,
Nici n-am băga de seamă că filele se-nchid,
Și cartea intră-n suflet, ca-ntr-o bibliotecă.

CVARTET PENTRU TRUP ȘI SUFLET

SPASM

Cum stai acum, lângă oglinda mare
Cu trupul gol și tânăr mulat în forme calde,
Îmi pari, micuță Riri, o nimfă oarecare
Venită lângă-o apă, prea rece, să se scalde.

Privirea mea, ajunsă în ultimă instanță,
Imaginează mitul turburător și logic ;
Și din fotoliu-mi moale — satir de circumstanță —
Simt, clocot în artere, elanul mitologic.

Văd sînge, colorîndu-mi pupilele crescute ;
Mîngîi, abstract și cinic, piciorul tău minuscul,
Mușc sîinii, siluete de pere bergamute
Și coapsele-mbinate în ceață de crepuscul.

Apuc în întuneric, un braț rotund și moale
— Șopîrlă fără oase cu piele de sîdef —
Frîng nuferii de spumă crescuți pe șolduri goale,
Flori tinere de apă cu nervii-n relief.

Sparg boabe verzi de strugur, sub genele plecate,
Sorb vișina strivită pe gura-ți sîngerie,
Și-n gînd, — ca într-o mîna cu degete crispate,
Frămînt făptura-ți albă de plastilină vie.

Din loja noastră mică, a dispărut lumina,
Iar ochiul scenii cască, ciclopic, către ea,
O pleoapă uriașă de catifea :
Cortina.

Salonul Violettei. Decorul. Eticheta.
Alfredo care intră cu pas de semizeu,
Si mîna ta micuță rigidă-n pumnul meu.
(Un porumbel domestic ce și-a crispat egreta.)

În sufletele noastre bolnave de „firescure”,
În sufletele noastre, ca pe o etamină,
Iubirea lor punctează timide arabescuri,
Nostalgice preludii de tuse și lumină.

Andante. Spasm de flaut. Tăcerea, pînză ruptă.
O pulbere de sunet, se cerne ca o vrajă-n
Pustiul sălii pline, și notele se luptă, —
Făpturi de praf, incerte, ca firul de păianjen.

Și Violetta moare cu fiecare act...
(Petală scuturată din rozele iubirii)
Iar lacrimile-ți albe rămîn neplînse, Riri.
Aplauze burgheze, anunță un antract.

Îți reazemi fruntea-n palme și cazi pe gînduri sumbre...
Lecturi anterioare în gînd îți repercută
Livide sanatorii, bolnavi, convoi de umbre,
Iubiri bemolizate de sînge cald și spută.

Zîmbesc și-mi pare bine că am venit la teatru.
Tu urmărești pe scenă, fanatic, drama albă
În timp ce Violetta, fragilă ca o nalbă
Pășește muribundă, cîntînd, în actul patru.

Oglinda (adevărul sticlos și rece) iat-o !
Și patul, inerentă și obsedantă glumă,
Iubire-ndoliată și catafalc de spumă.
Plămîni bolnavi îngînă, *Adio del passato !*

Din sală, nici un zgomot profan nu se aude.
Se-apropie finalul cu scena bunei doici,
Iar ochii tăi, în umbră, bolnavi ca două scoici
Secretă în întuneric mărgăritare ude.

Și plîngi cu Violetta, iubești iubirea ei,
Iubirea ce se stinge pe brațe de refrenuri
Cu siguranța lentă a lămpilor din trenuri
În care arde stropul penultim de ulei.

Percep murind în lojă, suav, onestu-ți „oh“,
Simți moartea pe orchestră surdina-nțepenită
Și-ți pare că în pieptul viorilor palpită
În dans grotesc de sînge, culturile lui Koch.

Un țipăt. Tuse strînsă duios într-o batistă,
Și două mîini întinse spre funerarul mire
Alfredo, ce primește, postum, ofranda tristă,
Făptura ei, topită de boală și iubire.

Cadavrul proaspăt cade pe patul desfăcut
Cu brațele inerte, cu ochii seci de vise,
Cu buze sîngerate, răcite și închise,
Învinețită raclă-a supremului sărut.

.....
Aplauzele sălii restabilesc pe scenă
Realitatea goală (pseudonim la proză).
Se-nclină Violetta cu grație de roză
Și-acum, cămașa albă, e cel puțin obscenă.

S-a isprăvit, firește, spectacolul de gală.
Tăcînd ieșim în stradă. Ți-e frig în haina groasă,
Și-nfige țepi de gheață pe pielea ta frumoasă,
Zăpada care cade amorfă și banală...

La teatru, totdeauna tu ești sentimentală...

BAL MASCAT

Cînd am plecat de-acasă, te-am însoțit posac
Privind, cum travestită pentru un bal de gală,
Îți etalai conturul fluid de-Orientală
Cu grații de-acuarelă semnată de Dulac.

Cînd am intrat în lojă, o clipă-ai contemplat
Cu ochiu atent și rece de mitică Minervă,
Imensa revărsare de oameni și de vervă
Delirul hiperbolic al balului mascat.

Treceau înspre bufetul cu vinuri indigeste
Cortegii de paiate și Pierrots livizi,
Truveri și ciobănițe, pirande și marchizi
Și domni, cu piepturi albe sub smochinguri funeste.

Lîngă o nimfă roză, o Moarte de carton
Își traducea amorul subit, pe franțuzește

Și urlete de negrii, rostite englezește
Se-amestecau cu glasul brutal de saxofon .

Te-ai contopit în lume, fardată și fluidă
Și te-am văzut alături de-un palid Pierrot
În ritmul plat al unui șovăitor tango
Însinuându-ți trupul elastic, de omidă.

Apoi învăluită în voaluri vapoaroase
Mimai policromatic costum-ți de bazar,
Asemeni unui flutur satanic și bizar
Cu-aripile de piele și trupul de mătase.

Te-au urmărit tot timpul, cu pas libidinos,
Alaiuri masculine de vîrstnici și imberbi,
Și printre toți, calină, pe pașii tei superbi,
Îți profilai prestața de animal frumos.

Și-n dansul furtunatic al balului mascat
Treceai din brațe-n brațe, sareai din gînd în gînd,
În mîna ancestrală a viciului crescînd,
Capricioasă minge cu suflet comprimat.

Te-am blestemat... și-atunci, gingii de catifea
Mi s-a părut că loja din fălci de umbră cască,
Și m-a-nghițit, pe mine, cea mai hidoasă mască
Cu suflet de hîrtie și nervi de mucava.

SLAVA TRUPULUI TAU

Lui Mihai Mușatescu

Trupul tău, statuie modernă de Baccantă
Cu rotunjimi de sunet și mlădieri de plantă
Argilă modelată artistic ca o rimă

Închide-n el, fărîma desprinsă de „femeie“
Tot astfel cum din focul demonic, o scînteie
În orice colț de piatră, trăiește anonimă.

În trupul tău, de aceea, eu comentez femeia...
(Nu voi cita, în speță, banal, pe Salomeea
Și-am să evit strategic pe ruda ta Dallila,
Nu voi vorbi de Sapho, căci nu știu cine este
Nici chiar de Cosînzeana, naiva din poveste
Care-a iubit toți zmeii, se zice, cu de-a sila.)

Cînt trupul tău, o ! Riri, nepoata lor cuminte...
Enigmă care tace, iubește, rîde, minte,
Cu importanță fermă în loc, în timp și spațiu,
O cupă inerentă pe care-o-ntinde viața ;
Iar eu îi sorb parfumul și-i savurez dulceața
Cu-aceleași procedee ca moșul meu Horațiu.

Îl comentez, căci trupul e tronul de pe care
Femeia guvernează bipedele popoare
(O ! sufletul, mă iartă, e-o mantie de gală)
Pînă la trup trăiește ideea și cuvîntul
Și pentru el, tendința supremă, tot pămîntul
Și-a îndoit, prin secolii, coloana vertebrală.

Religie c-un idol ce-n veci nu se dărîmă,
Instinct atotputernic la vultur și la rîmă,
În trup tu porți femeia definitivă, Riri ;
Deci tu ești adevărul intact de mii de ani,
Ierusalim perpetuu al nervilor umani,
Premisă inerentă a logicii iubirii.

De-a pururi omenirea în goana ei absurdă
Se va-ndrepta spre tine, statuie oarbă, surdă
Cu mlădieri de plantă și rotunjimi de strung.
Așadar, sfinx de carne, tu, Riri actuală
În sînge porți topită femeia-universală
Iar tu nu ești nimica...

Aici voiam s-ajung.

III

BAZARUL CU ROMANȚE

ROMANȚELE AMURGULUI

INTERIOR

Lui Adrian Maniu

Nedeslușit, amurgul jilăv și stins, de toamnă
Pătrunde în odaie greoi și obosit
Asemeni unui schimnic cu rasă mucezită
Intrînd, adus de spete, în golul unui schit.

Pe mobile, în umbră, se-anină grav, tăcerea...
În falduri de-ntunerice tot sufletu-mi se-ngroapă
Și-ascult cum trece udă, de-a lungul străzii, vremea
Bătîndu-mi în ferestre cu clipe moi de apă.

Să biruie amurgul, cu brațele livide
Lumina, spre ferestre, se strînge ca un val
Și-nvînsă, istovită, se clatină și cade
Ca o tragediană în strigătul final.

S-au tapetat pereții cu pînze lungi de doliu ;
Ca un gropar, amurgul mormîntu-a prins să-i sape
Și-n colțul lui de cinic, pianul își arată
Gingii de palisandru și-un rînjat alb de clape.

În fund, oglinda albă sub draperii, se-mbracă
Cu aripi mari, căzute și grele de-ntunerice
Și-așa cum mă privește, opac și fix, îmi pare
O pasăre de noapte c-un ochiu holbat și sferic.

Ca o fantomă — alături — deschiolate brațe
Fotoliul, înspre mine, întinde să mă cheme.
Și pare, în tăcere, ceasornicul pe masă
Un șoarece domestic ce ronțăie în vreme.

Portretele pudrate din ramele ovale
Zîmbesc postum prin bezna ce vine să le-ngroape
Și-n ultima lumină, bunica mă privește
Cu nostalgii albastre de sub amurg de pleoape.

APUS BANAL

Azi, cerul e o frunte imensă de ciclop
Pe care soarele — ochi enorm de sînge — sub pleoapa unui
nor

Se trudește, dilatat și miop,
Să privească cum moare ziua, răstignită pe crucile bisericilor.

Sufletul, templu păgîn, și-a deschis porțile...
Amurgul, cu ceremonial de mare preot, săvîrșește jertfa
zilnică

La picioarele timpului — idol cu față imobilă și silnică.

.....
În templu, tăcerea și-a aprins fumegînd, torțele.

MOARTEA TOAMNEI, ÎN AMURG

De-aseară, toamna trage să moară...

Din patul ei cu lințoliu de rugină înveșmîntat,
Plutește răsufllarea-i, ca o ceață
Umedă, pîcloasă și apăsătoare ;

Sufletul, o apăsare ca o greață.
Iar frunzele lipite pe trupul ei bolnav și gangrenat
Par plăgi deschise și murdare.

Spre casa în care zace toamna bolnavă,
Cu filfiri îndoliate, procesiuni de corbi, în stol,
Cu privirea ochilor sîngerie și buhavă,
Se apropie în tot mai negru și mai strîns ocol...

Toamna le-aude bătaia aripelor și puterile îi descresc...

Pe casa toamnei, corbii și-au răscuit ghearele
Ca niște cuie rîncede în șita cenușie.
Țipetele lor, prohodesc, prohodesc...
Și flămînzi ca fiarele
Așteaptă moartea toamnei, ca hoitul să-i sfîșie.

Toamna a murit...

Zarea s-a sleit ca ochiul mort de ciută ;
Iar pe buzele zilei amurgul s-a zbatut și a încremenit
Ca un ultima spasm de ftizic,
Învinețit de sînge cald
Și spută.

SEARA

Nebănuită, ca iubirea ce-n suflet nesimțit pătrunde
Se furișează seara sură în prizărita mea odaie.
Cu degete de mort, uscate, singurătatea-mi bate-n suflet
Cum bat neconținind de-afară, în geamuri, picurii de ploaie.

Murdară, palidă, bolnavă, lumina intră-n agonie
Și ca un ftizic ce-și respiră, avid, suprema clipă, moare,
Și pe cadavrul ei, un giulgiu învîinețit așterne seara,
Țîrîndu-și trena de-ntuneric cu gesturi largi de-nvingătoare.

În bezna care mă-mpresoară, un gând înrouat de soare
În suflet tainic se strecoară trezindu-mi visurile mele,
Și-n întuneric, pare gândul, un petec sfîșiat din boltă,
Ce la fereastra unei temniți, abia se-anină de zăbrele.

AMURG LIRIC

Ce trist mă simt acum, pe seară. Firea tace
Și soarele coboară pe trepte aurii.
Amurgul își întinde neturburata pace...
Ce gol adînc e-n suflet, cînd toată firea tace
Doar greierii de toamnă borborosesc prin vii.

Ce pace e, cînd singur, cutreier pe poteci...
Încet, suav, tristețea m-ajunge, mă-mpresoară
Și simt cum mă mîngîie cu degetele-i reci.
Ce pace e, cînd singur, cutreier pe poteci
Și cînd, tăcut, amurgul în urma mea coboară.

Mă duc pe drum, cu drumul. Las gândul să mă poarte
Pe-un nazdrăvan în spume cu aripi mari și line.
În cale, toamna-mi zvîrle noian de frunze moarte
Și peste dealuri sure, las gândul să mă poarte
Și să mă ducă iară, iubito, pîn-la tine.

Și te zăresc... ca-n basme în păr c-o floare-albastră
Cum îmi întinzi mînuța și buzele-mi întinzi
Cînd rătăcindu-ți ochii, mă vezi de la fereastră.
O ! cît ești de frumoasă, în păr c-o floare-albastră
Cînd toată jalea toamnei, în ochi știi s-o cuprinzi.

Dar năzdrăvanu-n spume din drum se-ntoarce iară...
Te-a căutat și nu ești... și plec din loc în loc
Drumeag ca vîntul toamnei. În sufletu-mi coboară
Melancolia dulce a basmelor de sară
Și lacrima iubirii lipsite de noroc.

AMURG, ÎN PRIMĂVARA SATULUI

Florile Primăverii se clatină spre soare
Ca niște candelă albe în care ard parfumuri.
Pîrîiașele satului clipocesc pe albi de răcoare
Și cărăbușii orbi, cad pe spate, din văzduh, pe drumuri.

Soarele s-a ghemuit pe deal ca un arici cu aurite sulițe.
Șoselele albesc în seară ca niște urme băloase de melci,
Copiii își toarnă în cap, chiuind, praful călduț de pe ulițe,
Și fetele se-ntorc de la lucru, mlădiind trupuri tinere sub
pestelci.

De la cîrciumă se urcă în brișcă, întîrziat, un tîrgoveț.
O rîndunică, cu aripi moi, se răstoarnă leneș în aer,
În fața unei porți a adormit într-o copaie un copil cu părul
bălai și creț
Și o bătrîna, îl leagănă cu piciorul, torcînd borangic luminos
de pe caier.

Învățătoarea sosită de curînd în sat, a ieșit în capot, în
pridvor ;

Cu mîini albe așază zambile într-un pahar, pe policioară
Și, fără să-și întoarcă privirea spre colegul învățator,
Îi șoptește că-i dă voie să nu-i mai zică „domnișoară“ ...

SFIRȘIT DE IARNA ÎN PROVINCIE

Streșinile plîng lacrimi mari de soare
Și peste tot copiii au ieșit în poartă
Privind, cu ochi înmuguriți, cum trece
Pe strada noroioasă, iarna moartă.

Convoiul merge încet și singur.
În jurul lui ciori gureșe și triste
Stropesc cu pete de cerneală zarea
Și flutură, croncănind, îndoliate batiste.

Casele își deschid ferestrele cu frică și îndoială
Ca niște ochi care au visat urît sub pleoape-apăsătoare.
În ușa cafenelei au ieșit, cu paltoane vechi, pensionarii,
Cum ies după-amiaza cîinii bătrîni și se lungesc la soare.

În clopotnița unui cuib, berzele bat toaca.
Copiii de la școală se opresc pe maidane
Și-n rîsete aurii pornesc îmbujorați, joaca.
Primăvara le-ascunde, cu degete calde, lene în ghiozdane.

Femeile trec pe stradă mai grăbite ;
Lumina trupurilor albe răzbate prin rochii
— Muguri cu florile abia neplesnite —
Și toate fetele tinere au par-că ghiocei în ochi.

Într-un loc, a murit o femeie săracă ;
Vecinele miloase intră tăcînd pe poartă,
Pe fereastra deschisă pătrunde primăvara
Și-ntinde un giulgiu de soare peste moartă.

AMURG, PE O STRADĂ CU IARNA

Ninge amurg, zăpadă și urât...
În dosul ferestrelor, toate frunțile s-au posomorât
Și în văzduh, ca dintr-un coteț domestic de porumbi
Toate ciorile s-au pogorât
Cu aripi grele ca niște plumbi
Și ochi rotunzi, încheiați în orbite ca niște bumbi.

Ninge... Toți trecătorii au paltoane vechi
Și blană calduroasă are fiecare jivină ;
De-aceea, iarna cerne fulgi ușori de naftalină.
(Iarna e păstrătoare și pentru oameni și pentru jivine)
Amurgul se înfundă ca o vată, în urechi
Și nimeni nu mai aude bine.

La toate cercevelele zăpada a lipit câte o pernă
Ca să nu pătrundă gerul în case, pînă mîine.
Un vardist s-a plictisit și a legat o tinichea de coada unui
cîine
Și cîinele de disperare a început să urle.
E ceasul vecerniei... O cioară bătrînă și evlavioasă se
prosternă
Pentru tot neamul ciorilor, pe crucea unei turle.

ROMANȚE PENTRU LUNA MAI

PROPRIETARUL

Spre floarea perilor din curte, privește soarele cruciș.
Cu brazde răsturnate proaspăt, se-ntinde via peste coastă,
Pridyorul casei încuiate a mucezit păienjeniș,
Și trăsura-n poarta curții, cu caii înhămați, adastă.

În vie, oamenii la lucru, izbesc adînc cu sapa-n glie.
Un uliu cu aripe de piatră, din poala zării-albastre, scapă.
Și-n soare, brațele vînjoase smucite ritmic peste vie,
Prin fulgere dogoritoare în fierul văcuit de sapă.

O fată-a coborît poteca, cu șolduri pline, spre fîntînă...
Caișii grămădesc pe prispă omăt de floare scuturată,
Vieru-aduce „socoteala“ și, cu registrul verde-n mînă,
Așteaptă să-și întoarcă „domnul“ privirea dusă după fată...

FURTUNA

Auzi ? Furtuna crește și spumegă afară...
Îți place-aici la mine ? Intrînd întîia oară
În casa mea, știu bine... te simți puțin străină,
Și totuși, casa asta, de-atîta timp te cheamă
Cum chemi în întuneric o rază de lumină.
Îți înțeleg tăcerea... Ți-e ciudă... și ți-e teamă.

Ti-e ciudă pe furtună, că te-a găsit aproape
De casa mea. Ți-e ciudă... Și tremurul de pleoape,

E teamă... neprecisă. De mine, ori de ploaie,
De fiecare clipă ce-ncerci s-o bănuiești,
De tot ce te-nconjoară aicea în odaie,
De tot ce-n clipa asta ai vrea să nu gîndești.

Cum vîjîie furtuna și cum izbește-n geamuri...
Ia uite-te afară... Strivite de pe ramuri
Cad florile de zarzăr... Ce moarte timpurie...
Ca și în viața noastră... Cînd sufletu-i deschis,
Și vin furtuni, ia spune-mi?... Nu mor sub vijelie
Atîtea flori de suflet, și-atîtea flori de vis?

Așază-te o clipă... E-atît de cald divanul...
Acolo, pata-aceea de umbră, e pianul...
Un sarcofag în care zac melodii sihastre
Închise ca-n cosciuguri în coardele subțiri,
Așa cum zac închise în sufletele noastre
În coarde lungi de gînduri, sihastre amintiri.

Ce-ntunecată vreme... Privește cum se-adună
În părul tău acuma culoarea de furtună
Și cum se-ncenușează pupilele-ți senine.
În casa asta tristă nu ești deloc stingheră...
În vasul cela, uite, e floare de la tine
Și uite-ți și portretul în colț, pe etajera.

Pe masa mea de lucru, hîrtii și scrum de gînduri.
Iar în fotoliu-aceia, am stat de-atîtea rînduri
Să mă gîndesc la tine. Auzi ce tare plouă?
Tu te-nchinai, micuță, cînd auzeai cum tună?
Ți-au înghețat de spaimă minuțele-amîndouă,
Ca două rîndunele udate de furtună,

Și tremuri, tremuri toată... Și-mi spui că-n orice clipă
Ceva din noi se duce, din sufletu-n risipă.
E-adevărat. Dar clipa nu trebuie să spună,
Cum vine, nici cum trece... S-o fi trăit cînd moare
Atît e-nțelepciunea... Și-atunci cînd e furtună,
Să simți trăind în tine un strop de soare...

GREIERUL

Greieraș pocit și negru, pripășit la mine-n casă...
Ploaia bate în ferestre ropot lucitor de picuri
Tu o simți și cînti zburdalnic din culcușul de sub masă,
Eu gîndesc nimic de gînduri din eternele nimicuri.

Cine-ar crede că în cîntu-ți limpede și clar, se zbate
Suferința ta umilă, mic și tainic prizonier?
Cine-aude și-nțelege cîntecul ce nu răzbate
Dincolo de patru ziduri din tăcutul tău ungher?

Ai tăcut acum și poate ațipești, visînd alene
— Căci e bună pentru visuri vremea asta rea și udă —
Gîze mici și ostenite adormite prin poiene,
Cînd e soarele-n amiază, sub umbrar de iarbă crudă.

Flori ce risipesc în aer nestatornice parfumuri,
Vînt pornit să le înșele, vînt pornit să le dezmierde,
Și te vezi pe tine țanțoș trilurînd zglobiu pe drumuri
Lîngă-o greierită mică c-un ochi brun și cu-altul verde.

Tot așa și eu ca tine, aș cînta stingher un cîntec
Să-mi topesc în el aleantul ce mă scurmă și mă doare,
M-a vrăjit o fată mică cu ochi negri, de descîntec
Și-a pierit, cum piere roua dimineața de pe-o floare.

Aș cînta și eu ca tine, dar în cîntecu-mi, mi-e frică
C-o să șiruie tot plînsul ce îmi zguduie simțirea
Și m-aș rușina de tine... O gînganie pitică
Să-mi asculte mie plînsul, om întreg, în toată firea.

ROMANȚA PENTRU MUZICĂ BANALĂ

Înflorise liliacul
Peste noapte, în grădină.
Sub castani, feeric, lacul
Scînteia în lună plină

Înflorise liliacul...

În apa lacului cu stele
Luna le privea zîmbindă
Ca o fată — pui de lele —
Pe furiș într-o oglindă

În apa lacului cu stele...

Ai cules un braț de floare
Și cu degetele-ți pale
Căutai surîzătoare
Un boboc cu cinci petale

Căutai surîzătoare...

Să mi-l prinzi în haină mie
Cu mînuța tremurată
Să-mi aducă bucurie
Și noroc în viața toată

Să mi-l prinzi, îmbujorată...

N-ai găsit nicicum bobocul...
Și de ciudă, răzvrătită,
Ai zgîriat adînc cu tocul
Pe aleea pietruită

N-ai găsit nici cum, bobocul

„N-o să ai noroc pe lume“
Mi-ai șoptit, știind secretul.
Și de dragul unei glume
Ai zvîrlit în lac buchetul

Doar de dragul unei glume...

Și-au trecut de-atuncea anii...
Înflorește liliacul
Și-au crescut mai mari castanii
Ascunzînd sub umbră, lacul...

Înflorește liliacul...

Înfloresc în suflet gînduri
— Flori deschise-n primăvară —
Troienind cu albe rînduri
Lunga vieților povară.

Flori deschise-n primăvară...

Și te-aștept zădar, pe locul
Unde mi-ai ieșit în cale,
Unde n-am găsit norocul
Liliac cu cinci petale...

SCRISORILE

De ce, cînd plouă trist afară și-n suflet simți banalul gol
Al serilor în care totul îți pare sarbăd și zadar,
Voiești să îți auzi trecutul șoptind cu glasul lui domol
Și scoți scrisorile închse în paza unui vechiu sertar ?

De ce le iei pe rînd în mînă și slovele înșiruite
Pe filele decolorate de anii care nu mai sînt
Reînviază-atîtea doruri, atîtea visuri risipite
Ca fulgii moi de păpădie ce pier călătorind pe vînt ?

Și când ajungi la cea din urmă, de ce tresari, e-atît de iute
Prezentul te cuprinde iarăși ca mîine și el să te mintă,
Și vechile scrisori, în juru-ți, de ce-ți par triste și căzute
Ca niște frunze veștejite pe-un drum pustiu și fără țintă ?

SERENADA

Lui Marius Teodoru

N-am venit să-ți cînt, frumoaso, cu ghitara înstrunată
Cu panglici împodobită, flifîind în vîntul serii,
N-am venit să-ți cînt, pe lună, în vreo noapte înstelată,
Nici să-ți spun cum bietu-mi suflet, moare-n ghearele durerii.

N-am nici plete aurite, nici pe umeri, aruncată
Pelerina de mătase ca oricare trubadur,
N-am nici glas sonor, să-ți spună vreo baladă minunată
Sau să-ți cînte ochii candizi cu pupile de azur.

Și-am venit în seara asta de sfîrșit de toamnă rece
Cu paltonul meu arhaic ros în guler și în coate
Am venit s-ascult cum plînge vîntul toamnei, care trece
Șuierînd, pe sub fereastra-ți cu perdelele lăsate.

Cu țigara pe sfîrșite, și cu-aceleași gînduri rele
M-am oprit tăcut, aicea, sub umbritele-ți ferești,
Fără să te chem, frumoaso, să te-arăți după perdele
Și din mîna grațioasă, dîndu-mi floarea, să-mi zîmbești.

Poate dormi, căci obosită te-ai întors abia-acasă
De la balul plin de farmec și de zîmbete cochete,
Unde tu, dansînd ușoară ca un flutur de mătasă,
Lunecai ca o nălucă pe lucioasele parchete

Și săreai din brațe-n brațe, și treceai din gînd în gînd
Tuturor acelor care te-admirau cu ochi tăcut
Și-ți spuneau minciuni, de care, mîini, și-or aminti rîzînd,
Ca să-ți fure de pe buze ușuratecul sărut...

Și deși îți știi păcatul și-l cunosc, de-un dor împins
La fereastra ta, în noapte, ca o pasăre pribeagă
Am venit să-ți spun, cu jalea omului, banal învins,
Te urăsc că ești femeie, și-am venit, fiindcă mi-ești dragă.

FLUTURI...

Trec cu pîlpîiri ușoare prin poiene și pe drum
Ca o spuză de petale-naripate ce le scuturi,
Îndrăgiți de orice floare, beți de aer și parfum
Și pudrați cu praf de soare, fluturi... fluturi...

Nasc în sufletele noastre, peste care zac grămadă
Amintiri, ca frunze moarte toamna troienite-n rînduri,
Nasc sfios ca-n primăvară ghiociei sub zăpadă,
Iarăși noi și iarăși multe, gînduri... gînduri...

Orice fluture iubește cîte-o floare, și în șoapte
Parfumate de minciună doar o clipă o-nfioară,
Și lăsînd-o apoi s-adune lacrimi plîns peste noapte,
Fără să privească-n urmă, zboară... zboară...

Toate gîndurile colindă amețite-n primăvară,
Și cînd dorului din ele nu găsesc blajin tovarăș,
Gîndurile mor învinse ca lumina către seară,
Și le îngropăm în suflet, iarăși... iarăși...

Și când frunze colinda-vor peste dealuri ruginite,
Fremătînd ca o ușoară fluturare de batiste,
Lacrimi vor simți în suflet, și cu pleoape veștejite
Florile-or închide ochii, triste... triste...

GERMINARE

E-atîta primăvară, că pomii din grădină
Abia mai pot să țină povara lor de floare
Și scutură pe-alee o spumă de dantelă
Țesută din lumină și fungei de soare.

E-atîta primăvară, că-ncet, la orice casă,
S-au cuibărit în taină sub streășinile grele
În cuiburi tapetate cu puf și clar de lună,
Cu aripi ostenite, drumare rîndunele.

E-atîta primăvară, că mi-a pătruns și-n suflet
Și am simțit cum crește tinzînd către lumină
O floare nesădită, asemeni celor care
Răsar nebănuite dintr-un morman de tină.

Și floarea mea din suflet se-nalță-n primăvară,
Purtînd în ea parfumul celui din urmă cînt,
Nădejdea înclăștată în cea din urmă rugă
Și dorul furtunatic din ultimul avînt.

Eu știu că port în suflet un cimitir de visuri
Ce-au înflorit odată pe-a primăverii cale
Și fulgerate parcă sub strălucirea vieții
Și-au scuturat, orbite, comoara de petale.

Și-acum, când pretutindeni e-atîta primăvară
Și floarea mea din suflet firavă s-a deschis,
Mă înfioară gîndul duios, că îngropa-voi
Cu cea din urmă floare și cel din urmă vis.

ROMANȚELE NOPTII

NOAPTE POETICĂ

Ohè, poete ! Nu mai poți merge prin toamnă și prin clisă.
Ceasul din turnul unei catedrale a tușit de trei ori, răgușit
și greoi,
Odaia ta cu chirie e departe, iar lumina de còlo e la o
cîrciumă deschisă
Și peste mahala, întunericul a căzut umed și gros ca un
noroi.

Și eu în locul tău aș fi intrat, poete, să-mi încălzesc trupul
firav,
Să-mi aburesc plămîinii în fumul cîrciumii, răsuflat de țigări
proletare,
Ca și tine m-aș fi cuibărit într-un colț, zgribulit ca un cîine
bolnav,
Și-aș fi cerut să beau vin proaspăt din căni de lut murdare.

Ce bine e cînd stai în cîrciumile de mahala, tîrziu,
Cînd pe străzi nu e decît toamnă și ploaie lîncezie,
Cînd lăutarii cîntă cu ochii închiși cîntece de lume și de beție
Și buzele îți ard, sorbind vinul acru și sălcu.

Ohè ! Te-ai îmbătat, poete, și-ai ridicat cu înțeleș dintr-o
sprînceană
Prefăcîndu-te că te uiți la paharul din care în neștire sorbi,

Și te-a înțeles femeia desculță care servește în dugheană
Și te-a privit cald, cu ochii ei atîta de albaștrii de pare c-ar
fi orbi.

Femeia cu ochi albaștrii ți-a dat dragostea ei simplă și
nătîngă ;
Ai sorbi-o conștient și lacom, de ce să mai mințim, poete ?
Ai rîs de ea satisfăcut, cînd a început să plîngă
De sfială că a îndrăznit să mîngîie, cu degete de rîndașe,
fastuoasele tale plete.

Ai plecat apoi, învinețit de scîrbă, de frig și de dimineață...
Mergînd, ai găsit o imagine : Pomii îngenuncheați în toamnă,
ca într-un schit, sihaștrii
Ai închipuit, în gînd, o poezie în care să fie ploaie, rugină
și ceață
Și, într-un salonaș cald, o femeie care te iubește și care are
ochii albaștrii.

Ai scris înfrigurat și sincer și poezia va apare într-o carte.
Cititoarele sentimentale se vor regăsi în femeia care ți-a
inspirat acele rînduri,
Tu însuși va trebui să-i dai un nume și să te bucuri că nu
știe carte
Femeia cu ochii albaștrii și mîini roșii de frecat scînduri.

IDOLUL

Vinde-mi dragoste. Ce-ți pasă cine sînt și cum mă cheamă ?
Nu l-am cunoscut pe tata ; am avut, firește, mamă,
Dar cînd m-a născut pe mine a murit și am uitat-o.
Vinde-mi dragoste. N-am nume... dă-mi un nume care crezi.
Sînt o insulă pe care-n marea nopții ai aflat-o
Tu ai fost exploratorul, ești stăpîna s-o botezi.

Dar mai bine taci, ca moartea ; taci ca golul unei peșteri.
Pentru vorbe șlefuite sîntem toți, în viață, meșteri.
Nu știm să tăcem ; de aceea sîntem singuri totdeauna.
Taci. Te vreau acum cu graba-nfometatului de pîine.
Taci și vinde-te. Ce-ți pasă ce gîndesc, cînd pîna mîine,
Dacă știi sau dacă nu știi, ție îți va fi totuna.

Știu atît : ești frumoasă și că ești a mea o noapte...
Sîinii tăi sînt tari ca două pere bergamute coapte,
Gura-ți sîngeră carminul rozelor decapitate,
Trupul, amforă sculptată, mă îmbie cu otravă
Și în ochii mici ca două boabe de cafea arabă
Trec, cu liniște de moarte, caravane de păcate.

Vinde-mi dragostea ta toată. Nu sînt nimeni. Sînt un trup
Cu coloana vertebrală strînsă-n el ca un șurub.
Sufletul ? E o poveste ca și Statu-Palmă-Cot.
Minte-mă și taci. În ochi-ți vreau minciuna s-o contemplu...
Noaptea asta se dărîmă idoli sacrii într-un templu.
Nici o vorbă, nici o vorbă, fiindcă strici c-o vorbă tot.

CINTEC DE CHEF

Mai adu-mi vin. Singurătatea-mi îneacă gîtul ca un praf.
Și să-mi aduci pe cel mai oacheș țigan, de colo, din taraf,
Să beau cu el și-apoi să-mi cînte.
Să-mi cînte mult, cu ochii-nchiși
Romante de pe vremea-n care fecioare anemice și blînde,
Plîngeau iubiri aeriene sub floarea albilor caiși.

Ce negru ești, țigane, și ce vioară veche...
Să nu-mi cînti după note, să-mi cînti după ureche
Și să te-nalți pe vîrfuri cu fiecare notă
Și ochii-nchiși, tot timpul. Am bani străvechi, de aur...
Și-s vesel, măi țigane, căci semeni a balaur
Cu labelle în ghete și coada-n redingotă.

Tu ai iubit vreodată ? De ce-ai iubit țigane ?
Avea ochi albi și umezi ca miezul de castane
Și buze ca măceșa și sîinii tari ca piatra ?
Șofran avea pe pielea întinsă pe obraji
Și bani de fier cu toartă, în salbe, pe grumaji
Și-n sînge focul aprig cu care crește șatra ?

Te-ai îmbătat, țigane, dacă începi să plîngi,
Îți tremură vioara căci simte cum o strîngi
Și-arcușul ți se-ndoaie în mîină, că-l frămîntî.
De ce-ai iubit, țigane ? De ce nu vrei să mori ?
Eu nu plîng. Bea ca mine și spînzură-te-n zori...
Dar nu. Tu ai vioara și tot mai poți să cînti.

PASTEL

Craiul Noptii vine-acasă, cu ochi mari de întuneric,
Cu priviri de cucuvae sub stufoase gene sumbre
Luna-i licăre pe deget, un inel de aur, sferic.
Poartă plete lungi de umbră ca un șarpe de inele
Și pe-obrajii fără cută, discuri moi cu puf de umbre,
S-au aprins, de osteneală, luminoși pistrui de stele.

Craiul Noptii vine-acasă. Aurora se deșteaptă
În castelul ei de fildeș cu portaluri de cleștar
Iar în pat, cu flori pe perne, trup de spumă îl așteaptă...
Vine Craiul, vine Craiul... Repede și zîmbitoare
Aurora se gătește, și la urmă, ca o floare,
Soarele și-l prinde-n plete, piepten de mărgăritar...

Și de-atîta grabă, cîndid, cheltuită în zadar,
Jos îi cad din mîini cerceii, două stele căzătoare.

ROMANȚE PENTRU POMUL DE CRĂCIUN

POVESTE

Mamez

În sînul pădurii se-ascunde un lac
Cu apele negre ca nori de furtună
Și-n mijloc de noapte, cînd zgomote tac,
Cu risete stranii strigoii se-adună
Și joacă pe margini sub clarul de lună.

Pe mal e-o colibă de vreme surpată
Și vîntul se vaită prin ușile-i sparte
Și streășina cade de ploaie scurmată,
Iar mușchiul se-ntinde în camere deșarte
Și scîrțîie grinda plecată-ntr-o parte.

Ne spune povestea, c-a fost într-o vreme
Aici, în colibă, un cuib de tîlhari ;
De nimenea hoții n-aveau a se teme,
Prădau prin pădure pe bietii drumari
Și-apoi spre colibă, pe iuți armăsari

Luau trupul acelor uciși fără vină
Și-n lacul cel negru îl dau într-afund

Și apele negre de-atuncea suspină
Și gemete surde în noapte pătrund
C-o sută de trupuri în ape se-ascund.

Era într-o noapte... La masă stau hoții,
 Paharele pline ciocnesc împreună,
 Pe-o fată răpită se ceartă cu toții.
 Afară un fulger străluce... și tună
 Și geme pădurea foșnind a furtună

Bătaia se-ncinge și pumnii cad droaie
 Se luptă tâlharii orbiți de beție
 Copila, afară fugită, în ploaie
 Se roagă-n genunchi-n pădurea pustie...
 Și-așteaptă-ngrozită, ce fi-va să fie...

În ușa colibei un hoț se arată
 Spre ea se repede răcnind ca o fiară
 Și apa se zbate în lac turburată...
 Copila se-aruncă în valuri, să piară
 Și apa o-nghite... și murmură iară.

Pădurea se vaită, copacii se-ndoaie
 Și șuieră vîntul în noaptea deplină,
 Potop cade apa în valuri de ploaie
 Și fulgere repezi pe boltă se-mbină
 Și arde tot cerul brazdat de lumină.

O limbă de flăcări... și trăsnetul vine,
 Pădurea de zgomot a prins să răsunе.
 Se vaită departe speriate jivine...
 Coliba-i atinsă — cerească minune —
 Și hoții-s mormane de negru tăciune.

De-atuncea, coliba — un cuib de păcate —
 Se surpă și geme cu lacu-mpreună
 Și mușchiul se-ntinde în cameri uitate
 Și-n mijloc de noapte, strigoii se-adună
 Și joacă sinistru sub palida lună.

În casa veche de la țară, în camerele mari și sumbre
 Prin care, singurătăți sculptate și-au prins neturburate doliul,
 Trecutul a păstrat, icoana cu sfinți decolorați de umbre
 Și printre lucruri prăfuite, în colțul sobei, un fotoliu.

În casa veche de-altădată, dormea copilăria mea
 — Prințesă mică, înțepată de fusul rău în palma vie,
 Prințesă moartă într-o seară, când cerul a mai plîns o stea,
 Prințesă îngropată-n vreme ca într-o raclă străvezie.

Venisem să găsec aicea, în casa plină de blestemuri,
 Unde din colțurile toate mă-ntîmpina blajin trecutul,
 Venisem să găsec lumina și liniștea din alte vremuri,
 Învins, ca toți învinșii lumii ce-și frîng, în lupta vieții, scutul.

Era o seară mohorâtă de toamnă veștedă și grea.
 În sobă, jarul stins aproape, își subția mocnind văpaia,
 Fotoliul mă ținea în brațe de putrezită catifea
 Și țiuiau, murind, tăciunii și prohodea la geamuri ploaia.

Priveam salonul plin de duhuri de părăsire și gingăanii :
 Tapetele mucegăite strînsese colbul rînduri-rînduri,
 Prin colțuri, pelerini ai serii, păianjenii făceau mătăanii ;
 Se auzea plutind tăcerea și șoarecii rozînd sub scînduri.

Tăcea odaia și cu mine ca-n vremea serilor cu basme
 Cu zmei urîți, uciși de-a pururi de Feți-Frumoși cu mîndre
 Și cum tăcerea-și întinsese fragila-i lume de fantasme,
 Cu vorbe lungi și măsurate vorbi fotoliul ros de vreme :
 steme ;

„Nu te speria“, îmi zise glasul. În seara asta rea și udă,
Cînd stai stingher la gura sobei cu sufletul posomorît,
Ca unul ce te știu din fașe, ca un prieten, ca o rudă,
Am îndrăznit să-ți turbur pacea, să-ți țiu alături de urît.

Eu sînt de-un veac în casa asta, și-n brațele-mi s-au odihnit
Bunicii tăi, copiii ca tine... Sosisem proaspăt musafir,
Eram drapat în stofe scumpe și-n lemnul nou și lustruit
Aveam parfum de levănțică, de chiparos și trandafir.

Bunicii tăi !... Cu trena lungă foșnind pe tunsele covoare,
Bunica ta venea spre mine cu mersul ei înmlădiat
Și pe-nserat, cînta întruna, lucrînd cu degete ușoare
Ștergarul ei cu fir de aur pentru biserica din sat.

Și cînd, frumos ca un arhanghel, bunicul se ivea în ușă,
Se luminau sub gene negre privirile-i adînci și crunte
Și-ngenunchea, supus, alături de malacovul de păpușă,
Să poată săruta un deget sau o șuviță de pe frunte.

Dar anii-s păsări călătoare... și în pridvorul cu glicine,
Cu lucrul ghemuit în poală, bunica-și lua frumos belteaua
Aromitoare de gutuie, și lîngă ea, albit de-a bine,
Bunicu-și scutura ciubucul și își sorbea tihnit cafeaua.

Întruna se gîndeau acolo, la ea, la ziua despărțirii...
N-au plîns o lacrimă „văzută“ în după ziua cununirii,
Dar au rămas pietriți în poartă cu mîna streășină vederii,
Privind trăsura cum se pierde în nori de praf ducînd „copiii“

Și tu cînd ai venit pe lume, în casa asta poposit-ai...
Creșteai tăcut și fără zîmbet pe buzele subțiri și roze
Și tot în brațele-mi slăbite te-ai ghemuit cînd răsfoit-ai
Cu ochii mari de bucurie întîiu-abecedar cu poze.

Dar anii-s păsări călătoare... S-au dus bătrînii și copiii...
La noi aici s-a-ntins ruina, singurătatea și uitarea,
Căci tu, copilul nostru fraged, un strop în valul vijelii
Spre alte țări, spre altă lume, înfrigurat ți-ai luat cărarea.

Acum te întorci bolnav și singur, spre liniștea de altădată,
Spre casa unde părăsirea și moartea și-a durat cuprins.
Eu te primesc cu-aceleași brațe și dragoste îndepărtată,
Copil ce-ai vrut să birui viața și biruința te-a învins.

AMINTIRI

Pe uliți a intrat Crăciunul cu coruri limpezi de copii...
În odăița mea tăcută ca o capelă mortuară
În care morții stau de veghe în racle de fotografii,
Pășesc încet, purtînd în suflet a amintirilor povară.

E tot așa cum a lăsat-o... Aceeași sobă văruiată
În care jaru-ademeneste cu șerpi de foc o buturugă ;
Aceleași scoarțe pe divane și-aceeași Maică Prea-Slăvită
Din rama ei își pleacă ochii ca eu să mi-i ridic spre rugă.

Privesc cu ochii-nchisi, în vreme, vacanțele de altădată...
La gară, uite pe bunicul. Îl văd din tren, după lulea...
Mă-mbrățișează... parcă plînge... și mîna mea înmănușată
Mi-o ia, și cum mi-o strînge, Doamne !... Mă doare și
mă-ntreb : ce vrea ?

A, știi. Mă ține să n-alunec... toți oamenii se dau în lături.
În dosul gării e-ntuneric. Un om îl bijbăie și-l ceartă,
Un om care-a ieșit în fugă pe ușa cîrciumii de-alături.
O ! E Costache Surugiul... și cum duhnește-a țuică fiartă.

Cum zboară sania. Zăpada străluce-n razele de lună
Și duduie întreg pământul sub trapul cailor voinici
Costache își îndeasă cușma... (urechea cerului adună
Sudalme împletite ritmic cu trăsnete prelungi de bici.)

Ce cald e-acasă și obrajii îmi ard ca focul, de săruturi,
Mă uit pe geam și bat din palme ; cad fulgi ușori ca niște
fluturi

Si mâine știi că în salonul închis cu grijă de bunica
Va fi un brad cu-atâtea daruri, cu-atâtea lucruri de nimica.

A nins de-o palmă toată noaptea și ninsă toată de făină
Anica — baba vrăjitoare — rotește bombănind, colacii
Și țipă ascuțit la mine, își scupă-n sân și se închină,
Că am lăsat deschisă ușa și-au să răcească cozonacii.

Ce moale-i patul... Nu e nimeni de pază, în odaia mea
Mă cred dormind... Ascult alături, cum cântă mama la clavier
Și-aud tușind pe tata mare... Văd bradul îmbrăcat în fir
Și strâng în brațe somnoroase un ursuleț de catifea.

În curte se aude larmă și pași și bîte de flăcăi,
Colindătorii-ncep să cînte și cum pătrunde melodia
De glasuri blînde și curate ca un concert de zurgălăi,
Îmi pare că afar-la geamuri îmi plînge-ncet copilăria.

Pagini de JURNAL

Luni, 1 ianuarie

Anul nou

Revelionul, acasă cu ai mei. Plus Timuș. Bobiță s-a deșteptat din somn, la timp, ca să bea un păhărel (de lichior) cu șampanie. N-am vrut să primesc nici o invitație în oraș. Totuși, am „arborat“ fracul și Kitty o majestuoasă rochie de seară „Jade“. telefoane multe, tot timpul. Au trecut să prezinte felicitări, personal, Elly Roman (cu soția) și tînărul Fellea. Am „compus“ răvașele de plăcintă (ca scriitor ce mă aflu), opt ; toate pentru invitați.

Dimineața m-a sorcovit Bobiță. Mi se părea că într-adevăr mă ning flori pe umăr. Ziua, banală.

Marți, 2 ianuarie

Timuș s-a mutat la el. (S-a făcut foc în bloc.) Mi-a dispărut partenerul de *batle sheap*. Toată ziua, propuneri „profesionale“. Seara a dormit Fanache la mine. Am căzut de acord să „scrim“ două piese. *Al optulea păcat* o modific cu două acte (aveam intenția mai de mult). Cea nouă, o să-i caut zilele astea un subiect. Va fi, în orice caz, o piesă „doctrinară“, destinată, cu seriozitate și fără oportunism, momentului social în care ne aflăm și la sublinierea căruia mă simt dator să particip și să iau atitudine. E o nouă „Facere a lumii“ (poate că așa o să pun și titlul piesei).

Miercuri, 3 ianuarie

Discuțiuni în vederea viitorului spectacol la „Alhambra“. Emisar: Marcel Anghelescu. Ca de obicei, n-am ieșit din casă. Kitty e din ce în ce mai slabă. Îi „vine bine“. Aș prefera, totuși, să se îngrașe. Aleargă, se agită și muncește prea mult. Bobița, aceeași lumină a fiecărei clipe. Seara, telefoanele obișnuite, pahărelul de vin și articolele de rigoare. La zece, un telefon de „lovitură“. Măine avem un vagon de lemne „la domiciliu“, de la un admirator pe care nu-l cunosc decât de la telefon. Am avut emoții, când mi-am făcut „cassa“. Oamenii „înzestrați“ ca mine nu țin o sută cincizeci de mii în casetă.

Joi, 4 ianuarie

Dacian a fost de dimineață și mi-a făcut propuneri concrete pentru viitoarele spectacole. Acceptat numai în concordanță cu Timuș, la care am dejunat. S-au pus, cu mine în combinație, bazele unui nou teatru în Piața Senatului (Ziua Cărții), unde am vrut să-l fac eu și mi l-a furat Bereșteanu cu Marcovici.

Am văzut o parte din spectacolul *Bal la Gioconda*. S-a tranșat colaborarea (cu Timuș) pentru viitorul spectacol de la „Gioconda“.

Au sosit lemnele! Mă ia cu frig, când mă gândesc că le am. Combinația pentru noul teatru; Bereșteanu-Marcovici-Timuș. Arhitect-finanțator: Ciulei Liviu (pe care l-am revăzut cu plăcere după câțiva ani).

Vineri, 5 ianuarie

Nimic deosebit. A intrat în repetiție *Madona*, la Național. După-masă reuniune la Eug. Mirea (Nicușor Constantinescu-Timuș-Ion Vasilescu-Mălineanu) pentru viitorul spectacol „Gioconda“. Nu mă interesează. Voi colabora totuși, pentru că ce mă interesează nu produce și, deocamdată, asta mă interesează înainte de toate. De dimineață, vizita colectivă a „Artiștilor asociați“. I-am ajutat, deși sînt și ei niște măgari.

A mai fost Ionescu-Sin. Pictor și prieten vechi. L-am servit într-o chestie personală.

Azi-noapte Bobița mi-a dat iarăși emoții. S-a deșteptat din nou din somn, înecîndu-se. Va trebui, totuși, să-i scot repede amigdalele. Mai bine mi-aș scoate inima. Dar, poate că-i mai servește și asta.

Sîmbătă, 6 ianuarie

Combinația „Ziua Cărții“ s-a făcut. Va fi — așa a decis — un teatru mare, gen „Chatelet“. Îl conduc eu și cu Timuș. Măine încep lucrul pentru „Alhambra“ și „Gioconda“. Cu alte cuvinte, încep să fac trotuarul în meserie. Numai să fie cu folos. Sper să pot, în scurt timp, să „înnobilez“ genul ăsta, atît de agreabil și cerut, al spectacolelor muzicale. Sînt convins că nu e publicul de vină. Numai autorii mîrlani, agramati și directorii imbecili sau „duși cu preșul“ de... specialiști. Nu spectatorii strică teatrul, ci invers...

De dimineață m-a vizitat Stenbach. Același om subțire și lipsit de noroc. Am impresia că stă prost cu finanțele. Îmi pare rău. Dacă voi putea cîndva, o să-l ajut.

Duminică, 7 ianuarie

Am dejunat la Timuș. După dejun, am început lucrul pentru ambele teatre. Mă așteaptă un efort „uriaș“, fiindcă ambele spectacole trebuie să înceapă în cursul săptămîinii repetițiile. Toată ziua (o zi ternă, umedă, de iarnă fără personalitate și pitoresc) am avut — și pînă noaptea tîrziu — acea „angoisse“ pe care o încerc atît de des, pe care nu mă ostenesc s-o definesc și de care mă tem totdeauna. M-am întors spre casă pe cheiul Dîmboviței. Nu mă mai simt bine decât la masa mea de lucru și în odaia băiatului meu.

Luni, 8 ianuarie

Dejun la Timuș. Lucrăm. De pe fereastra sufrageriei (care este la etajul IV) am observat că din toate hornurile caselor se ridicau fumuri, învinse de ceață. Dar absolut din toate, pînă departe, unde peisajul se confunda cu zarea. Să

fie o dezmințire a crizei de lemne? Ale mele sînt în pivniță. Tronez deasupra lor. (Biroul meu este deasupra pivniței.) Starea de „angoisse” persistă mai atenuată. Sper că lucrînd toată noaptea o voi învinge. E demoralizantă. Sînt fericit că piesa scrisă pentru Kitty îi va da ocazia să se afirme. Merită, într-adevăr. Are mari calități, pe care nu i le cunoșteam.

Marți, 9 ianuarie

Am lucrat pînă la șase dimineața, ca să reiau lucrul, din nou, la zece. Nu mă amuză ce scriu (*Floarea din Shiraz*, după o netrebnicie de libret — muzica de Fall, delicioasă, la „greutatea ei”). Sper să amuze pe alții.

Toată ziua, vizite și telefoane banale, printre picături. (Mai ales în jurul direcției de scenă pentru piesa mea de la Național.) Al. Kirilescu (s-ar putea să-i dau lui direcția de scenă) s-a purtat cel mai „măgar” cu mine. Așa plătesc eu polițele. Gîrînd altele. Kirilov (care s-a obraznicit din senin, cu alții) rîvnește aripile lui Apis. Și Bumbești. E tot ce poate să ofere, ca direcție de scenă, bietul, sinistratul și bătrînul nostru Național. Sucursala mea, cum îi ziceam cînd aveam teatru.

Recitesc *Ma vie dans l'Art* a lui Stanislavski, cu același interes ca și prima dată.

Miercuri, 10 ianuarie

Iarăși lucru pînă dimineața la șapte. Am încercat să dorm un ceas-două. Tot timpul mă gîndeam la băiat, care trebuie să fie „neapărat” operat de amigdale, săptămîna asta. Am renunțat la somn și am trecut la masa de lucru, din nou.

După-masa, împrăștiată între telefoane, vizite (domnișoara doctor Neață de la Cîmpulung e la noi, pentru o zi) și așteptare. Bobița a fost, la trei și jumătate, la doctorul Costiniu. Operația s-a decis pentru vineri. Puiul meu crede că a fost la fotograf și nu știe că aparatele care l-au amuzat azi o să-l supere vineri. Va să zică, „angoissa” mea se verifică încă o dată. Și persistă. Seara, patru tîlhari au prădat un om, în ruinele de lîngă mine. Apoi i-au spart capul cu pistoalele. Un incident „banal” pentru vremurile de azi, cînd

la fiecare colț de stradă, odată cu noaptea, te pîndește moartea și jaful.

Cruntul materialism al vieții și disprețul vieții — această unică și generoasă lumină a creației — au ajuns la proporții demoralizante. Murim și nu știm de ce, trăim și iarăși nu știm de ce. Ne luptăm pentru o pîine care, în orice clipă, poate fi ultima. Mă întreb — în aceste condițiuni — mai poate visa sau gîndi cineva?

Incertitudinea ucide în primul rînd visul. Și, fără vis, nu există creație. Și fără creație nu există viață. Sau, dacă există, e ca un vultur transformat în găină. Cerul pute a benzina, aerul a singe, oamenii a jivine, inimile a hoituri! Se gîndește cineva că în lupta asta uriașă pentru o viață dreaptă a lumii moare însuși rațiunea de a o trăi? Moartea trebuie să fie o consecință a vieții, nu o determinantă a ei.

Am să citesc, dacă nu mă culc în noaptea asta, *Basmele* lui Ispirescu.

Joi, 11 ianuarie

Bobîța a fost operat azi la patru. Am fost păcălit. Iarăși m-am purtat ca o „floată”. Seara am vrut să stau lîngă el. A adormit puțin cu mînuța într-a mea. Îl aud, acuma, plîngînd. Nu știu ce n-aș face să nu-l doară. Am să lucrez și noaptea asta — ca și azi-noapte — fără somn. Cred că mă simt puțin obosit. Și mai ales aș vrea să mă văd odată, mai repede, cu băiatul și cu Kitty la plajă. Să-l dogoare soarele și să-l mîngîie marea. Și să culegem scoici calde. Și să-i fac un zmeu mare, să-l înalțe peste rînilor pămîntului. Și să privesc minunea asta mică.

Adineauri s-au auzit iarăși împușcături și țipete în Cișmigiu. Cine o mai fi scăpat?

A venit Pella din turneu (cu rezultate foarte bune) și doctorul Petrică Georgescu, de la Cîmpulung.

Vineri, 12 ianuarie

Bobîța a petrecut noaptea liniștit. Pînă seara și-a revenit complet. A fost vioi, s-a jucat cu „căruciorul de tablă roșie” (pe care i l-a adus tăticul, de dimineață). Azi, în sfîrșit, mă

sînt și eu bine, deși sînt răcit cobză. Lucrul continuă pe brînci. Mă plictisește grozav. Aș vrea să pot scrie la cele cinci romane de „amintiri” din care am scris prea puțin. Trebuie însă, în primul rînd, să fac milionul, care — la prețurile „dezghețate” de azi — este strict necesar într-o lună, vieții noastre, mărginită (în afară de băiat) la minimum de pretenție. Scumpetea a ajuns aproape comică. Nu mai sperie. Amuză. Un exemplu: am luat douăzeci de sticle de vin, înainte de Crăciun, de la Săraru. Are prăvălie la două sute de metri de mine. Am plătit două sute optzeci de lei litrul. (Cu o săptămîină în urmă fusese două sute patruzeci, cu alta, o sută șazeci.) După ce mi-au sosit sticlele acasă, m-am gîndit să mai iau douăzeci. Am trimis imediat. În cele zece minute cît a durat primul transport, vinul se scumpise la patru sute șazeci de lei.

În oraș, autoritățile ridică pe toți supușii germani, conform convenției de armistițiu. Cred însă că „autoritățile” noastre s-au trezit tîrziu. După cinci luni, în care timp a evadat cine a vrut, s-au făcut arestări neimportante (Măican), față de tîlharii adevărați și briganzii rămași liberi și obraznici, după ce o sută șapte arestați au benchetuit de Crăciun în localuri publice, puși în libertate de dobitoacele și spertarii care nu înțeleg importanța momentului pe care îl trăim — măsura este luată, se pare, cu toată drasticitatea. A fost arestat și Groner. Nu știam că e supus german. Știam numai că n-are talent. Sau are, un fel de așa ceva, care nu mă interesează. În orice caz, îmi amintesc că, pe timpul „besețiilor verzi”, făcea pe neamțul, ca să scape de „acuzăția” că e evreu. Culmea ar fi, să fie.

Sîmbătă, 13 ianuarie

Lucru pînă la opt dimineața. Nu m-am mai culcat. La dejun am avut invitați pe „americani” (Sorin, Nelu și Titi Mihălțeanu). Copiii aceștia, pe care pot să spun că i-am crescut (unul din ei, Titi, și celui care s-a întors din America, Tiberiu, le-am fost și tutore) sînt azi oameni în toată firea. Căpitani „bătrîni”, cum spun ei! A mai fost și colonelul Beșteley Bébé. Un dejun agreabil și destul de animat.

Evenimentele politice sînt, în momentul de față, sub semnul unei nervozități care va aduce, desigur, o schimbare

în actuala stare de lucruri, deși guvernul are toate aparențele că își păstrează fermitatea inițială.

Armatele sovietice au început o mare ofensivă către Silezia. Primele ciocniri au fost și primele succese. Această ofensivă este capitală, cred, pentru soarta Germaniei hitleriste și cu cît lovitura va fi mai puternic izbită, cu atît sfîrșitul războiului și al hitlerismului nefast va fi mai apropiat.

*

Nora Piacentini a încercat să se sinucidă. Nu știu de ce, dar bănuiesc. Starea ei e gravă. A mai încercat să se sinucidă încă de două ori, precum îmi aduc aminte, mai de mult. Această a treia încercare mi-e teamă să nu-i fie fatală, ca minciuna ciobănașului din povestea cu lupul, din cărțile de franceză de pe „vremea mea”.

*

Arestările supușilor germani continuă, cu strictete și repeziciune, în conformitate cu prevederile armistițiului. Să nu fie prea tîrziu. Lucrul acesta putea fi făcut mult mai din vreme. Nu mai este timpul ezitărilor, al „abilităților” și al șmecheriilor politice. Timpul e brutal. Poartă pecetea contemporaneității. În viața unei națiuni, fiecare clipă pierdută e o bătaie de inimă mai puțin.

Duminică, 14 ianuarie

Nimic deosebit. Viscolul a poetizat Cișmigiu. Stau la fereastră cu Bobița în brațe, ne uităm și ne gîndim. Fiecare la ale lui. El la sîniuța care îl așteaptă în vestibul, iar eu la sîniuțele mele de altădată. Am să scriu despre ele cîndva. Am lucrat toată noaptea. Fără spor special.

A murit Nora Piacentini, care a încercat ieri să se sinucidă. Motivul se pare că este o poveste banală și absurdă, de dragoste tîrzie. O criză de gelozie, prelungită în moarte. Deși am un proces în curs împotriva ei (pe chestiunea *Profesorului de franceză*), nu ne-am întrerupt relațiile niciodată. Mi-a fost totdeauna simpatică, și într-o vilegiatură la Mangalia am fost foarte prieteni. Atunci era măritată cu

Stroe și în „suița“ mea era și bietul Vasilache, partenerul ei de haz și de succese. Regret mult dispariția ei prematură. Era o actriță cu multe resurse scenice, cu mare priză la public. O femeie agreabilă și inteligentă. A jucat și în multe din „succesele“ mele : *Ionescu G. Maria, Absențe nemotivate, Valsul dimineții* etc.

Am avut-o angajată în primul meu turneu (1932) în *Sosesc diseară*. Eram tovarăș cu interpreții principali ai piesei mele : Maximilian și Iancovescu.

Timuș a făcut o remarcă tragi-comică. A constatat că din cei cinci adversari ale cunoscutelor mele procese, au murit pînă acuma doi : Soare Z. Soare și Nora. Desigur, zice Timuș, ceilalți rămași în viață (N. Vlădoianu, Marcel Anghelescu și Radu Beligan) trebuie să-ți ceară (mie, adică) imediat iertare și să cadă la o tranzacție.

Am auzit, noaptea, la telefon, că s-a împușcat și Șeptilici, soțul Norei. Nu cred ca drama să iasă atît de complet. Tipul e foarte puțin „foileton“.

Luni, 15 ianuarie

Totdeauna însemn aci — fără premeditare și logică — cele care se văd, după ora douăsprezece noaptea, cînd mă apuc de lucru, liniștit, în biroul meu. Am petrecut noaptea la Timuș. Am lucrat (vorba vine, căci mai mult am pălăvrăgit) pînă la opt și treizeci dimineața. În drum spre casă, am intrat în prăvălii să caut un pui pentru Bobița. Deși m-am întors în București de trei luni, din „dispersare“ am ieșit foarte puțin. Pot să zic, aproape deloc. Țintuit la masa de lucru de materialismul feroce al vieții (numai așa pot privi în ochii lui Bobița, lumina brună și calmă cu care adoarme seara și zîmbetul cu care dimineața se deșteaptă pe buze), m-am însingurat. N-am ieșit nicăieri. N-am văzut pe nimeni. Am renunțat să mai fiu „monden“. Am trăit numai pentru Kitty, pentru casa și puiul meu. Ei bine, nu credeam că Bucureștiul s-a schimbat atît. Prăvăliile goale. Parcă totdeauna se mută. Parcă toată lumea pleacă. Oameni grăbiți, alții preocupați. Peste tot o panică suspectă în pași, în priviri. Lumea nu mai privește decît pieziș. Toți aleargă cu putere după necesitățile elementare ale unei existențe de

fiară. Bunăvoință și bună-creștere nu mai există. Jivine peste tot, ieșite la prada vieții zilnice. Oameni terni. Răi.

Trecea o cucoană cu „alimente“ într-o plasă-coșniță franțuzească. Deasupra rumenea o piine albă, dublă. Cred că fiecare privire a „celorlalți“ a fost un pumnal, un blestem sau un scuipat înfipt în miezul ei. Oare viața să nu fie decît burtă ? Mațe ? Trebuie chemați poeții. Dacă nu sînt, trebuie inventați ! Să poetizeze mizeria. S-o facă literară. Nu se mai poate așa. Viața nu mai este numai o problemă de igienă, de îmbrăcăminte și de alimentație. Viața este în primul rînd a minții și a sufletului.

Ne întorcem la fiare. Și nu ne vor primi între ele. Nu vom mai fi etnici. Le va fi teamă să nu le sfîșiem.

Azi, cînd lumea se așază, dreaptă și egală pentru toți, nu uitați, stăpînilor, inima. Chemați-o la conferința păcii universale. Să stea la loc de cinste, în capul mesei, între muncă și minte. Acolo e locul ei și, fără ea, ne-am mințit, am robit și am murit degeaba. Lumea fără suflet nu e decît un cadavru social.

Marti, 16 ianuarie

Din nou lucru toată noaptea. Și ziua, la fel. Am impresia că nici nu mai știu să dorm. Vizite. Discuțiuni profesionale.

A venit Pompa Mateescu de la Sighișoara, unde l-am numit — prin Leucuița — nu știu ce, la o fabrică. Arată bine și, se pare, cîștigă destul. Sînt mulțumit că am putut să-l ajut. Am scris un articol pentru Nora Piacentini. Către seară mi-am acordat o vacanță de o oră, pe care am petrecut-o pe covor, în odaia băiatului meu, ca să-i fac „un sat întreg“ din scăunașe, cutii, cuburi, căsuțe, pomișori, poduri și animale de toate felurile. Nu știu care a fost mai încîntat la inaugurarea „satului model“.

*

Am lucrat pînă la șase dimineața. Mă doare groaznic gîtul. Puțină febră. Nu-mi pun termometrul că mi-e teamă să nu mă „demoralizez“. De dimineață a fost Nicu Kiritescu. Mi-a telefonat că „i s-a făcut dor să stea de vorbă

cu un om deștept, cinci minute“. El este un vechi „admirator“ al unei anume „inteligente“ a mele, pe care o confundă cu „verva“. Am stat de vorbă mult. Va mai veni să mă vadă, drept care am dat consemnul la ușa că „pentru el sînt întotdeauna acasă“.

Premieră la „Mița Filotti“ (*Profesiunea doamnei Waren*). Cred că nu e piesă „de ea“.

Am trimis pe Kitty să mă reprezinte. Nu i-am cerut încă avizul asupra spectacolului.

Prezența în casa noastră a doamnei și domnișoarei Ionescu — invitatele lui Kitty — îmi sugerează ideea unui roman „ordinar“, pe care nu știu dacă îl voi scrie vreodată. „Ordinar“ în legătură cu morala curentă. Nu e un subiect nou, dar e, totuși, tentant. Poate că nici o piesă de teatru n-ar fi neindicată. Voi mai reflecta, dacă îmi voi mai aduce aminte. Întîmplător, căutînd „muzică de jazz“, am dat peste un post „românesc“ din Germania. (Nu știu cum îi zice.) N-am auzit în viața mea propagandă mai timpită și mîrlani mai mari ca bestiile care își varsă „ideologia“ în microfon. Sînt convins că acești legionari rămași în labele nemilor — cu sau fără voia lor (eu cred, *cu*), ne fac un rău imens.

Ofensiva sovietică continuă cu mare amploare și cu rezultate „practice“ de mare anvergură. Varșovia și Cracovia au fost ocupate. Începe sfîrșitul. Sfîrșitul pe care l-am prevăzut și pentru care am îndurat atîtea. Aș vrea ca pacea, sub lumina Națiunilor Unite, să reabiliteze, înainte de toate, *omul*! În toate drepturile lui firești. Cred în socialismul celor douăzeci de ani ai generației mele. Este cel mai adevărat, cel mai aproape de inima omului și de bubele omenirii. Nu mă interesează nici o altă completare a lui, nici o variație pe aceeași temă. Lenin este punctul culminant al acestui socialism, pentru care ne rupeam hainele și sufletele în piețele publice. Din *ăla*, nu altul. Cînd mă ridic pentru nivelarea „claselor sociale“, nu admit dominația numai a uneia dintre ele. Sînt împotriva teoriei: scoală-te tu, să stau eu! Sînt pentru: scoală-te tu, să stăm toți: Firește, toți cei care merităm un pic de odihnă.

Cît am scris, am ținut totuși termometrul. Treizeci și opt și două. Cam mult.

Joi, 18 ianuarie

Sînt mut. O laringită infernală mi-a luat graiul. Și răcit, pe deasupra. M-a văzut doctorul Georgescu (care a dejunat la noi). Surmenaj, hipertensiune etc. Începe deteriorarea. Toată ziua am „zăcut“. Tocmai spre seară am trecut la lucru. Citesc *Tommy & Co.* a lui J. K. Jérôme și mă „amuz“.

Diverse vizite și propuneri. (Bulfinsky, „Mizerabili“, Talianu etc.) N-am acceptat nici una, deocamdată. Bobiță, după operație, face progrese enorme (să bat în lemn!). Mînîncă, e vesel și a început să utilizeze glășceorul. Pîna acum vorbea numai din vîrful buzelor, ca să nu angajeze gîtul.

Vineri, 19 ianuarie

Cincisprezece zile, pentru un modest început, n-am voie să vorbesc. Noroc că în meseria mea mă exprim în scris. Vorbesc la telefon prin interpret, cînd e nevoie și, cînd nu vreau, am un motiv binecuvîntat. *A quelque chose malheur est bon*. Kitty e un „amor“. Hipotensivă și foarte slăbită și ea aleargă toată ziua după cumpărături, împărțindu-se între legume, „ocazii“ și noi, cei „mici“ de-acasă. Nu știu cum aș putea să-i arăt vreodată toată grațitudinea mea. Poate, salvarea mea, tot într-o carte. Doamne! Cînd o să le mai scriu. Zilele trec atît de repede și mă fărîmițează în degetele lor cotidiene ca pe un cocoloș de pîne.

Sîmbătă, 20 ianuarie

În afară de „treburile“ mele mă pasionează superba ofensivă roșie. S-a ocupat Lodz și Kosice. Tăvălugul final s-a pornit grandios și necruțător. Prima mare eliberare se apropie. Bestiile cu chip de oameni, impostorii crucilor încîrligite, băutorii de sînge, pedestrașii care au ridicat c... la rang de organ de gîndire, inventatorii crimelor colective și ai torturilor rasiale, își vor frînge, în sfîrșit, grumazul. În gura hitlerismului, crispat de spasmele morții, ar trebui să

Marți, 23 ianuarie

se c..., într-un spasm fecal uriaș, întreaga lume, umilită și batjocorită de cea mai nerușinată impostură a istoriei: dictatura lui Hitler. C... cu cărare și cu creier sintetic.

Duminică, 21 ianuarie

Multe vizite de „interes“. În sfârșit, azi mi-a venit Aurică, bărbierul, și mi-a redat, oarecum, fasonul civilizat. Am îmbătrînit rapid și vizibil. *Mais où sont les neiges d'antan*, cum spunea amicul meu Villon, căruia nu se poate să nu-i trag o piesă și poate chiar în versuri!

Zi bogată în evenimente externe. S-au împlinit douăzeci și unu de ani de la moartea lui Lenin, mintea mare, tenace și îndrăzneată din care a ieșit U.R.S.S., grandioasă republică a muncii și a nivelării sociale. Îi voi reciti opera.

Ofensiva sovietică a înregistrat noi și uluitoare succese. S-a ocupat Tilsit, și în Silezia trupele sovietice au ocupat Kretzburg, pătrunzînd treizeci de km în interiorul „Hitleriei“. Trupele române au spart frontul în Tatra-Mică, pe valea râului Soio. Cred că nemții taie sîrma cu c... la Berlin. S-a semnat armistițiul între U.R.S.S. și Ungaria. Se anulează Dictatul de la Viena și sentința din 13 august 1940. Deja un mare pas cîștigat pentru noi.

Luni, 22 ianuarie

Ofensiva continuă strălucit. Armatele roșii sînt decise să dea lovitura mortală bestiei teutone. Prusia orientală e străpunșă peste tot. Se înaintează dîrz spre Königsberg (55 km actualmente) și Dantzig. S-au ocupat Intersberg, Neidenburg și Tannenberg (unde e îngropat Hindenburg, mi se pare și unde, îmi amintesc, Nicolae al II-lea, cu rușii lui de atunci, a fost bătut de nemți). În Silezia se merge spre Breslau. S-a înaintat treizeci de km pe un front larg de optzeci. Merge bine. Merge bine.

Americanii au ocupat Doorn (sînt la cinci km de Saint-Vil). În Luzon, au luat San Manuel. Foate frumos a vorbit Pătrășcanu la radio despre criminalii de război. Vedea-i-aș cu pijama vîrgată, mai iute.

De dimineață, vizita lui Petru Comarnescu. Un „băiat“ la care țin mult și îl prețuiesc la fel.

Mereu mut, merg totuși spre o vindecare relativă. Vocea mea s-a dus pentru totdeauna. O regret numai pentru că nu mai pot să cînt șansonete franțuzești, cînd „m-apucă cu Paris“. Lucru intens.

Miercuri, 24 ianuarie

Românii au ocupat Rojno și înaintează prin spărtura făcută. Sovieticii au ocupat Poznan (unde sînt lupte de stradă) și au ajuns pe Oder, spre Oppeln. Ultimele comunicate de noapte anunță noi victorii. Rosniava ocupată de români în Tatra-Mică. Radici ocupat de ruși. Ofensiva continuă puternic și nestăvilit. Ura! Breslau-Königsberg sînt în bătaia primă a tunurilor. Încolo, zi banală. Cu telefoane, cu vizite, cu greutăți, cu zbateri, cu, peste toate, lumina copilului meu și pacea căminului. A nins frumos. Am făcut o plimbare în Cișmigiu. Am întîlnit, escortată de un dog (care mi-a amintit bine pe Nero al meu, ucis de bombardament) pe o femeie care m-a iubit mult și „frumos“, A.B. — cîntăreață rusoaică, de excelentă condiție, naufragiată onorabil, totuși, în viața de noapte a Capitalei de-acum zece ani. Am schimbat cîteva cuvinte mondene și-atît. A avut o mare emoție, cînd m-a văzut. Iarăși simt „angoissa“ care mă înnebunește. Ce mi s-o mai întîmplă? Fac toate eforturile ca să lupt împotriva ei. E mai tare, deocamdată. Sînt singur (ca de obicei) în biroul meu. Scriu. Tîmpenii. Pentru bani. Și beau. Fără poftă, fără sete. Așa! Sper că noaptea asta termin „capodopera“ pentru „Alhambra“. Am să scuip pe ultimul punct. Mîine aduc acasă un pian pe care l-am închiriat. Eeee! Dac-aș putea să termin în note „simfonia“ mea interioară!!! Te pomenești că mă pune dracul să încerc.

Joi, 25 ianuarie

Azi am avut „teatru“ pentru Bobiță și invitații lui. Am chemat pe scamatorul și ventrilocol Erwin cu păpușile lui „animate“. Cred că din cei zece copii care au asistat, cel

mai mult m-am distrat eu, de mutra lor. Toată bucuria zilei — și le am rare — mi-a fost întunecată cu o veste dezarmantă. La dejun, a murit de inimă, Fanache Florescu. Voi scrie despre el mâine... (Să fie tot „angoissa“ mea?) Sînt trist pînă la nesimțire. Incapabil chiar de a mai nota ceva aici. Dumnezeu să-l ierte! (Că are de ce.)

La revedere, Fanache! Pe curînd... Aici nu mai e de noi... Aveai dreptate...

Vineri, 26 ianuarie

Ștefan Florescu a fost unul din cei mai „deștepți“ oameni pe care i-am cunoscut. Plin de umor, de vervă și „boier“ cînd i se părea oportun, izbutea să-și facă simpatice marile lui lipsuri morale. O viață de boem și de boemă, la început.

Relațiuni și prieteni care l-au prețuit, cărora le-a impus.

Citit și studios, nu și-a putut face o carieră din diploma pe care nu le-a luat niciodată. (A fost la Politehnică, a făcut mi se pare chimie și matematici, la Paris.) Și-a făcut însă, una, din inteligență. Tăria lui în viață a fost slăbiciunea celorlalți. S-a făcut cunoscut în România prin revista *Cumpăna* și procesele la „Controlul averilor“ care i-au atras porecla de „Denunțatorul“ și o faimă impresionantă. Fără caracter, s-a aranjat cu toată lumea. Anglofil convins, a fost totuși unul din primii „epurați“ din presă. Lovitura l-a durut groaznic și cred că i-a cauzat moartea. Aici cinismul lui, la care ținea atît, nu i-a mai ajutat. Se vedea că suferă cumplit și nu se mai putea ascunde sub nici un fel de „pavană“. Am ținut mult la el, fiindcă i-am „prețuit“, în primul rînd, defectele, și i le-am acceptat. Am petrecut împreună ceasuri foarte agreabile, la Poiana Brașovului și, în dispersare, la Cîmpulung. Nu voi uita niciodată nopțile noastre de „inteligență“, discuțiile tehnice și subțiri. Era un partener de calitate. După un subiect al lui am scris o piesă: *Al optulea păcat*. Ținea mult să se joace și regret că, datorită ezitărilor lui, m-a făcut, acum în urmă, să nu-i mai fac această bucurie. Cu puțini oameni „am rîs“ în viața mea, cum am rîs cu Fanache. Știa să rîdă, săracul. Și de el și de alții. Nu m-am dus să-l văd, mort, acasă. Mă voi duce mâine la înmormîntare. Îl am

însă tot timpul înaintea ochilor. Aseară am băut cu el, ca ultima dată, în biroul meu, acum cîteva zile. A izbutit să fie tot atît de prezent.

Sîmbătă, 27 ianuarie

Un comentator de război american a comunicat cifre cu privire la pierderile nemților în unsprezece zile de ofensivă sovietică. Sînt înspăimîntătoare (pentru ei, firește). Cred că Germania, dacă nu schimbă rapid forma de guvernămînt și nu capitulează, face o greșeală mai mare decît toate pe care le-a făcut hitlerismul. Germano-japonezii sînt încolțiți și bătuți peste tot. Prusia Orientală e aproape complet cucerită. În Silezia se dau lupte în periferiile Breslului. Americanii se apropie de M. și au trecut, în Est, rîul Ruhr.

Iată cifrele comunicate oficial: nemții au pierdut în unsprezece zile de ofensivă sovietică, 380.600 de soldați și ofițeri, 2.965 de tancuri; 7.932 tunuri; 7.387 mortiere; 26.019 mitraliere; 18.410 autocamioane; 592 avioane.

Situația frontului: lupte în periferiile Königsbergului. Golful Dantzig atins. Leitzen cucerit. Și Allenburg. În Silezia, s-a ocupat Gleiwitz și Hindenburg. Sovieticii sînt la o sută patruzeci de km de Stetin.

Americanii au reajuns la frontiera germană, la rîul Ruhr. De asemenea, în Luxemburg. Și nemții tot mai mînîncă c... la radio!

Duminică, 28 ianuarie

Am fost la înmormîntarea lui Fanache. L-am văzut. Senin, „frumos“ înconjurat de toți prietenii laolaltă, el fiind „centrul“ atenției generale, așa cum îi plăcea. Am plîns ca o femeie. Am stat lîngă groapă, pînă au început să cadă lopețile cu pămînt pe el. Mă abțin să descriu „sunetul“ și „momentul“. Mi-e teamă de literatură. Și iarăși simt „angoissa“. Și nu știu de ce mă gîndesc insistent la tata. Și nu știu de ce îmi vine să-mi iau capul și să-l fărîm de crista-lul biroului. Dar prea îmi surîde „dulce“ fotografia lui Bobiță, de sub el. O să scriu toată noaptea, ca și azi-noapte, ca și în altele care vor urma.

Luni, 29 ianuarie

Eftimiu a fost pus sub anchetă, și Carandino delegat să-îi fie locul. Deși mi-am prezentat demisia din calitatea de consilier ministerial onorific (onorific, după cererea mea publică și expresă) a trebuit totuși să particip la această „bombă” teatrală. Drept care, am fost chemat de ministrul meu și reținut la „camera de chibzuință” (în speță, camera de baie din dosul biroului ministerial) pînă la ora două. Am persistat în demisie și am refuzat tot ce mi s-a propus, păstrîndu-mi toată prietenia și prețuirea pe care, demult și sincer, le am pentru Ghiță Pop.

Dejun la „Capșa” cu Ilie Lazăr, în doi. În doi, exact pînă ne-am așezat la masă. Apoi au venit să mă vadă (n-am ieșit în lume de trei luni) Carandino, Serghe, Schineanu, Zaharia Stancu etc. La urmă a venit Puffy Leucucița, „dl. Ministru Puffy” cu Iuga și am prelungit masa, într-o atmosferă agreabilă, pînă la șase.

Am constatat că m-am sălbăticit și nu mă mai distrează „mesele” astea, care mă „pasionau” altădată. Am revăzut cu plăcere pe Radu Romanescu și Ion Cantemir.

Lucrul merge plicticos. În special cel pentru „Gioconda”, unde am de-a face cu niște imbecili teatrali.

Marți, 30 ianuarie

O plimbare, înainte de dejun, în Cișmigiu. Ger tare și soare superb, pe zăpada căzută peste noapte, copios. Dacă un stenograf al gândurilor ar fi putut nota tot la ce m-am gândit în această plimbare de un ceas, aş inunda vitrinele librăriilor cu noi și diverse „opere literare”. Speram să-mi găsesc băiatul la săniuș. M-a trădat însă. A fost în oraș „la pîine”, după cum mi-a relatat. „Și ai făcut și tu coadă?” l-am întrebat. „Nu! Pentru că eu sînt prea mic și ea era prea mare!” mi-a răspuns prompt minusculul umorist. Restul zilei, cotidian. S-au mutat „Ioneștile” de la noi.

Miercuri, 31 ianuarie

Ofensiva continuă impetuos în direcția Sttetin-Franckfurt și, firește, Berlin. Se aud zvonuri de pace. Cred că,

îndată după căderea Prusiei Orientale complet, se va face un „guvern antihitlerist”, la Königsberg, care ar putea grăbi pacea. A vorbit Hitler. Mai bine tăcea.

Ziua, în general, foarte agitată. Discuțiuni, întâlniri, sute de telefoane... Și noaptea lucru, care, de acum încolo (e unu) continuă serios. Și ce scîrbă îmi e de ce scriu.

Joi, 1 februarie

Evenimentul cel mai important al zilei mele. După o întâlnire cu cîțiva amici, am fost la matineu la Alhambra”, cu Bobiță. Cu ocazia asta, mi-am văzut și eu, după cincizeci de spectacole, opera. (*Dragoste cu cîntec* e de mine și de Timuș.) Bobiță a fost de-a dreptul încîntător. Îl pasionează teatrul (cui i-o fi semănînd?). E „cabotin” (cui i-o fi semănînd?). La plecare, Kitty l-a urcat în săniuță, împreună cu amicul lui, Paul Mirea (șaniuța a stat la garderobă, ca un șoșon) și-a plecat, trăgînd-o prin zăpadă. Cred că era cel mai superb tablou. Femeia aceea frumoasă și elegantă trăgînd după ea, prin inima Capitalei, săniuța cu copiii. A fost un moment pe care n-am să-l uit. De la teatru trebuia să mă duc la Timuș. Am petrecut noaptea acolo. Am lucrat pînă dimineața. Am discutat. Voi însemna zilele astea unele „părerii” ale mele în legătură cu situația politică internațională. Acum îmi e somn.

Scriu de dimineață, la întoarcerea acasă. Pe drum m-am întâlnit cu Eftimiu. A fost obraznic. I-am răspuns foarte „tăios”. A plecat fără să-mi întindă mîna. Și-a pierdut complet busola, de cînd e „suspendat”.

Vineri, 2 februarie

Toată ziua au circulat zvonuri de „pace”. Lumea înnebunită anunță „capitularea Germaniei”. Nu cred nimic, deocamdată. Germania trebuie (și va fi) întîi bătută. A i se accepta o „capitulare” acuma, ar însemna să i se dea încă oxigen hitlerismului. Și acesta trebuie să moară sufocat în propriile lui horcăieli.

Azi am început repetițiile la *Madona*, piesa mea de la Național. Lectura a avut loc la mine. Am să sparg telefonul. Azi au fost cel puțin o sută cincizeci...

Sîmbătă, 3 februarie

Dejun la „Athenée Palace“. S-au pus bazele, la masă, Academiei Umoriștilor Români (A.U.R.) Prezenți: Mircea Ștefănescu, Ionel Lazaronianu, Sergiu Milorian, Fred Ghenădescu, Radu Costăchescu (adică redactorii *Papagalului*). Direcția localului a pus pe masa aceasta — care se va repeta săptămînal — un papagal verde de *terre-cuite*. Seara, recepție la Dan Hurmuzescu. Prieteni pe care nu i-am văzut de mult, tovarăși de suferințe și opoziție, înainte de 23 August. Foarte mulți tîrgu-jieni. Au fost cîțiva americani drăguți (nu le-am reținut numele) și Vice-Președintele Consiliului de Miniștri, Petru Groza, bun și vechi cunoscut. S-a bătut bine. Am jucat cu plăcere biliard cu Matei Ghica (cel care a fugit de sub nemți cu avionul), cu Racotă (B.) și cu Cavadia. Prezenți: Fred Ghenădescu, Gaby Mircescu cu doamna (antipatică și „poseusă“), Ferechide (Sandu) fără doamna (e în divort), Jurjea-Negrilești-Dorobanțu (cu doamna). Dintre cucoane: Mica Frumușanu (fără Dinu), Jockie Cristea, Duda Nicodem, Evy Hecht etc. O seară destul de agreabilă. Am dus toată „greutatea“ mesei, ajutat de Fred, în destulă vervă. M-am întors, totuși, la șase dimineța, prin întuneric și geruală, trist și gol, ca un pahar bătut.

Duminică, 4 februarie

O duminică tristă, ca în romanța unguerească cu același nume. Și umedă. Și lungă. Mi-am petrecut-o în fotoliu, fără nici o carte în mîină. Apoi, seara, am trecut „la datorie“. Mîine e zi de „livrare“. Mă simt surmenat un pic. În casa mea e foarte bine. Lîngă Kitty și lîngă băiat. În cadrul unui interviu pe care mi l-a luat azi un gazetar de teatru, m-a întrebat:

— Care este atitudinea dumneavoastră în marele conflict actual din viața teatrală? (Cazul Efitimiu.)

— Mă joc cu fiul meu! i-am răspuns.

Luni, 5 februarie

Reaua dispoziție persistă. Dar nu e „angoisă“. Zi teribil de încărcată. Am reînceput repetițiile cu piesa lui Pa-

raschivescu (Miron) pe care o pun în scenă, la Național. În casă, totul bine. Băiatul adorabil. Kitty, devotată, frumoasă și bună. Sîntem foarte mulțumiți „noi în de noi“, cum spun ardelenii. Îmi pare bine că am lichidat „incidentul“ cu Ioneștile, așa, brutal, cum am făcut.

„Ofensivele“ merg perfect. Ura! Ura! Ura!

Americanii au spart și ei linia Siegfried.

Marți, 6 februarie

La repetiția piesei lui Paraschivescu, un incident penibil. Un tînar figurant a avut un atac de epilepsie, în plină repetiție. M-a impresionat groaznic și mi-a stricat toată ziua, cum spun cucoanele. Prin toate mijloacele care mi-au stat la îndemîină m-am „instruit“ asupra maladiei. Și tot timpul m-am gîndit la Dostoievski. La crizele lui, la suferințele lui, la soția lui care îl „asista“ în timpul lor. Infernală maladie.

Miercuri, 7 februarie

Noaptea am dormit la Timuș, în legătură cu noul spectacol de la „Alhambra“ (Direcția Horenstein). Nu sînt decis să dau piesa „să mi-o strice“ (*Inc-o dragoste pe lume*).

Dejun la „Capșa“, cu Carandino, Serghie, Boureanu, Aurel Buteanu, Ion Cantemir, Ira, Zaharia Stancu etc. Cred că vom scoate gazeta pe care o punem la cale: „de extremă stîngă, fără să o atingă!“ cum glumea Zaharia Stancu.

După dejun, „băieții“ (cinci sute de ani la un loc) au fost la o cafea, la mine. S-a prelungit pînă la opt. Poate unde am botezat-o cu diverse lichioruri.

Sîmbătă, 10 februarie

A doua masă a Academiei de umor, la „Athenée Palace“, care s-a prelungit, cu un popas nocturn la „Modern“, pînă acum, dimineța. La „Modern“, Grigoraș Dinicu a venit sus, unde eram „camuflați“ și mi-a cîntat „ceva“ la ureche, ca pe vremuri.

În general, nu m-am distrat. De cîte ori lipsesc de acasă, am grijă de ce se întîmplă și se poate întîmpla în lipsa

mea. Regret că nu sînt lîngă Kitty și puîșorul nostru și-a-tunci nu mă mai integrez în „atmosfera“ și nu mă mai amuz. Am refuzat, pentru viitor, numeroase invitații în „lumea bună“. [...]

Luni, 12 februarie

Prima repetiție „pe scenă“ cu *Asta-i ciudat*. Sînt dificultăți enorme și, o dată mai mult, recunosc ce mare drep-tate avea Stanislavsky cînd spunea că „scena“ și cu toate ale ei trebuie să fie o dată și jumătate mai mare decît teatrul (sala). Menționez o vorbă a lui Traian Cornescu (pictor și director tehnic al Naționalului, de douăzeci și cinci de ani), rostită în cadrul unei consfătuiri a directorilor de scenă, cu Carandino, actualul director: „Domnule di-rector, să nu se supere domnii directori, dar, de cîtva timp, și-au luat un obicei rău. Vor să repete o piesă de trei-patru ori în decor“. Orice comentariu este de prisos.

Marti, 13 februarie

1. S-a ocupat Budapesta complet.
2. Mare întrunire „de replică“ a F.N.D. în Piața Na-țiunii. Situația internă este foarte încordată. Guvernul pare că va face loc altuia, de tehnicieni. Nici un guvern, însă, nu va putea lucra liniștit, pînă la pace.
3. Rezultatul conferinței din Crimeea s-a dat în între-gime publicității. Foarte bine chibzuit tot ce s-a spus acolo și îmbucurător pentru viitorul nostru.
4. Bobița a avut azi o „intrare“ dumnezeiască în biroul meu. Înainte de a pleca la plimbare, a venit să-mi spuie: „Taty! (așa îmi spune de cîtva timp), te rog să vorbești tu în cer să ningă, că vreau să fac un om de zăpadă în Cișmigiu“. I-am promis că voi telefona celor în drept, în consecință. Aș fi încîntat să ningă din nou zilele acestea. Atotputernicia mea de părinte ar primi un nou vot de în-credere și Bobița ar avea, pe balcon, sub ferestrele lui, un om de zăpadă.
5. Seara stau cu Kitty în biroul meu. Lucrăm, repetăm, ne „tratăm“ cu lichior (am barul proaspăt asortat) și este nemaipomenit de bine. Uneori vine și Annie cu lucrul...

Miercuri, 14 februarie

Toate ca și ieri și, desigur, ca și mîine. Telefoane, vizite, repetiție. După-masă am asistat la premiera *Hanul lui Stroe*. Curat, agreabil, drăguț. Se muncește „artistic“ și cu dra-goste în teatrulețul asta, din care, realmente, lipsește biata Nora Piacentini și e totuși prezentă.

A apărut „pe piață“ un nou volum al meu: *Doresc ca micile mele rîndulețe*. Mă voi „pronunța“ asupra lui, după ce îl citesc.

Am făgăduit colaborarea la *Revista Familiei* și unei re-viste „mari“ pe care o va scoate Massoff.

Joi, 15 februarie

Un dejun agreabil. Valjean, Carandino cu Lilly, Schi-neanu cu nevasta, Aurel Buteanu și, mai tîrziu, Ionel Laza-roneanu au fost la noi. Am discutat, firește, teatru și mai ales „chestia Eftimiu“. A venit la urmă și Zaharia Stancu, căruia mă căznesc să-i dau Premiul Național al Poeziei. Are dușmani, deși îl merită (premiul, nu dușmanii). Cu „lucrul“ am terminat tot. Aștept premierele și „roadele“ muncii. Repet zilnic *Asta-i ciudat* și, tot așa, se repetă *Madona*. Turneul a plecat pentru trei luni cu *Doi sergenți* și *O crimă celebră*.

Vineri, 16 februarie

Repetiția generală la „Alhambra“ pentru *Floarea din Șiraz*. Rar am văzut un spectacol mai puțin pus la punct. Regizorul, unul Cotescu, de la Operă, e nul. Încolo, merge. Desigur că va fi un „mare succes“ de public. Nici nu aștept altceva decît tantiemele. Toată noaptea am stat la repetiție. Prin forța lucrurilor, a trebuit să vorbesc cu Vlădoianu, căruia (iarăși prin forța lucrurilor), îi dădusem mîna la pre-miera lui Platon Krecet. Nu avem directori de scenă. Niște c... pictați, mai toți.

Sîmbătă, 17 februarie

Dejunul săptămînal al „Umorului“ cu prelungirea obiș-nuită pînă la șapte seara. Kitty m-a mîhnit „serios“ pentru

prima dată, în legătură cu o invitație „de noapte“ la o masă de prieteni. Nu mă așteptam să înțeleagă atât de puțin nevoia pe care atât de rar o am, spre a mă găsi între câțiva amici. Am fost atât de mîhnit, că nici macar n-am vrut să-i arăt că sînt. Probabil o să renunț la tot ceea ce se pare că este „exclusiv“ pentru mine. Îmi pare foarte rău că nici ea nu face excepție, cîteodată, de la marea și dezo-lanta categorie a „nevestelor“.

Duminică, 18 februarie

Iarăși dejun la noi. De data aceasta, fără să fiu eu autorul invitației. Și nici Kitty. A trebuit să-l organizăm. Au fost „umoristii“, plus Frumușanu, Danielopol, Pompa Mateescu, Magdalino cu doamna și generalul Argeșeanu cu Jenny. S-a „petrecut“ pînă la opt seara, în condițiuni tehnice și „spirituale“ excelente. Eu, inexistent. Am avut și mă mai așteapta, pe cît mă cunosc, încă cîteva „zile rele“. Zile în care nu mă interesează nimic și în cuprinsul cărora aș vrea să dorm. Să pot dormi. Cu o condiție însă : să nu visez.

Luni, 19 februarie

A murit, pe front, (în Prusia Orientală) unul din marii comandanți de armată sovietică, Cerniacovsky. Este o mare pierdere. Obișnuit să-i aud numele la radio și să i-l întîlnesc zilnic în presă — în afară de valoarea lui militară — l-am regretat ca pe o cunoștință personală. Criza de guvern continuă, fără să fie efectiv produsă. Incertitudinea care se creează în public, datorită acestor schimbări rapide de guverne, dăunează democrației însăși. Scumpetea, care progresa zilnic cu măriri de o sută-cinci sute la sută și mai mult, a devenit de necrezut și de nesuportat. Cetățenii sînt dornici de muncă, de pace și de siguranță !

Marti, 20 februarie

Un „incident“ grav s-a produs la Uzinele Malaxa, cu prilejul alegerii comitetului de fabrică. (În paranteză, Ma-

laxa a fost repus în drepturile de care îl prădase Ică.) Președintele Confederației Muncii, Gh. Apostol, a fost rănit în regretabila și primejdioasa încăierare.

Vor urma, desigur, „evenimente“ importante. Ofensiva continuă pe toate fronturile, încetinită de rezistența disperată a nemților și de condițiunile atmosferice neprielnice. Accentul este acum pe frontul de Vest.

De dimineață, Elly Roman a fost la mine și mi-a cîntat muzicile din comedia mea muzicală *Înc-o dragoste pe lume*. Sînt „delicioase“. După dejun (adică după repetiție) m-am dus cu Bobiță în Cișmigiu, să-l plimb cu săniușa. (De două zile avem iarăși zăpadă, conform intervenției mele în cer.) Ne-am fotografiat à la minut.

Apoi „ne-am iubit“ în odaia lui, în cadrul unei „lupte franceze“ pe viață și pe moarte. Învins, m-am retras să mă refac la masa mea de lucru.

Miercuri, 21 februarie

Enorm de mult de lucru și urgent. (Două tablouri noi la *Gioconda*. „Poste-Restante“ la jurnal, o conferință despre Al. Kirițescu — omul și opera — pentru avanpremieră de duminică la Național etc.). Abia am putut ajunge la timp la premieră de la Leny Caler și Vraca. După cum am scris de-acum trei săptămîni în programul lor de teatru, Leny a avut un mare, total și binemeritat succes. Vraca în mare formă, și spectacolul admirabil. Notez un decor de Siegfried, de o mare subțirime. După o sută de ani aproape, Porto Riche e încă tînăr și opera lui se menține „contemporană cu vremea“.

Probabil că răspunzînd invitației pe care Leny și Froda mi-au reînnoit-o azi, o să scriu o piesă pentru Leny în noua ei „formă“ artistică. Deocamdată, nu am nimic în cap. Dacă aș face o plimbare de un ceas, în Cișmigiu, pe luna imensă care e afară, sînt sigur că m-aș întoarce cu un subiect. Dar cum e tot atât de probabil că m-aș întoarce și fără palton, prefer să rămîn, momentan, fără subiect. Nu sînt eu de vină că paltoanele au ajuns mai prețioase decît subiectele.

Joi, 22 februarie

Azi am împlinit, în secret, patruzeci și doi de ani. Resultul, pentru ziua de azi, nu mai are nici o importanță.

Vineri, 23 februarie

Mereu același cântec, banal și monoton. Articole, o conferință pentru avantpremieră *Gaițelor* (e gata). Vizita lui Elly Roman și Felea pentru pus la punct muzica de la *Înc-o dragoste pe lume*, telefoane (fir-ar ale dracului să fie), repetiție și din nou la masa de lucru. În oraș mare agitație în legătură cu manifestațiile de mâine (F.N.D. și Național Țărănesc). Se vorbește de greve, de ciocniri, de „război civil”. Cred că totul se va reduce la unele ciocniri inevitabile, dacă grupurile se vor întâlni. Nu cred în nimic mai important, deocamdată. În orice caz, „atmosfera” este încărcată și permanența luptelor politice, declanșate ca-n „vremurile normale”, fac un rău imens țării, care are de plătit, moralmente și alt fel, datorii drepte și de onoare. Populația e nedumerită. În panică. Scumpetea ia proporții uriașe. Nici o frână, nici o autoritate. Bestiile de comerțanți (pe-aștia i-aș ucide în masă) nu mai au nici un pic de pudoare. Cine se întreabă de unde dăm și cât o să mai dăm? Prevăd că, dacă nu se iau măsuri — indiferent de către cine — foamea va ieși în stradă. Și foamea nu cunoaște ideologii și doctrine. Foamea sfîșie ca o haită flămîndă. Cu ochii închiși. Pînă se înecă în propriul ei sînge, care, cel puțin, în clipa ultimă, o satură și o ferește. Ca excitația sexuală, pe spînzurat, în ultimele spasmuri.

Turcia a declarat război Germaniei și Japoniei.

S-a ocupat Poznan de ruși. [...]

Duminică, 25 februarie

De dimineață am conferențiat la Studio despre *Opera dramatică a lui Al. Kirițescu*. Cred că m-am purtat destul de bine. Și cu el, și cu mine. Apoi un aperitiv la „Zamfirescu”, cu Kirițescu și Vasile Enescu. Și cu Kitty, firește, pentru plăcerea căreia am consimțit să apar pe scenă. După dejun am trecut la „Athenée Palace” să iau o cafea. „Șueta”

cu diverși amici. La cinci, am acceptat să mă duc la Horia Vlădescu, unde am revăzut pe foarte mulți cunoscuți din „gașca” lui. Seara, dîneam cu „prolongé” la noi acasă. Frumușanu, Pompa și Magdalino cu doamna. Foarte agreabil, pînă dimineața. Cu glume, cu muzică, cu versuri și cu farse copilărești. M-am tăvălit pe jos de rîs de Pompa (pe care Frumușanu l-a mînjit cu cărbune, ațipit). Și cînd te gîndești că toți la un loc aveam cinci sute de ani.

Miercuri, 28 februarie

Dejun la „Athenée” cu Magdalino și Anny Fischer. Seara, toată „compania” recrutată între timp, s-a transportat la noi. S-au jucat cărți. Am jucat și eu, deși de cîtiva ani n-am mai pus mîna pe ele.

Situația politică continuă să fie încordată.

Vineri, 2 martie

Atmosfera se menține încordată. Presa nu comentează rezolvarea crizei politice. Cred că se va merge spre un guvern dr. Lupu sau Petru Groza. Mari succese militare pe ambele fronturi în ofensivă. De asemenea, în Asia.

S-au strîns amicii cartofori „la revanșă”. Nu-mi face nici o plăcere să joc. Mi-ar trebui prea mulți bani și, mai ales, bani care să nu-mi trebuie. Am primit vești de-acasă. Tata cred că nu mai rezistă mult. Gîndul acesta mă întristează enorm. Și nici măcar nu mă pot duce să-l văd și nici să-l aduc aici nu se poate. N-ar rezista, spun doctorii. Măcar băiatul de l-ar mai putea vedea. Of! Doamne!

Sîmbătă, 3 martie

Băieții au prelungit ședința pînă dimineața. Aproape toți mi-au rămas datori, în timp ce eu am pierdut „banii pe masă”, care au dispărut pe parcurs. Cunosc sistemul de mult și m-am decis să-mi iau un concediu nelimitat de la asemenea preocupări „cartografice”.

Mica vacanță pe care mi-am acordat-o, m-a obosit. Am prea multe griji și nervi și treburi, ca să mă mai poată distra ceva. Voi reîncepe din nou lucrul continuu. Cel puțin, dacă nu mă distrează totdeauna, produce mereu.

Duminică, 4 martie

Masa umoriștilor s-a prelungit cu o invitație nocturnă la familia Mareș. Dimineața am avut avanpremieră la *Asta-i ciudat*. Succes. Abia am stat în picioare (și ce stat în picioare!) pînă la urmă. Complet nedormit, obosit și cu pal-pitații. (Cam dese și astea.)

Petru Groza a fost însărcinat cu formarea guvernului și a început consultările cu partidele democratice. Să dea Dumnezeu să realizeze guvernul care trebuie și țării, și aliaților, și nouă, care, pînă la urmă, suportăm tot ce strică alții.

Luni, 5 martie

Am început repetițiile finale la Național. Toată dimineața sînt pe „șantier“. Vreau să-i fac autorului un succes — din piesa asta cam confuză și substanțială. Are talent și îmi e simpatic. După-masă lucru la Timuș. (Am început spectacolul pentru Orenstein, la „Alhambra“ și am stabilit liniile mari ale piesei.) Seara, lucru. Trebuie să termin pînă la 9 martie (deși am „prinsoare“, nu cred să pot fi gata) piesa pentru Elly Roman : *Carnaval*.

Nimic deosebit în „particular“. Repetiții, scris, combinații. Toate teatrele îmi cer piese : și „Mic“ și „Nostru“ și „Atheneului“. O să văd dacă propunerile sînt serioase și face să mă gîndesc la ele.

Dejun la „Athenée Palace“. În sfîrșit, după o criză prea mult prelungită, s-a format guvernul, cu Petru Groza Prim-Ministru, cu Tătărașcu și Ralea (dizidenți liberali și țărăniști) etc. N-au intrat în guvern liberalii vechi și național-țărăniștii. Să sperăm că în această formă, atît de dorită și revendicată de F. N. D., guvernul va avea durată, omogenitate și își va vedea de treabă.

Miercuri, 7 martie

Azi-noapte am avut o criză serioasă de inimă. Foarte serioasă. Am avut impresia netă că n-o pot învinge. Voi consulta un medic și poate mai mulți. Mi se va interzice tutunul, alcoolul, osteneala etc. Mă rog ! Voi aviza în timp util și la momentul potrivit asupra situației. N-aș fi crezut să fie chiar atît de adevărată gluma mea din *Escu* : „De la patruzeci de ani încolo, inima se numește cord“.

Bobîță e bolnăvior. Mi-e teamă de ceva important, deși poate fi numai o indigestie. Miine va veni și medicul lui. Mi-e parcă teamă să mă culc. Nu mai am încredere în nopți. O să-l veghez pe el.

Joi 8 martie

Bobîță e mai bine. Doctorul m-a liniștit. Febra a scăzut, e iarăși vioi și vorbăreț. Tăticul i-a cumpărat, de bucurie, „o drezină cu motor“ (foarte interesantă jucărie!).

Am început „efectiv“ lucrul pentru al doilea spectacol la „Alhambra“ și iarăși am abandonat *Carnavalul* bietului Elly.

Ofensivele merg strună. S-a ocupat Polonia. Rinul e atins pe o mare întindere. Mareșalul Koniev a dezlănțuit ofensiva pentru Berlin. Doamne, ajută-le ! O victorie peste Rin sau o cădere a frontului berlinez poate aduce rapid pacea. Am impresia că lumea întreagă e la capătul nervilor. Parcă nici primăvara nu începe să se agite cu dez mugurirea crengilor. Așteaptă și ea pacea.

Vineri, 9 martie

Premieră la „Gioconda“. N-am asistat. Aud că e „mare succes“. De ce dracu o fi, nu înțeleg. Sînt curios să văd ce-a mai rămas din ce am scris eu.

Noul guvern a început lucrul. Cred că primul lui succes va fi Ardealul. Lumea s-a calmat odată cu strada. Sper că, în curînd, să se ia măsuri pentru stîrpirea tîlhăriilor și tîlharilor. Capitala e un codru deschis și nepăzit. Iar noi, în fiecare seară, ne așteptăm să fim prădați. Ofensiva din Vest a luat o mare amploare. O suspectă amploare, din punct de vedere al repeziciunii cu care se retrag nemții în debandadă.

Sîmbătă, 10 martie

Am lipsit de la „masa umorului“. Prima dată și din cauza lui Kitty care m-a „boscorodit“. Nici nu știe ce rău face că mă obligă să renunț la ultimele și biete mele plăceri personale. Și e surprinzător că tocmai ea face acest lucru, atît de generoasă și largă în vederi. Mă rog!

Am fost la doctorul Porumbaru. După un examen serios m-a decretat bolnav de astmă. Un început, „firește“ etc., etc. Mi se îngăduie încă tutunul, ca să nu renunț prea violent și la acest ultim „viciu“. De luni începe tratamentul. Ultrascurte, injecții cu calciu, poțiuni, siropuri etc.

Duminică, 11 martie

După-masă, la Timuș, la lucru. Am și „ars“ un tablou din viitoarea piesă muzicală.

Apoi o plimbare, în amurg, pe cheiul Dîmboviței și pe străzi. O plimbare tristă, egală, în această primăvară cu început rece și tern. Noroc că la capătul acestei plimbări — de astmatic demoralizat și de poet iremediabil — apar, între jucăriile și luminile lui personale, Bobiță, Kitty și toată pacea căminului meu pe care mă lupt și mă jertfesc s-o mențin.

Luni, 12 martie

Mă apropii de premieră. Dimineața, de la opt, sînt la teatru, în „generale“. Am început și tratamentul împotriva astmului. Am redus tutunul și oboseala. Mă culc noaptea la două „cel mai tîrziu“. Toată ziua „combinații“. I-am dat o piesă Puii Ionescu pentru teatrul ei (a fost la lectura actului I, la mine). Refac piesa lui Pordea (Bazil Preda) care se joacă la Național.

Mi-a cerut Elvass o piesă pentru „Muncitoresc“. Nu refuz pe nimeni, dar nici nu dau oricui și oricum.

Marți, 13 martie

Același program. Repetiție generală, raze, injecție, apoi acasă la lucru. A venit și Puiu Mironescu să-i dau o piesă

„urgent“. Cu alte cuvinte, toate teatrele cer. Îmi vine să rîd de bieții directori. Circulă pe la „specialiști“, ca să aflu cîte ceva, să ciupească o idee sau un titlu. Habar n-au de nimic. Și sînt douăzeci și cinci de teatre în funcțiune. Eu m-am „șmecherit“. Nu mai dau, fără garanții și fără contracte. Și nici nu mai „vorbesc“. Că din „vorbele“ astea ale mele, fără glumă, mulți au astăzi teatre și succese. Iar eu sînt rămas „la vatră“.

Miercuri, 14 martie

Primăvara se simte, dar întîrzie. Cișmigiul, în care o înregistram cu precădere, e acum un cîmp de instrucție zilnică. Soldații sovietici, viguroși și bine echipați, învață — învață pe peluzele abia mijite de iarbă și pe aleile abia zvîntate — să lupte și să moară pentru îngenuncherea celui mai uriaș dușman pe care l-a avut lumea: hitlerismul.

Copiii s-au rărit, sau s-au depărtat. Probabil că săniutele lor de tinichea, puștile de lemn și pistoalele de tablă vopsită se simt umilite de cele adevărate. Și, totuși, Cișmigiul era cîmpul lor de luptă, exclusiv.

Joi, 15 martie

De dimineață am avut „generalele“ piesei lui Paraschivescu. Am făcut tot ce-am putut, ca să-l ajut să treacă biruitoare rampa. Cred în talentul lui dramatic, dar acum — cunoscînd în amănunt piesa și avînd-o sub ochi, verticală și animată — îmi dau seama că e cam „pușintea“, din toate punctele de vedere. De aceea, am contribuit „masiv“ cu regia mea. Poate, se prea poate să aibă și autorul succes personal. De spectacol, în general, sînt sigur că o să-l aibă. Atmosfera în jurul piesei este defavorabilă. Autorul, topit de emoție, nici nu mai știe ce părere are. Eu cred în succes.

Vineri, 16 martie

Premiera a avut loc. Succes mare pentru spectacol și interpreți. Și pentru autor, după părerea mea, deși „cîinii premieriști“ nu l-au menajat la foaiere. Spectacolul s-a des-

fașurat „ceasornic“. Sînt sigur că va face și succes de public. După premieră, recepție la doamna Ghika, soacra lui Mimi Enăceanu. Lume multă din teatru și din protipendadă. O seară, adică o noapte, agreabilă pînă la un punct. Mi-era dor de băiat și de un pahar de vin bun.

Sîmbătă, 17 martie

Abia am putut ajunge — de ostenit și ocupat ce eram — la „masa umoriștilor“, care azi a avut loc la „Trocadero“. Ne-am distrat mai bine ca de obicei. În schimb, am mîncat mai prost. Seara am reluat „cu forțe noi“ (mă mir de unde le mai am) lucrul nișel delăsat din cauza repetițiilor și a premierei de la Național.

Foarte multe combinații teatrale, în curs. Probabil că voi da *Cerșetorii în haine negre* la „Central“. N. D. Cecea a fost numit Director general al teatrelor. La Național vine, probabil, Tudor Vianu.

Rezultatul operațiunilor militare ale săptămînii este foarte mulțumitor. Ofensivele în curs se desfășoară normal. Altele se pregătesc în vederea loviturii finale. Situația în țară trece printr-o perioadă de calm.

În București s-a ridicat total camuflajul. N-am înregistrat bucuria frenetică pe care această măsură — prevestitoare a păcii — trebuia s-o dezlănțuie? N-am văzut țîșnind pe ferestre, din vitrine și din felinare, atît de dorita, de evocatoarea și de prietena noastră lumină nocturnă. De ce nu s-o fi bucurat nimeni cum trebuie? Să ne fi obișnuit, oare, într-atîta cu întunericul?

Dejun la „Cina“ cu Orenstein și doamna, Iancovescu și Timuș.

Luni, 19 martie

Începînd de azi am inaugurat un nou sistem de lucru. Mă culc la douăsprezece noaptea și mă scol la cinci dimineața. La șase dimineața sînt la masa de scris, după cinci ore de somn. E liniște, e primăvară dincolo de ferestre, și în odaia mea de muncă sînt violete și aer curat. Și mai e

o cafea fierbinte, ca cele pe care le beau minerii cînd coboară în mină. Și mai e un top de hîrtie liniată pe care trebuie să-l umplu, ca să rîdă lumea și să pape Bobița tot ce vrea. Doamne ajută!

Marti, 20 martie

Bolnav. Mereu. Cu toate îngrijirile, nu-mi revin „în formă.“

La sonette d-alarme continuă să se agite în resortul ei invizibil. Munca continuă „printre picături“ (la propriu și la figurat). Dincolo de toate, o oboseală generală — ca o igrasie — mi-a pătruns în „edificiu“. Și nu pot să lupt împotriva ei. Și n-am dreptul să fiu bolnav. În ziua cînd eu cad, nu știu ce se va întîmpla. Nu pot, cîștigînd destul, să fac nici o economie. Și nu facem nici un fel de exces.

Miercuri, 21 martie

A început să miroasă a primăvară în Cișmigiu. Dar o primăvară care — nu știu de ce — se anunță (sau poate *mi* se anunță) tristă, dezolantă.

Nu mă însănătoșesc deloc, deși mă îngrijesc cu o încăpăținare „frenetică“. Nici nu mai pot lucra cum trebuie. Nu întîrzii, totuși, de la „datorie“, cu nici un chip. Mă obolesc teribil. Nu mai sînt „violet“ și stăpîn pe puterea mea de rezistență și de muncă. Și iarăși „angoissa“.

Joi, 22 martie

Nici nu mai știu ce să notez aici. Sînt atîtea de spus și de „ținut minte“! N-am mai notat nimic despre „mersul războiului“. Este inutil să mai însemn victorii, kilometri și orașe. Ofensivele merg precis și sigur către sfărîmarea totală a Germaniei. Nu mai are nici un fel de scăpare. Cred că pînă la sfîrșitul primăverii acțiunea militară a războiului va fi lichidată. Vor începe tratativele, purparleurile și, poate, revoluțiile. Le aștept ca să mă ocup de ele atunci.

Vineri, 23 martie

Muncesc „pe capete“ ca să termin mai repede cele două spectacole capitale: *Sylvia* (la „Gioconda“) și *Primăvara, bat-o vina* (la „Alhambra“).

Sănătatea staționară în rău. Primăvara care începe să se afirme, îmi face rău. Sînt un fel de uscăciune morală care refuză să se integreze renașterii generale. Unde-or fi mugurii primăverilor de altădată ?

„Mais où sont les neiges d'autan ?“

Joi, 12 aprilie

A murit președintele Roosevelt. Omenirea, civilizația și democrația intră în doliu mare. Un om, un democrat, un american în adevăratul și imensul înțeles al cuvîntului.

Printr-o coincidență, tocmai azi l-am văzut viu și l-am auzit vorbind în cadrul unor jurnale de cinema americane. Sala, la prima lui apariție, descinzînd din avion, la Ialta, a ovaționat lung pe mondialul dispărut.

Personal, îl regret enorm.

Vineri, 13 aprilie

Am asistat, cu Bobiță și Kitty, la piesa de la „Gioconda“. Spectacolul, o calamitate.

Bobiță, un deliciu. Un spectator și un comentator de mare savoare. Am terminat o bună parte din „lucru“ („Alhambra“ gata, *Sylvia* gata). Premiera *Madonei* am anunțat-o pentru toamnă, actuala stagiune închizîndu-se la 31 mai și premiera fiind fixată la 30 aprilie. Am terminat și piesa lui Pordea (*Eu am ucis*) de modificat. Am, totuși, o foarte bună părere de Pordea, ca autor.

Sîmbătă, 14 aprilie

Sîmbăta umoriștilor a avut loc la „Modern“. Am mîncat prost, firește, și ne-am „amuzat“ și mai prost — Seara — toată noaptea adică — am pierdut-o inutil la familia Mareș, cu Fred, Pompa și Ghika. Lui Kitty i-am spus, „de rușine“, că m-am distrat grozav. În fond, fără să mă plictisesc

sotdeauna, nu mă distrez niciodată. Sînt îmbătrînit și mai ales ostenit. Și vorba lui Musset :

„Et comme un coursier brisé de fatigue
Mon courage éteint, chancelle et s'abat !“

Duminică, 15 aprilie

Sombre Dimanche

N-am dejunat. Deci, eram „după chef.“

Am stat în „vîrfurile patului“ ca o lăuză. Nu m-am gîndit la nimic. Mai bine-zis, n-am vrut să mă gîndesc la nimic.

M-am „dopat“ cu siropuri și tizane. N-am primit pe nimeni, deși „diverși“ care au fost la mine au dorit să mă vadă la așternut. Seara, am trecut la lucru, să răscumpăr timpul pierdut. Acuma l-am terminat, odată cu noaptea !

Luni, 16 aprilie

Mare succes *Çerșetori în haine negre* la Teatrul Central. Îmi pare bine că o să cîștig bani pentru Kitty și pentru Bobiță. „Existența“ a ajuns o bătaie de joc. Porcii de negustori nu mai au nici o limită. Scumpesc viața, de la zi la zi, cum vor și cît vor. În această privință, autoritățile sînt nule. O sută de mii de lei, într-o zi, îți dă dreptul să iei cîteva bucăți de săpun, cîteva kilograme de osînză și, dacă mai rămîne, două-trei legume. Mă gîndesc zilnic cu groază la ziua de mîine. Pentru ei. Dacă nu voi mai putea munci ca acuma ? Dacă nu mai cîștig ? Sînt foarte bolnav și poate de aceea sînt „pesimist“.

Marți, 17 aprilie

Băiatul nostru e iarăși bolnav. Are temperatură mare și nu știu încă ce poate avea. Sînt prăpădit. Nu pot lucra, nu pot gîndi, nu pot face nimic. Mă învîrtesc pe lîngă pătutul lui și cînd îl văd îmbujorat la față, mititel, răgușit și încercînd să ne consoleze că n-are nimic, îmi vine să-mi strivesc capul de pereți și inima în pumni. Noaptea a avut un fel de delir. Debitul crescut... volubil peste măsură...

fără somn. A cântat tot timpul melodii dispare, cu glasul lui de îngerș bolnav. Nu mă lovi, Doamne!

Miercuri, 18 aprilie

Doctorul a diagnosticat o gripă. Sînt aproape fericit. Mi-era teamă de o pneumonie. Boala evoluează multumitor. Puiul e bine dispus și ne consolează mereu. M-am mai „luminat” și eu un pic. Și biata Kitty, care e mai tare decît mine, fiindcă ea trebuie să-l și îngrijească.

Nici eu nu sînt sănătos. Nu-mi revin din gripa pe care am dus-o toată iarna pe picioare. Cred că am făcut rău. Noaptea asta sper să termin *Sylvia*.

Am fost la repetiție la „Alhambra”. Spectacolul, nepus la punct. Miine repet eu, ca să încerc să salvez „onoarea firmei”. De succes sînt sigur. Premiera nu poate fi poimîine.

Marti, 1 mai

Bobiță a scris azi prima lui literă pe tăbliță. Un „E”. Apoi a scris un „O”.

E O zi mare, prin urmare, cum ar zice Horia Furtună, în calambur.

Pentru sublinierea evenimentului, i-am făcut cadou un burete „special” din biroul meu. Și, în secret, am plîns ca un măgar.

Miercuri, 2 mai

Am întrebat pe Bobiță cam ce-ar vrea să-i aducă „iepurășul” de Paște. Mi-a spus că vrea o sabie cu mîner de aur (cum a văzut la un băiat, nu știu pe unde), o pușcă și o baionetă. Firește, toate de aur. I-am spus că mă voi duce la sindicatul iepurășilor, unde trebuie să depun o cerere semnată, prin care să atest că „petiționarul” a fost cuminte și sper că dorința i se va împlini.

Bobiță m-a rugat, dacă așa stau lucrurile, să vorbesc cu „președintele sindicatului”, ceea ce i-am făgăduit imediat. Abia aștept ca, împreună cu Kitty, să începem cutreierarea magazinelor, ca nu cumva „președintele iepurilor” să se facă de rîs pentru prima dată în viața lui.

Vineri, 4 mai

Am dat teatrului din Sărindar comedia mea *Înc-o dragoste pe lume*, s-o joace în stagiunea asta. Îmi pare rău, mai ales că aveam propuneri mai tentante de la „Gioconda” (unde, împreună cu Timuș, voi semna un contract pentru șase lucrări muzicale). Sper să n-am nici un conflict cu coana Mița. Mă voi păzi să-i dau ocazia. Direcția de scenă i-am dat-o lui N. Kirițescu. Azi, împreună cu toți sărindăriștii, plus Elly Roman, am făcut o primă distribuție, la mine acasă.

Sîmbătă, 5 mai

În sfîrșit, mi-am terminat tot ce-am avut de lucru pe „șantier”. Am muncit enorm, cînește și sper că truda nu mi-a fost de pomană. Cîștig destul ca să putem trăi „onorabil”. Nu ne îngăduim nici un lux. (Singurul și din cînd în cînd, fumez țigări americane. Notez ca o curiozitate a momentului. Plătesc un pachet între opt și paisprezece mii de lei.)

Sănătatea parcă mai bună. M-a durut, toată ziua cît am umblat după jucării pentru Bobiță, un rinichi. (Cred că un rinichi mă durea.)

Luni, 7 mai

„Învierea” s-a făcut la noi. Lume multă și variată. „Papagaliștii” (Horia Furtună, Titi Argeșanu, Mircea Ștefănescu, Nicu Kirițescu, Milorian, cu nevestele, plus burlacii: Lazaroneanu și Radu Costăchescu), apoi cîțiva amici: Sighireanu și Mareș cu doamnele, Fred, Mutu (alias Dinu Frumușanu) Ghiță și Împăratul Danielopol, Vlad Bărbătescu, Iancovescu, Mac Constantinescu, Miracovici, George Lovinescu, Dron (ăla micul), Pompa etc., etc. Ne-a cîntat Jean Marcu și am făcut o „serată frumoasă”, destul de agreabilă. Bobiță a stat, prima lui seară, pînă tîrziu cu invitații și a asistat, la douăsprezece noaptea, la prima lui Înviere (la biserica Sf. Mina, de lîngă noi). Azi (marți) am dejunat la Bébé Stănescu, în familie.

Premiera *Sylviei* a fost ieri, la „Gioconda”, un triumf. Este al patrulea mare succes muzical pe care textele mele

(cu Timuș) îl trag stagiunea asta. Am neplăceri cu pungăși de la „Central“. Azi am adus parchetul și poliția să opresc spectacolul. Le-am dat termen pînă miercuri. Nu pentru ei. Pentru actori am făcut asta.

Vineri, 1 iunie

Azi Bobiță a împlinit patru ani. A avut douăzeci de copii (flancați de mame și de *schwistere*) la „ceai“. A fost una din cele mai frumoase petreceri din casa noastră. Invitații s-au „pilit“ cu șampania (servită în paharele de țuică). A fost și un fotograf (domnul „Cosmofot“, alias Blaser) care a imortalizat evenimentul.

Patru ani! Nu-mi vine să cred că au trecut atît de repede. Și au fost, totuși, atît de grei, de lungi, uzi de sînge și mînjiți de moarte. Îmi aduc aminte, în primele zile ale războiului (Bobiță avea trei săptămîni), cum mă uitam la căruțul gol, pe care îl țineam în biroul meu (el era plecat la Cîmpulung, prima călătorie cu mașina făcînd-o la paisprezece zile) și mă gîndeam la zilele care îl așteaptă.

Eram mobilizat, singur, cu inima ca o rană vie. Știam că războiul e lung și băiatul meu mic. Mă consolam cu gîndul că e lîngă mămica și lîngă bunicii lui. Dar, în sfîrșit! Mi se face frig în suflet, cînd mi-aduc aminte. Și nu mai vreau să-mi aduc aminte. Viața lui — din pomana căreia se ține a mea — va începe odată cu zorile păcii. Copilul meu nu are trecut. Să-i dea Dumnezeu numai viitor.

Marti, 14 august

Pentru mine, vara a trecut. Am stat, în două rînduri, cîte opt-zece zile la Cîmpulung. Tot ocupat însă cu scrisul, care nu se mai sfîrșește, nu se mai sfîrșește. Nu mă plîng. Din contra. Fără aceste „comenzi“ ce m-aș face? Din cauza „supraproducției“ au început să mă înjure confrății și „paraponisiții“. Îi înțeleg și îi ignorez. Fără înjurături și mai ales din astea nedrepte nu m-aș simți bine. Ar fi interesant să fac într-o zi o „statistică“ a tuturor celor care m-au înjurat de douăzeci de ani încoace. Cred că nici unul nu m-a scăpat din vedere, din toți contemporanii.

Miercuri, 15 august

Mi se pare că s-a încheiat, ieri, al doilea și sper ultimul război mondial din viața mea. Japonia a capitulat. M-aș fi așteptat ca în ziua aceasta „imensă“ să scriu pagini întregi, angrenat în frenezia uriașă și colectivă a lumii. Am impresia ciudată însă că nu s-a întîmplat nimic deosebit. Oare să mă fi uscat atîta războiul? Și parcă și stelele cerului sînt, noaptea, cînd mă uit la ele, alarmate.

Ce tristă zi, prima zi de pace!

Joi, 16 august

Astăzi Bobiță a fost tuns băiețește pentru prima dată. Pletele lui de paj, cu care m-am obișnuit să-l văd patru ani, s-au dus. Nu știu dacă îi stă mai bine așa. În orice caz, acum e mai „bărbat“ și asta îl încîntă și îl fletează. Eu am avut un sentiment de tristețe pentru bucele blonde, care nu vor mai crește niciodată așa pe căpșorul lui adorat. Fi-rește, bucele „s-au pus bine“. Încolo, nimic deosebit. Sînt de o săptămîină în București, țintuit la masa de lucru ca un forțat.

Vineri, 17 august

Sînt ostenit pînă la epuizare. Lucrez greu și fără chef. Nu mi-am putut îngădui o zi de odihnă completă. Și mai am încă de lucru „contractual“. Din toată strădania asta — zi de zi și noapte de noapte — nu s-alege nimic. Existența, pentru care muncesc ca un rob, îmi înghite tot, așa modestă cum e. Sînt totuși mulțumit că am „comenzi“. Fără ele, nu știu ce m-aș face. Dar nici cu ele nu mai pot. Nu mai am timp de scrisul meu personal. Îmi mîncă viața arta! E! Dacă am putea trăi numai cu arta!

Sîmbătă, 18 august

Am lucrat pînă adineauri pe terasă. Și a trecut încă o zi, identică cu celelalte. Muncă, viață „dulce“ de familie, cu băiatul și cu Kitty, vizite (și ce inoportune sînt), telefoane etc. Aseară, la masă, m-am „supărat“ pe Bobiță și

nu i-am vorbit pînă azi la trei după-masă. Cred c-a suferit și el. Dar tot eu am capitulat. I-am dat *Coana Chirița* Soniei Cluceru, pentru un turneu de toamnă. Notez două mari succese (trei adică) pe care le-am avut și le am în prezent: *Sărută-mă imediat*, la „Comedia“, *Omul de sub pod*, la „Alhambra“ și *Cînd se întîlnesc femeile*, la „Teatrul Nostru“. Una e originală, două sînt prelucrări.

Duminică, 19 august

Nimic nou. Tot în casă, tot la masa de lucru și seara un pic pe terasă. De azi avem un nou membru al familiei. Un cățel de vînătoare pe care mi l-a trimis Danielopol („Împăratul“). Bobiță i-a pus numele „Ciky“ și așa va fi obligat să se numească. Am început să scoatem tablourile din cufer, în vederea unei rearanjări. Și parcă tot nu-mi vine să le pun la loc. O fi, într-adevăr, pace?

Miercuri, 22 august

La fel ca și ieri. Sper să termin lucrul pînă duminică. Simt nevoia de odihnă. Nevoia imperioasă. Poate plec pentru o săptămînă undeva, cu Timuș sau singur. M-aș duce la mare. N-am mai văzut-o în septembrie de ani de zile. Și-atunci i se poate spune, pe drept, *La grande bleue*. Încă n-am ieșit din casă. Este, cred, a patrusprezecea zi. Am emoții. Mîine e 23 August. Aș vrea în noaptea care vine să pot plînge la fel de fericit ca anul trecut.

Joi, 23 august

Tot aici și tot aia. În cursul nopții am primit o sonerie nocturnă. Doi ruși (sau pungași îmbrăcați rusește, cum e mai probabil) au încercat să ne viziteze. Întîrziind să deschid, au preferat pe vecinii de la nr. 1. Țipete, alarmă, alai etc. Fiindcă în Cișmigiu continuau zgomotele suspecte, am vegheat pînă s-a luminat de ziuă, cu arma în mînă. Azi s-a împlinit un an de la marea zi a Eliberării.

Sîmbătă, 25 august

Din deducții personale și fără alte informații decît ale gazetelor, cred că există o gravă criză politică (aș zice, pînă la un punct, monarhică chiar) declarată.

Luni, 27 august

Nu mă interesează „criza“. O las să se rezolve și fără concursul meu. Mi-a venit totuși o idee. Din vechiul partid socialist, singurul din care am făcut parte vreodată, n-am mai rămas decît eu. Prin urmare, sînt șef de partid. Și, deci, ar trebui să intru cu partidul meu în orice guvern de concentrare democratică. Mi-aș alege portofoliul „Industriei“, ca să-mi fac rost de hîrtie de scris.

M-am decis să scriu, de îndată ce voi avea timp liber, o piesă de teatru „mare“. Se va numi *Facerea lumii* și va cuprinde șase tablouri (adică toată atîtea cîte au fost zilele creației). Firește, va fi vorba de „facerea lumii noi“, adică asta pe care am dorit-o și pentru care am obidit cu toții. O lume a muncii, a dreptății, a selecției prin valoare. A dragostei de om și de viață constructivă. „Simt“ că-mi va așei bine.

Miercuri, 29 august

Mîine plec la Cîmpulung, cu un autobuz de curse, la șase dimineața. E ziua tatii și cum, din nenorocire, nu cred că mai apuce încă vreuna, țin să fiu lîngă el. Îmi pare rău că nu pot să-i duc pe Bobiță și pe Kitty.

Noi sîntem, amîndoi, teribil de ocupați. Și ziua asta o smulg dintre treburi.

Și sînt obosit, vorba lui Bobiță, doamnelor și domnilor! Foarte obosit!... *Et si jeune!*

Vineri, 31 august

M-am întors de la Cîmpulung, unde am fost să-l văd pe tata de ziua lui: a împlinit șaptezeci și șase de ani și l-am găsit foarte slăbit. Sosirea mea i-a făcut o mare bucurie. Pe mine, revederea, după douăzeci de zile, m-a întristat

și m-a alarmat. Am impresia că se mai menține datorită numai deosebitei sale vigori. După dejun — care a fost o încântare pentru el — i-au venit multe vizite. S-a agitat și a vorbit mult, astfel că, noaptea, pe la două, ne-a tras o „reprezentare“, exact ca acum un an, tot de ziua lui, când a avut prima criză de inimă. L-am vegheat, alături de medic, pînă la patru dimineața, când am plecat la gară. L-oi mai vedea vreodată ?

Sîmbătă, 1 septembrie

Am călătorit cu vagonul de turneu al *Titanic valsului*, care își trăiește ultimele zile ale itinerariului. Nici nu mai știu al cîtelea turneu este. Și tot bine le merge impresarilor și peste tot înregistrează același succes.

De dimineață, după un vis groaznic — și de cîtăva vreme numai de vise de-astea mă bucur în timpul somnului meu puțin — am constatat că Bobița e bolnav. Deși doctorul mi-a dat toate asigurările că e ceva neînsemnat, tremur de frică. Tot Bucureștiul e plin de paralizie infantilă.

Duminică, 2 septembrie

Azi-noapte am făcut-o, în sfîrșit, „lata“. M-am întors de dimineață cu regretul de a fi pierdut noaptea degeaba. Nu m-am amuzat deloc. Ba chiar, dimpotrivă. După-masă am primit Soc. „Milarom“ pentru o comandă de scenarii. Cred că o să le fac, deși îmi propusesem să mă odihnesc. Trebuie să renunț la gîndul măcar a unei săptămîni de vacanță, așa cum mi-am promis-o tot anul.

Bobița s-a restabilit. Repetițiile cu *Madona* merg prost. Naționalul e în derută. Kitty, bine în rol.

Sîmbătă, 8 septembrie

Astăzi, la șapte, am terminat, în sfîrșit, de scris. Toate „comenzile“ sînt gata. De duminică pînă azi am făcut, printre picături, și scenariul unui film pentru „Milarom“. (O prelucrare „integrală“ a unui vechi scenariu, cumpărat de nu știu unde. Am muncit ca la galere.) Nu-mi vine să cred

că pot să mă culc și să mă scol cînd vreau (pentru cît timp ?). Aș vrea să mă duc cîteva zile undeva. Să stau să fumez... Prin cîrciumi, prin cafenele, pe faleze sau poteci.

Duminică, 9 septembrie

Aseară am făcut o seară „de lume“, singur, acasă. Am pus să mi se frapeze o sticlă de șampanie (*de mes caves*), am fumat țigări americane (*de mes stocks*) și am băut cafea... cu Kitty. Bobița și Annie (era și ziua ei de nume) și, după dispariția „invitaților“, „m-am gîndit“ un ceas în sufragerie. Dacă aș putea realiza o mică parte din ce m-am gîndit în ceasul ăsta (căci tot „profesional“ m-am gîndit), aș putea crea o operă uriașă. Păcat însă că mîna și viața merg mai încet decît gîndul.

Azi am ieșit „la lacuri“ cu Bobița și amicul lui, Paul. Mă rog! „Cu muscalul“. O încîntătoare și reconfortantă plimbare. Îl ador.

Luni, 10 septembrie

Am făcut o vizită la „Lafayette“ cu Bobița, ca să-i arăt „casa“. O casă la fel de „frumoasă“ o să mă apuc să-i construiesc eu, ca dar de Crăciun din partea mea. Va fi „*mon violon d'Ingres*.“ Acuma, de cînd nu mai am nimic obligatoriu de lucrat, mă simt foarte odihnit și tot timpul mi-l dau băiatului și casei de care m-am decis să mă ocup. După „restaurarea“ ei, am lăsat-o cum a dat Dumnezeu. Și cum iarna e aproape și eu nu ies din casă în general, vreau să avem un „home“ cald și agreabil, cu toată diversitatea și modestia evenimentelor care îl compun.

Marti, 11 septembrie

Dimineața am dat un interviu lui Cezar Lemnaru pentru *Dreptatea nouă*. E curios cum băiatul ăsta — deștept, cu haz, dar inegal — mă admiră și mă înjură în același timp. Este, am impresia, ca și generația lui întregă: între neînțeles și neisprăvit.

„Întreprinzătorii“ turneului cu *Titanic* sînt niște pun-gași. Mai rău. Niște măgari. O să-i dau în judecată. Nu pentru cele trei sute de mii pe care vor să mi le fure, dar pentru că nu știu nici măcar să fure cum trebuie.

Miercuri, 12 septembrie

Am petrecut noaptea „la chef“ cu prietenii: Vlad Berindei și Fred. Destul de agreabil, dar obositor. Încep să-mi simt serios anii. Și am slăbit, firește, destul de remarcabil. Sînt încă „vioi“, dar din rutină. Mă plictisesc ușor de tot, de toți și, ceea ce e mai grav, de mine.

Seara am făcut o plimbare singur, *dans ma grande ville*. Am umblat pe străzi, am ocolit colțuri, am privit vitrine și-am adunat din toate — din oameni, din lucruri și din lumină — o tristețe nelămurită și mare, de nu poate încăpea nici în pagini, nici în cuvinte.

Joi, 13 septembrie

Am asistat la *Madona*, la repetiție. Am trecut toată piesa. De-aici încolo (Vianu mi-a cerut premiera pentru 8 octombrie) trebuie să mă ocup serios de spectacol. Sper să iasă bine. Pe Kitty sînt sigur. Nu știu dacă piesa nu va isca unele discuții „cronicărești“.

Restul timpului acasă. Mă ocup cu „organizarea“ interiorului nostru. Părinții mei vor veni să trăiască sau să moară cu mine și în casa mea. Mă voi strădui — după cum va vrea Dumnezeu — să le fac și viața și moartea cît mai agreabilă și calmă.

Duminică, 16 septembrie

Am asistat la înmormîntarea Letiției Zissu (n. Mateescu și fostă măritată cu Al. Bibescu), sora lui Pompa. Femeia asta „subțire“ și la propriu și la figurat a fost una dintre ființele care m-au iubit enorm, și în tinerețe (aveam cîte douăzeci de ani), și pînă la ultimul ei ceas. Dar dragoste de-aceea cum era „pe vremea noastră“.

Lîngă groapa și moartea ei trăia intens tinerețea mea. Egoismul viilor, lîngă cadavre, este deosebit de excitant. Și

e logic să fie. Pe brațe, printr-o întîmplare, a intrat în neant cu florile aduse de mine. Și-am avut impresia că le strîngea la piept.

Marți, 18 septembrie

Am ieșit, în sfîrșit, cu Kitty la „Capșa“. Mai era Mutu și Pompa. Am mîncat prepelițe și am petrecut o seară agreabilă. Kitty e pur și simplu încîntătoare, *quand elle s'y met*.

Acasă am avut evlavie să beau o sticlă de șampanie. Ceea ce am și făcut, înscriind pe acest răboj una din cele mai bune seri ale mele din ultimul timp.

Mă cam „sărbătoresc“, de cînd nu mai am de lucru. Adică am. Lucrez pentru Maican o prelucrare și duminică trebuie să fie gata. Și va fi.

Miercuri, 19 septembrie

Bobîță a avut o zi rea. Și-a sparat (i s-a spart, adică) pentru prima dată capul. A căzut și s-a lovit.

Pe la șapte seara l-am auzit din baie plîngînd din nou. M-am „napustit“ în Cișmigiu și, ca să-l împac, ne-am dus împreună la un „aperitiv“. L-am tratat la Apostolescu (aperitivarul cel mai select al momentului) cu icre negre și șprîț la păhărel de lichior. A fost încîntat și încîntător. Eu, mort de orgoliu și de fericire. Am făcut apoi „un tur“ la „Athenée Palace“ și ne-am întors amîndoi acasă, de mîna, cîntînd *Marseilleza*, pe care o iubește „la nebunie“ (cum zice el) și o învață acum cu cuvinte.

Joi, 20 septembrie

Am stat mult în fața oglinzii și m-am privit. O broască matură, ca aspect general. Și ostenit! Mi-am dat repede cu pămătuful pe față, ca să nu mă mai contemp lu. Și dacă rîdele și cearcănele au dispărut momentan sub spumă, mi-au rămas la vedere tîmplele albe. Iremediabil albe. Și, oare, ochii care văd toate astea, nu sînt și ei bătrîni? În orice caz, de azi încolo am un dușman în casă: oglinda. Îl voi evita!

Rar mi s-a întâmplat să n-am chef de nimic ca astăzi. Pînă la urmă, am ajuns la curse. Mii de măgari joacă pe cîțiva cai. Și se zbat, și se „concentrează“, și speră, și înjură și sînt adorabili, lipiți de garduri, de tribune și de binocluri. Tot „Bucureștiul“ era acolo, făcîndu-și vînt cu „austriacul“, pe care l-au cîștigat cinci sute de buletine. Așa e, cînd toată lumea e competentă. Nu mai are nimeni nici o bucurie. M-am întors cu trăsura cu un cal. Asta zic și eu cal de curse.

Luni, 24 septembrie

Și iarăși vacanța mi s-a terminat. Am „zburdat“ cîteva zile și azi am trecut din nou la lucru, pentru teatrul lui Maican. Am și „ars“ un act pînă seara, că eram „stătut“.

În tot timpul „vacanței“, la mese cu prieteni, la curse, pe stradă, acasă, m-a obsedat iarăși „angoissa“. Poate din cauza ei nu mă mai recunosc în contactul cu viața de pînă acum. Mă simt uscat, bătrîn. Nu mă mai amuză nimeni. Și nici nu cred că mai amuz pe alții, ca înainte.

Luni, 8 octombrie

Bobîța a fost la repetiția generală a *Madonei*. Am stat amîndoi sus și am condus repetiția. La urmă, a fost ceva foarte impresionant. Într-o criză de plîns, care era să degeneze într-una de nervi, Bobîța, impresionat de finalul piesei, i-a interzis lui Kitty să-l joace. „Știu că puiul pentru care plînge mămica pe scenă am fost eu!“.

Sensibilitatea băiatului mă îngrijorează realmente, deși protestul lui de azi a fost dumnezeiesc.

Ca bun psiholog ce mă aflu, seara, acasă, am rezolvat incidentul, cu icre negre...

Marti, 9 octombrie

În sfîrșit, mîine are loc premiera *Madonei*.

După o muncă teribilă, ca la galere, după nervi și plictiseli, sper că am izbutit să pun, onorabil, spectacolul la punct. Pronosticuri :

1. Mare succes de public și mediocru de „critică“. (E imposibil să nu fiu înjurat la o premieră nouă.)
2. Imens succes, în raport cu ce-a jucat pînă azi Kitty. De după *Madona*, va fi „vedetă“.
3. Motoc, succes serios de lansare. Ceilalți, la fel. Spectacolul va face serie și va isca discuții.

Miercuri, 10 octombrie

Toate pronosticurile s-au adevărit. Mai am de verificat „cronicile“ care vor apărea. Seara a fost a lui Kitty. E fericită, și eu la fel. Pentru ea am scris și am jucat *Madona*. De la *Titanic vals* n-am mai văzut un astfel de succes. Publicul exuberant, încîntat. Banca „H“ (critica), literalmente, fiartă. Afară de proști, care vor înjura fără control, cred că „deșteptîlor“ le va fi foarte greu să-njure cît or vrea. Dar vor găsi ei soluția. După spectacol am „supat“ cu Kitty, în doi, la noi acasă. Cu șampania cumpărată de la recuzită, între florile ei de la teatru (notez niște splendide crizanteme grenă trimise de fiu-său, pe care îl avem pufăind lîngă noi) și cu inimile ușurate. Fiecare de grija ei. Pînă la ora cînd „închid ediția“ (peste patru dimineața) n-au conținut telefoanele pentru Kitty, care și-a pierdut un pic cumpătul. Nu știe să fie vedetă. Remarc că pentru mine, personal, n-a sunat niciodată telefonul. Prietenii și admiratorii mei cunoscuți, desigur dorm. Ori, poate, o fi tocmai contrariul? Fiindcă nici o plantă nu fură somnul unora, ca laurii altora.

Vineri, 12 octombrie

Au început să apară „cronicile“. Așa cum le-am bănuț. Constat, totuși, că laudele depășesc cu mult înjurăturile. Oi fi eu „prea tare“ sau au slăbit ei ?

Ultimul meu pronostic este exact.

Kitty este *unanim* laudată. Este „steaua“ zilei. Ne amuzăm teribil în noua ei calitate de „vedetă“, pentru care nu mai conțenesc telefoanele, omagiile, florile. Autorii i-au promis piese... Gazetarii îi iau interviuri... Eu aproape nici nu mă mai văd !

Duminică, 14 octombrie

Am revăzut *Madona*, care și-a luat vînt, după cum era de așteptat. Rețeta maximă : șase sute de mii de lei. Notez un amănunt neîntîlnit pînă azi. Garderobierele teatrului stau, în timpul spectacolului, pe treptele coridorului, fiindcă li s-au luat scaunele și s-au vîndut. Toată lumea, de la portar la director, e fericită. Un singur om e trist : bufetierul. (Piesa fiind lungă, n-are decît un antract.) Am luat măsuri să-i mai facem o pauză. Vorba mașiniștilor : „Să fim fericiți toți, domnule Mușatescu ! Că nu strică asta ansamblul“.

Luni, 22 octombrie

N-am ieșit din casă, de joi. Azi, lectură cu Maican și Ramadan. Noaptea asta trebuie să le termin piesa. (*Bani ! Bani ! Bani !* de Paul Barabas. Adică, vorba vine, de Barabas. N-a mai rămas nimic din piesa originală.) Seara, „bătăie cu perne“ cu Bobița. Fiind făcut cnocaut, m-am prefăcut mort, pe covor. Copilul a început să plîngă. Din inimă. Amar ! M-a impresionat teribil. Nici pînă la culcare n-a uitat, cu toate divertismentele încercate.

Abia aștept să termin lucrul. (Am făcut două piese pentru Maican.) Etterle cu doamna Bulandra mi-au solicitat insistent concursul. N-am dat nici un răspuns precis.

Marti, 23 octombrie

Acum, la șapte și patruzeci dimineața, am terminat piesa lui Maican. Va fi „lovitură“. E prima dată cînd regret că autorul original va avea succes. Țsta nu merită nici o aplauză. Palme, da ! Am scris, ca un dobitoc, o piesă nouă complet, pe care l-am semnat și pe autor. Degeaba. Sînt atît de bucuros că am scăpat de lucru, că nici nu-mi mai vine să mă culc. M-aș duce în Cîșmigiul care e plin de soare copt de toamnă, aș închide ochii pe o bancă lîngă lac și aș visa. Dar a început să se audă de-alături glăsceanul lui Bobița. Soarele meu a răsărit.

Miercuri, 24 octombrie

În sfîrșit, am jucat un bridge la Zizica Mugur.

Madona e în plină serie. Prima zi liberă mi-a petrecut-o dormind toată dimineața.

După-masă, conform convenției cu Bobița, m-am dus și i-am cumpărat soldați, ca să-i găsească, cînd s-o deștepta din somn, pe „botul mașinii“. Cum una din marile mele bucurii este să ajut oamenilor să-și vadă visurile împlinite, am căutat să mă execut. Cînd am venit însă cu armata în cutie, Bobița era deja santinelă. Seara, pace și reviste.

Luni, 12 aprilie

Materialmente, o zi bună. Am încasat restul avansului pentru *Geamandura* de la Teatrul Național și acum, pentru cîtva timp (cît ?) sînt iarăși „cineva“. Și mai ales, cineva fără datorii. Nici la oficialități, nici la particulari.

Și din punct de vedere „sănătate“, pot să menționez o zi bună. După paisprezece zile de febră (37°—41°) mi s-a descoperit, în sfîrșit, boala: malarie. M-am bucurat, de parcă am găsit un milion pe stradă. Boala nu m-a alarmat niciodată, dar m-a „inferiorizat“ întotdeauna.

În fața „ei“ mă simt diminuat, redus la vexatoriile mele dimensiuni de om curent, trîntit la pat, scos din gînduri și din iluziile — materiale și morale — pe care sănătatea le îngăduie oricărui individ. „Frisonul“ care, obișnuit, se producea de la cinci dimineața încolo, nu s-a mai prezentat la post. L-am așteptat cu termometrul lîngă lulea, pînă la șapte și treizeci dimineața.

Mi-a ținut companie Mutu (alias Dinu Frumușanu) și iarăși a fost una din bunele noastre nopți de „cozetă“. Subiectul principal a fost Wilde, despre care el a citit de curînd o carte pe care n-o cunosc și al cărei autor nu l-am reținut. O voi citi și, dacă va fi cazul, voi reține, în viitor, numele autorului.

Am dejunat în oraș. Mai exact, la periferie, în piața 7 Noiembrie, la faimosul restaurant de stat de acolo. Nu știu dacă am mîncat bine, dar am petrecut două ore agreabile, cu bătrînii mei apostoli: Iancovescu, Ștefănescu-Goan-

gă, Frumușanu și *Le beau Pompa*. Apoi curse, o vizită la librărie și buna, draga și calma mea masă de lucru.

Marți, 13 aprilie

Nimic deosebit. Și mă întreb ce-ar putea aduce „deosebit“ o zi, într-o existență centrată exclusiv în jurul casei și profesiei mele. (Mă gîndesc, firește, la desfășurarea normală a acestei existențe.)

În drum către S.A.O.R. am „executat“ o plimbare înceată și atentă și — de ce să nu fiu sincer — lirică, în Cișmigiul înflorit în ultimele zile ale acestei deosebit de exuberante primăveri. (Deci, iată, totuși, ceva „deosebit“.)

M-am căutat și, pînă la un punct, m-am regăsit, proiectat din dorința mea expresă, pentru aceasta, pe aleile adolescenței și primei mele tinereți. Mi-am amintit — cu fiecare loc și moment readus în actualitate — sumedenia de întîmplări, de „ceasuri“ și de oameni. Deformat, profesional, mi-am propus, ca în fiecare zi de altfel, să scriu o carte a tinereții și a Cișmigiului, al cărui titlu să fie *Muzica Regimentului 2 Căi Ferate* (adică „muzica militară“, care cînta, acum douăzeci și cinci de ani, vara și primăvara, în Cișmigiu).

Dar cîte cărți vreau să scriu eu? Mi-ar mai trebui două-trei vieți, în timp, ca să încep abia să-mi realizez proiectele. Prin urmare...

Miercuri, 14 aprilie

Am uitat să notez că ieri, noaptea, au fost „băieții“ la mine. Băieții, cu mine cu tot, însumează circa cinci sute de ani în total. Și fiecare în parte și chiar, cîteodată, toți la un loc, n-avem totuși, de cele mai multe ori, nici douăzeci de ani.

Plimbarea mi-am făcut-o dimineața. Pe străzile centrale, cu mîinile la spate și cu popasuri îndelungi în fața vitrinelor, în care mă „obstinez“ să văd proiectată, în contemporan, viața metropolei. Am numărat douăzeci și trei de „magazine de comision“, în parcurs. Și cum dracul să nu vreau să scriu o carte intitulată *Magazin de comision*, cînd

vitrina unui astfel de magazin nu este decât proiecția în mic, și în amănunt concludent, a vieții însăși. A vieții de azi. Lîngă flautul unuia — și-a scos deci, la vînzare, omul, instrumentul prin care se desprindea, desigur, în unele ceasuri de viață. De viața lui. Un altul vinde un compas, păstrat din timpul studiilor. O doamnă a scos în vitrină un binoclu de teatru, lîngă care se expun doi pantofiori de copil, crescut între timp. Și așa mai departe.

Toate profesiile, toate categoriile sociale, toate înfrîngerile și derutele, toate renunțările și dramele sînt exprimate plastic prin aceste obiecte revelatoare.

Seara Kitty a avut premieră și succes. Am fost foarte mulțumit pentru ea și pentru toată truda și grija prealabilă. După premieră, „băieții“ au fost la mine. Am oferit o tortă făcută de mine și ne-au apucat alte zori. Ori, poate, aceleași de ieri și de totdeauna.

Joi, 15 aprilie

Am ieșit spre seară să cumpăr plăcintă de la o simigerie de pe bulevardul Elisabeta. (Acum se cheamă 6 Martie, mi se pare.) Mi-am făcut turul prin Cișmigiu, printre liliicii înfloriți și dezlănțuiți în amurgul imaculat, iar parfumul lor m-a urmărit și dincolo de porțile grădinei și dincolo de străzi, și dincolo de somn. (Am visat că-mi mirosea a lilaic. Și parcă erau liliicii din curtea casieriei de la Cîmpulung, vecină cu casa noastră de pe Negru-Vodă 80.)

M-am întors acasă pe drumul obișnuit, cu plăcinta „la carton“ pe deget și cu parfumul liliacului ca o trenă de rochie lungă, foșnindu-și taftaua invizibilă după mine.

Am avut pe Iancovescu la masă și după aceea „băieții“ la șuetă. A fost o seară agreabilă, în parcursul căreia, au circulat printre noi cîteva volume cunoscute: *Le Cid*, *Mizantropul*, *Pretextele* lui Gide și versurile lui Maurice Magre.

Cînd s-a luminat bine de ziuă, eu discutam încă, cu Iancovescu: „De unde începe teatrul? De la autor sau de la actor?“ E aceeași discuție de astă-vară, de la Mangalia, pentru care „n-am vorbit“ cu el pînă acum patru zile, cînd ne-am împăcat, ca s-o reluăm...

Vineri, 16 aprilie

„*Le charme est rompu*“. A început azi „angoissa“. (Ce-nseamnă asta pentru mine, am explicat în alte notițe.) O așteptam, dealtminteri. Cu emoție că nu vine și cu ură pentru cînd va veni.

Am renunțat și s-o combat și s-o comentez. Singura mea armă de apărare este scrisul. Drept care am stat, cîteva ceasuri, la masa mea de lucru.

Mai tare decât mine, deși „criza“ este la început, m-a forțat să încerc altă „figură“. Orașul. Și-am ieșit, cum ies eu, spre seară. M-am dus la Șosea și-apoi, cu o birje cu un cal, găsită în drum, am revenit la centru, de care aveam *evlavie*, pentru ca, odată ajuns, să regret c-am plecat de la Șosea.

Noroc că între acestea s-a făcut ora să mă duc s-o iau pe Kitty de la teatru. Nu mă mir că n-am mai găsit-o, ajungînd prea tîrziu. (Este primul spectacol de cînd mă duc eu, cîteodată, s-o iau, care se termină înainte de zece.) M-am reîntegrat în „larii și penaii“ mei, cu intenția fermă de a mă culca. Ceea ce voi și încerca, deși orologiul nu bate încă nici măcar noaptea jumătate.

Sîmbătă, 17 aprilie

Am aflat de la Fănica (doamna Hornstein) că Puiu, soțul ei, a fost „ridicat“ de poliție, azi-noapte. Îmi pare enorm de rău de ceea ce i se întîmplă, mai ales că în ultimele zile a fost bolnav, și el nu are voie să fie bolnav. Nu știu care ar putea să fie motivul acestei arestări. Excroc nu e, știu, sărac este, afaceri nu face, iar din punct de vedere „politic“ este un perfect apolitic și indiferent. Probabil că arestarea lui e în legătură cu vreuna din întreprinderile de textile pe care le-a condus și din care nu mai face parte. (Cît mă pricep eu în treburile astea, este egal cu zero.)

Toată ziua am fost obsedat de nenorocirea care i-a căzut pe cap. Voi încerca să intervin, unde pot, în favoarea lui, fiindcă am convingerea că nu poate fi vinovat „cu bună știință“ de nimic. Și i s-a întîmplat tocmai acum, cînd Fănica e bolnavă în pat și știu că n-are un ban în buzunar. (Afară de ce-o fi avînd ea „la ciorap“.)

Am ieșit târziu, să mă duc s-o iau pe Kitty de la Național, după ce, firește, mi-am făcut plimbarea, pe străzi, cu popasuri la vitrine! N-am văzut (și nici n-am vrut să văd) nici un cunoscut. M-am gândit și mă gândesc tot timpul la Puiu, care îmi e foarte drag și pe care îl știu foarte amarit și bolnav. Nu-mi vine să cred că mi-a putut ascunde mie ceva, care să determine arestarea lui. Și totuși, de florile mărunții, aceasta nu s-a produs. Aș vrea, măcar, să-l aud chemându-mă la telefon. Bietul meu „mormon“! (Așa îl poreclisem.)

Joi, 29 aprilie

Pauză mare în „notițe“. Din cauza acestei „agende“ pe care n-am mai avut-o „la vedere“, băgată fiind, din eroare, în sertarul biroului. Și cum treburile nu mă dau jos — sau, vorba lui Petru Teodoru, recent scos din Barou: „Mă plimb dimineața, ca să pot fi liber după-amiază“ — nu e nici o pagubă că mi-am pierdut contactul cu agenda atâta timp. Mă întreb ce-aș putea nota aci (în cadrul acestor însemnări intime, prin excelență) din timpul zilelor scăpate din vedere? Poate că Puiu e tot arestat și mă răsucesc ca un vrej în imposibilitatea de a face ceva pentru el. Nu știu de ce este închis și cât o să mai stea. Știu numai că îi simt lipsa, și în „serile“ de la mine, prezența lui vivace, caldă și amicală, e un număr care lipsește, grav și trist, din program.

Am scris, între timp, o piesă. O traducere „comandată“ de Iancovescu, cu care mă văd în fiecare seară și cu ceilalți „consilieri tehnici“ ai singurătății mele. Am ieșit puțin și numai pentru motive bine determinate (bărbier, comisoane casnice și goană după bani, mai ales goană după bani).

Sper, cu ceea ce am rezolvat — acont din onorariul scenariului pentru *Omul din Ceatal* — să pot trece onorabil Paștele, cu toate ale lui. Bobița e marele meu sftenic politic (în politica noastră de-acasă) și tovarășul guraliv, adorabil, și-aș zice dumnezeiesc, al drumurilor mele printre oameni și greutăți. Cu mînuța lui în mîna mea mă simt prelungit dincolo de contemporan și, implicit, mă socotesc dator să rămîn, așa cum pot (dar drept și orgolios), în rîndul ceasurilor prezente. Așa mînuța mai rar...

Vineri, 30 aprilie

Am stat pînă spre dimineață, ca de obicei (obicei din ultimele zile de după împăcarea mea cu el) cu Iancovescu. Vorba lui: „*Une très agreable soirée*“. Cîte și ce n-am discutat? Așa cum, amîndoi, discutăm de-o viață întreagă, de cînd sîntem atît de legați prieteni. Mă uluiește „superba lui bătrînețe“. Are cincizeci și opt de ani, și nici eu, care îi știu, nu pot să cred că-i „duce“ atît de bine. Fiindcă acum, mai mult ca oricînd, anii apasă (ce anii? zilele chiar) și trebuie să ai umeri tari — și moralmente și alt fel — ca să-i poți duce. De o impresionantă vigoare fizică, cu aceeași vervă „inegalabilă“ și *primejdioasă* luciditate, pe care i le cunosc de atîta amar de ani, mă bucur întotdeauna de fiecare ceas petrecut cu el. Nu are importanță ce discutăm. *Cum* discutăm, poate să însemne ceva. Poate chiar mult. Un „istoriograf“, a cărui prezență să n-o știm, ar putea trece „posterității“ dacă nu idei noi sau „teorii“ care să răstoarne lumea teatrală și laică, în orice caz, „o mare conversație“, animată, chiar atunci cînd e mai banală ca redingota tatii din șifonierul de la Cîmpulung, de o strălucitoare vervă și pitorească trecere a ei în expresia curentă. Poate de aceea, noaptea asta, am decis (să dea Dumnezeu să ne ținem de cuvînt) să scriem o carte în comun, lucrînd-o „separat“. El, înainte de mine, eu, înainte de el, și amîndoi împreună. Firește, asta în legătură cu activitatea noastră reciprocă și artistică.

Sîmbătă, 1 mai

În sfîrșit, pe la șase după-amiază, a dat Dumnezeu și am terminat cu „toate“ cumpărăturile. Am scăpat basma curată și de Paștele ăsta. Cu cîtă emoție însă că nu-i voi putea face față, întîmpinîndu-l convenabil. (Pînă în ultimul moment al orei de închidere a magazinelor — șase seara — a durat, de exemplu, goana după ouă, care au lipsit complet de pe piață.) Pe o ploaie rece și cu veleități tomnatice, în căderea ei egală și mocnită, am venit acasă „încărcat“, ud learcă, trist de moarte și, totuși, mulțumit. Mi-am luat repede puilul de mîna și ne-am repezit la un mecanic din vecinătate, unde se află — pentru vopsit cu „Duco“ și pus la punct — bicicleta „trei sferturi“ a lui Bobița. Nu era

gata. Sta, modestă și albastră, printre motocicletele demonstate, motoare în reparație, scule și cauciucuri de automobil, ca o rudă săracă și resemnată. Bobița a suportat „lovitura“ cu bravură. A lăsat numai buza de jos și pe stînjeneii negri ai ochișorilor parcă a picurat, brusc, un fior de rouă dulce.

Și-a strîns mînuța înmănușată în mîna mea și m-a consolat. (El pe mine.) „Nu fi amarît, tati! O să fie gata după Paști. Am destulă vară să mă plimb pe bicicletă, pînă la iarnă!“.

Dar „tati“ (deși toate darurile iepurașului sînt ascunse acasă) e un iepuroi bătrîn, care știe că inimioara copiilor se face mică — cît o lacrimă mare — atunci cînd bicicletele visate rămîn pentru alte zile sub oblonul atelierelor închise. Și-așa stînd lucrurile, am răspuns: „De necaz, hai la Pavel Suru (librarul și jucărarul nostru) și ne-am dus prin ploaie, ca niște răuști îndrăgostite și acolo am găsit noi cu ce să ne umplem, supranumerar, buzunarele, brațele și inimile. Și, firește, ne-am întors acasă ca „boierii“, cu mașina. Bobița cu șoferul în față, și eu, cu pachetele, în fund.“

În clipa asta, clopotul Mitropoliei a început să bată grav, ortodox și uriaș, anunțînd slujba Învierii. Și, odată cu el, se aude de sus: „Mamy! Hai, îmbracă-mă repede! «Toacă» de Înviere!...”

Duminică, 2 mai

Am făcut Învieria la Biserica Albă. Nu știu care frig (din mine, sau din afară) m-a înghețat într-o margine de trotuar, incapabil să răspund măcar la salutarile și semnele amicale ale cunoscuților. Kitty cu Bobița și „schwester“ au intrat în biserică la slujbă, de unde, mînuțele mici și fine ale băiețașului meu, mi-au adus flori „date de părintele“ și lumină „luată de la el, tati, personal“.

Dar frigul acela ciudat și parcă veșnic, care pusese stăpînire pe mine, nu s-a încălzit nici la flacăra lumînării, nici la palmele pe care mi le-a ropotit pe spate Iancovescu, ca să mă dezmoțesc. Și nu mă puteam despărți, cu nici un chip, de un gînd: „De ce n-am putut să dau copilului meu — care peste o lună împlinește șapte ani — nici un Paște ca acele ale copilăriei mele, cînd aveam anii lui? De ce?“

Dar sînt atîtea răspunsuri pentru această singură întrebare!... Și îmi era prea frig, ca să îmi mai aleg vreunul din ele... Și îmi era dor de tata, care de doi ani s-a topit ca un fum dintre noi, și mă gîndeam la mama, care e singură în noaptea această mare pentru amintiri și pentru bătrînețea ei, și mă gîndeam la toți cei care nu mai sînt și care se adună întotdeauna în flacăra unei coșnicioare, pe care o aperi cu mîna să nu se stingă, în drumul către casa în care domnește — stăpîn prin odăi — parfumul cozonacilor copți și pelinul ouălor încondeiate.

Am făcut Învieria acasă la mine... cu frigul, cu prietenii apropiați, cu fratele meu — care a trecut puțin cu familia lui „Să ciocnească un ou“ — și cu vechiul meu prieten și vraci de friguri rele: vinul negru.

Și odată cu noaptea care se așeza bine peste mine, ne-am așezat și noi „solid“ în fotolii. Iancovescu, Mutu, și cu mine. Și nu ne-a mai scos de acolo decît soarele triumfător al acestei splendide dimineți de Paști, pe care o închei cu rîndurile de față.

Luni, 3 mai

Am impresia că niciodată în București n-a bătut vîntul, cum bate în primăvara asta. De cîteva zile — de multe chiar — nu contenește. Mi-a rupt mușcatele de pe terasă și e rece și enervant, ca un vînt de furtună trecută pe puntea unui vapor.

Ziua mea s-a desfășurat, așa zice, obișnuit. N-am făcut, nu mi s-a întîmplat nimic deosebit care să mă scoată, măcar incidental, din cleștele gîndurilor mele cotidiene.

Am citit o admirabilă piesă de Dulud: *Tous les deux*, pe care o s-o traduc și, eventual, s-o regizez, la toamnă, în teatrul meu și al lui Iancovescu. (Al lui, în primul rînd.) E o piesă în patru acte și numai în două persoane, ceea ce mărește valoarea și virtuozitatea tehnică a autorului. Știu din experiență (*Visul unei nopți de iarnă*), cît e de greu să scrii pe dialog. Eu am izbutit (și era o experiență premeditată) un act și jumătate.

Dulud le-a izbutit pe toate patru.

Dimineața am fost la spital să-mi schimb pansamentul. Apoi am trecut prin „centru“ și mă mir de ce. Poate ca să

mai am o ocazie în plus să-mi făgăduiesc că îl voi evita definitiv, așa cum, în mare măsură, de multă vreme evit orașul cu toate atracțiile lui.

Am început să scriu „serios“ scenariul după *Omul din Ceatal*. Altceva, nimic important. N-am bani, nu știu de unde și cum să-i câștig, mă simt bătrîn, duios de bătrîn și mă refugiez — laș și egoist — în surîsurile și lumina puiului meu.

Chiar seara, la „agapa“ obișnuită cu Iancovescu (care mâncă, seara, regulat, la mine) n-am putut, cu toate eforturile, să mă reintegrez total în „dimensiunile“ mele firești, raportate, firește, la împrejurare. Ceea ce, adică, se numește „o zi rea“, într-un cuvînt.

Joi, 6 mai

M-am dat jos din patul unde am „petrecut“ Paștele, cu excepția primei zile cînd am fost la Lucia, sora mamei. Acolo, dealtminteri, m-a apucat și „frisonul“. L-am combătut cu un joc familiar de „lagună“ (de cînd n-am mai jucat) și cu un foarte bun vin fără sifon. Eforturi inutile și leacuri asemenea. Dimineața, cînd ne-am întors acasă, febra se „dezlănțuise“ suspectă — în noua ei prezentare — și demoralizantă. Nu mai știam dacă e vorba de o „rechută“ a malariei mele, sau de ceva nou și, desigur, important. Cu toate asigurările doctorilor, am „zăcut“ dincolo de prevederile lor și ale manualelor de specialitate, topit de febră și inundat de sudori copioase și alarmante (eu care nu transpir niciodată, deși de la mine transpiră foarte multe lucruri) pînă în seara asta, cînd mă aflu la masa mea de lucru, foarte slăbit, foarte urît și foarte convins că am intrat într-un „an rău“, din care nu cred că o să mai ies o realitate. Mă obsedează, de cîtva timp, gîndul morții mele apropiate, atît în parcursul unei zile cît și în trecerea nopții de rigoare, ale cărei visuri mă pun permanent în contact cu cei dispăruți și dragi mie. Nu mă supără gîndul acesta. Sînt un vechi și devotat prieten al morții. În fața lui se ridică însă, lirice și imperioase, problemele mele de viață: Kitty, băiatul, „operele“ mele neisprăvite — ba chiar neîncepute, fiindcă abia mă socotesc la începutul carierei mele de scri-

itor. Am atîta și atîta de scris! Și mă plictisește teribil starea asta de inferioritate pe care mi-o dă boala, în fața vieții însăși și a exigențelor ei de fiecare zi. Dacă aș fi „singur pe lume“, nici măcar nu m-aș mai îngriji, ca să mor — cu alte cuvinte — gratis.

*

Am stat toată noaptea, cu Iancovescu, la mine. Pentru a nu știu cîta oară în viața noastră artistică comună am făcut iarăși proiecte, contracte și altele *eiusdem farinae*. Cert e, și îmi mențin părerea, că Iancu e cel mai mare actor contemporan și cel mai agreabil „compagnon“ de viață, de singurătate și de șuetă. Între noi doi se desfășoară, sub regia mea, una dintre cele mai frumoase și curate drame de viață și de prietenie.

E îndrăgostit de Kitty. Cu ultima și impresionanta îmbobocire a trandafirilor în septembrie. Și cu atît cu cît parfumul acestor flori tîrzii — care anulează bălegarul cele-a hrănit la rădăcini — e mai omagial, mai pur și mai agățat de propria lui viață. Dragostea aceasta — care îl onorează, pe dragul meu Iancu, care o flatează pe Kitty și care mă pune în „pozițiuni delicate“ pentru debitori pe mine — va face, desigur, obiectul unei piese pe care o voi scrie pentru ei doi, ca să se joace în direcția mea de scenă. Îmi e dragă dragostea lui Iancu și sînt onorat că i-a putut-o inspira — în magnifica ei mărturisire tacită și copilăroasă ei exuberanță mărturisită în detalii de mare și rafinată artă — cineva care îmi e atît de aproape, ca soția mea. Am impresia că prin ea contribui și eu cu ceva la menținerea în plină și suavă exfoliere a acestui drag și ultim și rar trandafir al generației noastre, de roze anonime, la bu-toniera unui veac.

Sîmbătă, 8 mai

Azi-dimineață m-am „operat“. Mi-am scos, în sfîrșit, *chistul sebaceu* (mare cît un ou de bibilică) care îmi dez-onora obrazul, de cîtiva ani de zile, și care acum, de cînd am slăbit atîta, devenise cu adevărat insuportabil pentru

mine și, cel puțin dizgrațios, pentru alții. Deși neimportantă „în esență”, operația s-a desfășurat cu tot cortegiul ei de preparative al unei operații serioase. Am fost întins și legat pe masa de operație, acoperit cu fel de fel de valtrapuri chirurgicale și operat, timp de patruzeci și unu de minute (din care operația propriu-zisă a durat unsprezece) de doctorul Olănescu. O mână fină, expertă și precisă. În jurul meu (operația s-a desfășurat în cadrul unei „suete” pe care am dat-o sub cîrpele cu care eram învelit) se strînsese o puzderie de doctorițe, doctori și doctoranzi tineri, veniți să vadă cum umblă „Domnul profesor doctor, în... Maestru”. (Expresia aparține doctorului Olănescu.)

Iancovescu, care este autorul moral al acestei operații (el m-a convins s-o fac imediat și m-a recomandat doctorului Olănescu) a fost și de data asta un admirabil amic. M-a dus, m-a așteptat în biroul doctorului și m-a condus acasă, după ce trupul meu a redevenit (presupun) decent pentru ochii contemporanilor mei. Umflat și desfigurat de pansamente și reacții „post-operatorii”, *m-am sărbătorit* pînă la șapte dimineața în cercul meu obișnuit de prieteni. Adică pînă în acest moment.

Duminică, 9 mai

De dimineață, schimbarea pansamentului la obraz. Apoi, împreună cu Kitty, am trecut prin Cișmigiu (e nemaipomenit de frumos sub troienele de flori cu care l-a dăruit primăvara) să ne luăm băiatul. L-am găsit încălzit, îmbujorat, discursiv; ca de obicei, cîștigase „opt curse de fugă” și nu știu cîte de sărituri.

Mai liniștit „pe dinăuntru” de cîteva zile, am luat un dejun bun, la care, întîmplător, am și mîncat. Ba chiar bineșor. Și totuși, cu toate „*relache*-urile” din ultimele două săptămîni, „angoissa” mea persistă. E cea mai lungă durată pe care a înregistrat-o pînă în prezent. Credeam că odată cu boala mea din zilele de Paște și-a făcut datoria. Văd însă că nu e așa. Aștept încă.

Am uitat să menționez, la data respectivă, moartea vechiului și destul de bunului meu amic și director de scenă, Vasile Enescu. (Mi-a pus în scenă, la Național, două piese: *Titanic vals* și *Blockhaus*.)

Am fost la cimitir, la Bellu, să-l văd „ultima dată”. Dar noi, viii, ne gîndim totdeauna la noi, cînd privim morții. Din „gașca” noastră de pe vremuri (o să scriu eu odată despre ea) am mai rămas azi, în viață, Niculescu-Buzău (Nenea) și cu mine. Cealți toți au murit: Iancu Brezeanu, Mircea Pella, C. Stăncescu (adoratul meu, nenea Stanciu), Gogu Mihăescu, Iancu Dobrotă, Iorgulescu-Ficat (patronul de la „Union”) și Costică Ionescu (Tăticul), patronul „Gambrinusului”. Am avut o după-amiază tristă și plină de amintiri la fel. Și „angoissa”, *protos!*

Seara, m-am dus cu Bobița, cu Kitty și Annie la retragerea cu torțe, anunțată pentru ora nouă.

M-am dus în „Piața 6 Martie” (fostă Palatului, dar nu sînt sigur că se numește așa, avînd în vedere că schimbările de nume ale străzilor s-au făcut de foarte puțin timp).

Am asistat la jocurile de artificii și la trecerea coloanei de ostași cu masalale aprinse. Ba chiar am găsit una pierdută pe drum, astfel că Bobița a avut norocul să se întoarcă acasă cu o torță stinsă în mînă. (Era căzută în apă, pe rigolă, și nu se putea aprinde.)

La masa de seară a fost Iancovescu, care mîncîncă regulat la mine și cu care am discutat iarăși — pe lîngă ceea ce știm noi, mai de mult — și unele noutăți ca: Shakespeare, Corneille și alții. Proiectele noastre prind consistență. Deocamdată, în discuție. Dar cum nici eu, nici el n-avem bani (eu, de exemplu, la această oră am în total patru poli) chiar trebuie să ieșim pe teren.

Și vom ieși!

Marti, 11 mai

Aseară, pînă la cinci dimineața, ședința obișnuită cu Iancovescu și Pompa, ocupat cu repararea aparatului meu de radio (ceea ce face în fiecare seară, de cînd îl am aproape). Apoi, odată cu zorile și cu „tristețile” mele care încep odată cu ele (mult mai grave decît cele imortalizate de genialul năsos de pe soclul statuii din Piața Ovidiu, la Constanța) a început alarma lucidă a altei zile, care începe de la „piața” și se sfîrșește în zbaterea ostentivă (nu liniștită) a ceasurilor tîrzii dintre zilele care încep. Mă rog!

Acum, cînd notez aci, cele de față, sînt la noi, în sufrageria „florentină“, Kitty, Iancu, Mutu și Pompa. Vorbesc cu toții prostii, cu pretenții de sentințe. Nu se ascultă unul pe altul, vorbesc toți odată și nici nu bănuiesc că eu îi ascult pe toți. Ne-am întors de la „Dobrică“ la unsprezece seara, unde am avut invitat pe Bobiță, cu Annie și cu Kitty. A fost o masă „ratată“, din motive care nu interesează. Verva mea, între altele, a rămas la garderobă. Înainte de această masă, ziua mea s-a desfășurat — ca și norii care o acopereau — ternă, apăsătoare și plină de întrebări fără răspunsuri și de răspunsuri la întrebări pe care nu ți le pune nimeni.

Constat că nu mai sînt „bun“ de ieșit în oraș. Nici chiar la „Dobrică“, ultima insulă a boemei noastre care se încapăținează să existe, desigur, numai pentru pitorescul ei. Și poate pentru iluzia noastră că putem prelungi un Montmartre autohton defunct, dincolo de decesul lui.

Miercuri, 12 mai

Iarăși serată azi-noapte, cu discuții aprinse în jurul piesei *Tous les deux*, controversa fiind între mine și Iancovescu, și punctul meu de vedere fiind, precis, cel just. Dealtminteri, pînă la urmă, Iancu a lăsat-o mai moale, cum se zice. Dar așa e el. Se „amportează“ pe o chestie și numai din plăcerea de a discuta în contradictoriu se duce pînă în pînzele albe. Mă întreb, cîți oameni „de teatru“ dintre contemporanii noștri (bieții noștri contemporani și bietul nostru teatru) își pierd nopți întregi, ca să discute o replică, o nuanță, sau o subtilitate a unui text? Și ce admirabile lucruri „scapă“ în asemenea discuțiuni „scăpărătoare“ de vervă, grele de pasiunea meseriei și patinate de îndelunga ei experiență.

Avem dreptate noi, nemodești cum sîntem (după părerea mea, modestia nefiind decît prostie cu pensionul făcut la călugărițe), cînd spunem că ori de cîte ori discutăm despre teatru (și nu facem decît asta *à fin de compte*) *oficiem*. Și mai ales cînd ne punem odăjdiile de zi mare, leturghiile acestea solitare, lîngă altarul invizibil al artei, au o solemnitate aproape tragică.

Joi, 13 mai

Ziua a început cu mușcatele de pe terasă și cu soarele imperial (nu imperialist) care a năvălit în odaie, odată cu jaluzelele ridicate. Ce bine e să ai o casă cu ferestrele toate spre răsărit! Ai impresia, cum zice doctorul Pochet, că iei o baie de lumină gratuită.

M-am dus la spital să-mi schimb pansamentul, care mi-a dat emoții în parcurs. Rana mea din obraz a sîngerat, și cînd Kitty (draga mea Kitty!) mi-a schimbat pansamentul, ni s-a părut că pe cel vechi, amestecat cu singele acesta inoportun, am descoperit și o „erupție“ de puroi. În realitate, nu a fost nimic grav. Mi s-au scos ațele, și fața mea, implicit, începe să-și reia aspectul normal.

După-amiază, nimic important. Somn „reparator“, lectură pe terasă, scris (puțin și prost la scenariu) și pe urmă evenimentul zilei.

Prepararea sosului „Esplanade“ pe care l-am anunțat pentru cină, pe care l-am „confecționat“ și care mi-a reușit „perfect“.

Și-apoi, după retragerea lui Kitty (adorata mea Kitty!) de la sfîrșitul mesei de seară, o foarte interesantă discuție între Iancovescu și mine. Provocată intenționat de subsemnatul. Am dat (și ce frumos le-am dat, de ambele părți) cărțile pe față, în legătură cu amorul (admirabilul lui amor pentru Kitty) și „poziția“ mea nefericită de soț pasibil de toate atributele acestei calități. I-am explicat cu risipă de argumente — lui Iancu (și țineam să fac acest lucru ca să nu se simtă, eventual, în situații delicate) punctul meu de vedere (foarte dificil dealtminteri de explicat) în legătură cu această subtilă și necurentă situație, despre care voi vorbi altă dată.

Sper că după această leală și limpede explicație, norii (dacă erau și nu cred că puteau fi) s-au „disipat“ și marele semn al amicitiei noastre — cu toate complicațiile ei incidente și admirabile — e o realitate de azi încolo.

Vineri, 14 mai

Îmi aduc aminte un vers din *Aripi negre* (un volumaș de Donar Munteanu, magistrat și poet macedonskian, apărut în „Biblioteca pentru toți“ de pe vremuri, poet, și om,

și magistrat chiar, cu care am legat — era prin 1926—27, cred — o caldă și subțire prietenie).

„Mereu același cântec banal și monoton“ — poezia care începea cu versul acesta se numea, mi se pare, *Palinodie*.

Găesc că, dincolo de importanța lui literară (dacă are vreunul), versul acesta se potrivește admirabil existenței mele de acum! *Mereu același cântec banal și monoton*. Mă deștept (dacă dorm) cu regret. Dimineăța, după primele expansiuni ale deșteptării generale, după primele roze pe care le sărut pe obrajii lui Bobița, rămân singur, cuc, în toată casa. Mătur terasa, o aranjez, îmi fac de lucru cu fel de fel de nimicuri casnice, fac „plajă“, scriu, mutându-mă cu recuzita de sus jos și invers și, pînă la urmă, adorm pe „patul japonez“ de pe terasă, cu o carte în mînă, pentru ca, după douăzeci-treizeci de minute, să mă deștept din nou și mai „dezamparat“ ca înainte. Dorm, vreau să dorm (și fac toate eforturile pentru asta), ca să treacă ziua mai repede, sperînd, prin absurd, că următoarea nu va mai fi la fel. *Mais, passons !...*

Spre seară am ieșit „în târg“ (cum se zice la Cîmpulung) să „flanzez“ (cum se zice la Paris). Am întîlnit, „La Mitică“, la berăria populară, cîțiva cunoscuți. M-au întrebat toți, fără excepție, „ce e cu mine“.

Tudorică nu mai are vervă, nu mai rîde, nu mai suportă aproape pe nimeni. E un domn grav și insuportabil, fiindcă nu mai seamănă cu el... Ca să se facă „ora“ să mă duc s-o iau pe Kitty de la „Studio“ (biata și draga mea Kitty!), am plecat cu Pompa și Iancovescu să vedem „vitrinele“ de pe Calea Victoriei. Mai bine nu le mai vedeam. Majoritatea sînt „magazine de comision“, în care se rezumă (după cum am mai spus, mi se pare) tragic și la „prețul zilei“, toate dramele vieții. Dramele anonime, multiple și concludente.

Privind aceste triste vitrine, imens de triste vitrine, așteptam parcă să-mi văd și „lucurile“ mele expuse alături de-ale altor oameni. Mă îngrozește gîndul că ziua aceasta nu va mai întîrzia mult. Nu cîștig nimic. Salturile mortale pe care le fac pentru a putea face față nevoilor stricte ale familiei mele, nu știu cît vor mai fi eficace. Toate „combinațiile“ cu Iancovescu, de la care speram să „tușem“ ceva, ori se-ncurcă, ori devin inactuale și se amîină, ori — pur și simplu — se anulează. Sîntem, și eu și el, săraci ca niște șoareci de bise-

rică. Dar, totuși, chiar dacă ne roadem labele de foame, o facem în solemnitatea ei.

Și masa de după spectacol, de la mine, a fost, în seara asta, aproape un parastas. Și sînt sigur că toți cei de față am înghițit cu noduri, fără să știm nici unul precis de ce? Și-acum, fiindcă nu mai am loc de scris (și aș fi scris mult de tot astă-seară), pun punct și trec (este trei dimineăța) la masa meseriei mele, pe care trandafirii roșii și-au scuturat, ca să inspire probabil, petalele de purpură vie.

Sîmbătă, 15 mai

Am terminat, adică am ostenit scriind, adineauri. (Orologiul bate șapte jumătate dimineăța.) *Omul din Ceatal* — adică scenariul la care lucrez, după comandă — începe să se ridice pe picioarele lui, ba chiar să meargă. Să meargă bine.

Ziua a trecut la fel ca cea de ieri. Pînă la șapte seara am așteptat să înceapă ploaia care se anunța, ca să nu mai ud florile de pe terasă. Firește, după ce am terminat să le ud, a început să plouă.

Toată ziua am fost singur acasă. Bobița iese și dimineăța și după-amiaza. Kitty, la fel (și rău face). Nu-și dă seama cît îmi lipsește prezența ei acum. Am renunțat, din lene și din plictiseală, și la plimbarea mea din amurg.

Am „gătit“, ca de obicei, așteptînd soneria de la poartă, care să mi-i aducă lîngă mine. Le-am făcut „papă bună“, meticulos, cum le fac eu pe toate, deși n-am aerul niciodată.

Telefonul nefiind în funcțiune (este neplătît), nu m-a deranjat nimeni și nu s-a anunțat nimeni pentru seară. Drept care, după cina cu Kitty și Bobița (de ce-o fi fost atît de tristă?) m-am „năpustit“ la lucru, în concluzia căreia notez aceste rînduri și mă duc să mă culc. Adică să mă întind în propria mea osteneală, cu mîinile pe piept, ca pentru o dezolantă repetiție de cosciug.

Somn ușor, altora !...

Duminică, 16 mai

Lucru pînă la șapte și treizeci dimineăța (*Omul din Ceatal*). Merge încet, dar merge sigur. Apoi — mă durea

mîna de scris — am încercat un „somn reparator“, care nu s-a produs. Am încercat să citesc. *Pas possible*, nici chiar cu ochelarii. Ca să n-o deranjez pe Kitty (cu care dorm în același pat, și nici nu s-ar putea altfel, avînd în vedere „configurația“ noii noastre locuințe), mi-am încrucișat mîinile sub cap și m-am lăsat pradă insomniei. Dar, superbă insomnie! Nu m-a obosit deloc, fiindcă — prin ceea ce mi-am înfățișat, între vis și viață — s-a dovedit o ternă dar agreabilă companie a ceasurilor mele rele. Și, totuși, la interval de conversație, am adormit, către miezul zilei, pentru ca, totuși, să mă prezint jos, la masă, în cea mai odihnită stare a unui om care știe că azi e duminică.

Cînd m-am deșteptat din somn, ploua! Și a plouat toată ziua, cu mici pauze.

Pe terasa, plouat în cap „cu bășici“, eram totuși în elementul meu, pînă m-a pătruns, burghezește, apa rafalei care inunda orașul, pînă la piele. (Am uitat să menționez, la dejun, o masă excelentă. A „gătit“ Kitty.) Apoi un alt „mic“ somn reparator, apoi o plimbare pînă la „Studio“ (unde am condus-o pe Kitty) și după aceea, două ore de conversație cu Iancovescu, pe străzi și în bodegile din jurul „Studioului“, pînă s-a terminat spectacolul. M-am obișnuit — ca un străin — în idila lui cu Kitty. Aproape că îi încurajez, dacă nu chiar că le dau tot concursul (ridicul, pe alocuri) ca să poată continua această fermecătoare „*amitié amoureuse*“, care îi onorează și nu mă „desconsideră“.

După spectacol am venit „la noi“.

O masă bună (iarăși mîna lui Kitty) un „Burgogne“, și mai bun (mîna lui Iancu) și din nou reluate, adăugite, amplificate și superb de inutile discuțiile noastre despre teatru și piesele care ne interesează pentru viitor și pentru prezent.

Acestea sînt :

1. *Valencia* (cred că o respinge cenzura).
2. *Tous les deux* (un viitor mare succes).
3. *Eu, moștenitorul* (un cert și producător succes al lui Iancovescu).
4. *Divinul Aretino* (cununa de lauri pe care și-o va pune, personal, pe fruntea carierii lui. Și pe bună dreptate).

Ce păcat că aceste discuții se desfășoară fără martori din meserie!

Ce carieră ar face ăștia, dacă ar avea memorie!...

Și, peste toate acestea, sărăcia pe care n-o merit și care începe să-mi distrugă surîsurile cu care pînă azi am circulat în contemporan. Dar, mă rog!...

Am să surîd *quand mème!*

Luni, 17 mai

Poate una din cele mai „rele“ zile din ultimul timp. Un moft, în aparență, a determinat-o. Dar moftul acesta echivalează paharul care nu mai suportă, fizic, ultima picătură. E vorba de Kitty, de mine și de căminul nostru. (S-ar putea scrie o carte, cu aceste trei personaje: Kitty, subsemnatul și căminul nostru.)

Este cert (cel puțin, pentru mine) că de foarte multă vreme (aș putea chiar preciza: doi ani după căsătorie) admirabila mea tovarășă de viață — angrenată la începutul legăturii și căsniciei noastre de *noutatea* prezenței mele într-o viață de banală și tristă renunțare ca a ei, înainte de mine — s-a dezmeticit, cum era și firesc, din farmecul violent și totuși subtil al căsniciei noastre. Și-atunci, eu am redevenit ceea ce sînt și, desigur, am fost totdeauna pentru ea. Un „domn“ bine intenționat, „cavaler“ și oarecare, căruia — o femeie de marea înțelegere și recunoștință a lui Kitty — îi rămîne, moralmente și alt fel, obligată.

Kitty, cred eu, nu m-a iubit, în înțelesul banal al cuvîntului, niciodată. A vrut, a încercat, a făcut eforturi — admirabile eforturi — ca să mă facă să cred asta. Îi rămîn recunoscător și regret că astăzi — numai și numai în interesul ei și al copilului — am luat hotărîrea de a mă despărți, firește, amicalmente, de ea. E o hotărîre gîndită de mult, roasă, ca să zic așa, în mine, și pe care încă n-o cunoaște și n-o bănuiește. Cred că într-una din zilele viitoare, foarte curînd, o s-o pun în cunoștință.

Vineri, 21 mai

În sfîrșit, în monotonia existenței mele — pe care de cîteva zile nici n-am mai consemnat-o aici — s-a petrecut astă-seară un eveniment special. La nouă seara, cînd m-am întors acasă, am găsit o „invitație“ pentru mine la ora 8,15

(a se remarca „15“), la poliție. (Circumscripția mea 31.) Și „urgentă“ pe deasupra. M-am întrebat (și îmi pare rău c-am făcut-o), cam de ce ar putea fi vorba. N-am făcut nimic, dar absolut nimic, în contradicție cu dispozițiile legale actuale. Am, totuși, unele motive care ar putea să-mi explice această urgentă invitație, care — *par les temps qui courent* — nu e lipsită de oarecare justificată temere.

Aceste motive ar putea fi :

1. Sînt frate cu frate-meu, care este șeful organizației Țărănești din Muscel.

2. Sînt prieten intim cu Puiu Hornstein, actualmente arestat și nu știu de ce.

3. La casa unde am stat (pendinte de Circ. 31), s-au „operat“ unele furturi, după mutarea mea. [...]

Și — mai poate fi — ceea ce nu bănuiesc. În orice caz, n-am nimic „delictuos“ în toată viața mea. Și, firește, mă voi duce ca să văd despre ce este vorba. [...]

Luni, 31 mai

Pauza de pînă acuma — în redactarea acestor notițe — a fost „voită“. Am trecut prin prea multe neplăceri și de toate felurile. Nici măcar nu vreau să le menționez, în parte, fiindcă socotesc că există, dincolo chiar de intimitatea unui „jurnal“, un elementar orgoliu al anumitor sincerități. Principalul este că mine, Bobița, băiatul nostru, împlinește (la ora 11.35 a.m. exact) șapte ani.

Pot spune chiar că împlinește — alături de ceilalți calendaristici — șapte ani de-acasă. E prima „mare“ împlinire în etapele vârstei. Am ținut să i-o sărbătoresc, dacă nu „deosebit“, cum s-ar fi cuvenit, dar cel puțin banal, ca pe toate cele șase anterioare, și sper că am izbutit. Cu cîte zbateri, cu cîte emoții și cu cîte insomnii „prealabile“ și „strategice“, nu mai spun. Important — fiindcă vreau, de data asta, să fiu de acord cu anumite „teorii“ împotriva cărora am fost, în scris, franc, pînă azi — este *rezultatul*. Și rezultatul este cel dorit. În mare parte e adevărat, dar, totuși...

La această oră (1.30 dimineața. Pardon, 13.30!) totul — din partea programului realizată — este gata. Kitty încă pregătește la bucatărie o ultimă glazură de căpșuni pentru

ultima tortă neglazată. Acum zece minute — cu ajutorul unui băț de chibrit muiat în apă — am „scris“ pe torta de ciocolată care se va rupe mine pe cap, următoarele :

Trăiască Bobița al VII-lea.

(Coroana am desenat-o mult mai bine decît cea prezentă.)

Rezemat de brațele unei „bergere“, portretul lui, făcut de Ghimpași și încadrat admirabil de Armand (dragul meu amic, Sebi!) așteaptă să fie prins în perete, cum intri în biroul meu, în dreapta portretului lui Kitty... Bobița e îmbrăcat în *Micul Lord* (fiind desenat „după original“ de Fred Ghenădescu) și, firește, are plete. Ultimele lui plete.

Azi — e *tuns* de un an — l-am pieptănat la coafor, cu „părul în sus“. Cînd l-am văzut — a fost cu Kitty — mi-a trebuit o clipă mare ca să-l regătesc de sub fruntea imensă, apărută pentru prima dată în cuprinzătoarea ei goliciune.

Celelalte cadouri — adică „modesta“ lor avangardă — le-a primit de azi. Au fost cadouri oferite, după dorința, la cerere și anume :

Un „șah“ mic și fin lucrat, din partea lui Kitty și un „album-clasor“ de mărci, cu o mie de mărci diferite, plus trei serii de mărci românești „rare“, darul meu.

Mîine vom mai vedea ce se întîmplă, fiindcă — în acest moment — nu știu dacă s-ar mai putea întîmpla ceva.

În casă, la parter, unde ne aflăm, se dezlănțuie dinspre bucatărie mirosurile sărbătorilor din copilăria mea... Miroase a copt, a vanilie, a coajă de lămîie rasă și a trandafirii dintr-un pieptuș mic, care s-au zăpăcit amețiți de propriul lor parfum. *Mais où sont les roses d'antan ?*

Tot 31 mai, la trei dimineața

Dacă în fața biroului meu, pe brațele bergerei, nu s-ar afla portretul lui Bobița, de ai cărui ochi nu mă pot dezlipi, dacă din toate colțurile odăii mele de lucru și de tortură nu m-ar întîmpina — din cadre, din fleacuri și din prezența lui rămasă aici, ca un parfum uitat cu dopul desfăcut de peste zi — dacă n-aș vedea, colo, pe spătarul fotoliului, „baioneta“ de lemn cioplită de mine după indicațiile lui tehnice și dincoace o corăbioară de hîrtie plutind pe luciul cristalului care mi-acoperă masa, dacă lacrimile astea care-mi curg, grele și amare, pe fața asta spintecată recent, ostenită

și prea de timpuriu îmbătrînită, dacă n-aș ști că deasupra mea, în patul ei serafic, doarme și bate inima puului meu, așteptînd marea deșteptare a zilei de mîine — de azi, adică, fiindcă „ziua lui“ a-nceput de la ora douăzeci și patru — dacă n-aș crede că i-aș lipsi atîta de mîine încolo, în seara asta, în clipa asta chiar, m-aș elibera. Sau, poate, i-aș elibera.

N-am nici un revolver lîngă mine și nici un tub cu pastile de otravă... Dar am moartea în gînd, o am înaintea ochilor, o am în voința mea de a sfîrși un calvar pe care nu sînt destul de Cristos ca să-l urc pînă la capăt! Mă întreb dacă nu cumva toate aceste „considerații“, de natură lirică în aparență, nu sînt decît scîndurile de care se mai agață lașitatea mea, care nu acceptă naufragiul brav, lîngă țandările bărcii sparte de valuri? Mă îngrozește gîndul că, totuși, ar putea fi așa și că, dincolo de onesta și adînc sincera mea dorință de dispariție fizică (moartea cărnii, știu, e un simplu gest; a sufletului și a gîndului e cu totul altceva) mă poticnesc în propriile mele piedici. Nu mă știu laș. N-am dat și nu mi-am dat nici o dovadă pînă azi, care să-mi dea dreptul să mă bănuiesc ca atare. Mă gîndesc însă că mîine băiatul meu ar găsi de ziua lui, de șapte ani ai lui, un tatic prăbușit pe birou, în chiaguri de sînge vînat, ca al vitelor tăiate de cu noaptea.

Pot eu să-i dau „asta“ de ziua lui? Pot eu să-i anulez, cu un gest, invitațiile celor douăzeci și unu de copii pe care îi are mîine la ceai? Pot eu să-i schimb torturile în prescuri, iar cele șapte lumînări ale tortei (pe care nu le-am cumpărat încă) în făclii mortuare? Pot eu să mi-l închipui îngenuncheat lîngă stîrvul meu voluntar, sau dus în altă casă, ca să nu mă vadă și să aibă ceilalți timp să-i aranjeze minciuna imensă a dispariției mele? Pot? Pot?

3 iunie, unu noaptea

Încep să scriu de-aci, de la pagina albă rezervată zilei de 1 iunie, întîi pentru că am mai mult loc înainte și al doilea, pentru-că așa s-ar fi cuvenit. Am lăsat, într-adins, să treacă două zile de la ziua lui și pînă azi, fiindcă n-am vrut să notez evenimentul, sub impresia emoției — excepțional de calde, de adînci și de „egoiste“ — din care abia am putut să ies, sper, astă-seară.

Așadar, Bobiță a împlinit șapte ani. Cu cîte sacrificii, cu cîte emoții, cu cîte lacrimi, virile chiar, am izbutit să ducem — Kitty și cu mine — la bun sfîrșit, programul propus, în desfășurarea lui ultimă și minimală, nu mai vorbesc! Aș putea să citez, ca să se înțeleagă tot, cunoscuta zicătoare: „Și cînele iese din apă...“

Ziua lui s-a desfășurat așa:

S-a deșteptat devreme, mult mai devreme ca de obicei, odată cu soarele unei zile care se anunța splendidă. Firește, „noi“ nu dormeam. Îi pîndeam „deșteptarea“. Au urmat, în pătucul lui și în brațele noastre, felicitările, la care „săr-bătoritul“ ne-a răspuns, lipit de umerii noștri și împărțit (n-aș jura că în părți egale și nu știu care din doi a trișat mai mult) în cele patru brațe ale noastre: „Să vă trăiesc!“

A urmat îmbrăcarea, aranjarea terasei pentru recepția de după-amiază și soneria de la poartă, apăsată de comisionari încărcăți de flori și de cadouri. Nu menționez tot ce-a primit, că n-am loc. Notez numai:

1. O bicicletă 1/2 de la Iancovescu, marcă „italiană“. (Asta i-a făcut o impresie deosebită, fără să știe de ce.)
2. Un joc „titirez“ (cu care jucăm noi, oamenii mari, care — din cînd în cînd — dăm în mintea copiilor), tot de la Iancu.
3. *Micul Lord*, într-o admirabilă ediție franceză, tot de la el, cu dedicația pe care o reproduc pentru impresionanta ei frumusețe: „Lui Bobiță, dragostea mea cea de pe urmă și cea mai adevărată. 1 iunie 1948. Ion Iancovescu!“
4. Un „Jules Verne“, tot ediție rară, și tot de la el.
5. O minge de fotbal — visul lui — de la Pista Baczi. (Alias dl. Romanovski, un fabricant de ochelari — artist desăvîrșit în „branșa“ lui și soțul lui Ketty, o cucoană foarte draguță, prietena lui Annie. De aci cunoștința și amicitia cu noi.)

6. O pereche de ochelari de soare, făcuți pe măsura năsucului lui, tot de Pista Baczi. În paranteză, am primit și eu, ca autor al lui Bobiță, o altă admirabilă „pereche“ de ochelari de soare. Kitty și-a primit-o pe a ei mai demult.

Restul, marele rest, nu-l mai citez.

Bobiță, într-o explicabilă și îndomptabilă „efervescentă“, n-a mai fost „om“, ca să zic așa, pînă la cinci, cînd au

început să sosească invitații, flancați de mame, *schwistere*, ori rude. Iată lista copiilor care au luat parte la solemnitate :

1. Paul Mirea, cel mai bun și vechi amic al meu, fiul unei foste coafeze de la Teatrul Național. O foarte frumoasă rusoaică și o admirabilă mamă. Soțul ei, fost „administrator“ de gazete, e un om drăguț și un tată la fel.

2. Ștefănel Zanea, alt prieten „vechi“. Fiu de „oameni bogați“. Evreu.

3. Corina Wolff, fiica unui coafor. O fetișcocuță de o rară frumusețe. Prima „dragoste“ a lui Bobiță. Amor care durează și azi. Oarecum, cu o vagă dar precisă atracție fizică. (Mă scuzați de paradox.)

4. Ștefăniță Tănăsescu, fiul doctorului Mircea Tănăsescu, vărul meu de al doilea. Un „emerit“ nas, gât și urechi. Fără să facă „gât“ în profesie, se remarcă din ce în ce mai mult. Fără să-și ia „nasul“ la purtare, e un om foarte agreabil, deși un pic „dur“ în unele opinii pe care nu le împărtășesc. Cît privește „urechile“, am impresia că aude cam multe cu ele.

5. Bogdan Gheorghiu, fiul unui colonel. Coleg cu Bobiță de la „Institut Français“. Un copil silitor și foarte binecrescut. Are o „mămică“ foarte agreabilă. Pe colonel nu-l cunosc, dar „știu“ că e un om de o rară distincție sufletească.

6. Bogdan Veselowsky, fiul colegei de la Național și bunei prietene a lui Kitty — Tanți Economu.

7. Sorin Timuș, fiul amicului și confratelui meu într-un scris, Ionel Timuș, supranumit și „japonezul“, din cauza „sejurului“ lui în Japonia (1917—1919) și a cărților bune pe care le-a scris, inspirate de această „vizită armenească“ în țara florilor de cireș și a oamenilor torpilă din trecutul război.

8. Inna și Liviu Ifrim, copilașii delicioși ai doamnei și domnului Ifrim, pe care nu-i cunosc personal. Mi se pare că tatăl e secretar general la Ministerul Instrucțiunii. Inna este actuala dragoste a lui Bobiță. Platonice, să ne-nțelegem. Deși numai la cinci ani, Inna e o perfectă dansatoare și s-a produs de două ori la Operă, în cadrul unor festivaluri coregrafice.

9. Miriam, adorabila fetiță a lui Fânica și Puiu Hornstein, dragul meu prieten, în momentul de față tot închis, și tot fără să știu unde, și tot fără să știu pentru ce.

10. Margareta Matei, fetița unui negustoraș făgărășan, vecin cu noi și furnizor al nostru. Notez, în legătură cu ea, un foarte duios amănunt. Pe la patru după-prînz, m-am dus la Matei, să caut niște gheață. Prăvălia de la stradă fiind închisă, am intrat în curte, la „locuință“. Acolo, prin fereastră, am văzut următorul tablou : mama Margaretei „dă-dea“ la mașina de cusut. Matei, tatăl, îi ținea sub ac poalele „bleu ciel“ ale unei rochițe de mătase vegetală. Era rochița făcută special pentru „recepția“ de la băiatul „domnului Mușatescu“. Și era foarte frumoasă, fiindcă era cumpărată cu bun-simț și cusută cu dragoste.

12. Gheorghe Balaban, coleg de vîrstă și de școală cu Bobiță. Fiul actorului Mircea Balaban — amic al meu și camarad de teatru cu Kitty. Un copil foarte dotat și excepțional de binecrescut. Meritul mamei lui.

13. Tudor Eliad, zis și „Pisu“. Fiul actriței Agnia Bogoslava și al lui Sandu Eliad, bun și vechi regizor, actualmente directorul „Teatrului Confederației Generale a Muncii“. Un copil „delicios“, de mare haz și deosebită inteligență. Notez un „suvenir“ în legătură cu el. La Mangalia, pe cînd avea trei ani, m-a luat de mîină, ieșind dintre fustele unui grup de cucoane cu care mă oprisem, și arătîndu-mi un cazan în care se fierbeau, alături, porumbi, mi-a zis așa : „Mușatescule ! Să fie al dracului, care nu-mi cumpără un porumb fiert !“

Cred că n-am uitat pe nici unul din „invitații“ lui Bobiță. Țin să remarc aci mulțumirea mea profundă că băiatul meu — din propria lui inițiativă — nu face nici un fel de diferențe, nici între „origini etnice“, nici între „clase sociale“. Masa lui mi-a amintit, nu fără o reală emoție asupra căreia trec, mesele copilăriei mele, unde, alături de noi, copiii „notabilităților“ și „boierii“ orașului, se găseau — în fața aceleiași cești de cafea cu lapte sau felii de tortă și legați cu aceleași șervete de olandă la gît — copiii tociularului de-alături (le țin minte numele la tuspătru : Ionel, Luigi, Gheorghe și Păsculina Ferolli), băiatul moașei Tănăsescu (îi ziceam Baboi) și alți colegi de-ai mei de la Școala primară, nr. 2, toți, copii de oameni sărmani, modești

și oarecare. Pe vremea aceea, „democrația“ nu se purta și nu era obligatorie. Și nu pierd ocazia să aduc aci încă un omagiu și să mărturisesc totala mea recunoștință părinților mei, care m-au crescut așa și care m-au învățat să iubesc toți oamenii deopotrivă și să mă simt egal cu ei, dincolo de strai și de viața noastră îmbelșugată.

Eu n-am pronunțat, de exemplu, niciodată, în copilăria mea — nici pe vremea bălciului „Sf. Ilie“, când Cîmpulungul se umplea de ovrei negustori — cuvîntul „jidă“ și nu-l pronunț nici azi, după cum nici fiul meu nu-l pronunță, deși îl aude foarte des, printre *schwistere* și alți copii din Cișmigiu, și știu că știe ce înțeles peiorativ și special are.

Dar să trec asupra acestor considerațiuni personale și să revin la sărbătorire.

La șampanie, erau toți domnii membri beți, cum era și firesc. Își rupeau cărțile de vizită, cu numele fiecăruia scris de mine și cu o florică de „nu mă uita“ tăiată în lemn și pictată, purtînd, pe dos, mențiunea: „Bogdan, șapte ani“.

Torta, cu opt lumînărele deasupra și garnisită cu căpșuni, i-a rupt-o nașul lui prim, fratele meu Mihai. Ceilalți nași, care i-au ținut cîte-o panglică de la lumînare la botez, au lipsit. Aceștia sînt: Marioara Voiculescu, Corneliu Sache-lărescu, zis și „Conul Sache“ și Vasile Timuș.

Pe urmă a venit dezmățul. Nemaipomenit de amuzantul lor dezmăț, dezlănțuit sub ochii fericiți ai noștri, ai părinților. Și cu cît unul era mai „derbedeu“ și zbiera mai tare, cu atît părintele respectiv se simțea mai fericit și mai convins că „preopinentul“ este „inteligent“, și prost-crescut numai pentru un moment. Mai tîrziu se schimbă el... Așa cum cred și eu...

Seara, la unsprezece (am invitat la ora asta fiindcă Kitty a avut spectacol), au sosit „cei mari“. Să-i numesc și pe ei:

1. Ion Iancovescu.
2. Mac Constantinescu cu soția.
3. Pictorul Dărăscu.
4. Gallia și Ilie Livianu.
5. Paul Miracovici.
6. Dinu Frumușanu.
7. Peter Cavadia.

8. Albano Verona.

9. Ketty și Pișto Baczi (Romanowsky).

10. Pompa Mateescu.

11. Fanny Hornstein.

„Petrecerea“, foarte agreabilă, s-a terminat la zece dimineța, pe reductă aflîndu-mă, firește, eu și cu vechii și bravii mei căpitani: Iancovescu, Dinu și Pompa.

Și, în sfîrșit, la zece și jumătate, am putut să încep să plîng. Ca din lacrimile mele să crească anii lui, ca petuniile pe care le-a sădit cu mînuța lui pe terasă.

Luni, 7 iunie

Tot am terminat de lucru (patru tablouri, pentru spectacolul viitor al „Teatrului Confederației Generale a Muncii“) și cum nu s-a făcut încă ziua bine ca să văd că trebuie să mă culc, mi-am amintit de „jurnalul meu“, părăsit din nou de cîteva zile. Sînt atîtea de însemnat în el, că mai bine lipsă. Zilele trec atît de plicticoase și totuși de urgente, se mărginesc atît de „ordinar“ între *pieță* și *caford*, încît parcă nu mai am cuprins. Parcă nu se mai întîmplă nimic în parcurs. Totul se repetă pînă la uzură, pînă la dispariție. Trăiesc în alb, ca să zic așa. Nici o linie, nici o culoare nouă pe ecranul acestei existențe de sanatoriu, cînd ești cu gipsul pus — nu se știe pentru cît timp — în jurul spinării pe care a cocoșat-o ușor, cum ți-ar face cu ochiul de sub piele, morbul lui Pot. Singurele lucruri „interesante“ de notat, din existența mea, nu se pot scrie. Nu *le* pot scrie, adică, fiind parte în proces. Și-apoi, mi-e teamă că „posteritatea“ (căreia, firește, sînt destinate aceste notițe, jucării ale nopților mele de copil bătrîn, care și le confecționează singur, pentru marea singurătate a copilăriilor tardive) nu le va prinde sensul și nu le va gusta savoarea. Sensul just și savoarea adevărată.

În definitiv — ca să schimbăm subiectul — m-am întrebat „în ce scop“ fac eu aceste însemnări aci? M-am întrebat de multe ori și n-am știut niciodată să-mi răspund. Poate, îmi era și lene, la ora cînd îmi puneam întrebările! Desigur, la început a fost o „idee“ profesională. Memoria — cînd și cît o ai — deformează (poetizează, mai bine-zis) întîmplările unei vieți. Ca depărtarea. O notație sporadică mă ține în

curent cu mine însuși, pentru ciclul de volume autobiografice (la număr nouă și cu sergentul zece) pe care mi-am propus, am început și vreau să le scriu. Pe urmă, m-am gândit (dar să nu spunei la nimeni) că ar putea servi — prin dispariția mea inoportună — fiului meu, în viitoarea lui carieră de scriitor. Sînt convins că are talent și mă va moșteni ca profesie și poate, în curiozitatea lui de fiu, pentru memoria celui care l-a adorat și care, de cînd există el, n-a trăit decît din clemența umbrei lui. Ca o bălărie uriașă și atrofiată pe care o hrănește — anonim și subteran — o rădăcină de rochița-rîndunicii, grefată pe vinele ei îngroșate și parazite. M-am gândit apoi, altă dată, că aceste notițe ar putea cădea — fiindcă de distrus nu le distrug — după marea tăcere, sub ochii străini și bucuroși ai vreunui cercetător de vieți scriitoricești. Și mi-a fost teamă atunci, și de „confidențe“, și de sincerități. Și m-am zăpăcit! Fac bine? Fac rău? Să spun tot? Să-mi aleg din grămadă? Să renunț, să continui? Îmi amintesc că o noapte întreagă (și n-am notat acest lucru) m-am plimbat în odaia mea de lucru, în jurul mesei pe care deschisese un caiet — frate mai bătrîn al acestuia — neștiind ce să fac? Și nici nu știu ce-am făcut. Și nici nu știu măcar dacă acest caiet mai există pe undeva, printre „piesele“ vastei — vastă, întradevăr — mele arhive.

Astă-seară (adică astăzi-dimineață) sînt de părere (în sfîrșit, am una, în materie) că un scriitor e dator să-și țină o evidență — rezervele îl privesc — a gîndurilor, oamenilor și întîmplărilor de la o zi la alta, sau de la un timp la altul. În primul rînd, pentru el este un mare exercițiu de sinceritate „dozată“, nu ca conținut (ca, co) ci ca „selecție“. E o gimnastică „suedeză“ a fizicului creației, aceasta privită în postura de ființă. Figuri puține, în timp scurt. Făcută regulat, îi întreține suplețea „persoanei“ în chestie, îi dă „apetituri“ în mușchi și încredere (autoîncredere, mai bine-zis) în ținuta cu care circulă în cotidian. (Un om care face gimnastică dimineața, merge alt fel pe stradă decît unul care nu-și mișcă brațele nici măcar ca să se spele pe față.) Pentru alții, însemnările acestea pot deveni „documentul“, nu atît asupra persoanei care le-a redactat, cît asupra unui mediu și unui climat în care a trăit. De multe ori, în

„jurnalul“ unui scriitor citești o „epocă“ (n-am alt cuvînt, mai restrîns, la îndemîină) ca o carte. Și bine scrisă...

Și-apoi, nicăieri mai mult decît în „memoriile“ unui scriitor sau nu, viața nu se rezumă mai plastic și mai concludent, cu toate cortegiile ei de personaje, evenimente și mentalități. Cronicar al propriei sale existențe, „memorialistul“ devine, fără să vrea, cronicarul contemporanului respectiv. E atît de adevărat acest lucru, încît au fost cazuri cînd „memoriile“ cutărui ori cutărui mare „autorizat“ au adus nedumeriri, au scitat dispute și au animat condeie, asupra parcursului pe care îl cuprindeau și asupra unor foarte vaste probleme, întîmplări și date, de valoare istorică. De aceea, buna-credința, relatarea exactă — și cu comentariul propriu indicat ca atare — sînt absolut imperioase, deopotrivă pentru o domnișoară care-și scrie decepțiile, visurile și animozitățile, seral, cît și pentru cei care fac acest lucru, cu intenții de informatori ai posterității. Sînt în pline *Verités de Mr. de Lapalisse!* (Nu știu dacă se scrie așa.) Și pentru că îmi dau seama de asta, abandonez prelegerea pe altă dată, cînd „mi-o mai veni“ și trec la concluzia celor de mai sus.

1. Lucrez cumplit și o duc greu (foarte greu) cu viața. Nu cîștig, fiindcă n-am de unde. Fac însă „față“ (nici eu nu mai știu cum) exigențelor casei mele. Nu ducem lipsă de nimic, deocamdată, și optimismul meu și al lui Kitty — în această privință — se menține.

2. În „recreațiile“ pe care mi le acord, mă ocup de băiat și de sora lui, grădina de pe terasă. Terasă care e o în-cîntare și o permanentă vilegiatură pentru sumarele mele concedii de la lucru.

3. Seara vin, ca de obicei, obișnuirii: Iancovescu, Mutu, Pompa etc. Cei din urmă, din ce în ce mai slabi. După cît mîncă de puțin, înțeleg că n-au mîncat demult. Că mai sînt și unele „fineți“ pe lumea asta.

Marti, 8 iunie

Altă dimineață ternă, însă și dezolantă, ca una de toamnă. Ploaia lentă, egală, de-afară seamănă a burniță și — fără să-mi fie frig — simt nevoia unui pulover. Am lucrat destul de pornic. M-am apucat de scris la patru dimineața, cînd

au plecat de la mine Iancovescu și Vlad Berindei, cu care am petrecut — alături de Kitty și Annie, pînă la un timp — o seară foarte agreabilă.

E curios că, pentru prima dată, în foarte trudnica și „activă” mea carieră mă plictisește (mai exact, nu mă atrage) ceea ce scriu. Adică un scenariu cinematografic (*y compris*, tot cortegiul de complemente tehnice) după piesa unui om care îmi este foarte simpatic și de care cred — fără ca *Omul din Ceatal* să fie o dovadă — că are un mare talent, în dezvoltare. Am numit pe Mihail Davidoglu, după piesa căruia, pomenită mai sus, scriu eu un scenariu cinematografic. Cu toată prietenia și prețuirea pe care o acord autorului, nu aș fi acceptat să-l scriu, dacă n-ar fi fost vorba de un onorariu fix de trei sute de mii de lei, din care „una sută mii” i-am și „aneantizat”. Cel mai obositor și plicticos lucru din lume este, pentru un scriitor de teatru, un scenariu de film. Pentru că, scriindu-l, își dă seama, nu se poate să nu-și dea seama, de marile avantaje pe care le are filmul asupra piesei de teatru și scenaristul asupra autorului dramatic.

Ministerul Informațiilor și Artelor (mi se pare că așa se numește în momentul de față), care „comanditează” și realizează filmele, mi-a fixat lectura scenariului pentru sîmbătă, 12 iunie.

Avînd în vedere că mă aflu cu lucrul abia la început (și e o migală înfiorătoare) nu este exclus, pentru prima dată în cariera mea, să cer o prelungire, măcar pînă luni.

De ceea ce am scris pînă acum, sînt destul de mulțumit. Ceea ce am de gînd să mai scriu, sper să mă mulțumească și mai mult. Deși știu că la capătul scenariului mă așteaptă două sute de mii de lei, cînd astăzi trăiesc cu toți ai mei *du jour au lendemain*, nu pot, sînt incapabil să dau „rasol”. Mă depășește probitatea profesională și marele respect pe care îl am pentru tot ceea ce scriu și pentru toți cei care, eventual, citesc ori ascultă. Încolo, ca să zic așa, *dimineata mă plimb, ca să fiu după-amiaza liber*. Cu spectacolul de la „Confederația Generală a Muncii” am terminat. [...] Nu mai am de terminat decît „scenariul”, ca să răsuflu pînă în fund și să mă apuc, în sfîrșit, de lucrările mele, proiectate, începute ori abandonate în parcurs. Deocamdată, ce mă fac însă astăzi pentru bani de piață. Cred că o să-i scot cu lama

cuțitului din pușculița lui Bobiță, deși cred că ar fi mai practic să mi-l înfig în inimă. Mă rog !...

Miercuri, 9 iunie

Iarăși recreație după lucru. E aproape nouă dimineața. Ruperea de nori de ieri, care a durat toată ziua, cu trăsnete și fulgere, ca în tragediile clasice, s-a rezumat acum într-o ploaie rece și monotonă de tîrg provincial, după ce încep școlile, toamna. Sper, așa cum lucrez acum — cu încăpăținare și cu dorința de a-mi bate „propriul meu record” — să fiu gata la timp cu scenariul. Și trebuie să fiu, pentru echivalentul lui material, în primul rînd. Azi „s-au terminat banii” și — ceea ce e mai grav — și toate „resursele” (ori sursele) din care mai puteam aduna cîte ceva. Mîine, deși e sărbătoare legală, va trebui să încerc să vînd ceva. Am decis: mașina mea de scris. Și dacă „magazinele de comision” vor fi închise, mica publicitate (nu i-am dedicat eu un roman?) lucrează mai ales sărbătoarea. Important este că nu mă simt deloc „deprimat” din cauza situației materiale în care mă găsesc și optimismul meu — contagios ca toate „optimismele” sincere — a contaminat toată familia, care, cu Bobiță în cap, cunoaște situația. Răspunderea pe care o am pentru „piața” de mîine mă face să mă simt „cineva”. E admirabil să fii în situații de-astea, mai ales cînd nu le meriți. Să știi că de tine depinde existența unei familii, într-o zi. Deși m-ar tenta grozav experiența ca să stăm cu toții nemîncăți, pînă la noi ordine, știu sigur că lucrul nu se va întîmpla. Peste cîteva minute îmi sosesc ziarele de dimineață cu „Mica publicitate” respectivă, și dacă nu pot să vînd mașina de scris, am haine de vînzare. (Se caută, teribil.) Sînt dispus să-mi vînd chiar sufletul (nu se caută deloc). Vînd orice, pe orice preț, mă împrumut, dacă tîrgul nu-mi reușește (eu care nu m-am împrumutat, în asemenea condiții, niciodată) și masa noastră va fi masă și puiul meu va avea ce să mănînce, ca și toți ceilalți ai casei. Și bine! Chit că eu și cu Kitty — mari tovarăși și taciți în asemenea cazuri — vom sari fiecare, discret, porțiile respective. Aș fi vrut la ora asta să mă duc să mă culc, ca să capăt puteri pentru noaptea de astă-seară, ca să zic așa. Mă voi spăla însă și bărbieri, ca să plec cu

mașina de scris (căci de-aia e „portativă“) și să încerc „s-o mărit“. Nebarbierit sînt convins că obțin un preț mai mic. Și îmi pun și costumul cel mai elegant, ca să creadă cunoscuții, care, eventual, mă vor vedea pe stradă, că am cumpărat o mașină de scris, pentru ca să-mi bat la ea „ultimele opere“ literare.

Sînt încîntat că am țigări, cei patruzeci și cinci de lei, pe care îi posed „capital“, fiind insuficienți pentru un pachet. Cred însă că, la „rigoare“, pot cumpăra țigări și cu „bucata“. Dacă aș avea un pian acum, cred că aș cînta mult (și cu greșeli, firește) și poate aș și „compune“ ceva. Pîna mi-l aduc însă de la Cîmpulung, sînt obligat să-mi ascult numai *melodiile interioare*. Și-am impresia că acestea constituie o muzică foarte subțire. Excepțional de subțire. Iar musafirii mei de astă-seară, ca să schimbăm subiectul, au fost: Iancovescu, Mutu, Pompa și doctorul Gruia Ionescu, „cunoscutul homeopat“, cum îi zicem noi. Seara a fost agreabilă, deși un pic cam „cultă“. Și-a fost „onorată“, pîna la trei, și de prezența lui Kitty, cu nelipsitul ei „tricotaj“ în mîna. Și deși „băutura“ a fost foarte „restrînsă“, vervea noastră a compensat-o, fără să fie, totuși, o beție de cuvinte. Nouă iunie 1948, te salut !...

★

Reiau „notițele“ de la 9 iunie. După ce am încheiat (așa credeam) lucrul, mi-au sosit ziarele. Am încercat să-mi plasez „mașina“ telefonic. Mi s-au oferit prețuri de sărbătoare. (Cine vinde în zi de sărbătoare, are nevoie mare.) Am rezistat. Sus, s-a deșteptat „familia“. Draga mea „familie“ pe care am visat-o, pe care, în sfîrșit, o am (poate nu tocmai cum am visat-o) și pentru care sînt în stare să fac orice, ca s-o mențin dincolo de „timpurile astea“ și de marile lor restricții și neplăceri.

„Speriindu-mi-se“ somnul, am revenit la masa mea de lucru. La scenariul meu cu dată certă. Dar n-am putut să mă reintegrez în atmosfera „Ceatalului“ și-am renunțat. Nu știu de unde, pe unul din rafturile din imediata mea apropiere — și nu știu cum — a apărut un volum din *Vitrinele toamnei*. Primul și ultimul meu volum de versuri, apărut pîna azi. M-am adîncit într-un fotoliu și l-am citit, după atîția ani, aproape tot. Și, să mă bată Dumnezeu, dacă nu

mi-a plăcut, dincolo de lirismul momentului. M-am citit ca pe un străin, fără evocări și „suveneruri“ personale, deși fiecare poezie îmi amintea exact locul și condițiile în care am scris-o.

Abia după ce am închis, foarte satisfăcut, volumul, a început „filmul“ anilor mei de-atunci, cu amintirile și întîmplările lor, animate și romantizate de depărtare. Și m-am simțit foarte bine — o jumătate de ceas, ori cît o fi durat proiecția asta minunată — în fotoliul meu de spectator al propriei mele vieți, dintr-un timp anume. Trec însă peste toate constatările „intimiste“ ca să fac o remarcă, cu totul în afară de ea. Poetul, mai mult decît oricare scriitor de literatură, circulă permanent în propria operă, deși — de cele mai multe ori — este, direct, în afară de ea.

Sînt convins că, în anii cînd am scris versurile care compun și acest volum, dacă aș fi scris ceva în legătură cu revoluția de la 1848 (care se comemorează astăzi cu mare amploare), adică ceva cu totul în afară de mine, personal, aș fi fost totuși prezent — ca un membru suplimentar și anonim — alături de cei pe care i-aș fi „evocat“ în versurile mele. Cred, prin urmare, că oricare ar fi creația poetului (tonul, subiectul și obiectul ei), acesta se găsește în postura dădătorului de sînge, în momentul transfuziei. Sîngele lui trece în operă, indiferent de identitatea și destinația ei. Așa cum al „dădătorului de sînge“ trece în vinele unui om pe care nu-l cunoaște și cu care n-are nici o legătură.

De „sus“ se aude glasul lui Bobiță și ropotul piciorușelor lui dricuid terasa, care se află exact deasupra biroului meu. Desigur, mingea de fotbal și-a început activitatea matinală. Abia aștept să-i sărut — în scurta mea trecere spre dormitor — ochișorii odihniți. Odihniți, din marile mele ostenele. Marile și nesfîrșitele mele ostenele.

Și dacă mă mai și sărută „proprio moto“ (cred c-am scris prost) sînt sigur că în cinci minute adorm cu imaginea lui în brațe. Ca să spun drept, mi-e cam simpatic, adoratul !

Sîmbătă, 12 iunie

De cînd n-am mai scris, nu a încetat ploaia. După „descărcările electrice“ de peste zi, se așază, noaptea, o ploaie de toamnă, ternă, lungă, și pentru mine (căci eu nu sînt semă-

nătură) enervantă. Deși toată viața am iubit (ba chiar mai mult, am preferat) toamna și cu toate ploile ei, de data aceasta sensibilitatea mea „poetică”, ca să-i spun așa, rămîne în umbră și triumfă „cetățeanul” care și-a fixat vi-legiatura pe „terasă” și se vede împiedicat de a se bucura de binefacerile ei. (Nu mai pun la socoteală că de trei-patru ori pe zi — ploaia se produce cu înseninări între averse — așez și ridic mobila de pe terasă.)

Acum, după lumina de afară, trebuie să fie aproape șapte dimineța și poate și mai mult, plouă ca în octombrie, tîr-ziu. Am lucrat la *Omul din Ceatal*, pînă în clipa cînd am trecut aici. Trebuie să menționez (lectura filmului s-a amî-nat pe miercuri) că *niciodată* în cariera mea n-am lucrat mai fără poftă (*en-train*, i-aș zice) ca la scenariul acesta. Și nu pot să-mi explic de ce. Mai ales că știu că la capătul lui (după lectură adică) mă așteaptă „sume impresionante” de bani. Duc — de ce să mai ocolesc adevărul — cam de-o lună, cumplită „mizerie”. Aceea a incertitudinii. Deși (prin combinații care frizează diabolicul) izbutesc să cîștig sume mari de bani, noi nu „ne ajungem”, deși alții trăiesc într-o lună cu cît dăm noi, de exemplu, pe lumină, ori telefon. Mă întreb tot timpul, cum e cu puțința? E adevărat, casa noastră e grea, nu are stăpîn și deci control (și nu mă gîndesc nici o clipă s-o acuz pe Kitty pentru asta, ea fiind, din acest punct de vedere, cea mai visată și ideală soție și to-varășă de viață). Nu facem nici un „exces” (poate unele mici pentru Bobiță) și totuși nu putem lega două într-un tei. Kitty suferă, simțindu-se responsabilă de asta. Eu nici nu visez. Mă gîndesc însă mereu și prea mult la „mîine”, și „mîine” e biruit totdeauna. Cu forțe mai mici, dar totuși biruit. Dar cu cîte pierderi !...

Așa că să revin în cotidian. De două luni de zile, am promis amicilor mei intimi că le fac „cu mîna mea” *une soupe à l'oignon*. Executarea s-a sorocit pentru astă-seară. Drept care, am cerut permisiunea lui Kitty (e foarte sensibilă pe chestii de bucatărie) și de la șase seara, începînd, am trecut la fapte. Meniul, întreg executat de mine, a fost, pe cuvîntul meu, excelent. Și supa de ceapă și chiftelele cu „șmarân” au întrecut toate așteptările invitaților, dintre care s-au prezentat la start: Fred Ghenădescu, Frumușanu-Mutu și Pompa Mateescu. Neinvitați au venit (și bine au

făcut) Fănica Hornstein (nevasta lui Puiu, dragul meu amic, despre care am aflat că e închis la Pitești) și Miriam Segal de care, cred, am mai pomenit, cu toate elogiile, în aceste notițe.

Jumătate din „musafiri” au lipsit. Dar dintre toți îl voi pedepsi pe Iancovescu; asupra acestui capitol urmînd a insista la momentul oportun.

La unu am rămas la masă numai eu cu Fred. L-am găsit „prezentat” în condiții mult mai bune decît s-a înfățișat acum cîteva luni, la ultima noastră întrevedere. Nu știu exact despre ce am vorbit, dar, deși tovarășia lui — mai ales în doi — mi-a fost, totdeauna, foarte agreabilă, m-am bucurat nespus, cînd a plecat.

După el a urmat masa de lucru (care avansează cu vi-teză de melc) și toată dezolarea înecată în fumul odăii mele de lucru, situată în rînd cu sufrageria (la parter) și fără ușă de izolare ori comunicație între ele.

Ce gîndesc eu acum despre tot și despre toate, nu are importanță, cum s-ar zice. De aceea rezum, ceea ce poate fi public.

1. Bobiță e un „amor”. N-am cuvinte să-l laud, atît cît merită. Și cînd spun asta, fac toate eforturile să nu fiu tată.
2. Viața în casa mea — așa cum am aranjat-o eu (după ultimele reflecții — este de un comic irezistibil. (Și deloc ridicol.) Păcat că n-am eu cum să mă ascund de „situația” în care mă găsesc cu premeditare și bună știință.
3. Kitty continuă să nu mă iubească, adorîndu-mă.
4. Mideria (cu „z” din „d” cu sedilă) mă amuză. Jur !... Între ea și între mine, de cîtva timp, e o luptă deschisă și leală. Și deși ea („dînsa”) e cu mult mai tare și mă atacă cu toate mijloacele permise și nepermise (deci, mă contra-zic: nu mai e leală) n-a izbutit decît să mă facă s-o privesc în față. Este, cred, cel mai mare insucces al ei.

Duminică, 13 iunie

Astă-seară — *pour varier les plaisirs* — scriu, înainte de a mă apuca de lucru. După obișnuita și scînteietoarea „șuetă” cu Iancovescu, care, nemaifiind vin „Bourgogne” (și nici alt fel, dealtminteri) s-a retras mai devreme (să tot fie trei dimineța) mă pregătesc (și rîndurile de față consti-

tuie o intrare în materie) pentru reluarea trudei mele profesionale. Și cu aceeași lipsă de chef, ca și pînă acum. Noroc că, în materie de scenarii de film, nu e obligatoriu să ai inspirație. Meșteșugul ajunge.

Cu acestea zise, să trecem la „faptele“ zilei. Sint tot și mereu același. Dimineța (azi m-am sculat la prînz) e închinată soarelui și florilor. Mi-o petrec exclusiv pe terasă, unde „grădinăresc“ (cum zice Bobița) cu o sinceră și atentă pasiune. Plivesc, leg, sap, ud, combin și, mai ales, *schimb* tot timpul, în căutarea unei formule horticulturale care să mă mulțumească și pe mine și pe ele. (Adică florile.) După dejun, castelanul (asta sînt eu) s-a repauzat „nițel“. Nițel pînă la cinci, cînd s-a trezit — ca de obicei — singur cuc, ezitînd între *spleen*, flori și hîrtoage.

Mă surprinde — de-aceea și menționez asta aici — că eu, care am trăit (contrariu tuturor aparențelor) toată viața singur, nu mă mai simt bine în singurătatea repetată (cotidiană, ce mai încoace și încolo) a existenței mele de azi. Kitty nu e niciodată acasă. Cu sau fără motiv valabil, găsește în permanență un pretext să plece. Iese, matematic, de două ori pe zi. Dimineța (și se întoarce la două, cel mai devreme) și după-amiaza (și se întoarce la opt, în cel mai fericit caz). Știu că aceste „ieșiri“ au totdeauna un rost și o justificare (privită prin prisma ei) numai în legătură cu căminul nostru și cu un cît mai bun mers al acestuia. Totuși, regret că n-o atrage, n-o reține și n-o interesează „interiorul“ ei. Casa noastră în care este, în permanență, un musafir dublat de un grandios salahor. Băiatul se duce (*comme de juste*) dimineța și după-amiaza la plimbare. Și eu rămîn (indiferent de determinante) singur, singur mereu și iremediabil singur. Această singurătate mă doare, deși, cum spuneam, am trăit în ea. Mă doare, fiindcă acum nu mai sînt singur. Singur puteam să spun că eram, cînd în viața mea mă aflam numai eu. Acuma, cînd îi am pe ei — pe ei pe care i-am visat, i-am dorit și i-am realizat — mă simt *părăsit*, nu singur. Și „nuanța“ e foarte importantă. Mai ales cînd faci, ca mine, imprudența să te gîndești la ea. Și-atunci, în aceste ceasuri de părăsire totală, cînd prezența sau tovarășia mea nu se dovedesc necesare nimănui — nici soției mele, nici (în mai mică măsură) copilului meu — e firesc să revină în actualitate gînduri împotriva

căroră lupt și „soluții“ de viață împotriva căroră mă apar încă. Și Kitty și Bobița știu că, la capătul unei zile, ca și în orice ceas al ei, eu mă aflu acolo unde m-au lăsat. Între florile, singurătățile și manuscrisele mele. Ei — atîta cît au nevoie de mine — mă au, cînd vor. Știu unde mă găsesc și unde îi aștept. Și mai știu că, odată veniți de pe drumurile respective, îi iert, pentru cît îmi fură, pentru cît nu înțeleg — prin marea scuză a ușii care se deschide. Copilului, firește, nu e cazul să-i fac reproșuri. Lui Kitty, și mai puțin, fiindcă ea e un copil mare și cu aștia nu știi cum să vorbești. Dacă le vorbești ca unui om mare, înțeleg ca un copil și dacă le vorbești ca unui copil, se vexează în calitatea lor de „oameni mari“.

Oricum, existența mea — agitată de toate problemele care o animă, și de ordin material și moral — este, actualmente, de o nesfîrșită tristețe, pe care, cu toate eforturile și toate tratamentele pe care i le aplic, nu pot s-o înving, nici chiar s-o calmez. Întotdeauna.

Viața mea se rezumă, brutal, în trei cuvinte: bani, lucru, flori. Dar problema banilor îmi lasă stiloul nedeschis, chiar atunci cînd — mînuindu-l — ar putea produce bani. Iar florile, pe care le îngrijesc atîta, florile mele de care mi-am agățat mîinile inimii, ca zorelele, au început să-și falsifice parfumurile native și să-mi miroasă a disperare. Căci și disperarea are parfumul ei. Nu oricine, însă, are nas să-l înregistreze.

Et, sur ça, passons au travail, deși — a se remarca — mai aveam loc „liber“ de scris.

Cred că posteritatea, mă va subînțelege.

Miercuri, 23 iunie, 5,30 dimineța.

M-am uitat în urmă — în această agendă care peste cîteva zile împlinește o jumătate de an — și am constatat că n-am mai bagat-o în seamă de-o săptămîină și mai bine. Care să fi fost cauza, îmi zic eu, fiindcă n-am altă treabă și, la această oră, cînd, obișnuit, omul se lăfăiește în ultimele lui ceasuri de somn legal, mie nu mi-e „Ene pe la gene“ deloc. (Mă uit și la „Ene“ asta cum a ajuns celebru, numai fiindcă rimă cu „gene“.) Și tot eu îmi răspund: lipsa de interes pentru zilele trecute cu vederea, și totuși au fost

unele dintre cele mai grele cu care am luptat și, pot să spun, astă-seară le-am biruit. Atît îmi e de dezagreabilă amintirea lor, că nu le „judec” aici, de teamă să nu fac această operație cu *parti pris*. Am muncit (de obicei, cînd e vorba de meseria mea, zic „lucrat”) ca o vită de tracțiune grea. Din cele pe care în copilăria mea le vedeam înjugate la carele cu „var alb, gros, de Cîmpulung”, urcînd Mateiașul dinspre Dragoslavele. O muncă voită, încăpățînată și „neinspirată”, fiindcă o știam obligatorie. Fiindcă știam că, la capătul ei, îmi surîde (ah! cu ce rînjete i-am răspuns, în parcurs) onorariul. Cinci zile și cinci nopți în șir m-am chinuit peste caietele care se umpleau și nu se mai apropiau de sfîrșit. Nu m-am culcat, în aceste cinci zile, decît dimineța, începînd de la unsprezece încolo. Și mint. Nici atunci nu m-am culcat. Am lăsat numai tocul, fiindcă nu-l mai țineau degetele și nu-l mai puteau urmări ochii pe pagini. Pînă la ora prînzului, am „grădînit” pe terasa, i-am făcut jucării lui Bobița, am prins un pic de soare printre picături (ploaie de-o lună fără încetare), așteptînd dejunul, nu atîta pentru că mi-era foame, dar pentru ca să-i dau lui Kitty satisfacția că, cel puțin, mă „hrănesc”. Se pare că am și slăbit în timpul acesta. După dejun au urmat ceasurile de somn. Două-trei-patru! Pe urmă, iarăși, masa de lucru. Și, la fel, repetarea programului. Ultimele două zile, luni și marți (adică „azi”, fiindcă notez cele de față la data de „miercuri”, avînd în vedere că miezul nopții a trecut și eu respect, formal, normativele calendarului și, oarecum, ale timpului) au depășit chiar cele mai optimiste așteptări ale mele: n-am mai închis ochii, în nouăzeci și șase de ore, nici o clipă. Am „cucăit” pe fotolii, *furînd* cîte, maximum, o jumătate de ceas de somn. Și e adevărat că somnul acesta „furat” (nu știu de la cine) e cel mai bun și mai odihnitor. Și, în concluzie, „turul de forță” (și de verificare a acestuia) s-a terminat în favoarea mea. Mi-am terminat toate „lucrările” pe care trebuia să le termin și cea mai grea dintre toate a primit punctul final la patru după-amiază, urmînd să aibă lectura „oficială” la cinci și treizeci. (E vorba de *Omul din Ceatal*.)

Scenariul respectiv și-a primit blagoslovenia, după care urmează, în curînd, ordonanțele de plată. Complimentele respective, în legătură cu lectura acestui scenariu, le aștept

de la cei care l-au ascultat, dacă cumva își scriu și ei „jurnalul” ca mine. [...] Este o muncă exasperantă, trudnică și, în fond, neplătita, iar cît privește „gloria” care ar putea compensa (mă gîndesc la alții), într-o oarecare măsură, toate acestea, ea nu mai e niciodată a autorului și a scenaristului. Se împarte între vedete, regizori, fotografi, arhitecți decoratori, electricieni, peruchieri, capitaliști (producători) și-așa mai departe...

În sfîrșit! Am făcut-o. am făcut-o! Și, probabil, c-o s-o mai fac. Mai ales că azi mi s-a anunțat o nouă „comandă”. Lectura s-a terminat la nouă și jumătate seara. Ploaia torențială a determinat Ministerul Informațiilor, unde aceasta a avut loc, să-mi ofere o mașină care să mă ducă pînă acasă. Am refuzat, fiindcă întotdeauna mă simt prost în mașinile cărora nu le achit cursa la destinație. Afară de cazul cînd sînt ale mele. Mi-am luat, așadar, picioarele la spinare, mi-am încheiat, în ultimul nasture, *trench-coat*-ul la gît, mi-am îndesat pălăria pe cap și-am pornit-o singur, absolut singur, sub aversă, către casă. A fost o plimbare nemai-pomenit de frumoasă. Ploaia, bătrîna mea prietenă — în-diferent de sezonul și „tonul” sub care se prezintă — mi-a simțit parcă încantarea interioară și m-a condus pînă acasă, în bășici de simpatie lichidă. Și, ca o confirmare, cînd băgam cheia în broască, la poartă, mi-a ars un trăsnet grandios de adio și-a urmat apoi „schimbarea”, de la cămașă începînd (că, ce poate să treacă apa prin impermeabilele astea, e nemai-pomenit!) și „căpițul” lui Bobița — abia ridicat de la cină — aplecat pe pieptul meu „ca să-mi usuce inima” (îi spusese în prealabil că m-a plouat pînă în inimă și din cauza asta nu sînt chiar atît de bine dispus, cum mă știe. Că mi-e umedă. Expresia mea, în concluzie, a fost următoarea: „Am luat apă la cord, adoratule!”

Pe urmă au început telefoanele. „Administratorii mei de plasă” se interesau dacă am terminat lucrul (mi-l respectă întotdeauna) și dacă pot să vie să mă vadă. Firește că au putut. Și, după întoarcerea lui Kitty de la teatru, ne-am aliniat la masă: Iancovescu, Frumușanu, Pompa, Fanny Hornstein cu Miryam Mare (aceeași Miryam Segal, verișoara lui Puiu) și nu ne-am mai ridicat de acolo (ce-am vorbit, nu știu nici eu și sînt sigur că nu știe nimeni dintre ei) pînă nu a încetat ploaia... Adică, la trei dimineța. Că dacă

nu era ploaie, parcă n-am fi stat tot atît. Şi poate chiar mai mult, fiindcă, neexistînd ploaia, dispărea motivul de plecare.

Et, sur ça, je me tire ma propre révérence!...

Vineri, 25 iunie

Evenimentul cel mai important al zilei (de politică mi-am propus să nu mă ocup în aceste însemnări strict personale) este că m-am tuns. Implicit, am ieşit din casă pînă la bărbier. Trecînd pe străzi, am avut impresia netă că am venit din provincie, cum veneam pe vremuri de la Cîmpulung, cu trenul de nouă dimineaţa. Mica distanţă care mă desparte de centru, unde se află „Frizeria Frascatti” (la care „oficiez” de douăzeci de ani de zile şi nu m-a tuns — afară de cazurile cînd nu eram în ţară sau în Bucureşti — decît Aurică) mi s-a părut interminabilă. Mi-a părut rău că n-am telefonat să-mi vie bărbierul acasă. Nu mai cunosc oraşul, nu mai cunosc oamenii şi agitaţia lor mă enervează. Dar, odată ieşit, eram, fireşte, „intrat”. După bărbier m-am dus, ocolind Calea Victoriei, să caut un „şalău” pentru dejunul de mîine. Aceasta, avînd în vedere că azi am încasat nişte bani, care s-au transformat — în zece minute — în chirie, sandale pentru Bobiţă, plata „restanţei” la băcan etc. Dar, în loc de şalău, am venit acasă, pînă la urmă, cu un Luchian (o minune) şi cu un Petraşcu. Şi cu o franzelă la subţioară, avînd în vedere că în fiecare mîină duceam cîte un tablou, şi bani de birje — pardon de expresie! — nu mai aveam.

În drum spre casă m-am întîlnit cu Siegfried şi cu Cella Voinescu, soţia lui. Le-am arătat tablourile şi amîndoi „emerveiaţi” au declarat că sînt — în raport cu fiecare din autori — două *piese* rare. Ştiam. De-aia le-am şi cumpărat. Rar mi s-a întîmplat, de-un timp încoace, să fiu mai „amuzat” ca azi, în timpul parcursului, cu tablourile în mîină şi pîinea la subţioară. (Nu se găseşte pîine şi nu ştiu de ce. De „înţeles”, ce să mai vorbim? Cum o să înţeleg, dacă nu ştiu?) Mă gîndeam la nutra lui Kitty, acasă. Ştia că am la mine un rest din banii încasaţi dimineaţa. Bani îndelung şi eroic aşteptaţi! Şi, în loc de bani, vin cu vînt în buzunar, cu o franzelă şi cu două tablouri în mîini. Nu

ştiam cum să-i explic „resortul” care m-a determinat să fac o „demenţă” ca asta, în zilele pe care le trăim. Ea se opusese şi la cumpărarea unui eventual şalău!

„E lux”, zicea Kitty, cînd am plecat. „Din cît costă un şalău, noi mîncăm două zile”. Ce te faci acum, coane Tudorică, cînd ai dat pe două tablouri echivalentul a douăzeci de şalări mari? Adică tot? Poţi să mînci bărcile din Veneţia lui Petraşcu sau satul din „guaşa” lui Luchian? Nu e nimic! mi-am zis. Chiar dacă nu mîncăm, Kitty „înghite”. Fiindcă — dincolo de gospodină, de mamă, de soaţă, de fiică, de nepoată, şi de femeie „cu cap” — Kitty e o confidentă larg înţelegătoare a „umorilor” şi năzbîtiilor mele. Chiar cînd nu sînt onorabile, cum era cazul.

Am uitat să spun ceva destul de „amuzant”. Siegfried şi Cella, vîzîndu-mă *pe jos*, cu pîinea sub braţ şi cu tablourile în mîini, m-au întrebat, cum era şi firesc, „ce e cu mine şi cu ele”. Cînd toată lumea mea „artistică” ştie că sînt „lipit pe spate”, că nu cîştig un leu din foarte productiva mea profesie de pînă acum (căci lucrul a fost premeditat şi se comentează), cum o să spui — fără să te creadă mincinos ori nebun — că ai *cumpărat* tablouri de Luchian şi de Petraşcu? Aşa că am răspuns cam următoarele:

— Dragă, din cauza mizeriei, am ieşit să-mi vînd tablourile din casă, pe stradă. Personal, fiindcă la magazinele de comision dau şi procente degeaba şi mă mai şi fură pe deasupra. Pînă la ora asta (era aproape opt seara) am stat de pomană, cu „marfa”. N-a picat nici un client. Şi stau pe Calea Victoriei cu ele de la nouă dimineaţa, ca dovadă, uite, pîinea. (Din pîine lipsea un colţ, pe care mi l-a furat Lulu Nicolau, cu care mă întîlnisem înainte.) E tot ce-am mîncat la dejun.

Oamenii ăştia doi, Cella şi Siegfried, îmi sînt foarte dragi. Cu toate „potrivelile” lor profesionale şi lipsurile lor de caracter, cred, totuşi, că ţin foarte mult la mine. I-am remarcat schimbînd o privire rapidă între ei şi, pe urmă, n-au mai ştiut ce să spună. Erau trişti, sincer şi leal trişti.

Şi eu am avut „cruzimea” să-i las aşa!

Şi acum să revin la domiciliu.

Cînd am ajuns, Kitty nu era acasă. Am pus, în biroul meu, tablourile, la vedere. Am „ars” o drojdie (cînd are

omul bani, are și drojdie) ca să-mi consolidez o continentă, și-a venit Kitty. A dat cu ochii de tablouri. Le-a admirat, le-a pus în lumina cea mai favorabilă, mînuind expertă comutatoarele și pînă la urmă, firește, m-a întreat :

— Ce e cu astea ?

— O mică atenție din partea mea, i-am răspuns. Un „Luchian“ pentru Bobiță și un „Petrașcu“ pentru tine. Și bani de piață, pentru mîine, te înștiințez că nu mai posed.

A urmat o explicație scurtă și un rîs în duet, nemaipomenit. Și asta a fost răsplata mea cea mai mare.

Kitty rîde foarte rar.

Și, în concluzie, adaug că ea a bătut tablourile în perete.

Și mîine, dacă o să ne fie, eventual, foame, n-are nici o importanță. Ne uităm la tablouri, pînă ne săturăm de ele...

Sîmbătă, 26 iunie

O zi, ca și vremea. Averse cu soare ori fără și însenări optimiste dar incerte. Așa cum sînt de părere, de exemplu, și mușcatele mele de pe terasă. Le-am uitat pe ele, fiindcă fiind eminamente roșii, cred că, implicit, sînt președintele comitetului de interior al florilor mele, toate, de pe terasă.

Am debutat în „cotidianul zilei“ cu vechile practici : plajă, singurătate totală — între soare, nourii și gînduri — lucru. Tot „lucru“ care mă plictisește, cu atît mai mult cu cît depind de el, chiar și ca să am dreptul să mă plictisesc (căci plictiseala trăiește numai prin ceasurile moarte din jurul ei). Dacă „ceasurile“ ar fi vii, *dînsa* ar fi defunctă. Program neschimbat. (Direcțiunea nu-și mai poate rezerva dreptul de a schimba numerele din program.) Dejun (azi calm), somn după-amiază (mai bine lipsă, dacă e vorba să visezi ce-am visat eu) și, în concluzie, un drum care nu se mai termină — printre oameni, peste străzi și, pe cît s-a putut, dincolo de ei și de ele. Marele meu noroc — în această „stare“ în care mă găsesc și împotriva căreia nu mă „rebi-fez“, că n-am de ce — este numai și numai Bobiță.

Și mai mult nu vreau să spun astă-seară. Deși aș mai avea atîta loc să umplu pagina unei zile. Mai ales că n-a fost goală, ca pagina care rămîne — din foarte multe și

anumite puncte de vedere — peste care se pune, tutelar și amărît, acest ultim punct.

P.S. Domnișoara Celesta, călăreată de înaltă școală, anunță onor. public, că nu poate să se producă astă-seară, fiind grav suferindă pînă mîine-seară, cînd va avea plăcerea să reapară „iarăși din nou“ în fața onor. publicului, cu program schimbat.

Și musica cercului atacă : *Pe lîngă plopii fără soț*, căci urmează ăla cu scara pe nas, cu copilul în virful ei și cu nevasta, încolăcită la jumătate, agitînd batistă albă spre onoratul public.

Duminică, 27 iunie

Dimineața : grădina, plaja, dușul și lucrul. Toate pe terasă, unde am început să-mi fac vilegiatura. Și nu știu încă dacă asta nu va fi singura în anul „corent“. După-amiază, numeroase telefoane la care n-am răspuns (sînt în provincie pentru ele) și o vizită, la șapte seara, a lui F. T. — un tînăr bine și atent pregătît. Un bun comunist, din punctul lui de vedere și, cred, și un eventual bun autor dramatic. Vizita lui, fixată din ajun, a fost în legătură cu spectacolul de toamnă al Teatrului „Confederația Generală a Muncii“, spectacol la care am colaborat și eu, scriind unul din tablourile „grele“ (și suplimentar pentru mine) împreună cu T. El „politicul“ și eu „teatralul“ respectiv. Știu că băiatul ăsta m-a urît cu anticipație. Adică înainte de a mă cunoaște. Și în calitatea lui de comunist, cu oarecare galoane în cadre, și în aceea de *scriitor* fără nici un galon în rîndurile noastre. Îmi fac o plăcere să-i acord cu „proprio motto“ primele galoane. Căci totul nu e să ai galoane. Mai trebuie să știi și pentru ce și s-au dat. Și cine și le-a conferit. Nu mai vorbesc de umerii pe care trebuie să le porți. Uneori, galoanele acestea profesionale îi apasă mai greu decît sacii de făină pe care i-ai putea duce, pe umeri, în locul lor. Și, cu

aceste precizări, „cred a ști“ că T. și-a meritat galoanele. Iar umerii, i-am presimțit în devenire, peste amăgitoarea și auria lor strălucire.

Și cu aceasta, s-a făcut nouă seara. Cum Kitty avea astă-seară ultimul spectacol cu *Pensiunea doamnei Stamate* (stagiunea Naționalului ultim — sînt patru în prezent — închizîndu-se astă-seară la Teatrul Comedia), ne-am dus în corpore la teatru *s-o luăm*, toți cei care, dintre cei de față în sufrageria mea, unde s-a pus la cale „lovitura“, o iubim. Adică: Bobiță, Iancovescu, Pompa și cu mine. Fiecare, firește, iubind-o în felul nostru. (Și, pentru fiecare fel, s-ar putea și așa putea scrie un roman „psihologic“.)

Dar, în afară de noi, se mai gîndiseră și alții s-o întîmpine la „ieșirea artiștilor“. E vorba de vecinul meu, dl. Matei — băcan mic și ardelean mare — flancat de soție și fiica lor, „tanti Margareta“, cum îi zic eu, în etate de patru ani și care, în parcurs (ne-am întîlnit cu toții pe pasagiul Comedia) mi-a declarat că pleacă la Făgăraș *săp-tămîna trecută*, ca să se îngrășe pînă la toamnă.

Am simțit că Kitty a fost foarte mulțumită cînd ne-a găsit pe toți — „armata lui Papuc“ — la ieșirea din teatru. De atîta entuziasm, am consimțit chiar să mergem cu tramvaiul spre casă. (Eu nu mă urc în tramvai, decît, vorba aceea, la o mie de ani o dată.)

Acasă ne aștepta un „supeu“ întocmit întîmplător (nu de circumstanță) după ultimul jurnal „de altădată“.

Cred că am fost cu toții agreabili unii față de alții, mai ales că Bobiță *était de la compagnie*.

După terminarea „festinului“ — odată cu dispariția lui Bobiță în „cîrca“ lui Kitty (și sînt multe trepte pînă sus, în odaia lui, față de o singură și atît de maternelă „cîrcă“) și urmat de „imensa“ lui *schwester*, Annie a noastră, căci este demult un nou membru al familiei mele — am rămas în *tête-à-tête* cu „bătrînul“, prețuitul, îndelung al meu prieten, Iancovescu, care, de cîtva timp, mai are în ochii mei o calitate nouă: aceea de *cobai*. Dar treaba asta nu vreau s-o știe, fiindcă nu i-ar înțelege *acuma* poate sensul și ar fi păcat pentru amîndoi. Și pentru mine c-am zis, și pentru el că nu a priceput de ce spun, și pentru interesul general al „științei“ care, după cum se știe, primează și — în majoritatea cazurilor — își datorează victoriile acestor

șoareci ridicăți la rangul de martiri științifici. (Se pare că șoarecii aceștia au contribuit chiar și la descoperirea „soricioacei“. Ceea ce ar putea constitui chiar subiectul unei piese de teatru, pe care, firește, n-am s-o scriu niciodată.)

Dar să revin la *tête-à-tête*-ul, extrem de interesant, de astă-seară. Cred că foarte arareori expresia franțuzească de mai sus s-a potrivit mai bine și și-a justificat mai precis propriul său înțeles: Într-adevăr, *tête-à-tête*-ul nostru de astă-seară a însemnat conversația strictă a două capete (și ce capete!). Pardon de lipsa de modestie! Două capete care au stat de vorbă ca de la cap la cap.

(O foarte suspectă „bătăie de inimă“ mă împiedică să continui. Deși știu demult că inima mea se numește cord, că „băiat de inimă fiind“, o să am ocazia (phiuu! cum bate) să continui ceea ce vreau să spun. Trebuie să mă întind. Numai de n-aș rămîne așa... Nu de alta, dar ar fi păcat să nu spun ce-am discutat cu Iancovescu.)

Și „cardiazolul“ e tocmai sus. Să încerc să fiu mai presus decît el. În orice caz, ora este patru dimineața fără un minut și dacă data asta va fi să fie importantă, nu mai pot...

Marti, 29 iunie

Și, în sfîrșit, am ajuns la ultima (penultima adică) filă a acestui caiet — cum-necum, dar am ajuns. Am închis între paginile sale (îi zic „sale“, fiindcă de *acuma* e defunct, și defuncții nu se tutuiesc, dacă ești binecrescut). Șase luni de „existență“ (dacă se mai poate numi așa), șase luni din „ultimul stoc“ de marfă (ca să mă exprim comercial) din ce brumă mi-a rămas în „pravălie“.

Luni, 19 iulie, Cîmpulung (două și treizeci noaptea)

„Adineauri, doar m-am spălat pe față („pe ochi“ cum se zice aici și, în speță, se potrivește), am terminat de scris scenariul unei piese care se numește, provizoriu, *Morții să nu învieze*. L-am terminat plîngînd cu hohote (nu exagerat). Nu știu dacă scenariul acesta se va transforma vreodată într-o piesă de teatru, după cum nu știu dacă, în acest caz, și spectatorii vor plînge la finalul ei, cum am plîns eu. Fapt este că, de cîtva timp, încep să-mi dau arama pe față și

să scriu numai lucruri triste, așa cum totdeauna am fost eu și „predispoziția“ mea, dincolo de aparențe, de aptitudini și de *optica* cu care am privit viața și, oarecum, mi-am realizat „opera“. Cred că „adevărații“ umoriști — *marii umoriști*, le-aș zice, dacă n-ar fi vorba să mă amestec și eu printre ei — au fost, înainte de toate, niște „mari triști“. După cum mării întristați ai scrisului au fost, totdeauna, dincolo de el, niște imenși umoriști. Când fac această afirmație, mă gândesc la Oscar Wilde și la Paul Verlaine, ale căror „vieți“ le cunosc în amănunt, din *tot ce s-a scris* despre ele. Dintre români, mă gândesc la Topîrceanu, unul din dragii și bunii mei prieteni. Nu vorbesc de „corespondența“ noastră. Amintesc însă *Balada chiriașului grăbit*. (Mi se pare că așa îi zice.) Există în literatura noastră o poezie mai tristă decât asta și exprimată într-o formă mai veselă? Eu, unul, n-am citit. Afară, firește, de poeziile cu *subiect și obiectiv* tragic care — vorbesc de literatura românească — izbutesc, de cele mai multe ori, să apară comice, tocmai din cauza *tragismului lor voit*. Dar să lăsăm, iubite maestre (mă adresez, firește, mie) aceste considerațiuni de ordin general și să revenim la lucruri mai apropiate de rostul acestui jurnal.

Așadar, de cinci zile mă aflu la Cîmpulung. Cu Kitty, cu Bobița și cu Annie. În sfîrșit, după „groaznice“ lupte „materiale“, după nesfîrșite amînări și zile ucise de lipsă (avînd totuși mulți bani de luat) [...] am izbutit să ajungem aci. În casa noastră (a mea), adică părintească. În ultima care ne-a mai rămas și în care — dacă nu m-am născut eu — s-a născut primul act din *Titanic vals*, în 1931, cînd am stat cîteva zile bolnav aci.

Întîlnirea mea cu Cîmpulungul — în calitate de „plezist“, de data aceasta — a fost dintre cele mai lirice și cordiale. Și obișnuite. Sub orice aspect s-ar prezenta, eu îl regăsesc totdeauna pe cel care îl cunosc, în care am trăit și pe care îl am încrustat pe inimă, ca o „vedere generală“ din cele care se pictau pe vremuri pe paharele cu apă de reclamă, de la titlul „Suvenir din Cîmpulung“ (așa cum se cheamă unul din volumele ciclului meu de romane la care lucrez în prezent, pentru viitor, desigur, cenzura actuală neîngăduindu-i să apară, din cauza lipsei de *linie*, în sensul idiot al cuvîntului). Fiindcă mai *pe linie* decât viața — ea

însăși comunistă — nu poate fi nici unul din tovarășii însărcinați cu gîtuirea (inutilă și stearpă, tovarăși) a slovelor destinate tiparului.

Din prima dimineață a sosirii mele (am ajuns noaptea) am început „inspecția“ mea obișnuită. A străzilor, a oamenilor, a prăvăliilor, a parcurilor și așa mai departe. Este nemaipomenită prietenia mea cu tîrgul ăsta. Nu e colț, nu e maidan, nu e muche de prund sau masă de cîrciumă în care să nu mă întîlnesc — clar și emotiv — cu mine. Sînt peste tot, la toate vîrstele, cu matricolă pe braț (123) sau cu pipă în gură, cu dalie la butonieră, luminată cu bec pe dedesubt (bateria în buzunar) la „bătăile de confetti“ din Grădina publică, sau în birje, cu Pic la picioare. (Un splendid *Brac* pe care mi l-a otrăvit primarul Nae Costea — nenea Nae — cam rudă cu noi, prin alianță, din cauza răzburării politice.) L-am „înjurat“ pe timpul alegerilor din 1927, cred, într-o gazetă locală și fiindcă nu putea să mă „lovească“ altfel, mi-a otrăvit cîinele pe care îl adoram. Rezultatul? În ziua de 10 Mai — pe cînd el, primarul, se afla în fața Primăriei, ca să „primească“ defilarea — sosit în ajun în Cîmpulung și pus în cunoștință de cauză de moartea lui Pic, m-am repezit la el și i-am sparat capul cu bastonul. Drojdie i l-am făcut. Drept care, am fost „arestat“ circa un ceas și apoi dat în judecată, pentru ultragiul cu lovire în exercițiul funcțiunii (că l-am și înjurat înainte de bătaie) și condamnat în lipsă, cf. art. 181 și următorul, din Codul penal, la nu știu cîte luni de închisoare. Închisoarea — care, pînă la apel, schimbîndu-se guvernul — a fost amnistiată, ca „delict electoral“.

În Cîmpulungul ăsta eu nu lipsesc de nicăieri și, fără nici un fel de exagerare literară, am impresia că-mi crește lavaliera la gît cînd trec pe sub unele ferestre, de la care astăzi, aplecate peste așternuturile scoase la aer, îmi răs-pund la salut — incerte și jenate — diferite „babe“, în ochii cărora, cînd mă uit, lavaliera mea se mai vede totuși, mică și romantică, ca o pupilă de rezervă.

Dar cîmpulungenii? Cum singura cafenea a orașului a dispărut, pe cei mai bătrîni i-am regăsit la cimitir, la Flămînda, cînd m-am dus să văd și să „aranjez“ mormîntul tatii. Tot orașul meu e acolo, cu mici excepții. Plimbîndu-mă printre cruci, astăzi chiar, l-am reconstituit întreg.

Din morți, din cruci, din fotografiile de pe ele. Un oraș întreg culcat sub flori. Toată copilăria mea, cu merișor pe margini și cu candelă stinsă la cap [...]

După cimitir, au urmat parcurile și grădinile publice. Sînt multe și la fel, cum le știu. Am ostenit, alergînd după mine pe aleile lor. Într-un loc (nu mint) m-am aplecat să caut primul chiștoc de țigară fumată pe furiș într-o seară de 10 Mai, după ce fusesem la „retragerea cu torțe”. Atît de neschimbata mi s-a părut grădina, încît eram sigur că o să găsesc și chiștocul meu, aruncat pe jos și strivit cu talpa sandalei cumpărată din bîlci, de la domnul „Luna Park” — un ovrei distins, cu bărbuța roșcată și cu inel cu safir pe deget, pe care tata îl iubea foarte mult și cu ai cărui băieți am „copilărit” veri de-a rîndul, în timpul bîlciului. Îl chema Silberstein, mi se pare, și avea magazinul de ghetete „Luna Park” în București, pe strada Carol.

Am revăzut și bîlciul. Celebrul bîlci al Sf. Ilie.

N-a fost decît o tristețe ghemuită în gheretele cu turtă dulce, învîrtită în lanțurile mizere și înțepenită la „fotograficul à la minut”, lîngă coșulețul cu flori de foiță colorată. Unde e „Bîlciul Sf. Ilie”? Cîte cărți aș putea să scriu despre el? Cîte piese de teatru aș putea să scriu din dramele lui mici, anonime și totale? Dacă n-ar fi decît moartea călăreței de „înalță școală” de la circul „Hamersmith”, care s-a spînzurat într-o dimineață de trapezul circului, din dragoste pentru domnul Georgescu-Portărelul (portărel, într-adevăr, la Tribunalul Muscel). Pudrat, cu monoclu, cu cărare, cu baston cu mîner de fildeș, cu *guêtres* albe peste pantofii căcănii. Și vorbea cu „r”. Sau accidentul lui Tony — clown și trapezist — care s-a aruncat în gol (ca în *Frații Zemgano*) dintr-un dublu salt mortal, fiindcă „rivalul” îi demontase din șuruburi trapezul... (Apropo de *Frații Zemgano*. Am adus cu mine, cu intenția să lucrez, un scenariu foarte bun — al lui Iancovescu, extras din romanul lui Goncourt. Mai repede decît o piesă de teatru — care poate ieși, totuși, foarte bună — cred că am să scriu, dacă scriu, un libret de operă. Cu un rol pentru Goangă, în *Lamour*, pe care eu îl fac un clown „la pensie”, la care Jociuesc cu chirie cei doi frați. Muzica i-aș da-o lui Daix. Are mari și interesante îndrăzneli muzicale.)

Scriind paranteza, menționez că în seara de 14, data sosirii mele aci, am prins, întîmplător, la radio o „retransmisie” de la un bal Mussette, din Paris. Cum mama îmi dăduse o sticlă de vin de-al nostru (recolta 1928, deci de douăzeci de ani), vin care nu era altceva decît un excelent și rar vin franțuzesc, își poate închipui oricine ce seară admirabilă am avut. Și ce tristă seară! Și nu știu de ce, tot timpul cît am ascultat acordeoanele franțuzești cu inegalabilul lor sunet, mi-a venit și revenit în minte începutul unei poezii a lui Verlaine (nu știu dacă citez exact):

*„Et toi, tu coules, o! Seine, en emportant vers tes Havres,
Tes cargaisons de bois, d'huile, et de cadavres...”*

M-am întrerupt cîteva minute din scris, fiindcă mi s-a părut că „umblă cineva prin curte”. (Așa și se pare totdeauna, noaptea, în provincie.) Revenind în sufrageria în care mă aflu, m-am gîndit la ce-am notat aci înainte. Habar n-am! Și asta este marele avantaj al „jurnalului”. Neștiind pentru ce scrii, scrii ce vrei. Tot ce îți trece prin minte. Fără scop și fără legătură. Așa cum e și viața. Diversă, construită din detalii și din fragmente. Fără cap, fiindcă nu-l ai atunci cînd începe și fără coadă, fiindcă nu știi cînd ajungi la ea. Și cu această cugetare profundă dar adîncă, menționată mai sus, constat că după ferestre a început să se învinețească de ziuă. Trebuie să fie patru dimineața, cel puțin. În toate odăile din jurul meu doarme cineva. Colo, mama cu Sofia, sora ei. (Ce carte și viața ăsteia!) Dincolo, Bobiță cu Annie. Alături, Kitty cu o piesă de Dulud în mîna. (Se cheamă *Tous les deux* și o traduce, în prezent.)

Jos, Anișoara — bonișa — cu unul care a intrat acum vreun ceas peste poartă, fluierînd ultimul șlagăr al fanfarei din bîlci. Lîngă ea, Alecu, cu familia, chiriașul nostru... gratuit. Și, dincolo de casa noastră, doarme tot orașul... Cu ambițiile, cu idilele, cu dramele, cu visurile, cu lacrimile și cu pensionarii lui. Și sînt sigur că colonelul Șerb, un vecin, sforăie de clatină florile teilor de pe strada Rîului.

Marti, 20 iulie

Observ că acest al doilea caiet al „agendei de birou” l-am început după douăzeci de zile de la încheierea pri-

mului. Oare, în douăzeci de zile astea, să nu se fi petrecut nimic important, care să merite a fi menționat aci? Or s-au petrecut poate lucruri atât de importante, încât depășesc lipsa de solemnitate a acestor însemnări redactate, ca să zic așa, în pijama? Cert este că, în aceste douăzeci de zile de pauză, am fost din nou foarte bolnav. O violentă „rechută“ de malarie și altele, al căror diagnostic precis n-am vrut să-l aflu. Apoi, muncă grea, printre frisoane fizice și febre morale.

Neplăceri, contratimpuri, nervi — toate și tot încadrat în rama subțire și ternă a unei dezolante și persistente melancolii.

Serile au trecut identice, în sufragerie, cu aceeași oaspeți, cu aceleași sticle (și am început să le socotim aritmetic, din ce în ce mai îngrijorați) și cu aceleași ploii nocturne siruind pe burlane, arpegiile lichide și dezolante ale unei toamne premature. Un singur eveniment a schimbat, într-o seară, tonul acestor ședințe de veghe voluntară și vervă scoasă — cu sila — la muncă de folos obștesc.

A ieșit Puiu Hornstein din închisoare. După trei luni, pe care mi le-a povestit în câteva minute. Câteva minute, în cuprinsul cărora, de prima dată, am tăcut toți cei de față. Și cred că Puiu n-a fost niciodată respectat de vreun auditoriu, ca în minutele acelea. Mi-am dat seama că, cu toată modestia lui cunoscută, de data aceasta se simțea „cineva“. Venea, doar, de la pușcărie. Și în ziua de astăzi, când marile brazde ale lumii se rastoarnă pentru noile recolte ale condiției umane, când se pun cu brațe gigantice temeliiile unei lumi noi, pușcăria executată a ajuns la rangul unui galon, la triumful de fir al ranițelor de pe brațul stâng al tuni-cilor militare. Să fie un simptom? Să fie numai un simplu paradox? Să fie, poate, o dureroasă și demoralizantă constatare că „libertatea“ nu se poate menține decît prin pușcărie? Nu știu și nici nu vreau să-mi bat capul să mă lămuresc. Marea înțelepciune a momentului e să cauți — prin toate mijloacele și cu toate eforturile — ca să nu înțelegi nimic. Și, mai ales, când ți se pare că ai înțeles ceva, să vrei să mai explici și altora.

Revenind în Cîmpulung, unde mă aflu, notez pe ziua de azi o partidă de bridge la „Ogradă“, la Scarlat Angheleanu (doi km de oraș); o „țuică“, înainte de prînz, la

„Iordache“, cu prietenii copilăriei mele: Birșa, Tîrlică, Tarhon, Grecu și Brambureală; o trecere rapidă printre gogosile înfuriate și lanțurile dezlănțuite în spațiu ale bilciului Sf. Ilie; și, astă-seară, răsărită dinspre Chiciura Mățăului, drept în fereastra din fața mesei mele de scris, o lună plină și mare, cît c... Leliei Hănulescu, cum zicea bietul tata, în marile lui momente de poezie la domiciliu.

Miercuri, 21 iulie 1948

Astăzi se împlinește o săptămînă de cînd sînt aici. Nu știu cum a trecut și nici nu vreau să știu (să aflu, adică). Mi-am „întocmit“ un program de „vilegiatură“, pe care, firește, nu-l respect. Nu știu la ce oră mă scol și nu mă uit la ceas la cîte mă culc. Dacă mă întreb ce-am făcut într-o zi, îți răspund sincer: nu știu! Nu fac nimic și totuși ziua e plină de „activitate“. Important este că nu aud telefonul deși îmi vin zilnic *avize* din Capitală (se duce Kitty la apel, nu eu), că nu sînt *obligat* să fac nimic (și cît fac de mult din cauza asta!) și că — liber și *incult* și inutil ca o buruiană — îmi înfig rădăcinile unei zile, cînd pe prundul gîrlei, cînd la masa din sufragerie — la „bridge în doi“, eu cu mama — cînd pe dealul Flămîndeii și cînd pe platoul Gruului. *Activitatea* mea „literară“ este, deocamdată, redusă la „planuri“.

Eu n-am scris niciodată cu „scop“. Dar totdeauna pentru alții. Ca să mă audă vorbind tare de pe scenă, sau să mă lase să le șoptesc la ureche, dintre pagini de roman. Fără cititori bănuți, fără public presupus, cred că n-aș fi scris niciodată nimic. Sînt împotriva literaturii produsă exclusiv pentru creatorul ei. Și cred că cine susține așa ceva, ori minte, ori nu e scriitor. Scriitorul adevărat, liber, proiectat din el însuși în operă și în timp, are nevoie de „public“, cum are nevoie calul de ovăz și slujba popii Moisescu de la Biserica Domnească, de enoriași. Ce s-ar face bisericile fără credincioși (sinceri sau numai obișnuiți) și cum ar mai trage la ham caii lui Florian Boghet (trăsura nr. 12) fără ovăzul zilnic?

Am scris cu termometrul în gură. Constat că am iarași treizeci și opt și două linii. Deci, cu toată speranța mea că este tot „o rechută“ de malarie, prefer să mă bag în pat

și dacă febra îmi lasă ochii liberi, să continui un roman polițist pe care l-am început și care pînă acum este atît de idiot, încît mă interesează la culme. Se numește *La mort au jardin* de Van Dine (!!!) Mă rog !

Joi, 22 iulie

Fără îndoială și fără premeditare, „lucrurile“ cele mai importante din viața mea nu sînt sortite să fie scrise aici.

Nu-mi dau seama exact pentru ce. Poate, unde, relatîndu-le „la rece“, consemnîndu-le aci, le-aș da o importanță pe care nu o au în realitate și le-aș descifra semnificații pe care nu le merită. Poate e și un fel de orgoliu, poate chiar un fel de timiditate. Poate, pînă la urmă, la mijloc nu este altceva decît gîndul marei și egoistei „rezerve“ cu care fiecare om pleacă în călătoria din urmă. În sfîrșit, nu vreau să „adîncesc“ problema, mai ales că mi-am propus (cînd? nu știu!) ca în aceste însemnări să mă ocup exclusiv de faptele diverse și — în cazul meu — implicit banale ale existenței mele cu care în fiecare zi mă iau la trîntă, stau la taifas, ne vorbim la ureche și — braț la braț pe străzile contemporanului — rîdem de ne prăpădim sau — ochi în ochi — ne zvîntăm lacrimile, care ne „dezonorează“ ochii noștri de *cinici* și de neemotivi observatori ai „restului“. Deci, la fapte !

Dimineața am fost *la plajă* pe prundul gîrlei, cu Kitty, cu Bobiță, cu vaporășul lui, cu păturile în spinare. Acolo, în soarele de „mare“ clasă, cu munții de jur împrejurul ochelarilor de soare și cu „simfonia lichidă“ a celor patru ape (trei sînt „derivații“) care cîntă pe patru voci determinate de mărimea bolovanilor, acolo, zic, e foarte bine. Dincolo de agrement și de recomandările medicilor. Acolo faci (eu, unul, fac) o baie de gînduri. O baie lungă și, în modestia ei, înfrățită totuși cu neantul din prunduri. Cu vastele elemente ale „începutului lumii“, pe care fiul meu, Bobiță, are grijă să mi le readucă în dimensiunile lor firești și locale, din cinci în cinci minute. Fiindcă totul pentru el începe și se termină la mine. I-am spus azi că una din cele patru broaște pe care le-a „capturat“ în fruntea unei armate de copii cu popourile goale și cu ochi ca de „familie

bună“, este rîioasă ; în zece minute, toți dancii au știut noutatea și broaștele — răsturnate din gălețica cu barcă de smalt pe pîntec — și-au reluat, în salturi bine calculate, reședința în băltoaca lor etnică.

După „gîrlă“, programul meu (și nu mi-l schimb decît la ocazii speciale) e așa : bărbierul, țuica și acasă.

Acasă, după dejun, pînă se face ora cînd mama ascultă „radio“ nu știu care (și mai ales nu știu de ce) joc „bridge în doi“ cu ea. Mai bine-zis, cu fostele ei mînuțe, pe care le privesc tot timpul — actualmente două pînișoare cu pistru de susan pe ele (mama zice că *aceștia sînt de la ficat*). Mă pasionează mîinile mamei și odată și odată o să scriu eu ceva despre ele. Că mîinile ei (ca altele, desigur) au avut o viață proprie, în afară de cealaltă obișnuită. Mîinile astea au fost aripi albe pentru umerășii noștri de „îngeri“ în devenire, au fost feși albe curate pentru durerile trupurilor mici și pentru rănile sufletelor noastre mari, mîinile mamei au implorat pentru noi și pentru alții icoanele și țăriile, au alinat și au mîngîiat, au dăruit și au muncit, s-au trudit și s-au crispat de renunțare și, mai ales, din toată viața lor — complexă și dumnezeiască — eu nu pot să uit că au fost primii porumbei care au filfăit, în aurul copilăriei mele, peste clapele pianului, scoțînd, din bătaia aripilor, cîntecele din care s-a format și s-a închegat melodia ființei mele. Căci eu cred că fiecare om are în el (nu se știe de unde, dar se poate ști de ce) un cîntec mare, care nu moare decît odată cu el. Ar fi cîntecul acesta un fel de coloană vertebrală a sufletului, care, a nu se uita, chiar dacă se rupe, tot ea îți menține bucățile trupului spart.

Înainte de a reveni la „fapte“ (cum mă laud mereu), mă gîndeam, acuma, cu ochii (cu gîndul, adică, al meșteșugului de scris) ce mare *lucru* poate fi „digresiunea“ în cadrul unei opere literare (mă gîndesc în primul rînd la roman și exclud teatrul). Nu știu, întrucît, în afară de cadrul acestor notițe, am cultivat și prețuit „digresiunea“, dar mă leg ca — de-aici încolo — dacă o să mai scriu romane, să-i acord un loc de onoare în realizarea acestora. Digresiunea este un fel de „a doua personalitate“ a omului, a evenimentului și a cuvîntului. Un fel de „alter ego“ nerecunoscut oficial — cu

acte în regulă — dar, totuși, frate bun cu scrisul, cu ideea și cu obiectivul. Tratată, însă, ca rudă săracă, se întinde numai pînă la brațele parantezei. După cum, la sendrofii, rudele sărace ajung numai pînă la ușa salonului, deși au bucatărit, au aranjat și s-au trudit pentru buna primire a celor din față. Observînd că și această constatare (asupra căreia mă oblig să revin cît de curînd și în afară de notițele astea) este — ea însăși — o digresiune și, poate, cea mai prolixă din toate, trec la pagina de la 17 iulie, pentru ca, în sfîrșit, să spun, să consemnez, marele eveniment al zilei. Și cînd zic „mare“, nu vreau să fiu nici ironic, nici glumet.

Asta-seară am fost cu Kitty la nunta colegului meu de bancă și de școală primară, Netotu Ilie. (Actualmente Ilie Macorin, unul din primii lăutari-țambalagiu ai orașului.)

Nu știu cît de „mișcat“ o fi fost el, mai ales că „masa“ (la care n-am consumat, fiind mîncăți) a fost „cu dar“ și, în necunoștință de cauză, m-am produs numai cu o mie de lei (că n-aveam mai mult), dar știu că eu am fost foarte liric. (În sinea mea, firește.) La ce m-am gândit tot timpul, circulînd printre invitații lui, la ce-am „citit“ în ochii lor și ai ginerelui, la ce aș fi vrut să spun și nici nu m-am gândit s-o fac, la îmbrățișarea mea cu el — *bașnița și maestrul* pupîndu-se, cîstit și calm, sub teiul în floare (aici teii înfloresc tîrziu) din grădina lui „Madam Viscol“, unde a avut loc nunta — mă voi „referi“ altă dată.

Dacă acest „altă dată“, ca și altele pe care le pomenesc mereu în notițele mele, va putea fi vreodată *azi* pe masa mea de lucru. În așteptare (căci viața mea nu mai este decît o turbure așteptare), voi pune legiuitorul punct al zilei de azi. Nu de-altceva, dar a început demult cea de mîine. Și soarele îmi face cu ochiul, de deasupra morii lui Nedelcu. Și cum între noi doi (acum vreau să fac un „spirit“) este o veche convenție, riguros respectată de ambele părți — de treizeci de ani de cînd am făcut-o — eu trebuie să „apun“, cînd răsare el. Că — doi „sori“ pe lume, profesînd în același timp — ar fi prea mult. Și, ca totdeauna, cedez eu. (Alt-minteri mă arde el, la Mangalia, de mă „găsește“ dracii, cum se zice acolo.)

Și nu convine !

Simbătă, 31 iulie

Pînă azi am fost bolnav. Se pare (nu se știe) o nouă și neobișnuit de lungă și de nefamiliară criză de malarie. M-a văzut și un bun medic local, dr. Ionescu-Candid (fost cu doi ori trei ani, în gimnaziu, în urma mea) și a opinat exact cu spusele mele : malarie.

În sfîrșit, după febrele de rigoare și ceasurile nesfîrșite de pat (în criză nu pot nici măcar să citesc), m-am repus oarecum pe picioare. Nu știu dacă sînt „slăbit“ sau numai plictisit de moarte. Trec, este evident, printr-o „farsă“ grea și deprimantă. O fi „sănătatea“ (subrezită, recunosc, mult, în ultima vreme, dar nu din cauza maladiilor cu diagnostic, ci a alteia pe care o simt numai eu și care sub pseudonimul „boală de nervi“ se numește, în realitate, bătrînețe) ; o fi „viața“ cu toate ale ei de-acuma ; o fi „moralul“ (impene-trabilul meu moral pentru toți cei din jurul meu) ; o fi, ce-ar mai putea să fie ? N-are importanța, cine, ori ce este de vină. Vorba filozofului cunoscut : „realitatea există, fiindcă este“.

Ziua a început, am vrut să începă, cu cura banală din cele inaugurate la Cîmpulung. De dimineață, în consecință, am pornit cu caravana la gîrlă. În plus, față de cei obișnuiți, a mai fost prezentă și Nicoletta, fata fostei mele bucatărese și actualei spălătorese a mamei. (Aurica Iordache, o copilă adorabilă de „tlei“ ani la Sîntă-Măria mică.) Pe prund, în cîrdul lui Bobița de despuietei, am colaborat (cine spune că n-am făcut „muncă voluntară“ în strictul înțeles al cuvîntului, minte) la construirea unor bazine și canale pietruite, cărora, ca efect final, le-am adăugat o superbă cascadă de douăzeci de cm (prima Niagară proprie a mînuțelor care lucrau la ea) la punctul de întîlnire al acestora cu riul.

La „plajă“ (plaja fiind o cuvertură albă, croșetată, întinsă între ciulini și bălării pe malul gîrlei, la un loc mai curat) am primit vizita compagnoanei noastre de tren, veche cunoștință de la Mangalia, Sanda Triad. Ca de obicei, a fost frumușică și amuzantă. O formulă a ei, care o situează totdeauna cred, dacă nu în agreabil, în orice caz, dincolo de antipatie. Pe urmă, după deliciale „prundului“, evitînd pe cît se poate — la întoarcere — cîinele mort pe liziera unicului parcurs posibil, caravana și-a reluat drumul spre

„oază“. În curte se întinseseră rufe la uscat, ca pe vremuri. (De când, oare, n-am mai văzut rufe întinse liber, pe funiile susținute de prăjini, într-o curte mare cit un bloc turtit, ca un cataif de frișcă?) Din fund se înălța albastru, cum numai în provincie este, fumul cazanului. Alături, la umbră, lângă copaia cu apă albastră de scrobeală, spălătoreasa bătea cerceafurile cu maiul (le mai bate oare cineva?) ca pe niște șnițele imense de olandă. (Olanda!!!) Abia zărintu-se dintre zorelele amestecate cu fasole (fasole!!!) mama își licărea pătrățelele capotului printre romburile chioșcului, făcut din diagonale de brad încruciate. Culegea fasole proprie și tînără pentru salata lui Bobița. Și cred că mîinile ei cîntau printre lujerele închircite pe sub pîlmiile minuscule de gramofon ale zorelelor „cardinal“ și florile de ceară albe (ca la cocardele de nuntă) ale tufelor exuberante de fasole. În capul scării (cu bascul veșnic pe vârful capului), tanti Sophie — ultima surdă-tun a familiei — privea, nemișcată, în sus. Cred că vrea să asculte soarele. Fiindcă ea, acuma, ascultă tot, în marea tăcere a urechilor, rămase, totuși, „celebrele“ ei urechi „mici și fine ca două petale de trandafir“, rămase acolo de la o bătaie de flori din parcurile celor șaptesprezece ani ai ei. Nici moașa n-a vrut, dragă, să i le găurească pentru cercei! A trebuit să i le găurească mama. Moașa a avut dreptate. Urechile lui tanti Sophie nu mai au astăzi cercei. S-au dus de mult, de când pensia a început să nu-i mai ajungă. S-au dus, cum s-a dus tot ce-a avut ea. Bijuterii, case, moșie, vie, copii, mobile. N-a avut decît o singură vină, și-a iubit prea mult copiii și nu s-a amestecat niciodată în scotelile bărbatului. Acuma stă (de cîtiva ani) la mama. Citește (vede perfect), ajută la gospodărie (a fost vestită în asta) și în nesfîrșitele ceasuri cînd stă, după-masă, în geamlîc — imobilă și frumoasă sub bătrînețea ei fără cute — cred că reascultă în amintire toate sunetele unei vieți, sfîrșită odată cu moartea urechilor.

Căței — Julietta (a cincea Juliettă din perechea dată de mine mamei, Romeo și Julietta, doi „șpiți“ care, în lumea caninilor, erau la fel ca omonimii lor din lumea lui Shakespeare) și ultimii ei pui — două gheme vii de lînă albă, pătata, ici-colo, de culorile neprecise ale paternităților in-

cidentale — dormeau tustrei în colțul cel mai umbrat al chioșcului.

Çișmeaua, cu ghevintul stricat, curgea, răcoritoare, la poartă, lângă trunchiul imens al castanului tăiat anul ăsta. Era un castan cu cinci ani mai mic decît mine. Mama l-a tăiat, fiindcă ținea umbră la odaia unde Bobița petrece cîteva săptămîni pe an. Și-apoi, au mai ieșit din fâlnicia lui, circa șase metri de lemne (zice mama). Nu știu ce mi-a venit să descriu atît de exact, amănunțit și totuși sumar, curtea, în clipa intrării noastre. Poate că un aparat fotografic, la îndemînă, mi-ar fi servit mai bine intențiile, dacă aș fi avut vreuna. Ar fi lipsit însă căldura imaginilor. Aceea pe care ochiul meu a înregistrat-o și pe care al lentilei (sic!) n-ar fi putut. Și, poate, pentru căldura acestui aspect de familie, regizat de propriile ei resorturi și sub gongul sonor al imperialei zile de iulie, am însemnat-o aci. Și-apoi, mai trebuia nițel timp ca să ajungem la dejun. Fiindcă, în fond, din cauza acestui dejun, m-am decis să redeschid caietul acesta.

A fost, poate (și nu exagerez), cea mai amară masă din viața mea. Amănuntul sub semnul căruia s-a desfășurat (amănunt, firește, numai în raport cu marile lespezi pe care le-a răsturnat, lăsînd deschise gurile negre, umede și adînci ale grotelor mele morale) s-a produs chiar la începutul mesei. Am „aflat“ de la Mariuța, soția fratelui meu, în trecere prin Cîmpulung, că azi Kitty împlinește patruzeci de ani. Știam că, amînată de la 18 iulie „stil vechi“, la 31 iulie „stil nou“, ziua lui Kitty era azi. Dar nu știam în cîte sîntem azi, deși, în așteptarea acestei zile, mă informasem chiar de la Kitty, acum cîteva zile, cînd eram bolnav în pat. Kitty m-a mințit sau, realmente, n-a știut, nu interesează. Nu mi-a spus. Ori, relațiile mele cu calendarul, cu cotidianul și, în definitiv, cu timpul însuși sînt, deocamdată, întrerupte. Nu mai visez, nu mai aștept și nu mai planuiesc demult nimic. Deci, nu mai am nevoie de date și de termene în timp.

Firește, din foarte ușor de înțeles motive, nu mi-a venit deloc „bine“ să aflu de la alții că azi e ziua lui Kitty. Drept e că nici pe-a mea n-o știu și, de multe ori, mă gîndesc la ea după ce a trecut. Pe a lui Kitty, totuși, o știam și o așteptam. Ieșit însă din timpul subîmpărțit, împrăștiat în

toate gândurile mele de acuma, de existență, de viață (fac, voit, o diferență între ele) și de moarte chiar, ostenit de mult prea prelungita mea stare de nesănătate (și e mai rea decât boala onestă), nemaștiind, într-un cuvânt, pe ce lume mă aflu, era logic, aproape, să-mi scape această dată, solemnă în mica noastră familie, festivă în cea mare și mie, personal, deosebit de dragă. Cred că Kitty m-a înțeles și dreapta ei mișnire (pe care n-a arătat-o cu nici un chip) și-a găsit poate o consolare în sincera mea părere de rău.

Dar nu „aceasta“ a fost drama, vorba traducătorului de piese franțuzești de-acum cincizeci de ani. (*Mais le vrai drame n'est pas là.*)

Odată cu mine a aflat și Bobița. După ce, într-o tandră și minunată criză de plîns, s-a lipit la pieptul lui Muty, m-a chemat afară, să-mi spună un secret. Reproduc cele câteva replici. Spun tot fără concursul meu :

— Tati! Hai să mergem repede în oraș, să-i cumpăr lui Muty ceva. Ce să-i cumpăr ? Tu ce-i cumperi ?

— Stai, stai, Adorescule ! (Îi ștergeam ochișorii cu marginea bluzei albastre ieșită din pantaloni.) Acuma sînt prăvăliile închise. Mergem după-masă.

— La Cîmpulung „șine“ deschis toată ziua. Hai, hai, repede. (M-a luat de mîină și m-a tîrît spre poartă.) Dacă nu-i aduc lui Muty nimic, să știi că... (restul s-a înecat într-o nouă serie de lacrimi.)

— Bine ! Stai să-mi pun ceva pe mine. Nu pot să merg așa. (Vream să cîștig timp.)

— Dar tu nu ieși mereu așa ? Hai ! Hai, tati, te rog ! (Mă trăgea mereu de mîină.) Și pe urmă, după ce îi cumpăram ce-am *ochi* noi, luăm o trăsură și mergem la școala normală (acolo e sera de flori a orașului) să cumpărăm flori. Hai, taticule, mai repede ! (Am „luptat“, da, am luptat o clipă, greu, ca și cum aș fi avut de trîntit un om mai greu ca mine la pămînt.)

— Bobița ! N-am nici un ban. N-avem cu ce să-i cumpărăm lui Muty nimic. Nici tu, nici eu !

Copilul — poate din tonul meu, poate din ochi, poate din mîna mea care plîngea peste a lui — a înțeles. Și, cu imensa lui sensibilitate, și-a lipit cășorul de mine.

— Nu e nimic, tati ! Eu și uitasem că nu ne-au sosit de la București. (Realmente, așteptam de șapte zile niște bani

anunțați.) Pînă atunci, împrumută-te la cineva și îi dai tu îndărăt cînd îți vin.

Ideea mi s-a părut fericită pentru el. Kitty știa că n-avem „nici de țigări“ și i-ar fi displicut să primească ceva din banii pe care i-ar fi ghicit împrumutați. Într-o clipă, am trecut în revistă pe toți de la care aș fi putut cere o mie de lei măcar.

Un oraș de „săraci“. Sînt sigur că nimeni n-ar fi avut, dintre cei „posibili“. Și i-aș fi pus și în situația delicată să mă refuze. De la mama să cer, nici nu mai era vorba. Și totuși am întrezărit o posibilitate. Era ziua lui Muty și era inima copilului, care bătea peste realități. Am scris două rînduri unui nepot de-al meu, vecin cu noi. Bobița a vrut să se ducă „el“ cu ele. Să contribuie cu ceva, adică. S-a dus. Nepotul meu, dezolat, n-a avut. O încasare de care îmi vorbise în treacăt și drept care alegerea mea se fixase asupra lui, fusese amînată pentru după-masă. „Tocmai bine, i-am spus lui Bobița. Cînd ne dă Titi banii, după-masă, se deschid și prăvăliile.“ Și Bobița s-a liniștit și masa întreruptă o clipă (începuseră deja să ne cheme) a continuat, și toți — afară de Bobița, care știa *secretul* după-amiezii și care își dăduse tributul înainte — sînt sigur că am mîncat, anonimi și solitari, cîte un pumn de lacrimi. Dar mama a avut o idee (ea tot a găsit una, săraca) salvatoare... Să bem un pahar de vin de douăzeci și cinci de ani. Repede am sărit în pivniță. Acolo altă dramă. Cele nouăsprezece sticle, „comori“ ale fostei noastre „cave“, se dovedeau trezite, cu dopurile putrezite sub glugile de smoală, cu păianjeni umezi și fumurii în creștete. Abia a șasea sticlă a fost „băubilă“. Și-așa am putut măcar să substituim cupei de șampanie, obișnuită în asemenea ocazii, un pahar de vin vetust și de mare clasă... A urmat apoi tăcerea marilor evenimente consumate. Și-a ușilor închise, în odaile cu storurile trase și cu muștele date afară. Noi, Kitty și cu mine, în odaia noastră — complici și surizători — ne-am refugiat în romanele respective... Și somnul a toropit toată casa și-a ațipit, pentru cîteva ore, gândurile fiecăruia, pe *chaise-long*-urile marilor terase anonime...

La șase, m-am dus cu Kitty la gară, să trimit lui Iancovescu, care are premiera luni, o șapcă de matelot făcută aici, la Margeanu meu din *Titanic vals*, după modelul uneia

pe care o am eu. Am găsit tocmai un comandor de marină — fost coleg de școală cu mine — s-o ducă. Nici nu se putea o companie mai bună pentru amândoi. Comandorul de marină, azi civil, cu șapcă de matelot în hîrtie și șapca de „căpitan“ de vas cu două lopeți pe genunchii fostului comandant de vapoare.

Pînă la masa de seară, am „montat“ un leagăn lui Bobiță, din frînghie de rufe, perne și mănuși rupte, să nu-și roadă palmițele de funie, cînd „se ține ca să se dea“ și-am jucat o „partidă“ de bridge „la două centime“ cu mama, Mariuța și Mioara Diaconescu. Pentru masa de seară — nepotul tot nu a încasat banii — punîndu-l pe Bobiță la „curent“ cu situația (asta i-a dat importanță și l-a consolât) am rezolvat situația, „atenția“ pentru Muty. Am cules amîndoi din grădina toate *les belles de nuit* (și aveam multe) și, așezate într-un vas adecvat, le-am pus în mijlocul mesei. Ținuta lor scrobită și parfumul lor, *bine ales*, au adus mesei, și un pic sufletelor unora dintre noi (am fost opt comesenii), ceva din ceea ce lipsise și uneia și altora, la dejun.

Am uitat. La dejun, am rupt dintr-un ghiveci unica garoafă înflorită și i-am pus-o lui Kitty în păr, cu mîna lui Bobiță. A fost darul nostru comun și singurul, material, pe care i l-am putut oferi de ziua ei. Apoi ușile s-au închis iarăși, în odăile cu lămpile de pe măsutele de noapte aprinse, pe care așteaptă romanele cu ochelarii deasupra.

Noi — Kitty și cu mine — am scris la aceeași masă. Ea actul patru din *Tous les deux*, eu aceste pagini pe care le închei, cu cele cîteva întrebări pe care le notez mai jos, în legătură cu „lespezile“ de care am pomenit, rostogolite peste lumina acestei zile, întrebări cărora, cu riscul de a călca „statutul“ acestor pagini, mă socotesc dator să le răspund tot eu, cu toată brutalitatea. Măcar izolat, țipătul unui grumaz sugrumat în întuneric de mîini criminale, trebuie să se audă. Și chiar dacă nu se aude pentru alții, măcar pentru cel ce moare, proiectîndu-l în neant, ca ultima lui zbatere de viață.

Aceste întrebări ar fi :

- De ce n-am avut eu bani astăzi ?
- De ce m-a „durut“ atît această lipsă ?
- Cine m-a sărăcit și de ce ?

— De ce nu mai „pot“ scrie și lucrările mele zac uitate, părăsite în caietele începute ?

— Mai cred în ceva ?

Marti, 3 august

Cum dracul nu mă „dau pe gîrla“ la care am reînceput să mă duc ? Numai plictiseli, numai „contratimpuri“ și tocmai acum, în *starea* în care mă găsesc moralmente ! Ca să zic că „lupt“, cuvîntul e prea mare. Mă apar însă. Mai am această ultimă și încăpățînată energie, să mă apar. Nu recunosc că merit *nimic* din ceea ce mi se întîmplă și din ceea ce m-a adus în această situație. Îmi cunosc bine toți dușmanii. Mari și mici. Intimi și străini. Îi las să aibă impresia unei victorii totale asupra mea. Știu însă *precis* că e numai parțială (și nici măcar nu e victorie, fiindcă *inamicul* ocupă poziții părăsite de mine strategic) și temporară. Apărarea mea e studiată „la compas“ și replica (căci va veni și ziua aceea) calculată, la efect sigur (cum le calculez și în teatru). Se zice, obișnuit, că răbdarea are margini. Nu este exact. Constat că a mea e nemărginită și jur că voi scrie — sper, repede de tot — o carte care să se intituleze *Istoria răbdării*. Vreau să fie istoria generației mele și a tuturor oamenilor de treabă din ea, ca și a celor de dincolo de hotarele ei. Evadat din mine și din preocupările riguroso familiale în care trăiesc, trăiesc și alții ca mine la fel, o viață inadmisibilă. O viață silnică la fel ca munca cu același nume, care se dă ticăloșilor lumii. De ce ? Cine și în numele cui mi-o impune ? Pentru ce ? Pînă cînd ? Mai ales, pînă cînd ?

Vineri, 6 august

„Vacanța“ mea se apropie de sfîrșit, mi se pare. Cînd și dacă a început vreodată, nu știu exact. Dar, din moment ce îi simt sfîrșitul, înseamnă că a existat, totuși. La 15 august încep repetițiile lui Kitty, la Național.

Trebuie să fie — să fim, prin urmare, prezenți în Capitală. Nu știu nimic încă de cele ce le vom aranja, cu privire la plecarea lui Bobiță la vie și nici la rămînerea noastră în

București. N-am decît cîteva mii de lei, pentru toate și pentru toți, pe care mi le-a adus Pompa, aseară. (A venit de la București și, cu asentimentul meu, a pus amanet, ca să facă rost și de miile astea, Luchianul și Petrașcul pe care le-am cumpărat acum cîteva luni. Kitty, firește, nu știe nimic de toate astea.) Cele două sute de mii de lei pe care le am de primit — pe muncă prestată și de atîta vreme — se amîna mereu. Emitenții ordonanțelor de plată respective își fac legiuitele concedii la băi, în țară, și chiar în străinătate.

Situația familiei mele — al cărei „șef“ sînt, în lipsa dispărutului meu frate — e atît de „vastă“ și de încurcată, încît ar fi timp pierdut de pomană să încerc s-o lămuresc. Fără bani nu pot acționa, orice pas întru descurcarea ei neputînd fi făcut decît contra cost.

De cîteva zile în șir, joc după-amiaza bridge și las să treacă vremea, printre *sans atout*-uri, ca să zic așa. Nici-odată, în douăzeci și cinci de ani de cînd joc bridge, n-am fost mai atent la joc, fără ca totuși să știu exact ce carte am în mîna.

Între timp, casa noastră s-a umplut și masa — la care sîntem nouă, zilnic — a început să-mi amintească vacanțele de altădată. Aceeasi masă, dar nu aceiași oameni. Locul celor mari l-am luat noi, copiii vacanțelor de atunci. Din „coada“ mesei am ajuns în cap. Șef, de! Și poate tristețea acestei „șefii“ îmi taie, regulat, pofta de mîncare. Mă uit la Valerica, la Corina... Parcă ieri erau cu funde în bucle. Acum apropiem cincizeci de ani. Valerica e bunică. Celelalte verișoare și rude de toate gradele — după-masa, la mama, se strîng toți, tineri și bătrîni. Ieri au fost peste treizeci de persoane în vizită. Abia le mai reconstitui dintre riduri. Au început să semene toți a pergamente. Și sub buzele căzute pe golul absențelor dentare, cu greu se mai poate regăsi surîsul buzelor care rivalizau cu cireșele pier-toase de la vie, spre sfîrșitul lui iunie.

Nicăieri ca aici, în provincie și în familia mea, nu am mai netă senzația „bătrîneții“ mele. Și nu mă întristează. Îmi creează o stare de „duioșie“ caldă și totuși un pic amară, ca *arrière-goût*-ul dulcetei de cireșe amare.

Și, tot între timp, am izbutit (nici eu nu știu cum) să termin primul act al unei comedioare începută într-o seară la București. Se numește *A murit Bubi!*

Sîmbătă, 7 august

Astăzi, subliniez data, am avut o zi *mare*. Și grea pentru inima și gîndurile, și dragostea, și visurile mele de tată.

Astăzi a avut loc prima reprezentație de teatru, organizată, interpretată, administrată și regizată de Bobița. Voi consemna, așadar, lucrurile pe larg.

Încă de ieri — împreună cu o strănepoată a mea de văr, Mariana Teodorescu, nepoata lui Popa Vică, vărul meu primar din Suslănești, fiica Jenichii și a lui Mitică Teodorescu (oltean, preot și funcționar la Malaxa) și cu Titu Aleca (fiul cizmarului care locuiește în odăile din curtea noastră, fără chirie, și asta înainte de a fi început națiunea să fie „oficial“ binevoitoare cu muncitorii) încă de ieri, zic, cei trei copii (nouă, opt și șapte ani, cu lunile respective pe deasupra) au hotărît, din proprie inițiativă (te pomenești c-o fi „chemare“), să *dea* o reprezentație de teatru. Chioșcul din grădina noastră a fost decretat „scenă“ și amenajat ca atare. Împlicit, gura chioșcului a devenit gura scenei și, deci, susceptibilă de cortină. O cuvertură de pat roșie și o față de masă albastră au fost puse la dispoziția noii formațiuni teatrale, de către mama. Toate glastele de flori de pe pridvor s-au transportat „pe scenă“, împreună cu alte obiecte necesare recuzitei. Mariana, știutoare de carte înaintată (e în clasa a III-a, premianta întâia, la „Pitar-Moș“) a redactat „programele“ pe file „furate“ (furtul însă mărturisit de Bobița) din caietul pe care scriu eu *A murit Bubi*. Copiez exact textul programului:

„Program.

1.) Domnișoara Mariana va cînta Internațional („A“ n-a mai avut loc pe lungimea hîrtiei, fiind vorba de *Internaționala* n.a.)

2.) Domnișoara Mariana și cu Bobița va recita cîntece și *poezi* Franțuzești.

3.) Glume și *nebuni* executate de Bobița și Titu.

4.) Cîntece și *poezi* românești executate de MBT.

5.) (Piesă) Ileana Cosânzeana, Făt frumos și smeu“.

Biletele de intrare (care, după cum se va vedea, au constituit un element de primă importanță al spectacolului) au fost scrise tot de Mariana, pe o bonieră cu filele perforate la mijloc, cumpărată de Titu, contra sumei de cinci lei, furnizați de mine, la cerere. (Restul de la polul pe care l-am

dat, în lipsă de monedă divizionară, mi-a fost restituit prompt și conștiincios.) Aceste bilete, după discuțiuni contradictorii între membrii trupei și subsemnatul — consultat ca specialist în materie — au fost împărțite pe două categorii: 1. Fotoliu cu programul *y compris*, lei douăzeci.

2. Rezervat, zece lei și programul separat, lei cinci.

Repertoriul a fost întocmit de toți trei, piesa de teatru și regia întregului spectacol aparținând lui Bobița, investit și cu calitatea de „director“ al teatrului.

Dar, în entuziasmul lor de ieri cu care au pornit la drum, tinerii și adorabilii mei confrăți au neglijat unele detalii tehnice. Cortina nu se deschidea, cu nici un efort și cu nici un chip. Deși mă înștiințase că „n-are nevoie de mine“, Bobița a capitulat în fața imposibilului. A lăsat buza în jos și-a făcut ochii dulci (și-atunci sînt și mai negri și mai mari) și m-a rugat să-i dau concursul, dar *numai* în ceea ce privește cortina. Din această cauză — după-amiaza mea fiind „închinată“ unei partide de bridge la Nicu Mihăescu, consilier la curtea de apel din Brașov — spectacolul s-a amînat pentru astăzi, la orele cinci, biletele vîndute în ajun, fiind, bineînțeles, valabile.

Cred că e inutil să menționez că „Directorul teatrului“, după un somn animat de viziuni artistice, s-a sculat cu noaptea în cap. Deși nu mă culcasem decît de cîteva ore (am lucrat pînă la cinci și treizeci dimineța la actul al II-lea din *A murit Bubi*), n-am pregetat să fiu prompt la apel. Și cum în programul zilei mai aveam și alte treburi de făcut, mi-am luat directorul de mîna și am plecat la bărbier, să-l tund. (Toți artiștii, dealtfel, se tund de premieră.) Fiind sîmbătă (zi de ras, tuns și frezat, prin excelență), ne-am reținut locurile la domnul Țiru (frizeria *High-Life* a orașului) și-am trecut peste drum, la lustragiile înșirați pe rigola Bulevardului.

Sandalele lui Bobița fiind „decoltate“ la călcîie și cu găuri în față, amicul meu Vasilescu, lustragiul-șef al breslei, i-a luat sandalele din picioare să i le lustruiască. Am rămas pe o bancă de pe Bulevard, cu directorul desculț (își pierduse ghetetele din picioare, înainte chiar de a începe „directoratul“ de teatru). Între timp, ne-au întîmpinat Baraschi și cu Pompa, care doarme la el, la mine acasă nefiind nici un loc liber. Odată sandalele lustruite, am plecat cu toții

la o bere la „Ursache“. Tocmai bine, cînd am ieșit de-acolo, ne venise și rîndul la bărbier.

Ne-am instalat pe scaune și, la rîndul meu, am rămas desculț, în frizerie, dîndu-mi sandalele lui Vasilescu, să mi le lustruiască, în timpul cît mă rad. (Trec repede peste „stupoarea“ pe care picioarele mele goale, în frizerie, au provocat-o și care, pînă la urmă, fiind vorba de un umorist și un „original“, s-a transformat în ilaritate și „zvon“ public. Drept care, în timpul rasului, picioarele mi-au fost vizitate de numeroși curioși și curioase din localitate și chiar de unii „plezirîști“ veniți „cu ocazia sezonului“.)

Se făcuse douăsprezece cînd am terminat cu bărbierul. Repede m-am „năpustit“ la „Magazinul de stat“, să-l mai apucăm încă deschis și să cumpărăm „inele“ pentru cortină. Nu mai exista însă nici un fel de inel, marfa urmînd să sosească peste două-trei zile.

Eu, însă, cînd e vorba de teatru, nu mă dau bătut ușor. Am cumpărat zece inele de pus cheile pe ele și pînă la ora mesei cortina a fost gata, puțînd fi trasă și închisă, la discreție, din ambele părți ale „scenei“. Ce-a mai urmat, la teatru, nu știu. La cinci, am fost sculat din somn, fiindcă „fără mine“ Bobița refuză să înceapă reprezentația. Să spun că n-am avut o lirică și violentă emoție cînd am ieșit în pridvor, aș minți. În fața chioșcului, pe trei rînduri de scaune, scoase din toate odăile, *publicul* aștepta. În prima linie, mama. Cortina, bicoloră, era lăsată. Și, la o măsuță instalată lîngă gura scenei, Bobița vindea bilete și programe. M-am prezentat la casă și-am luat un loc de douăzeci de lei cu programul *y compris*. Nu știu dacă mi-a remarcat cineva emoția. Nu știu dacă cineva și-a dat seama că eu asist la primul spectacol al copilului meu, născut dintr-o actriță și un autor dramatic. Mi-am luat locul în tăcere și cu ochii la cortină mi-am ascultat inima cum bate. Sentimental sau cardiac, nu știu! Dar bătea! Bătea ca o darabană dezlănțuită a ființei mele întregi. Toți îngerii și dracii din mine își încordaseră parcă mînuțele și ghearele pe „betele“ ei. Și, deodată, în locul cortinei roșii și albastre, mi-a apărut în fața ochilor cearceaful de „plapănă“ al lui madam Vasilescu (era cu cheotori pe margini), soția majurului cu același nume. Și magazia din curtea lor, unde avea loc primul meu spectacol,

cînd aveam — ce coincidență, nu? — tocmai șapte ani, ca și Bobiță. Și Mitică Irimia (astăzi încasator la Primărie și l-am văzut, curios, tocmai azi) care vindea bilete „pe nasturi” la intrare. (Biletele erau făcute de mine din coale ministeriale furate din biroul tatii și „perforate” la cotor și la contramarcă, la mașina mamei de cusut, „Singer”). Și piesa pe care o jucam cu Bibi Vasilescu, cu frate-sau, Dodică, cu Gulie, cu Uriășul și cu alții, cu alte porecle. Se numea *Tâmpilă Potroacă* și o văzusem noi, la serbarea Rgt. 30 Infanterie. Și, odată cu magazia în care s-a desfășurat primul meu spectacol, au apărut, în dosul ei, biserica Sf. Ilie și strada Gruuiului (așa mi se pare că-i zice) și Adelina popii Bărbulescu, și zmeiele turcalețe încurcate în sîrmele de telegraf, și soarele care apunea în curtea căpitanului Iliescu din Intendență (la 10 Mai, la defilare, avea pampon roșu la chipiu), și nesfîrșitul zilelor acelora de *vacanță mare* cînd soarele de început de august (ca și acum, ce coincidență, nu?), scăpat de turla bisericii, tînjea, imens și provincial, apunînd în petuniile Anicuței lui Matei, mesalina publică a tîrgului — petunii înflorite pe prisma casei, în lădițe de lemn și în cutii de conserve de cîte un kilogram (cumpărate, desigur, de la domnul Sassu, care avea „Consum” și caiete de cumpărat, cu scoarțe de mușama neagră).

Dar cîte nu mi-au apărut înaintea ochilor, în cele cîteva clipe pînă s-a auzit „gongul”, care anunța începutul primului spectacol al băiatului meu... (Mi-am adus aminte, cu această ocazie, că-i promiseseam să-i fac un gong din tava de alamă a mașinii de spirt pentru cafea și am uitat.)

Asistența făcea convenitele comentarii. Trei persoane, însă, erau atente — și cît de atente! la faldurile cortinei, în dosul căreia trupa începuse să se certe — devastată de trac, mama, care privea dincolo de realitate și sînt sigur că se gîndea la tata, care lipsește de la acest spectacol, fiind reținut în eternitate (altminteri ar fi fost lîngă ea, în rîndul întîi, cu bilet de un pol și programul *y compris*); Kitty, de o infinit de dulce seriozitate (era mai mult actriță decît mamă) și subsemnatul. Un metronom prăbușit într-un fotoliu.

Și, deodată, în dreapta și în stînga cortinei, au apărut două capete. Al lui Titi și al lui Bobiță. (Mai era oare al lui?)

— Doamnelor și domnilor, avem onoarea... (Pauza a durat un secol, salvînd situația, fără replica învățată.)

— Reprezentația se începe. (Și, deodată, venal și fără trac, cu un deget proiectat ca un pistol în asistență.) Domnișoara n-a plătit...

Domnișoara, în speță, era fata spălătoresei, Nicoletta, pe care Kitty o luase în brațe, socotind că, la doi ani și jumătate poate asista la spectacol și fără bilet.

Dar domnul director Bobiță nu vrea să știe!

— Noi nu „muncim” aicea gratis. Dacă n-are „dumneaei”, să-i plătească tata biletul.

Și tata i l-a plătit. Și spectacolul a început... N-am văzut și n-am auzit nimic. Am visat sub glasurile mici, emoționate și liliale. Nu știu de ce — așa cum ascultam, cu ochii închiși — mi se părea că aud cîntînd corul și orchestra de trîmbițe, harfe și flaute a îngerilor zugrăviți pe tabla patului meu din odaia de culcare, pe vremea cînd eram de o vîrstă cu fiul meu. Și dacă e adevărat ce se spune, nu mai tîin minte care scriitoare franțuzoaică, că ochii plîng și pe dinăuntru, atunci, cu siguranță că ploaia aceea bună și dulce care îmi cădea peste sufletul crăpat de secetele vieții, nu era altceva decît un pumn de lacrimi — strîns ca un nor care plouă peste arșița lui. Mă rog! Cît mă căsnesc să nu fiu „liric” în această relatare, văd că e degeaba. Nu pot, și pace! Se vede treaba că așa trebuie să fie și că, dincolo de voință, trebuie să fie altceva, care n-are nume în cărți și care o depășește în viață.

După pauza primei părți a programului, a urmat „piesa”. A fost scrisă de Bobiță și, fără comentarii, o povestesc textual aci.

Tabloul I

Pe un scăunel, Mariana, într-o poză lirică și cît mai cosînzenească cu putință, vorbește cu tatăl său, Bobiță, cu vocea îngroșată ca un sopran răgușit.

— Tată! Vreau să mă duc „puțin” prin pădure.

— Nu se poate.

— Bine! Atunci mă duc.

Și Ileana Cosînzeana se scoală de pe scăunel și fuge în culise, în timp ce Titi — vizibil pentru toată asistența — trage cortina.

Tabloul II

Mariana Cosînzeana se dă grațioasă în leagăn. (Leagănul pe care l-am făcut eu la gura chioșcului și care, neputînd fi demontat, cu ocazia spectacolului a fost folosit ca recuzită.)

Ileana (leagănului): Dii, calule năzdrăvan, dii...

Titi (apare, înfășurat și știrb, într-o față de masă cu picățele și cu pete de cafea cu lapte pe ea. Este cea care se punea dimineața pe masa din chioșc): Eu sînt sssmeul...

Ileana: Aoleu!... Mămico, mă fură.

Titi (zmeiește): Dă-te mai încolo că n-am loc pe cal. (A ieșit din replică. Se așază în leagăn la spatele Ilenei — ea era „califuschen“ pe bancheta leagănului — și o învelește cu fața de masă, ca și cum ar mînuî un fald de pelerină.) Te-am furat...

(Bobiță, vizibil pentru toată asistența, trage cortina.)

Tabloul III

Pe același scăunel din primul tablou, Ileana stă tristă și oftează fals, ca și cum ar asculta-o doctorul cînd e răcită și îi spune să respire.

Ileana: Degeaba, că nu te iubesc „nici moartă“. Aștept pe Bobiță. (A luat-o gura pe dinaintea replicii.)

Titi (rîde, ca el însuși să uite că e zmeu): Auzi, că pe Bobiță! Pe Făt-Frumos, fă! (Asistența se tăvălește de rîs.)

Bobiță (apare rîzînd și el, contaminat de public): Ai „zaharisit-o“, zmeule... (Rîde ca și asistența, care se deslănțuie.)

Mariana: Fiți serioși că nu mai joc și dă-ne banii îndărăt...

Titi (redevine zmeu, lui Bobiță): Ce cauți aici Făt-Frumos?...

Bobiță (încordat): Pe Ileana... Vreau să mă „căsătoresc“ cu ea...

Titi: Atunci să ne luptăm? Vrei cu buzduganul, sau luptă dreaptă?

Bobiță: Luptă dreaptă, că e mai dreaptă. (Cred că a greșit replica. Titi și Bobiță se iau la „luptă dreaptă“ și, bineînțeles, zmeul este trîntit pe pardoselele putrede ale chioșcului, peste care Kitty a avut grijă să întindă un covor național, ca să nu se deterioreze artiștii. Bobiță pune piciorul, triumfal, pe pieptul zmeului ucis; o ia pe Ileana de mînă și o trage spre leagăn. Recte, calul năzdrăvan, prezent în iatacul zmeului.)

Bobiță (solemn și pătruns de importanța rolului și de beția bravă, se urcă în leagăn, cu Ileana în brațe și apoi, serios, se adresează zmeului mort, care s-a ridicat, curios, în c... și se uită la ei, zîmbind printre strungărețe): Titi, dă-ne vînt, că nu pleacă calul!

Aplauzele și rîsetele au marcat sfîrșitul spectacolului.

Eu, ce să mai spun despre el!? Și despre mine? Și despre ziua asta mare pe care o socotesc un mic triumf al marilor mele visuri și o mare victorie a celor mici... Și — ca să nu pătez cumva această pagină cu ceva care nu e cerneală — să trec la continuarea actului doi din *A murit Bubi!* Fiindcă ochii mai plîng și pe „dinafară“, din cînd în cînd!

Duminică, 8 august

De dimineață, la „gîrlă“ cu Bobiță și cu amicul său, Titi. Pe partea cealaltă (au trecut pe la strand să vadă „femei“) au sosit Pompa și Baraschi. Cu amîndoi sînt prieten de patruzeci de ani. Cu Baraschi am fost și coleg la școală primară. Era natural ca, toți trei, întinși pe cuverturile albe, croșetate — fac parte din „zestrea“ mamei — să urmeze o ședință de amintiri, în soare,acompaniate de corul copiilor în luptă cu „valurile cascadei“ și de susurul lung și sonor al apei lunecînd peste lespezi. Rar am ascultat un „duet“ mai impresionant și mai subtil ca ăsta. Apa și copiii. Parcă era o „bucată“ din celebrul album al lui Debussy. Înainte de „gîrlă“, un telefon cu Iancovescu, la București, ne-a adus vești proaste. Cele mai proaste pe care le puteam primi. Spectacolul lui — și, materialmente, oarecum al nostru (eu am transpus piesa în românește) — a fost interzis în ziua premierei, nefiind „pe linie“. El speră, totuși, să izbutească să-l joace, pînă la urmă. Dacă e vorba însă să fie „modificat“ conform indicațiilor comisiei de cenzură, sînt luminat. Adio „rețete“ și, deci, adio drepturi de autor. Și, mai ales, adio ultima nădejde de a primi aici cele douăzeci de mii de lei, eliberatoare și atît de mult așteptate, peste amînări deprimante și mereu nebanuite. Kitty n-are cu ce să plece la București pentru începere repetițiilor. Bobiță n-are cu ce rămîne la Cîmpulung, așa cum am decis noi. Mama n-are cu ce să facă reparații la casa de la vie. E vorba să „restau-

reze“ o singură odaie, ca să aibă unde sta cu Bobiță. Casa ne-a fost devastată, pentru a nu știu cîta oară. De data asta, ni s-au furat pînă și tocurile de la ferestre, iar „jandarmeria mea democrată“ s-a jenant să identifice pe tîlharii cunoscuți de toată lumea. Dar iată că „Pasările cerului“ (asta e o „vorbă“ a mea cu Kitty) P.C., pe scurt, și înseamnă că ori de cîte ori ne găsim în situații grele, fără putință de ieșire din ele, asemeni „păsărilor cerului“, ni se întîmplă o minune și „grăunțele“ salvatoare apar, în ultimă instanță. Și minunea s-a întîmplat și azi. După-amiază am primit vizita lui Radu Beligan. A intrat în curte cîntînd la muzicuța de gură *Valsul Balcicului*, așa cum îl va cînta în *Geamandura*, piesa mea scrisă pentru el și cu care se deschide Naționalul (sala „Modern“) la toamnă. Împreună cu alți camarazi din teatru (Sorin Gabor, Ninetta Gusti, soția lui, Victor Bumbești etc.) au venit să-și salute amicul și „maestrul“. Și maestrul — care toată viața a știut numai să dea și niciodată să ceară — s-a împrumutat cu cinci mii de lei de la Beligan. Fără nici un pic de jenă sau de orgoliu și fonat de întîmplare. Adică, Kitty poate acum să plece; Bobiță să rămîna și mama să se ducă cu „pensia“ întreagă la vie, să repare cămăruța pentru nepot. Iar eu, dacă m-am aranjat de țigări, nu mai am nici un fel de pretenție. Decît să nu uit să botez ultimul roman din ciclul vieții mele *Pasările cerului*.

Luni, 9 august

După „lovitura“ cu Beligan, astăzi am mai „realizat“ cinci mii de lei. Prin *intermediul* lui Pompa, mi-am pus ceasul de aur amanet. Sînt, prin urmare, liniștit materialmente, putînd face față primelor cerințe imperioase! Dar, pînă la noi ordine, chestiunea banilor rămîne în suspensie. Personal — ușurat deocamdată de această piatră de moară, ridicată puțin (cît să mai răsufli un pic) de pe gînduri și de pe inimă — mă simt totuși slăbit, cum trebuie să se simtă lăuzele după o naștere grea. Parcă tot sîngele mi s-a scurs, în secret, în pămînt. Mă simt inconsistent, între cer și pămînt. Și ce cer! De mare clasă! Grigorescian. Fiindcă, nu știu de ce, are ceva românesc în el. Și ceva mai mult. Ceva cîmpulungan. E cerul „de zile mari“ al tîrgului vărut

de soare cald, după ploile care l-au spălat ca pe o rufă, care se zbatește acum la lumină. Și ce pămînt! Odihnitor, prieten și generos sub expansiunile lui vegetale și grandioase. Te simți prieten intim cu el, îl duci cu tine tăcut — între pașii provinciali. (Ați observat că mersul fiecărui om se schimbă în provincie?) Te apropie, oarecum, de marele lui mister și simți, parcă, cum ți se adîncesc rădăcini noi în adîncul lui estival...

De dimineață am ajuns la cimitir, fără premeditare. M-a luat Baraschi cu trăsura. Se ducea să facă plăți pentru lucrările în curs, la cavoul pe care îl construiește la mormîntul mamei lui. Buna „coana Zoe“! Cusătoreasa noastră și admirabila lui mamă. Femeia aceea de treabă, cu ochi blînzi și sinceri de cîine ciobănesc și cu degete harnice și îndemînatice. Primul mormînt în fața porții, cum intri în cimitir, e al tatii. Au înflorit primele mixandre (îi plăceau enorm) drept în dreptul inimii lui. Una din ele, pot să jur, că-i venea în dreptul butonierii. Am stat cîteva clipe (clipe au fost sau secole?) cu ochii deasupra morții lui. Nu m-am gîndit la nimic, nu mi-am amintit nimic „special“, nu mi-am pus nici o întrebare ori vreo problemă „filozofică“. Mi-a fost numai dor de el. Un dor trist (cum sînt în general toate dorurile), amar și lung, cît drumul pe care îl făcea de la mine la tata... Oh! drumul ăsta al dorului sterp, care se izbește, ca un fluture fragil și năuc, de marile porți peste care nici un zbor nu poate să se înalțe!... Dorul ăsta în care toate toamnele amintirii își scutură frunzele peste grădinile moarte în liniștea sumbră și mare a ultimului lor parfum, aș vrea să plece, odată, cîndva și din inima copilului meu, cînd pașii i se vor opri la poalele odihnei mele definitive și ochii se vor rătăci, nostalgici și neînălăcrimați, printre mixandrele de la butoniera eternității mele.

P.S. Azi Pompa a împlinit patruzeci și cinci de ani. Îmi pare bine că i-a împlinit în casa, la masa și lîngă prietenia mea.

Vineri, 20 august

Nu mai știu de cînd n-am mai luat contact cu caietul acesta. Nici nu vreau să controlez (ar fi atît de ușor să

întorc câteva pagini) și nici nu vreau să știu. Trăiesc, categoric, în afară de timp. Poate de aceea, marți (asta știu exact, fiindcă am fost sfătuiți să nu plecăm la drum), când ne-am întors în Capitală, acasă la „noi“, am constatat că a venit toamna pe terasa cu florile mele. Le-am găsit îngălbenite, ucise de arșiță sau de timpul care „le-a venit“. În orice caz, priveliștea aceasta, peste dezolarea peisajului meu interior, a fost ca un pumn pentru altul, în același loc. Dar, să lăsăm considerațiunile de „ordin sentimental“. Rostul însemnărilor acesta a fost, inițial, să consemneze fapte. (Știu că am călcat de multe ori consemnul.) Iată, prin urmare, faptele: Până în prezioa plecării din Cîmpulung am fost bolnav, din nou, la pat. Gripă cu amigdalită. Fără bani de tren, sumele așteptate și confirmate din București, „banii mei“, n-au sosit. Nu mai puteam întârzia. Kitty trebuia să fie la repetiții în Capitală. Mama s-a mutat din casă, „casa noastră“, și trebuia să plece la vie, ca s-o predea chiriașului. Nu mai aveam, deci, nici unde sta. Am încercat să-mi pun amanet tabachera de aur (după ceas, tablouri etc.). Tentativa a eșuat. Mi-a rămas tabachera în buzunar (să fi avut măcar țigări în ea). În disperare de cauză, ne-am împrumutat cu opt mii de lei la Stănescu, droghistul, am plătit patru mii generalului Dumitrescu, aviatorul (datorie contractată în ultimul timp) și cu restul de patru mii și cu Pompa, ca un colet în plus, am plecat. Trebuia să trimitem bani imediat mamei, lui Bobiță și *schwester*, care — fără ei și cu casa închiriată, neputînd pleca la vie — ar fi rămas, pardon de expresie, în drum. La București (cum am ajuns, cu banii pe sponci, pînă acasă, „oi spune și la morți“) am luat imediat taurul de coarne. Rezultatul:

1. De la Ministerul Artelor și Informațiilor, de unde am de primit „pe munca mea“ un rest de o sută cincizeci de mii de lei, nimic.

2. De la Al. Șahighian, de unde am de primit „pe munca mea“, încă de acum două luni, cincizeci de mii de lei, nimic.

3. De la Teatrul „Confederației Generale a Muncii“, unde am de primit „pe munca mea“, încă de acum două luni, cincizeci și șapte de mii și cinci sute de lei, nimic.

Peste tot, explicații, scuze, amînări etc. Și la mine, fără explicații, fără scuze și, mai ales, fără amînări, datorii (pe amanete cu dată certă), chirie (la 20, adică azi), impozite

pe chirie, obligații imediate și bani de „papă“ (cum zice Iancovescu) pentru cele trei familii din modesta, lirica și devotata mea spinare.

Din leafa lui Kitty, care, întîmplător, *s-a dat la timp*, am trimis bani ca să plece mama cu copilul la vie. Restul a rămas așa („aț-o aț“, vorba Nicolettei, fata spalătoresii de la Cîmpulung).

Ce mîncăm, ce-om face, om vedea... Un costum de haine, la telal, *face maximum două mii de lei*. Sînt dispus să-mi opresc numai *balatul și papucii*, de-acum încolo. Numai să-mi înceteze „migrena“ asta care mă chinuie de cînd am venit și care mi-a transformat capul într-un pepene verde, în care toți sîmburii se mișcă în carne și îl dor.

Luni, 30 august

Ziua asta — 30 august 1948 — nu trebuie (și nici nu pot) s-o uit vreodată. Este *ziua neagră* a existenței mele de pînă azi și, începînd de anul ăsta, o declar ziua mea de mare doliu moral. E ziua de nume a băiatului nostru, care se află la vie. Este cea dintîi zi — de la nașterea lui, onomastică, firește — în care n-am putut să-i dau nici măcar o telegramă. Intrînd de atîta timp, din ce în ce mai adînc și mai nemeritat, în iureșul mizeriilor care s-au prăvălit peste viața, peste munca și peste casa mea, mă hotărîsem să nu mai notez nimic în aceste pagini. Abaterea pe care o comit se datorește numai zilei de nume a lui Bobiță. Prima dată „de ziua lui“ nu sîntem lîngă el. Nu primește nici un dar de la mămica și tatăl lui. Nu primește nici măcar o vorbă de felicitare, fiindcă și aceea costă. Costă, și mămica și tătucul lui — doi oameni în toată firea, care au muncit, care au robit pentru banul pe care l-au cîștigat, leal și meritaț — nu au astăzi, de ziua lui, în buzunar, nici măcar echivalentul unei telegrame de cîteva cuvinte.

Dar Bobiță, băiatul nostru, căruia îi este închinată, exclusiv, această pagină, trebuie să știe că părinții lui au făcut tot ceea ce este omeneste posibil, ca să evite ziua asta, așa cum și-a plesnit și și-a închis, efemera ei păstăie, peste lume.

Să știe Bobiță, că tatăl lui „s-a umilit“, ca să-și ceară și să nu obțină dreptul lui. Răspłata cuvenită a muncii lui din șiruri de nopți încheiate, cînd deschidea el ochiișorii.

În ziua asta, cînd tătucul n-a avut doi poli pentru o telegramă, el are de încasat de la Ministerul Artelor și Informațiilor, de la Confederația Generală a Muncii și de la teatrul ei din Lipskani, separat, trei sute de mii de lei. Trei sute de mii de lei, muncii greu. Trei sute de mii de lei, pe care, după contracte și înțelegeri, trebuia să-i fi încasat demult. Și să mai știe că tătucul lui a așteptat, „la masa de lucru“, negustori de covoare și de haine vechi. Că și-ar fi pus și inima amanet, numai să aibă bani de tren, care să-și ducă buzele — de zi mare — pînă la fruntea băiatului din Dealul Pustiului. Și să mai știe iarași că mămică lui și-a pus (pentru a cîta oară) la muntele de pietate, a alergat și s-a umilit și ea, ca să ceară dreptul nostru... Că amîndoi am tremurat, cu ochelarii holbați pe rubrica de „cumpărări“ a „Micii publicități“ din ziare, și încă să mai știe că, *pînă mîine*, trebuie să plătim impozitele, chiria și atîtea altele. Și că, pentru toate astea, nu avem decît imaginea lui — puilul nostru părăsit — înaintea ochilor noștri care se evita, pentru ca să nu-și împrenne lacrimile...

Miercuri, 1 septembrie. Văleni, la vie

Eram sigur că o să vreau să scriu și de aceea mi-am luat „agenda“ la vie. N-am mai pus piciorul la vie de șapte ani, cred. [...]

Tata a mai fost la vie, înainte de a muri. Eu n-am mai avut răgaz, deși nu mă despărteau de ea decît două ore de tren și o sută km de mașină, pe Șoseaua Națională. Nu știu cum s-a făcut, nu știu cum de n-am putut să mă smulg din teroarea vieții mele, măcar între două trenuri, ca să ajung aici. Șapte ani de zile. Șapte ani. Mi se pare acum (cînd scriu în colțul meu obișnuit din *odaia mea*) de necrezut și mi se pare o eternitate. O amară veșnicie din brațele căreia, în sfîrșit, am izbutit să mă smulg. Numai zdrențe, numai rani, dar m-am smuls (în clipa asta cred că e două noptea. Au început să bată tocăliile din vii. Probabil, adică sigur, că e vînt afară.)

Schimbînd pagina, am făcut și o întrerupere în scris. Mi s-a părut că aud pe Bobiță țipînd, jos. (El doarme „la parter“.)

Reiau scrisul, probabil fără legătură cu ce a fost înainte. (De data asta, Bobiță țipă cu adevărat. Am fugit jos.)
Fausse alerte ! Bobița...

Sîmbătă, 4 septembrie, încă, la vie

Îmi pare mai bine că alaltăieri m-am întrerupt din scris. Aveam o „noapte rea“ (cum e și asta, dar abia o încep, *et pour cause*) și cine știe ce îmi mai scăpa „din condei“ în legătură cu trista mea viață individuală. De cea „colectivă“ nu mă mai ocup demult, cel puțin, în scris. În orice caz, Bobiță, cum (m-am uitat înapoi) începusem să scriu alaltăieri, n-a avut nimic. Nici măcar n-a gemut el. Nu știu și n-am vrut să aflu cine, totuși, a gemut. „Jos“ doarme mama și Savin cu soția lui. Am fost mult prea bucuros că nu era „băiatul“, ca să mă mai intereseze altceva. Și nu mai vreau să scriu nici „de vie“, așa cum îmi propusesem la „prima ședință“ cu caietul. De via asta unde n-am fost de șapte ani și unde am fost, în fiecare început de toamnă și pînă tîrziu, treizeci și cinci de ani în șir. Cele cîteva clipe pe care *le-am plătit greu (și moralmente și alt fel)*, ca să le pot petrece aci — în reședința autumnală a copilăriei mele, alături de Kitty și de puilul nostru — și-au ratat, grav și de la început, misiunea. De aceea, abia aștept să ne putem întoarce (n-avem bani de tren, deocamdată) la București. Acolo suport mai ușor ceasuri triste și lămuritoare, ca astea de acum, de aici.

Trec — nu mai încap nici o discuție — printr-o „passă“ proastă. Chiar dacă motivele care o determină nu există realmente, mie îmi este absolut egal. Le suport consecințele și le constat efectele, ca și cum ar exista. Viața reală, adevărată este aceea pe care o trăiești, proiectată din tine în afară. Nu invers. Fiindcă viața, înainte de toate, este un lucru intim. La fel ca și moartea. Și riguros „personal“. De aceea sînt (citiți romancierii) atîtea vieți într-o singură existență. Pe aceleași date „clasice“ ale acestei vieți, cu același „material“ și în cadrul acelorași legi ale ei, „problema“ fiecăruia se încheagă și se dezvoltă separat. Deosebit. Tot cu zece numere „lucrăm“ toți în această unică și mare aritmetică a vieții. Dar cîte combinații nu se pot naște din îmbinarea lor. Pe mine, personal, nu m-au interesat niciodată calculele altora. De-aceea, nici în viața, nici în opera mea

n-am „citat“ niciodată, chit că mi s-a întâmplat — și în una și în alta — să fi inventat roata, după ce se inventase automobilul. Important pentru mine este (am mai spus că văd lucrurile egoist) că trinitatea vieții mele „individuale“ (adică, căminul meu, copilul meu — în raport cu mine și profesia mea) sînt susceptibile de „pete în soare“. Nu pot să fac pentru aceste trei motive de a trăi mai departe, nici pe departe de cît aș vrea, iar ele trei nu-mi dau, nici pe departe, atît cît aș fi vrut. Nici nu mă gîndesc să stabilesc responsabilități, să caut explicații, să „dresez“ rechizitorii sau pledoarii de apărare (căci pot fi și eu acuzat).

Constat numai că *mon rêve familier* trebuia să rămîna numai visat. Așa cum l-a scris amicul meu vechi și drag, Verlaine. Și dacă n-am fost destul de clar, cu atît mai bine.

Duminică, 5 septembrie

„Pe cuvîntul meu“ (vorba favorită a lui Bobiță, în ultimul timp), dacă nu scriu din cauza greierilor. Nu mă lasă să dorm. Și sînt atît de mulți și „cîntă“ (mi se pare că din punct de vedere științific „cîntecul“ lor este o suferință fizică) atît de amplu, de fără dimensiuni în noaptea superbă de afară, încît am impresia, așa cum stau la birou (birou de adevărat, biroul meu de redactor la *Rampa* pe care l-am primit pe vremuri drept salariu și l-am transportat la vie) că ultimul dintre greieri cîntă în marginea Piteștilor, acolo unde se varsă Rîul Doamnei în Argeș și unde era cîrciuma cu artiști (n-am să evit cuvîntul „șantan“ a lui Bébé Teodorescu, amicul meu din copilărie, de pe Lascăr Catargiu), fiind înțeles cu cel din gara Călinești, de la Florica și de la Pîrvu, spre Craiova. Adică cele patru gări pe care le văd puncte cardinale ale „orizontului“ meu. N-am de notat *nimic* special, fiindcă nu mă interesează (nu vreau să mă intereseze nimic deosebit). Menționez o zi de duminică, în soarele somptuos al zilei de septembrie. O „vizită“ la biserica și cimitirul satului, cu fiul meu. (Am întîlnit pe o cruce pe amicul meu Ovid Gheorghiu, mort în 1938, și mi-am amintit cum îi puneam piedică, cînd alerga cu „tocălia“ ca să-i facă vînt.) Am revăzut, după alte cruci, jumătate din Văleni (așa se cheamă satul unde e via) din „seria“ și

copilăria mea. Am revăzut poteci și case, și oameni vii, care m-au recunoscut. Unii mai încet, alții și mai încet. Am strîns mîini aspre și uitate și, pînă la urmă, m-am refugiat în mînuța băiatului meu, cu care am urcat Coasta lui Iriminoiu, îndărăt, spre casa noastră. Și, fără mînuța asta, zău, că aș fi rămas multă vreme în ulița pe care mi-au alergat cîndva sandalele de nouă lei perechea.

Luni, 6 septembrie

Una din zilele obișnuite ale viei. Întristător de frumoasă, din geana zorilor (pe care le-am întâmpinat de pe pridvor) și pînă în pleoapa apusului, pe care l-am condus de pe pridvorul opus. Musafirii pe care îi aștept cu vești, cu provizii și cu bani, de la București, n-au venit nici azi. Fondurile fiind, din cauza asta, pe sfîrșite, am suprimat vinul pe ziua de astăzi. Lei două sute patruzeci economie. Noroc cu o sticlă de țuică (excellentă) pe care mi-a adus-o Niculae, vierul, la țanc, din recenta lui producție. Aperitivele au fost, astfel, salvate mai mult decît onorabil.

Toate „problemele“ mele de gînd, de viață și de creație au rămas în suspensie, în parcursul zilei. Am fost cu atît mai mulțumit, cu cît aceasta nu era rezultatul unui act de voință. Și, deci, ziua a fost un fel de vilegiatură la domiciliu. Am „vizitat“ *domeniul*, am ascultat și identificat vînturile (aci bat mai multe odată, din direcții opuse). E un fenomen, cred, curios, dacă este real. Fapt e că un zmeu — și am experimentat lucrul chiar azi — nu se poate înălța. E „zăpăcit“ din mai multe părți și trîntit, cu spe-tezele rupte, la pămînt. Deasemenea „tocăliile“, care ar trebui să bată cu exuberanță cînd e vînt, rămîn mute, fiind mutate în mai multe direcții. Aripile nu se pot urni și ciocanele rămîn pe loc. Am scrutat și contemplat zările și mai ales nemaipomenit de frumoasa luncă a Argeșului.

Am condus trenurile în gările respective, controlîndu-le exactitatea sosirilor, pe ceas (în gara Golești, situată în centrul peisajului meu), am ajutat la „ridicatul“, „cîrnitul“ și „copilitul“ viei, operație executată cu Kitty, Puiu Savin, Titu, băiatul nostru de serviciu și Niculae, vierul, cu Marioara, nevasta lui legitimă. Am jucat fotbal cu Bobiță și table cu mama, am început să împlutesc — sub sfaturile lui

Kitty — un coș de răchită pentru frunte (aranjamentul și culesul lor intră în atribuțiile mele, și „jardiniera“ improvizată dintr-o veche tavă de înghețată mi-a scăpat azi din toarte, răsturnându-mi „aranjamentul“ pe pridvor, tocmai când îmi transportam „opera“ la masă), am curățit sfeșnicul și „biroul“ de spermanțet picurat din lumînările ajunului, am întărit cîinii și am bătut „tablourile“ în camera mamei, mă rog, am făcut tot ce-am putut, ca să am acum impresia (și satisfacția) că sînt ostenit și am dreptul să sper într-o noapte fără insomnie.

Gîndul că dacă nici mîine nu sosesc „băieții“ cu cele de rigoare, rămînem „nemîncăți“ (expresia este exagerată), mi se pare, deocamdată, neimportant. Mai ales că nu cred într-o asemenea posibilitate. Și, în concluzie, mai adaug că, începînd de astă-seară, *avem* lună nouă.

*

Noaptea trecută — cu toate prevederile mele contrarii — nu a fost una înclinată somnului. Ci vînturilor (mă iau după „tradiția“ locală și nu întrebuintez singularul!) și lecturii. (Un roman de London : *Doamnă mică în casă mare*, împrumutat de mama.) Combinația asta de lampă cu petrol pe măsuta de noapte, de lectură „agreabilă“ (așa cum trebuie aici) și de mugete răsucite în nucii viei noastre și în toate urloaiele Dealului Pustiului. (Aci, „urloi“ înseamnă cruce de drumuri de țară, mici, secrete aproape. Răspîntii de poteci, peste și printre dealuri, unde vînturile se adună și, vorba primului nostru vier, Tudorache Busuioc, „urlă ca într-o oală, cum făcea răposatul dumneavoastră unchi, Niță Vlădescu, cînd se ducea spre Uda, la vînătoare de lupi, iarna.“) Odată cu deșteptarea curții (cea dintîi „orătanie“ prezentă e mama) am încetat lectura și am stins lampa nr. 11. Vînturile, independent de voința mea, au continuat. Ziua se anunța mohorîță și umedă de presimțirea ploii strînsă în bureții vineți ai norilor lăsați jos. Pîclele dimineții se încurcau grele și cenușii printre aracii viei, fluturîndu-și zdrențele în bătaia dușmană a vînturilor. Un scîncet masiv și înfundat în pîsla norilor a determinat pe mama să mă anunțe, lirică și competentă : „Pleacă cocorii, Tudore ! Și cînd pleacă

înainte de Sîntă Măria Mică (8 septembrie), înseamnă că toamna e scurtă“.

Într-adevăr, de peste vîrfurile viei mele treceau, în direcția Dunăre, escadrilele de cocori. Triunghiuri mișcătoare de vîrfuri de sulită înfipte în zare. Multe, în formații corecte, urmîndu-se unele pe altele la intervale regulate. Mi-au amintit bombardamentele escadrilelor americane dinainte de armistițiu. Adică trecerea formațiilor aeriene — cocori cu patru motoare și mitraliere sub aripi — trecerea aceea grandioasă și „optimistă“, cu tot tragicul ei însîngerat la „obiective“.

Și totuși, vînturile au fost mai tari. Pîna să-mi rad eu barba și să-mi spal dinții, au măturat ghemotoacele de hîrtii ude ale norilor (desigur, în cursul nopții, Dumnezeu își făcuse ordine în hîrtii) și ziua a-nceput triumfătoare, în soarele autumnal și parcă spălat — ca Bobiță — „pîna-n briu“ cu apă rece și proaspătă. Amuzanta noastră „mizerie“ a fost organizată — pe posibilitățile ei — pentru cele două mese obligatorii. N-aveam însă, colac peste pupăză, lemne pentru soboiul (adică o sobă de zid imensă) din bucătărie. Și-atunci, mi-am luat sarcina să tai un dud și un nuc, cu cele două toporiști neascuțite și cu fierăstrăul de tăiat lemne.

Din prima lovitură repezită în dud, am rămas cu coada primului topor în mînă. Din a doua, cu cealaltă. Nu glumesc deloc. La prima cracă în care am înfipt dinții fierăstrăului, pînza acestuia s-a rupt. Și totuși, pîna la prînz, dudul și nucul inutil (ținea umbră gratuită și dăunătoare la „cincizeci de vițe, din vie“ — citez pe mama) dudul și nucul erau „surcele“ la ușa bucătăriei, datorită unui topor de împrumut pe care, ca pe orice lucru de împrumut, nu l-am menajat. Mîinile mi le-am „pansat“ cu pansterină și feși făcute dintr-o față de pernă sfîșiată. Misiunea însă s-a îndeplinit. Lemne, prin urmare, aveam. Dar „soboiul“ se încăpățîna, defect fiind, să arunce fumul și flacăra în afară. Coșul parcă nici n-ar fi existat. Îl năuciseră, probabil, vînturile (care continuă și acum) și sta bleg pe acoperiș, ca o lulea înfundată (și noi care l-am privit — și așa l-am observat — cu teamă să nu cumva să ia foc). Apa este departe și, în cazul unui incendiu început în șindrila casei, absolut inutilă. Cît au „plîns“ Kitty și Mimi Savin, nepoată-mea și tovarășa ei de bucătărie, nu pot să spun. Plus că lămpile de gătit cu petrol se stricaseră în timpul odihnei de noapte, singure, ca

să se răzbune probabil că le-am preferat, pînă azi, mașina de gătit. Și totuși, cele două eroice bucătăreșe, transformate în două pensionare de la „Vatra Luminoasă“, ne-au servit „dejunul mizeriei“, cam pe la orele două și jumătate.

A fost cel mai „vesel“ dejun, de cînd sîntem aici. „Calul de bătaie“, eu, care nu aveam „la a treia masă“ vin. Și joc de cuvinte (mama a fost calamburgista) pe munca lui Savin. „Eu am Sa-Vin (comandorul e invitatul ei), ce n-ai da și tu S-ai-Vin.“ Și mă mai miram de la cine am moștenit predispoziția de... calambur.

A urmat un „somm reparator“, în cuprinsul căruia mi s-au umflat și precizat multiplele „răni“ de la brațe și miini și am visat „diferite visuri“, în cuprinsul cărora am alergat, m-am zbatut și m-am bătut, atît cît a fost necesar ca să mă scol și mai ostenit. (Nicăieri nu visez „atîta“, cît visez la vie. Și asta, de cînd eram copil. Și nu numai vise de noapte. Și din celelalte care se numesc — întru deosebire — *visuri*.) Între timp, *asteptății* mei de la București n-au sosit. Și, mai mult decît inexplicabila lor întîrziere și prezență, mă interesa, recunosc, lipsa banilor și a proviziilor, care trebuiau să vie cu ei, conform „programului“ stabilit la plecarea mea din București. Fără îndoială, sînt „motive“ bine întemeiate la *bază*. Și fiindcă le presimt (le știu, adică) grave, nu vreau să mă gîndesc la ele. Îi aștept mai departe. Dar ce ne facem aici? Cum ce ne facem? Mă împrumut de la nenea Puiu Vlădescu și mîine plec cu Savin după provizii la Pitești. Zis și făcut. Un bilețel, un copil desculț care coboară pînă la Puiu și care se întoarce cu cele două mii de lei cerute. Deci, mîine, cu trenul de nouă plec la Pitești după pîine, după carne și după legume (și un fitil de lampă, uitasem) și în primul rînd după liniștea *coloniei* noastre de aici... Și-odată rezolvată și problema asta... Mama *suferă* teribil din cauza ei, fiindcă ea trăiește din „comparații“ cu trecutul și are impresia că eu — responsabilul material, unicul, al familiei, mă „consum“ prea mult pentru ea.

Am trecut la „treburile serii“. „Făcutul lămpilor“, „scoaterere“ din pivniță a celor necesare pentru masă ș.a.m.d. Totul, începînd de la bunăvoință și veselie, a mers ca pe roate. Afară de „soboi“ și de lampa de gătit (cu petrol) a lui Kitty. Și totuși ce bine am mîncat, deși pînă la nouă seara nu ne sosiseră cele trei pîini, pe care Maria, nevasta

lui Modrun, trebuia să ni le aducă de la Cîmpulung. Cînd a sosit cu ele, ne resemnaserăm la mămăligă, sau (cazul meu) la „fără pîine“, a rămas femeia încremenită de explozia de bucurie cu care am primit-o (și cred că ea, Maria cea frumoasă, crescută pe răzorele viei noastre, îmbrăcată din rochiile vechi ale mamei, cununată și cu copiii toți — trei — botezați de noi, nu s-a bucurat de bucuria noastră pentru pîine. Ochii ei frumoși, foarte frumoși și azi, treizeci și opt de ani, s-au nedumerit și pe fața ei de splendidă florentină — *en terre cuite* — a căzut — brusc și reacționar — o umbră de tristețe, ca un voal de la pălăriile din alte vremuri.

Pe „momentul“ acesta, aș putea să scriu o carte. Nici nu-l comentez însă, mai mult decît am făcut-o din respect pentru cele ce mi-am propus să scriu aici. (Și, poate, din consecvență pentru propria mea lașitate.)

Am uitat iarași să spun că, la masa de seară, m-am răzbunat pe tachinăriile de la dejun. Tocmai cînd începeau să se repete, am scos de sub masă o sticlă de vin, solemn și fără să dau nici o importanță faptului. „Lovitura“ a reușit și „secretul sticlei“ va muri odată cu mine, dacă nu cumva Savin va spune că a cumpărat-o (avînd eu bani de la nenea Puiu Vlădescu) de la colonelul Iorga, care „are“ vin la vie și nu dă decît la cunoscuți. (Savin îi meditează fata, ca să între la matematici, mi se pare.)

Atmosfera mesei și după-mesei a fost din cele mai „familiale“ și nostalgic evocatoare, pentru mine. Am jucat (ca și azi-noapte în paturi) „portretul“ cu Bobiță, în prim plan (doar pentru el jucam) și ceilalți membri ai coloniei. Am jucat și table cu Savin și l-am bătut. Au urmat: „pivnița“ (resturile la loc), poarta (lanțul de închidere), zece minute pe pridvor, cu ochii spre luminile Piteștiului, și-acuma, cînd toți s-au culcat (trebuie să fie unsprezece seara), acest caiet, firesc, înainte de „trecerea la lucru serios“ (scriu la două piese deodată, fără „sporul“ meu obișnuit, deși teatrul din Sărindar mă așteaptă măcar cu una gata. [...])

Bine că mi-am adus aminte (pagina nouă, gînduri noi) de „ceva“ pe care îmi propusesem să-l notez aci. Bobiță al nostru s-a împrietenit (cu voia și stimularea noastră) cu vreo zece-doisprezece (poate și mai mulți) țărănuși, copii ai vecinilor. Toată ziua — atît cît treburile celorlați le îngăduie — sînt în curte la noi, unde joacă fotbal în condițiuni „home-

rice" pentru un privitor adult. Mi-e teamă că aş putea fi bănuït de „fantezie“, dacă aş reproduce tot ce aud şi văd de la postul meu secret de observaţie. Dar nu despre asta este vorba. Când se întunecă şi mîngea nu se mai vede printre picioarele goale (singurul cu sandale e Bobiţa) copiii — unii au peste treisprezece ani — se aşază roată pe iarbă şi Bobiţa (el are şapte) le spune „poveşti“. Neputînd să mă apropiu (prezenţa mea strică „atmosfera“ şi pentru public şi pentru conferenţiar), mă mulţumesc să mă uit. Ei bine, e un „tablou“ nemaipomenit, atîta pot spune. O colecţie de „nutriţe“ (ca să nu zic fizionomii) *impeabile*. Ceva de nedescris de subţire şi mai trist decît a fost în toate zbenghiurile lui răzvrătite şi turuleţele lui de pantaloni, cîrpite cu mărci de petice dinţate. (În altă parte, voi descrie pe larg, şi pe cît voi putea, cercul ăsta de puşti adunaţi în jurul unei poveşti pe care le-o spune cel mai mic dintre ei.)

Văd că mă depărtez mereu de ceea ce vreau să spun.

Precizez. Astă-seară, se întunecase bine, Kitty — aferată cu fumul din bucătărie — mi-a dat o hăinuţa groasă să i-o duc băiatului. L-am găsit stînd pe marginea şanţului şoselei din afara porţii noastre, împreună cu Mitică (un băieţel de zece ani, compus dintr-o pălărie, o mică nuia, şi două picioruşe desculţe). În dreapta şi în stînga lor, cîte trei oi. Când am ajuns lîngă ei, Mitică — pui de ţăran respectuos prin tradiţie — s-a sculat în picioruşe, Bobiţa, la fel (e prima dată cînd făcea acest „gest“). L-am întrebat ce face acolo şi m-am jenat că n-aveam decît o singură haină pentru doi copii. Dar Mitică era cu „minteanul“ pe el. M-am consolată.

„Tată!“ mi-a spus băiatul meu. „Ştiu că astă-seară mi-am văzut visul cu ochii!“ (L-am privit nedumerit.) „Tu ţii minte că eu cînd eram mic vream să mă fac «obănaş» la oi?“ (Ciobănaş.) „Ei bine, acum, uite! Sînt ciobănaş ca şi Mitică. Eu pasc trei oi, şi el tot trei. Şi, în timp ce ele «paşte», eu îi spun povestea lui Tudora din Bran, pe care mi-ai spus-o tu alaltăseară. Că lui Mitică n-are *cine* să-i spuie poveşti. Şi un *copil fără poveşti, mai bine n-ar mai fi copil*“.

Cred că orice comentariu este categoric de prisos!

Miercuri, 8 septembrie

Şi azi (şi mai ales azi-noapte) au continuat „vînturile“. Vierul spunea, de dimineaţă, că „s-a auzit în sat“ că durata şi puterea neobişnuită a acestor vînturi va aduce după ea, fie un cutremur de pămînt, fie, cel puţin, o secetă mare. În orice caz, oamenii sînt alarmaţi serios. Şi cei noi şi bătrîinii, deopotrivă. (Iată cum cele „două lumi“ se întîlnesc, fără să vrea, în bătaia aceloraşi vînturi.)

N-am mai plecat la Piteşti după provizii. S-au opus femeile din colonie, în cap cu mama. Dimineaţa era mohorîtă şi picura. Piteştiul nu se mai desluşea din ceaţă. Şi-apoi era „sărbătoare“. Nu era piaţă. Toate aceste „argumente“ ne-au făcut, pe Savin şi pe mine, să depunem plasele cu care eram înarmaţi (a mea „nylon's“, sîc!) şi să ne supunem dulcei inflexiuni a vocilor care nu tăceau. Şi ziua a început palinodic, autumnal, superb (cu excepţia „vînturilor“ care pe mine mă fac să presimnt marea în apropiere). A răsărit „soarele viei“, adică a ieşit din nori, odată cu Bobiţa din pat. Să fie numai o simplă coincidenţă, m-am întrebat „eu de colo“, ca tată înamorat de picul de om, închegat din tumultul lui în făptura adorabilă şi perfectă, care e băiatul meu? (N.B. Nu retrag nici un adjectiv din fraza de mai sus.) Lipsit de un program dinainte stabilit, din cauza proiectatei plecări la Piteşti, mi-am permis să circul, în cuprînsul zilei, după „capricii“. Astfel, am „preluat“ de dimineaţă înfiinţarea unei „vetre“ în curte şi împotriva vîntului. (În bucătărie nu e chip de aprîns focul.) Vatra a ieşit o perfecţie şi învingînd — prin aranjamentul meu tehnic — vîntul, ne-a servit la dejun o admirabilă mămăligă, aurie şi rotundă, ca o lună plină diurnă, precum şi o oală cu cartofi fierţi pentru salata orientală de seară. (Şi care a fost preparată de mine.) Restul s-a pregătit cu „cratiţa minune“ („Wundertopf“) de către Kitty. Am urmărit din nou şi zadarnic trenurile care ne puteau aduce musafirii şi de nevenirea cărora încep să fiu, realmente, îngrijorat. Trebuie să-i fi reţinut în Bucureşti neplăceri serioase, neplăceri de care nu pot fi străin şi care mă „ating“, prin deducţie, destul de alarmant.

Nu vreau însă să mă alarmez numai pe deducţii. Aştept ocazia certă, la momentul potrivit. M-am obişnuit, în ultimul timp, să nu mai scap nici una din astfel de ocazii.

Și, într-acestea, constat că s-a împlinit o săptămână de când sîntem aci, după șapte ani de lipsă. O săptămână a cărei liniște și „nesimțire” am apărut-o pe cît am putut, fără să mă întreb întrucît am și reușit. Nu știu dacă — avînd în vedere situația creată de nevenirea așteptaților mei și ale cărei limite s-au întins aproape de maximum — nu va trebui, foarte curînd, să mut caietul acesta pe masa mea de lucru din București. Sau în sertarele ei. Mărturisesc că mi-ar părea rău. Ar fi o nouă (a cîtea) „înfrîngere”, în care „adversarul” a luptat singur și tare, ca de obicei.

Dar niciodată rolurile recitate de un actor, de unul singur, în oglindă, acasă, n-au putut să-i menție nici publicul, nici celebritatea. E o constatare atît de elementară, că mă și rușinez de a o fi menționat aci.

Se vede treaba însă că scriînd-o, m-am gîndit (vorba aia, în „subconștient”) că pe lumea asta mai ie și proști.

După „somnul reparator” care a urmat obligatoriu dejunului, am primit „vizita” Anichii lui Dură — primul nostru cel mai îndelung vier, însoțită de fina mea Sanda, fiica ei, (cu „logondicul”) și de ultima ei fetiță, de zece ani, șchioapă. Cu ocazia acestei „vizite” — Anica e „generația” mea, deși are azi cincizeci de ani — mama ne-a amintit o „întîmplare veche”, pe care o notez, că merită. În timpul primului război mondial (1916—1918) aflîndu-mă în refugiu, la Iași, ne-am pomenit, cum-necum, cu Anica; tînără, frumoasă, singură și „răsfugiată” și ea în Moldova. Firește, a rămas la noi pînă în ziua cînd, înarmați cu *ausweiss*-ul respectiv (eram în armistițiu), am luat drumul spre „teritoriul ocupat”. Cum era s-o lasăm pe Anica singură? Dar nici *ausweiss*-ul nu permitea întoarcerea acasă decît „familiilor” strict legale. Părinți și copii. Și-atunci, cu toate riscurile implicite, Anica a fost trecută în *ausweiss* drept sora mea. A îmbrăcat-o mama cu rochie de-a ei, transformată la iuteală, i-a pus și un corset ajustat (prea ajustat chiar, după cum se va vedea) pe corp, căci așa cerea rochia și moda, și-am plecat la drum. În compartiment plin cu nemți și cu demobilizați, printre care doi magistrați rezerviști, Anica, deși invitată să mă tutuiască, să-i zică mamei „mamă” și tatii „tată”, nu se putea obișnui cu noul vocabular. Cu toate semnele noastre disperate, n-o scotea pe mama din „coniță” și pe tata din „domnu”, iar pe mine din „domnul Tudorel”. Soră-mea ne

dă de gol. Mai ales cînd cei doi magistrați, care cunoșteau pe tata (era, mi se pare, senator ori deputat atunci și un nume foarte cunoscut) au început s-o „converseze”, cu deferența și finețea cuvenită domnișoarei Mușatescu, a fost ceva homeric. Anica rîdea ca o idioată, în geanta pe care i-o dase mama și pe care o ținea ca o palmă adunată la gură. Rîdea și mama. Eu, ce să mai spun? Răsună coridorul de hohotele mele. Și-atunci, bietul tata, singurul și cel mai grijuliu, care „salva” situația, a încercat (și a izbutit) ultima lovitură! S-a adresat celor doi magistrați pe franțuzește, în termenii următori (și riguros exacti):

„*Vous savez, la soeur de mon fils, est un peu, vous comprenez*”, și ducînd mîna la cap a „tra-la-la”! a făcut și cu ochiul, ca să fie mai bine înțeles. Cei doi au schimbat imediat tactica.

„*À cause de la guerre*”, a adăugat tata. „*Elle a eu des émotions!*”

Îmi vine să rîd și acuma, de rîsul de atunci.

Bieții magistrați, nu mai știau ce să creadă, sînt convins că noi toți: „*nous avons eu des émotions à cause de la guerre*”.

Noroc că, la nu știu care stație, nemții din compartiment au coborît, iar cei doi magistrați au putut afla adevărul, în limba franceză, ca să nu se simtă Anica prost. Și-am ajuns, în sfîrșit, la Mărășești. Aci nu mai era de glumă. Controlul era sever la trecerea dintre jumătatea de gară „românească” și „cealaltă jumătate”, nemțească. Pînă să scăpăm „basma curată”, Dumnezeu ne știe prin cîte emoții am trecut, mai ales că unul dintre magistrați, prezentîndu-se între timp, avea un nume nemțesc. Și odată scăpați, pe peronul german al gării s-a petrecut un lucru, pe care îl socotesc acuma, în special, adorabil, în marele lui înțeles de atunci. Din cauza rîsului și a emoțiilor, Anica nu se simțea bine. Cele douăsprezece ore petrecute în corsetul mamei, ajustat pentru ea, își făceau efectul. Anica simțea nevoia imediată și imperioasă să și-l scoată. Și deși această operație era riguros și intim feminină, Anica, neștiind manevra șireturilor printre bale-nele corsetului, nu s-a adresat, cum era firesc, mamei, s-o ajute. Ci mie.

„Domnule Tudorel... Nu mai poci dă corset. Hai «tălică» să mi-l scoți, că nu știu să umblu. Dar să nu te vază conia!”

Și ne-am dus în dosul gării, în șanțul unei tranșee cu ochiuri de apă pe fund. Se inserase, și în gară se aprindeau lămpile... Eu luminam drumul în tranșee cu chibritul (ce bine că mă apucasem de fumat!) La locul care ni s-a părut cel mai propice, ne-am oprit. Și fata de oșprezece ani — fată care în alte împrejurări n-ar fi îndrăznit să-și spele gîtul în fața mea, aplecată pe lighean — și-a sumes rochia și i-a prins poalele cu dinții tari și albi. Cînd i-am atins coapsele goale și superbe (Anica avea un corp de o rară perfecție), am avut un moment de tăcere pe pielea lor. Apoi am început să desfac — luptîndu-mă cu rochia care scăpa mereu — șireturile corsetului, pînă cînd, din strînsoarea lor, trupul Anicăi (cămășuța era ghemotoc pe umeri) a apărut, ușurat și cum l-a făcut maică-sa, în fața mea. Abia atunci, liberată din teroarea corsetului, Anica și-a dat probabil seama că e goală, cu tot spatele în fața mea. Și cu un gest de bruscă pudoare s-a întors, așa cum era, cu fața. Am vrut să-i caut sîinii, lungindu-mi mîinile pe ea. Dar, redevenită, brusc, femeie, Anica a vrut să se apere, trăgînd violent rochia peste mîinile mele, rămase năuce sub catifeaua ei. A urmat o luptă scurtă și imensă, între malurile tranșeei, pînă cînd i-am astupat gura cu sărutarea naivă și fără durată, a celor șaisprezece ani de-atunci. O aveam încleștată în gură, și lipită de mine, goală aproape, în mîini. Goală cum n-o mai avusesem decît în visurile mele „personale“ din strada Hotin nr. 1, la Iași. Și mirosea bine. „A catifea ținută în *patchoulli* și a spaimă. Și parcă un pic și a via noastră. A ciorchinilor ei de tîmțioasă și a mirosul potecii, prin via lui Mățăoanu, bătătorită de lună, cînd, cu doi ani în urmă, ne întorceam de la „Balul Lamoteaschi“ (fata lui Mihai Kogălniceanu, care, de ziua ei, la 8 septembrie, ca și tata, de-a lui, la 30 august „dădeau“ cîte un bal, *celebru* și așteptat un an de zile în toată regiunea) și lîngă stejarii de la capătul viei lui Pielmuși am luat-o pentru prima dată în brațe, și toată și-am sărutat-o unde am nimerit, pînă mi-am sîngerat buzele în fluturii de argint de pe iia ei de bal. Nu știu, nu pot să știu cît a durat îmbrățișarea din tranșeea din dosul gării. Îmi amintesc însă că buzele umede și mușcate ale Anichii mi-au șoptit, calde lîngă ale mele, marea invitație.

„Nu acuma, că murdărim rochia conții. Cînd om ajunge în «teritoriul ocupat». La vie!“... Și pe acest „la vie“ buzele

noastre s-au unit, iarăși, lung, bun și pînă la sîngele care a mustit ca o dumnezeiască ușurare din încleștarea lor.

Mult mai tîrziu (eram student și Anica se măritase) am venit într-o toamnă, după cules, la vie. Eram rupt, zdrențe în suflet, chinuit de neliniști în fața vieții pe care o uram, ostent, pînă la epuizare, fizicește și gîndul plin de imagini poetice și de bune intenții. Îmi alesesem singurătatea casei de la Văleni — mohorîta în pustiu dealului și în pînza ploilor neîntrerupte — ca un bîrlog în care să-mi tolănesc sufletul pe labe și să „zac“ în propria și ultima mea căldură (așa credeam), ca un urs tînar ce și-a primit gloanțele pentru fiecare imprudență.

Aveam cu mine o pipă (fumam pe atunci *numai* pipă), un top de hîrtie moale, satinată, o lădiță cu coniac franțuzesc, un pled cald și un geamantan plin cu „bunătăți“ din cele preferate: *saumon fumé*, sardele „magueran“, cutiuțe cu omar, cu icre moi etc. Așteptam nopțile din odaia albă, cu focul aprins în soba cu olane, cu ploaia dincolo de ferestre și cu tovarășia mea unică. Uitasem de Anica lui Dură. Adică, nu mă gîndisem la ea. Și-a venit, din prima după-amiază a sosirii mele. Cu picioarele (frumoasele ei picioare) murdare de noroi pînă la pulpe (și îi venea bine), cu o broboadă udă cu capetele încrucișate pe spate și cu o legăturică de ouă proaspete în mîină. Plus o fetiță de trei ani (un bulgăre de noroi), agățată de mîna cealaltă. N-o mai văzusem de la „Mărășești“ decît în treacăt, în scurtele ceasuri petrecute la vie. Firește, nu i-am amintit nimic. Am făcut însă mai mult decît atît. Am rugat-o să-mi „gătească și să-mi vadă de casă“, pe timpul cît o să stau la vie.

A doua zi, Anica s-a prezentat „la post“. Seara trebuia să plece acasă, deși avea la mine o *odaie la dispoziție*. Mă amuza jocul.

Știam, și era sigură, că *nu se poate* să nu se întîmple. Mă amuza așteptarea ei, atenția cu care aștepta „momentul“ și mă amuza, deopotrivă, „rafinamentul“ cu care „filam“ inevitabilul (deci începuse să mă amuze ceva). Într-o dimineață (avusesem un pic de febră, seara, în ajun) după ce m-am asigurat că bărbatu-său „e la lemne“ și nu se întoarce pînă după-prînz — observasem că soțul ei venea la mine mai des decît era necesar și „justificabil“ — cînd a venit să mai puie lemne în sobă (aducea cîte puține, ca să poată

veni mai des), după ce, așa cum sta *accrouppie*, i-am admirat, o dată mai mult, perfecția trupului, am întrebat-o dacă știe să „traga”. (Un truc vechi al bărbaților care lenevesc în pat și sînt singuri cu „slujnice” în casă.) Mi-a răspuns, firește, afirmativ.

Ca să „legitimez” invitația, i-am spus că am o alifie specială de „tras” pentru reumatismele mele. Și i-am indicat un tub de vaselină de pe lavoar. De la început m-am dezgolit complet sub mîinile ei, ca un bolnav preocupat numai de suferința lui. Am lăsat-o să mă tragă (și în același timp să mă mîngîie) de sus pînă jos, cu ochii închiși și fără nici un semn care ar fi putut să mă trădeze că eram sănătos. Era „interesant” cum mîinile ei — aspre acuma — căutau să evite, pudic, anumite regiuni „damnate” ale trupului. Îi simțeam „respirația” caldă, oferită, a trupului aplecat deasupra mea. Îi simțeam chemarea mîinilor, care nu mai respectau, după un timp, nimica. Cu „coada ochiului”, prin crapătura rochiei, la gît, îi vedeam sîinii agîtîndu-se în ritmul brațelor frămîntate peste mine și le urmăream împunsătura sfîrcurilor crisplate sub „piepții” rochiei.

Sub mîinile ei, îmi verificam voința, mîngîind totuși sub pleoape amintirea trupului ei gol din tranșeea de la Mă-rășești. La un momet dat, se aplecase atîta asupra mea, încît mi-am dat seama că ori cade, ori mă „încalecă” ca un bărbat, cu ură, scîrbit și întăritat de indiferența femeii frigide. Și-atunci, întinzîndu-mă din toate băierile trupului încordat sub ochii ei, i-am spus doar atît :

„Gata! Nici nu credeam că știi să tragi atît de bine.” I-am cerut pijama și-am lăsat-o să mă ajute s-o îmbrac. Avea obraji roșii, aspri, ca ai perelor de iarnă care se coc între ferestre, iar în ochi un fel de brumă sălbatică, ternă în pupile, sub ceața genelor groase, aplecate, ca de plumb, peste un vis dușman.

A plecat din odaie, fără un cuvînt și — pînă la ora mesei — n-a mai venit să-mi pună lemne pe foc. Iar la masă (la asta nu mă așteptasem) m-am trezit că mă servește sora ei, Florica, pretextînd că Anica are „treabă” acasă, în lipsa bărbatului ei. Și Florica avea un corp superb (ca toate patru surorile). Mai înaltă ca Anica, mai violentă și mai atrăgătoare în linii. De cîte ori intra și ieșea (cu o trenă de

toamnă și de umezeală după ea) îi urmăream picioarele lungi, și coapsele înalte, mișcîndu-se sub fustă.

Bineînțeles, femeia din ea a înțeles imediat. Cînd mi-a adus cafeaua, avea părul pieptănat și fusta prinsă și ridicată „bine” la talie. I-am oferit un scaun, o cafea fierbinte și un pahărel de coniac. A refuzat tot, afară de un pahar cu vin negru pe care l-a băut, dușcă, gata să-l spargă între dinții mici, rai și senzuali. I-am spus în timp ce bea :

„Tu ești mai frumoasă ca Anica !...”

A pus paharul pe masă, s-a șters la gură cu mîneca și-a început să caute nu știu ce (și nu știa nici ea) pe masă. I-am prins mîna (era subțire și cu vinele proeminente. Zvîcnea în palma mea.)

— Stîmpăr'te, domnu Tudorel! Ne vede „cineva”...

— Cine ? (Era deja pe genunchii mei.)

— Dacă „află” omul meu, te-mpușcă, să știi...

E curios cum femeile, în general, anticipează și, implicit, ușurează sarcina bărbatului, în asemenea împrejurări. Cînd i-am luat mîna, a spus : „Ne vede cineva !” deși era un lucru care putea fi văzut de oricine. Dar ea se și gîndea la rest.

Cînd mi-a spus : „Dacă află omul meu etc.”, nu se întimplase nimic pe care ar fi putut să-l afle. Dar anticipa, cum anticipează „dînsule”, fie în gînd, fie cu voce tare...

În odaie era cald, bine. Florica era lungă cît patul, pe care, fără efort, o lungisem. De-afară se auzea picul ploii și între ferestre tînjeau gutuile, ca niște domnișoare bătrîne în așteptarea soarelui care să le coacă. Am vrut s-o dezbrac. S-o văd goală și întinsă pe patul meu, cu pledul de cămilă, moale, deasupra. Să-i contemplan coapsele lungi, sîinii mici și rai, și burta pe care o presimțeam întinsă și frumoasă, sub buricul rural, ca o mură. N-a fost chip. Florica își apăra fustele și bluza cu o încăpăținare demnă de toată lauda. Și vorbea tot timpul. Fără șir, cu grabă, cu panică. Amesteca invitații pasionale cu amenințări tragice : „Hai mai iute că ne omoară” ; „Nu mai sta, că acuma vine omul meu”... Se lupta cu mîinile, cu picioarele (admirabile în timpul luptei, care le dezgolea pînă peste genunchi și mai sus), cu gura, se lupta cu ea întreagă, abandonîndu-și totuși, crispată și tentantă, sub zdrențe. Nu cred că victoria pe care a repurtat-o s-o fi mulțumit. M-am predat și, „neînțeles”, am trecut din nou la masă, să mă explic unui pahar de

coniac. Florica a țșnit imediat în mijlocul odăii, și-a scuturat coarda trupului sub rochie și, cu un frison vulgar și eminamente nedumerită, mi s-a adresat, răspunzînd totuși unei proprii întrebări tacite :

— Păi, zău așa ! De ce te mai „alegași“ de mine degeaba ? Și, consecventă cu ea însăși, a adăugat, ca să-mi „mobilizeze“ tăcerea. Bine că nu ne-a prins omul meu.

Și-a dispărut pe ușă, cu dorința mea ca un vînt încolăcit pe sub fuste, de-a lungul trupului ei speriat și nedumerit.

Am dormit pînă spre seară. Am ieșit în pridvor, cînd trecea acceleratul de șapte, spre Timișoara. Am coborît în bucătărie. Anica lucra lîngă vatră. Avea părul pieptănat și „uns“ proaspăt sub tulpanul galben, curat. În picioarele goale avea papuci de casă, lucrați de mînă (a ei, desigur) și pe buza sobei, scrumieră, pe care fumea o țigară. Nu știu de ce, am avut impresia că sub rochie (alta decît cea de dimineață) era îmbrăiată. Și-atunci, acolo, în bucătăria caldă, cu focul duduind în sobă, tranșeea de la Mărășești mi-a revenit, clar și poruncitor, în minte. Fără un cuvînt, am deschis gura sobei... M-am apropiat de ea, în fața ei, și simțindu-i genunchii în coapse, m-am întins să suflu în lampa care ardea deasupra ei, în spate. Focul lumina patul din bucătărie, așternut cu un plocad alb de lînă țigăie.

Ploaia își bătea spicul ud, des, în geamul unic și scund... Am luat-o în brațe și, în lumina focului, am despuiat-o toată. Părea de *terre cuite*. I-am lăsat tulpanul galben pe cap și cu ea, goală, în brațe, m-am prăbușit în pat, în amintire și în toamnă...

★

Și-acuma, astăzi, mă uitam la ea. La Anica mea din tranșeea de la Mărășești și din patul cu plocad alb. Să uita și ea la mine... și ne gîndeam, sînt sigur, amîndoi la același lucru.

Păcat însă că ea nu-și scrie „jurnalul“ ca mine... Dar poate că asta a fost „totdeauna“ deosebirea dintre noi.

Deosebirea care ne-a apropiat, firește. Că eu scriu ce-am scris, și ea doarme tun. Dar, cine știe !

Poate că în noaptea asta, totuși, visează.

Azi am avut o zi „exclusiv Bobiță“. Adică o zi închinată în întregime băiatului meu. A început odată cu plecarea la gară, la Golești, după pîine. Deși sînt circa patru km pînă acolo, am acceptat să-l iau la primul lui drum lung, pe jos. Ne-am pus „ploverele“, cum zice el, mînușile și hainele de „sport“. Apoi bascurile „pe-o parte“, plasele pe umeri și ne-am luat bastoanele în mînă. Și bastonul lui și al meu au, ca să zic așa, oarecare celebritate, în materie de bastoane. Al meu — un baston gros, dintr-un lemn special, de Tissa (un fel de corn ori cedru, nu mai țin bine minte) are o întregă grădină zoologică sculptată pe el cu multă artă, dincolo de minuțiozitate. Drept mîner, are un cap conic de nemeș ungur din secolul al IX-lea, cu barbete à la Frantz Ioseph și c-o pălărioară mică, vînătoarească pe virful capului. Mi l-a dăruit, prin 1932, cred, la Sovata, Iuliu Maniu, socotind, după cum spunea el, că un asemenea baston nu se potrivește bine decît unui „maestru“ ca mine. Bastonul lui Bobiță — de lemn detrandafir lustruit, cu mînerul, o bilă turtită de fildeș alb — poartă, în argint, monograma unui mare actor sovietic din Odesa, al cărui nume îmi scapă. A fost oferit omagial lui Iancovescu, cînd a jucat *Cyrano de Bergerac*, acolo. E, deci, bastonul cu care Iancovescu a jucat *Cyrano*, în românește, la Odesa, în cadrul celei mai mari aberații istorice. Ocuparea Odesei de către trupele române. Să lăsăm însă trecutul „istoric“ al bastoanelor și să plecăm cu ele la drum, în contemporan... Am luat-o prin via lui Puiu Vlădescu, printre răzoare. Vînturile, domolite în cursul nopții, lăsaseră norii să se mohorască, jos. Cred că de undeva, de deasupra, ploaia în ei. De la podul de la Gura Văii am lăsat șoseaua și-am luat-o prin potecile dintre porumbiști, pentru ca, odată ajunși la podețul Goleștilor, s-o luăm pe altă potecă, pe marginea liniei ferate, spre gară.

Am făcut într-adins aceste abateri în parcurs, fiindcă Bobiță n-a mers pînă acum pe „poteci“. Nu le-a cunoscut nici intimitatea, nici farmecul, nici pitorescul. Le-a simțit însă imediat, ca dovadă că, la întoarcere, a vrut să ne întoarcem tot pe acolo.

„Ia închide ochii, tati, și uită-te, așa, pe potecută înainte. Parcă sînt drumuri dintr-o poveste și parcă tot aștepți să te întîlnești cu Scufița Roșie cu coșulețul ei pe braț.“

(M-a impresionat „imaginea“ și, în ochisorii lui, pe jumătate închiși, surîdeau parcă toate fetițele cuminiți și curate, din basme.)

Trecerea prin gară de la „periferia“ ei și pînă în plin centru ne-a prilejuit o sumă de cunoștințe noi, făcute *sur le vif*. Depoul de mașini... macaralele de la alimentarea cu cărbuni, bazinul de beton (nu știu cum se numește în termeni tehnici) în golul căruia se întorc locomotivele, pompa și rezervorul de apă, semnalul de distanță cu sîrmele lui întinse printre bozii etc., etc. A urmat apoi contactul cu gara propriu-zisă, cu trenurile ei sosite și plecînd. Cu tabla pe care se notează întîrzierile, cu cealaltă tablă a sosirilor și plecărilor, cu ceasul în octogon, cu biroul „mișcare și telegraf“ ale cărui roțițe și alămării se văd prin ușa permanent deschisă, cu automatul „Stolwerk“ stricat, cu precupețele încărcate de coșuri cu piersici, struguri, pere, prune, mere, mure, nuci curățate și cu toată animația ei neînteruptă, gara Golești fiind un foarte „circulat“ nod de cale ferată. După ce ne-am asigurat „la plasă“ de patru pîini albe și de cincisprezece chiftele (sînt delicioase, preparate de madam Petculescu, soția „restauratorului“ din gară), ne-am așezat la o masă, să ne „aperitivim“. Bobița cu un sirop, eu cu un sprit. Au sosit apoi ziarele și trenul de București, pe care l-am așteptat (tot eram în gară) zadarnic. „Așteptații“ n-au sosit. (Și nici nu mai sper să mai vie.)

Drumul înapoi spre casă a fost o încîntare. Bobița mi-a povestit fel de fel de lucruri. [...]

Și așa, din vorbă în vorbă, am ajuns înapoi la vie, la Puiu Vlădescu. Aici altă noutate pentru Bobița. Puiu făcea țuică. Deci, cuptorul, alambicul, borhotul și picăturile de țuică caldă, prelingîndu-se prin jgheaburile înfundate cu siță și șomoioage de cîrpă, din care „ne-am cinstit“, conform uzului. Poate, din cauza „țoiurilor“, urcușul spre casa noastră a fost mai ușor, spre masa care aștepta, rotundă și curată, pîinea rumenă din plasele noastre...

Sîmbătă, 11 septembrie

Aseară am sărit pagina respectivă a zilei. Am avut o „partidă“ de bridge: mama, Puiu Vlădescu, Gicu Vetra și eu. Prelungindu-se pînă la două noaptea, nu i-am mai lă-

sat să coboare la via lor, prin beznă. Le-am întins paturile de camping în biroul meu și n-am mai avut unde să scriu. În fond, n-aveam nimic deosebit de notat din ziua de ieri (parcă azi am?). M-am obișnuit însă aici, la vie, să-mi închei seara și să încep noaptea cu gimnastica (pentru mîină, firește) pregătitoare a acestor rînduri. Deși am adormit un ceas înainte de a mă scula (am citit o carte pirandeliană de Pirandello, *On tourne* se numește), la șase dimineața am plecat cu comandorul Savin la gara Golești, să luăm pîine și carne. Cu banii socotiți la centimă, ne-am aprovizionat cu cele de rigoare, întorcîndu-ne acasă, cu lei zece, rest. Toată averea „coloniei“ de sub conducerea mea. Nu cred că la dejun eram prea sinceri, cînd ne amuzam pe chestia aceasta. (Remarc o propunere draguță a lui Kitty și care putea, eventual, să fie adoptată în fapt. Să se îmbrace țărănește cu Mimi Savin și să se ducă amîndouă la gară, ca să vîndă struguri, piersici, nuci și prune *la tren*.) În timpul dejunului a sosit Mariuța, pe jos, de la gară. Mi-a adus vești proaste de la „oamenii“ mei din București. Și bani puțini, conform veștilor. Patru mii de lei pe care i-am împărțit cu mama, de două mii avînd noi nevoie pentru plecarea la București, pe care am hotărît-o pentru luni dimineață. La 20, încep școlile, și băiatul nostru nu este nici măcar înscris.

Datorită veștilor aduse de cumnata mea, prezența mea e necesară la București. Și Kitty trebuie să-și reia contactul cu Naționalul. Nu știu dacă anul acesta ne vom mai putea „repezi“ pînă la vie. Odată reintrați în angrenajul vieții noastre din Capitală, știu cît de greu mai putem evada. Și pentru că astă-seară nu vreau să cad în considerațiuni lirice (așa cum unii nu se așază deloc la masa de ruletă fiindcă știu sigur, în unele seri, că nu se vor putea abține să nu joace tot ce au în buzunar), închei cu atît pe ultima noapte a *séjour*-ului meu aci. Și să sperăm că mîine-seară reprezentația va începe cu program schimbat.

P. S. Fiindcă n-am poftă de „scris“, o să încerc să-mi dictez o poezie. Drept care, sper că e cazul să-mi răsucesc o țigară de tutun a II-a, din cutia roșie de *Murrati's Bouquet, London*.

Luni, 13 septembrie

Azi ne-am reîntors *acasă*, în Capitală. Cu destule peripecii și bagaje (eram convinși că am scăpat trenul, care, în realitate, era un accelerat întârziat, plecat din Golești înaintea personalului nostru). La nouă și jumătate dimineața eram toți trei, noi, „ai noștri“ (Kitty, Bobiță și cu mine) reîntrați în Larii și Penații noștri.

Ultima noapte petrecută la vie am sărit-o intenționat. Nu-mi plac ultimele nopți, nici ultimele zile, nici ultimele ceasuri. Nu-mi place nimic „ultim“. Totuși, din această „ultimă noapte“ petrecută la vie, menționez două mof-turi drăguțe :

1. Cățelul nostru, Lic — o corcitură de „spitz“ cu ce-lelalte rase identificate sau anonime — a adormit lângă pa-tul lui Bobiță, *sus*, în odaie. Pentru prima dată. Deși l-am dat afară de trei ori, a făcut tot ce i-a stat în putință ca să mă determine să-l bag în casă. A sărit în geamuri, a lă-trat la ușă, a plîns, tropăind mărunt și moale pe dinaintea odăii etc. Cred, sînt sigur, că a „simțit“ că-i pleacă „stă-pînelul“.

2. Înainte de a trece acest caiet „la bagaj“, am rupt din vasul cu flori de pe biroul meu două floricele : o mar-garetă și o crăiță. Le-am pus undeva, între pagini, și acolo le las. Nu știu dacă „gestul“ este într-adevăr romantic, dar eu l-am făcut ca atare. Sînt treizeci de ani de cînd n-am mai pus flori între paginile unui „jurnal“. Dar ori e jurnal în toată puterea cuvîntului, ori nu este.

Odată ajunși acasă, ne-am reîntegrat repede, dar cu ezitări și aproximativ, în „atmosfera“ de-aici. Cred că re-gretam toți trei „via“ și nu îndrăzneam să ne mărturisim. Poate, Kitty (sigur, Kitty) o regretă mai puțin. Motivele „o privesc personal“, dacă, eventual, există.

Pîna la dejun, Bobiță și cu mine ne-am „urbanizat“, ne-am tuns, adică. Ne-am lustruit ghetetele și, foarte mîndri, în trăsura cu un cal care ne-a dus și ne-a adus, am răspuns numeroaselor salutări pietoane. Seara ne-au sărbătorit „pri-etenii“ apropiați. Tacîmul obișnuit. Ne-am înfrînt oboseala și seara a trecut, hai să spun, agreabil. (În primul rînd, fi-îndcă a trecut.) Îmi pare rău că nu pot să notez tot ce se petrece, tot ce observ, înregistrez și mă fac că nu vād în „spațiul aerian“ al vieții mele. Pentru asta, „atenția“ mea

n-are nevoie să mai fie mărită. E, în orice caz (chestia la care mă raport eu), dezolantă și adorabilă. Și „angoissa“ pe care o am, nici măcar nu-mi apasă umerii. O urmăresc însă atent, foarte atent, ca nu cumva să se strice. În vasele de Sèvres apa florilor trebuie s-o schimbe numai stăpîna.

Primul „contact“ cu „realitățile“ din Capitală ar putea fi deprimant pentru alții. Pe noi însă, „pasările cerului“, nu ne interesează decît aripile și legenda noastră. Notez, în treacăt, că piesa mea de la Național, *Geamandura* (în repetiție din iulie) a fost „scoasă“. O alta, comandată și primită la C. G. M. s-a *respins*. Filmul nu se mai face, iar teatrul C. G. M. recunoaște că am „dreptate“, dar (vorba lui Valsamache, administratorul teatrului) „nu ie fonduri“. Mă rog ! Vom mai vorbi pe larg despre astea. Și mutul n-a mai zis nimic. Atît !

Joi, 30 septembrie

Iarăși o mare pauză în „notițe“. Mai bine însă că nu mai mi-am ținut registrul „umorilor“ și amărăciunilor, la zi. Principalul este, vorba mea, dintr-o piesă, „să fim să-nătoși“. Dar nici sănătos n-am fost. După două săptămîni de dureri (de chinuri) am rezolvat printr-o extracție „pe viu“ o periostită purulentă a unei măsele... Am scăpat, în aceeași zi cu Bobiță. (El a fost inoculat cu ser antitetanic, în urma unei căzături cu bicicleta, la Cișmigiu, tocmai pe locul unde trec stropitorile cu cai ale „Casei grădinilor“.) Ca să evite reacția serului, a ținut regim douăsprezece zile, s-a „calcificat“, s-a „dessaibilizat“ și altele în *at*. Important este că a scăp-*at* de orice neplăcere, dintre cele pe care putea să le întîmpine.

Viața noastră la București, căci aci ne aflăm (dacă n-am spus-o, o repet, vorba ăluia), și-a reluat aspectul ei „normal“. Atît cît mai poate fi ceva normal, în această aprigă, brutală și revoltătoare negație a tot ceea ce mai poate fi firesc. Cred că orice minte omenească — din cele puține care au mai rămas la locul lor — refuză, cu orice risc, să mai în-registreze și să judece contemporanul în care activează. Mă întreb, ce fel de minți sînt ale celor care determină această criză gravă de apel la judecată ? Dar de ce să mă mai întreb ? Știu exact totul. Știu *tot* ce se poate ști în această privință și, deci, este inutil să-mi mai pun întrebări (cu

răspuns plătit) sau probleme cu rezultatul scris, de-a-ndara-telea, sub ele. Trec, deci, cu respectul acestei digresiuni și constat că — dincolo de voința mea și de legile acestui caiet — nu mai pot să le evit, la banala mea existență de sclav, bătut, scuipat și umilit în cătușele timpului. Așadar, am reluat, în condițiuni umilitoare, colaborarea cu Timuș pentru o comedie muzicală, care se va juca ori nu la „Savoy”. O scriu eu, o semnează altul și drepturile de autor (șase la sută, ca la milogi) le împărțim în trei. Am terminat și o piesă pe care mi-o cere urgent și insistent Cantacuzino, pentru teatrul lui din Sărindar. Se numește *A murit Bubi*. Nu știu dacă, semnată fiind de mine, va trece la cenzură. Am reluat, de asemenea, colaborarea lunară la *Papagalul*. Muncesc, ca în toată viața mea, pînă la opt-zece și chiar douăsprezece dimineața. Fac tot ce mi se cere. Atît însă cît semnătura mea poate să gireze ceea ce este deasupra ei. Pe această chestie (dar pe care alta nu e la fel?) sînt intransigent. Nici o concesie, nici o capitulare față de propriile mele puncte de vedere. Scrisul meu este multiplicarea inimii, singelui și gîndurilor mele. Scrisul meu — *al meu*, să ne-nțelegem bine — este adevăratul și singurul meu buletin de populație. Și chit că îl plătesc cu inimă, cu sînge și cu gînd — pînă cînd pleacă glonțul din țevă sau sufletul din piept — nu-l spurc, nici pentru bucata de pîine care-mi lipsește. E steagul pe care nu mi-l rupe nimeni și nimic din mîini. Din mîinile care, dacă vor trebui să se răcească într-o zi, se vor răci înțepenite pe faldurile lui.

Sîmbătă, 2 octombrie

Consemnez, cu cît mai puține comentarii personale, cîteva fapte petrecute azi :

1. Turneul de două zile (Buzău—Galați) al lui Goangă și Iancovescu (vocea lui Iancovescu prezintă glasul lui Goangă, pe textul scris de mine) a fost oprit, cu o oră înainte de plecarea trenului. Este a doua săptămîină cînd se repetă același lucru. (Aceste spectacole urmau să aibă loc, săptămînal, numai sîmbăta și duminica, cînd Goangă era liber de la Operă. Lovitura (a cîta, oare?) nu pot să zic că m-a lăsat tocmai indiferent. Toți, mai ales eu, aveam mari, vitale și aproape ultime speranțe puse în rentabilitatea acestor concerte.

2. Am avut odată un cîine „dog”. Nero îl chema! (Cîini am avut sute, toată viața, în rate canine, firește. Cînd m-am logodit cu Kitty, de exemplu, aveam paisprezece cîini, din care opt „dogi” și *doage* daneze.) Nero era un cîine blînd — deși „imensitatea” lui îl arăta alt fel — supus și foarte comod, în felul său. Plecînd la Brașov, de un Paște, l-am lăsat în grija feciorului. Alexandru îl chema. (Era frumos și prost.)

Ori, Alexandru, ca toată sluga fără stăpîn, de Paște, și-a luat vînt cu o slujnică de peste drum și — cum era și drept — a uitat de cîine. (Slujnica, *elle avait du chien*, probabil.) Nero, din cauza asta, a rămas nemîncat. A răbdat el două zile. A treia zi de Paște însă, văzînd că nu-i aduce nimeni mîncarea la nas, cum era obișnuit, s-a ridicat din locul lui de reverie, a împins cu botul porțile de fier ale vilei unde ședeam (I. G. Duca, 4) și-a ieșit în alee... În prima curte a văzut un cățel care mîncă la ușa bucătăriei respective. Calm, decis, l-a luat de ceafă (vezi mărturiile vecinilor), l-a azvîrlit ca pe un moft, pînă la cișmeaua din apropiere și i-a mîncat mîncarea. Pe urmă a început să „viziteze” toate curțile de pe alee și chiar pe cel din împrejurimi. Rezultatul. Cînd m-am întors, aveam patru reclamații la circumscripție. Nero bătuse și schingiuisese toți cățeii din cartierul apropiat. Le luase, cu forța, ciolanele, blidurile și-i bătuse măr...

Asta îi povesteam lui Iancovescu, care a venit pe la unu noaptea la mine (cu o sticlă de „Cotnar”), în legătură cu ieșirea mea din casă. [...]

3. Iancovescu mi-a spus că s-a angajat „sufleur” la Birlic, pentru turneul pe care acesta îl face două luni, în țară. Persecutat, izbit, pus în imposibilitate să trăiască, a recurs la acest gest. Uriaș, măreț și protestatar. Iancovescu, sufleurul lui Birlic? Dacă aș lăsa să cadă pe hîrtia asta lacrimile pe care le pleznesc în ochi, sînt sigur că ar sparge vorbele și hîrtia. Sînt de piatră. De piatră rea. De aceea care, pusă la încins, în jăratec, pocnește ca dinamita.

Sînt convins totuși că Birlic [...] nu va avea curajul să semneze, mîine, cum e vorba, acest contract, care — mai mult decît rolul lui în teatrul contemporan — l-ar trece în istoria teatrului românesc.

UN FEL DE JURNAL

(Replici. Fleacuri serioase. Chibrituri care se aprind numai pe cutia lor. Artificii pentru pomul meu de Crăciun.)

18 septembrie

Am întâlnit astăzi de dimineață, în Cișmigiu, pe Victor Eftimiu, exact în dreptul statuii pe care și-a ridicat-o singur — acum vreo cincisprezece ani — în grădinița blocului unde își avea apartamentul. (Atacat fiind, pe vremea aceea, de întreaga presă, în legătură cu această autoimortalizare, Eftimiu a dat un interviu în *Dimineața*, în care a afirmat că „monumentul“ cu pricina a fost ridicat din inițiativa mea și-a lui Iancovescu. Nu l-am dezmințit, fiindcă totdeauna mi-a fost drag și totdeauna l-am prețuit.) După ce ne-am despărțit, mi-am adus aminte de o întâmplare foarte amuzantă în legătură cu această statuie de pomină.

Într-o dimineață, acum doisprezece ani, veneam de la o petrecere, împreună cu un grup mixt de prieteni. Cișmigiu fiind în plină exuberanță floreală, am hotărât, *in corpore*, să ne întoarcem pe jos, ca să-i „vizităm“ liliicii. Era șase dimineața. În dreptul statuii lui Eftimiu ne-am oprit, ca s-o „admire“ cucoanele din grup. Și tocmai atunci, Așesina Macri (soția lui Eftimiu) apăruse în balconul apartamentului ei de la primul etaj — în ținută matinală — și de acolo da instrucțiuni unei servitoare, de jos, de lângă monument, înarmată cu o cârpă de praf în mână :

— Mario ! Șterge bine pe... domnul !

(În fiecare noapte, „dușmanii“ lui Eftimiu îi scriau fel de fel de... galanterii pe monument.)

26 septembrie

Astăzi mama (adorata mea mamă) a împlinit șaptezeci și trei de ani „pe stil vechi“ ! (Nici până astăzi ea nu vrea să recunoască „stilul nou“.) Și tot astăzi s-a judecat procesul — recursul ei — pentru redobândirea viei. (A fost condamnată la douăzeci de mii de lei amendă și confiscarea viei, pentru „sabotaj“.)

M-am dus s-o felicit, la zece dimineața. (Prima dată de când stă în București, la frate-meu, îi fac vizită la asemenea ore matinale.) Adevărul este că am combinat — tactic și strategic — ambele „evenimente“. Adică aniversarea cu procesul.

Știam că pentru amîndouă are legiuitele emoții.

Dar, pentru vie, eram sigur că are o emoție și mai mare decît pentru vîrstă. Fiindcă via înseamnă „*le violon d'Ingrès*“ al tatii. Înseamnă copilăria noastră și toamnele de neuit, ale tinereții ei. Înseamnă „moștenirea“ lui Bobiță, ultimul continuator al calde și modeste și admirabilei noastre „dinastii“ familiale.

Via este prezența postumă a tatii, în toate toamnele noastre acolo. El a fost, este și va fi, totdeauna, mai prezent acolo, decît în oricare altă „regiune“ a existenței lui. La școală, la tribunal, în parlament, sau la Curtea de casație administrativă, în circulația lui continuă, în viața de trudă veselă și de muncă optimistă pe care a împlinit-o până în ziua morții. Niciodată și nicăieri, tata nu a mărturisit și n-a fost mai al nostru, și mai al lui, decît la vișoara asta... Oh ! Dacă aș începe să-mi aduc aminte ! Mi-ar trebui teancuri de caiete (mai groase decît ăsta pe care scriu) ca să-l reinviez, la vie, așa cum era acolo, ca să-l plimb printre noi și printre răzoarele ei, așa cum se plimba el. Încîntător, pitoresc, copil, cu mustățile — cînd negre, cînd cărunte, cînd albe, ca două veverițe de chiciură — înnodate sub nas, în prima dimineață cu brumă, după cules.

De aceea sînt sigur că, astăzi, pe mama o interesa mai mult procesul viei, decît cei șaptezeci și trei de ani ai ei, pe care i-a împlinit. Fiindcă vîrsta mamei s-a oprit pe loc, în clipa cînd tata a murit pe brațul ei, la Cîmpulung, în după-amiaza aceea imperială de aprilie muscelean.

De-atunci, mama nu mai socotește viața după calendar. Ea spune : Cutare nepoată a ei „s-a măritat, la șapte luni

după moartea lui Alexandru". Sau : „Cînd s-a votat cutare lege, trecuse un an și trei luni de la moartea lui Alexandru" !

Viața ei, deci, după moartea tatii, este ca un început de nouă eră, ai cărei ani se socotesc de la decesul lui înainte. Cum ne socotim noi astăzi anii de la nașterea lui Christos încoace.

Și asta — imensa ei legătură „post-mortem“ cu tata — n-are nimic „cugetat“, „studiat“, sau „actoricesc“ în ea.

Mama e măritată și mai departe, cu un mort. Ca și cum ar fi viu. C-a „plecat“ el înainte și a rămas ea „pentru noi“, lucrul n-are nici un fel de importanță. Tata e prezent în viața ei și a noastră, în toate manifestările ei cotidiene, așa cum este sigură (și ce bine îmi pare de această siguranță) că ar fi fost tot așa, dacă în locul lui ar fi plecat ea.

Mama nu plînge, cînd vorbim despre tata. Cînd îi proiectăm prezența (mai ales în cadrul „zilelor mari“ sau a evenimentelor familiale) între noi. În sufrageria noastră de la Cîmpulung, locul lui, din capul mesei, nu l-a ocupat nimeni. I se pune și tacîmul, ca și cum l-ar fi așteptat să vie din geamlîc, unde își citea jurnalele înainte de masă, să-și înnoade șervetul la gît și să întrebe, așa cum a întrebat patruzeci și nouă de ani în șir, crezînd că-i face mamei o gentilețe : „E ? Ce «menaj» (în traducerea lui, *menu*) avem azi, Eleno, taică ?“ (Deși niciodată nu-l interesa ce-aveam la masă.)

Dar să revin la aniversarea mamei de azi.

La zece de dimineață — deși bolnav și plictisit și în una din „zilele mele rele“ — m-am dus la ea. Nu atît pentru ca s-o felicitez dis-de-dimineață (făcusem asta telefonic), ci pentru ca „s-o distrez“, în timp ce la tribunal se dezbătea procesul viei, la care frate-meu era prezent în asistență.

I-am cumpărat trei garoafe superbe. Una din partea lui Kitty, alta din partea lui Bobiță și-a treia din partea mea.

Totdeauna am susținut că Dumnezeu e cîmpulungean de origine, fiindcă, pînă la urmă, tot cu noi, cu cîmpulungenii, „ține“. Și ultima dovadă mi-a dat-o azi. „Din senin, din iarbă verde“, mi-a căzut în buzunar suta de lei, care să-mi permită să cumpăr cele trei garoafe. Kitty — în dumnezeiasca ei fire „practică“ (pentru alții), m-a sfătuit să-i cumpăr „de această sumă“ rahat, fiindcă îi place foarte mult

mamei și, în lipsă de dulceață, e un pronume, care ține locul unui nume, destul de onorabil.

Deși „logic“ eram în totul de părerea ei, am replicat : „Mai bine îi duc o garoață, decît un kilogram de rahat, chiar dacă l-aș putea cumpăra cu suta mea de lei. Pentru că, doamnă (așa îi spun eu lui Kitty cînd „emit“ sentințe), prefer ca mama, de ziua ei, mai bine să miroasă o floare, decît să mănînce un kilogram de rahat“...

Și — dezgustat, deopotrivă, de mine și de acest „spirit“ ieftin — am plecat, mi-am cumpărat garoafele de la florăria „Camelia“ și m-am „înființat“ la mama, cu gripa pe mine, cu bascul pe-o sprînceană, peste cei aproape cincizeci de ani ai mei (am scris : *aproape*, domnule „istoriograf“) și cu garoafele în pungulița lor de țiplă prinsă cu ace de gămălie (ordinare ca și țipla, respectiv, pergamentul) la extremități.

Am jucat „belotă“, m-am căznit să pierd (și n-am putut), am „conversat-o“ cum am putut eu mai bine, i-am cîntat la pian (între altele, *Rapsodia română* de Lubitsch, pe care, deși o cînt perfect, am greșit-o într-adins, ca s-o „cointeresez“ și s-o întreb, omagial, dacă am făcut vreo greșală, fiindcă „bucata“ asta am învățat-o de la ea, dincolo de „orele“ profesoarei de pian).

Am vorbit de noi, băieții ei, cînd eram mici, am povestit despre băiatul meu (ultima — *dar ultima* — ei pasiune), ce n-am făcut, ce n-am inventat, numai s-o fac să uite că — în timp ce eu puneam *tout à tout* la „belotă“, ca să „intru“ — la tribunal se judecă „via tatii“.

Gîndul ei era „tot acolo“. La fiecare apel de telefon tresărea (și inima mamei nu mai are voie să aibă emoții).

— Dacă câștig procesul, Tudore, îți dau cuvîntul meu de onoare că mă apuc de spiritism.

— De ce, mamă ?

— Cum, de ce ? Ca să-i spun lui Alexandru că am „scăpat“ via lui.

Și, la patru și jumătate după-amiază — după tăcerea de mormînt a lui frate-meu, care era la proces și după apelul telefoanelor date de alții — *via tatii* a fost câștigată îndărăt...

Și — nu știu de ce și fără nici un pic de „literatură“ în această impresie — cred că tata însuși, de pe lumea

cealaltă, a pledat în instanță, imaterial, ca să câștige procesul și să-i dea mamei, de ziua ei, *via lui*. Cel mai mare dar pe care putea să-l aștepte pentru nunta lor de aur, care s-a împlinit — anonimă și îndoliată — acum doi ani.

27 septembrie

- Când cade duminica viitoare ?
- Într-o marți.

*

Radu Rosetti: Unul din ultimii „trubaduri“ în viață. L-am văzut, în amurg, pe „aleea rozelor“ din Cișmigiu. Și-așa cum mergea, drept încă, sub pardesiul lui larg și lung, mi se părea că duce o mandolină ascunsă la spate.

*

Astăzi, primul frison de toamnă, în petuniile de pe terasă... Și florile și-au strâns ultimele raze de soare, ca pe niște șaluri de muselină, la gât.

*

28 septembrie

Astăzi de dimineață, „în disperare de cauză“, mi-am vândut câteva sute de volume, alese de tov. Pollak, delegatul „Anticariatului general“. Cărți rare, cărți bune, ediții deosebite, legături de piele și marochin. Total, patru mii șase sute de lei. Adică, una peste alta, cincisprezece lei volumul... N-am stat în bibliotecă în timpul alegerii. (Nu se cumpără decât anumite cărți.) Am intrat numai când cele care „interesează“ (expresia aparține tov. Pollak) erau grămădite pe masă. Am zărit, deasupra, cele cinci volume ale lui Courteline — într-o ediție rară, ilustrată în culori, opere complete și legate în piele fină „framboise“.

— Maestre, ce-am ales, *face* patru mii, șase sute lei. Aveți bonul aci. Îl încasați, între douăsprezece și două, la sediul nostru, din Sevastopol 6. Doi pași de-aici.

— Bine! am spus. Și-am ieșit din nou, fără alte comentarii.

De pe terasă am urmărit cum se transportau cărțile mele la mașina care aștepta. Și când aceasta a plecat, am coborât din nou în birou.

Pe masă era numai bonul de patru mii, șase sute lei și, pe covor, două file căzute din *Salammbô* a lui Flaubert...

Le-am dus și pe astea în Sevastopol 6, când m-am prezentat să-mi încasez bonul.

N-am vrut să privesc pe eventualul cititor de patru pagini din Flaubert.

*

Pe strada mea trăiește un fenomen... Un anume „Domnu' colonel“ despre care toată lumea spune că este un om fără inimă. Ceea ce nu-l împiedică să fie bolnav de cord, după cum afirmă aceeași lume toată.

*

Cugetare:

De la cincizeci de ani încolo, la bărbat inima se numește „cord“ și, la femei, talia se numește „sale“.

*

Venind de la „Iacuri“, unde am făcut (ca de obicei) o plimbare „solitară și romantică“, m-am întâlnit cu Didina Iorgulescu, una din vechile și bunele mele cunoștințe cîmpulungene.

Am aflat că mama ei, „prietena“ mea, coana Lina, a murit acum două luni, în vîrstă de optzeci și cinci de ani.

— Dar ce-a avut, săraca? am întrebat conform uzului în materie.

— Nimic! Se plictisea, de când s-a mutat cu noi la București. Nu mai venea nimeni pe la ea, nu mai avea cu cine să joace tabinet și, la etaj, unde stăm noi, n-avea curte. Ori, mama, fără curte, înțelegeți tu...

Fata lui Popa Traistă din Schei, coana Lina, a fost una dintre cele mai autentice și frapante frumuseți ale timpului și ale județului. Era supranumită Andaluza Muscelului.

Drept care, un tânăr boier cîmpulungean — cu studii juridice la Paris și cu o avere imensă, Grigore Iorgulescu, zis Gote — s-a îndrăgostit de ea. Cum mama lui s-a opus, coana Lina a admis concubinajul... Și-au făcut șapte copii. Toți, prietenii mei din copilărie și de totdeauna. Și-abia cînd copiii s-au făcut mari, „ciocoica“ (cum îi spunea coana Lina soacră-sii) s-a decis să moară, la nouăzeci de ani. Gote s-a însurat cu coana Lina, în ziua parastasului de nouă zile pentru mamă-sa.

Dar, cu tot luxul și bogăția, cu toată lumea bună a orașului în care intra acum pe ușa din față, cu toate manierele alese și perfectă educație a soțului, coana Lina a rămas tot așa de incultă, de pitorească și de frumoasă, cum o turnase inițial Popa Traistă, care umbla cu concii muieresc sub potcap și cu cizme de iuft sub antierul lui de mucegai țesut.

Cu toată flagranta diferență de vîrstă, coana Lina a fost prietena mea de toamne cîmpulungene, de tabinete pe o „surpriză“ și ceaiuri coloniale, în holul ei cald și primitiv din casa de la Cîmpulung.

Nu scăpam niciodată prilejul — ori de cîte ori veneam la Cîmpulung — să mă duc și să-i fac o vizită, mai mult sau mai puțin armenească, după împrejurări. Ba, ceva mai mult, coana Lina — fără să știe — a fost oarecum și colaboratoarea mea, la multe, foarte multe din „operele“ mele. În romanul meu *Mica publicitate* mi-a furnizat chiar titlul unui capitol: „Omul este cel mai rezistent metal“. Iată în ce împrejurări.

Îi arsese conacul de la Purcăreni (una din numeroasele moșii rămase de la Gote, bărbatu-său, și unul dintre cele mai frumoase conace boierești din județ). Purcărenii era moșia ei personală și în conacul de acolo coana Lina strînsese tot ce avusese mai drag, mai de preț și mai pe gustul ei, dintr-o viață întreagă.

Într-o noapte, focul i-a distrus tot... Bănuind cît de amarită trebuie să fie, a doua zi m-am dus să-i fac o vizită, oarecum de condoleanțe. Am găsit-o liniștită, frumoasă, dînd ca de obicei pasențe la masa obișnuită. (Pusă sub ferestrele dinspre stradă ale holului.) De data asta, însă, coana Lina, care nu era fumătoare, avea o țigară aprinsă

pe scrumiera în forma condurului cenușeresei din poveste... După cele de rigoare în materie de incendii, după cafeaua dublă (aveam ceașca mea specială) și numai cu o bucațică de zahăr, coana Lina a încheiat filozofic discuția destul de prelungită :

— „Vezi, dumneata, Tudorel, maică ! Fierul, cît e el de fier, dar de rugină tot se mănîncă. Pietrele, cît ie ele de pietre, și de ger tot crapă. Numai omul rezistă la toate loviturile pînă la urmă și nu moare. Prin urmare, omul este cel mai rezistent metal“.

Coana Lina a colaborat cu mine și în piesa mea *Licuricii*, unde mi-a furnizat — textual — următoarea replică : „Fiecare om, pe lume, are o fatalitate și un destin. Restul e numai soartă !“

Și în cîte și cîte altele, buna mea prietenă nu mi-a furnizat poante și pretexte de articole și de schițe.

Însemn cîteva care îmi vin în minte acum.

Era bolnavă sora ei, Veta Butoianu.

— Ce-are, coană Lino ?

— Nu se știe încă, maică. Mîine face consult de trei mii de lei cu doctorii. În orice caz, astăzi la șase și-a luat febră la temperatură și a avut patruzeci și patru de grade, pardon, să mă ierți, în anusul c... (Adică patruzeci de grade și patru diviziuni. Dar Butoianu, cînd a „citit“ termometrul, a spus : patruzeci și patru, mai pe scurt.)

Și, în aceeași ordine de idei, alta :

Fetița unei servitoare, la care ținea foarte mult, se juca prin hol și punea mîna pe fel de fel de lucruri : „Ascultă, Ticuți ! (Coana Lina avea musafiri simandicoși și vrea să se exprime cît mai politicos.) Dacă mai pui mîna pe ceva de-acolo, de pe etajeră, îți dau vreo două la popou, de-ți rup c...“

Fiind foarte bogată și foarte darnică — o adevărată filantroapă — coana Lina era foarte des asaltată cu cereri de bani, de toate rudele sărace pe care le avea din belșug în oraș. Cu rudele, însă, dărnicia ei proverbială avea ezitări. Știa că „toate“ o invidiază și o critică. De aceea — căci de refuzat nu refuza niciodată -- cînd da la rude, avea anumite sisteme și își lua unele precauțiuni, pe cît de naive, pe atît de inutile :

„Bine, eu îți girez polița (care, firește, nu se achita niciodată), dar nu vreau să-ți girez ție, că mi-ești nepoată. I-o girez sor-tei și faceți ce vreți cu banii“.

Sau :

„Bine. Eu ți-aș da cinci mii de lei astea, dar acuma n-am, personal, nici un ban. Așa că să nu-i spui nici o vorbă lui Nicu (fiul ei), fiindcă eu iau banii ăștia de la Ionel (alt fiu al ei), care îi are de la Mimica (fata ei cea mai mare), că i-a dat Lenuța (altă fată a ei) să-i ție, ca să nu-i cheltuiască Guța (băiatul ei cel mai mic) că i-am dat eu, de Anul nou, când m-a sorcovit“.

Coana Lina nu fusese niciodată la Paris și ținea enorm să se ducă „ca să beau o țuică la restaurantul din vârful turnului Eiffel, unde-și lua «ciocolaica» aperitivul, când eu făceam copii, în secret, cu bietul Gote al meu!“

Într-o zi, plecam peste o săptămână la Paris, i-am spus :

— Coana Lino, plecam peste o săptămână la Paris. Te iau cu mine.

— Zău, maică ? Mă iei ?

— Pe cuvântul meu de onoare, dacă glumesc.

— Păi, ce să faci tu acolo cu baba după tine, maică ? O să zică ăia de acolo că *te-ai smintit* la tinerețe și *mi-am* luat pește.

Sau :

— Nu ! Nu mai merg, maică, la Paris. Dă-l ciorilor, încolo.

— De ce ?

— Fiindcă, acolo, nu te poți înțelege cu nimeni. Unul, nu știe românește !... Și ca să fac pe muta prin turnul lui Aifan, mersi !

Era pe vremea când francul francez se cumpăra cu treisprezece lei, la liber :

— Hai, coană Lino, la Paris. Plec la 15 ale lunii...

— Nuuu, maică ! Acuma nu mai e de mers ! E scump.

— Lasă că ai dumneata destui bani...

— Eh ! Am pe dracu ! (Și după o mică reflecție.) Ascultă, maică, cât face acuma un franc de-al nostru, în lei de-ai lor ? (Replică întrebuintată în *Sosesc diseară*.)

Și ultima :

— Maică, cine-o fi murit, c-am auzit c-a pus doliu la prefectură ?

— Regele Ferdinand.

— Păi ce, a fost prefect de Muscel, de-i pune doliu ?

*

În general nu țin minte anecdotele pe care mi le povestesc alții. („Ai auzit-o pe-ai-a cu ?“... „Stai să-ți spun una bună. O știi ?“ Te-ntreabă dacă o știi, înainte să-ți spună despre ce e vorba.) Le uit și pe cele pe care, foarte des, le fac și le lansez eu, ca *auzite* de la alții. Cred însă că o notare a anecdotelor care circulă, noi sau reînnoite, pe date actuale, într-un anume timp, poate constitui — într-o formă nouă și de cele mai multe ori agreabilă — o mică istorie a contemporaneității. Din acest punct de vedere, mi-am propus de mult și în numeroase rînduri să notez toate anecdotele pe care le aud. Nu m-am ținut însă de cuvînt.

30 septembrie

Ieri, 29 septembrie, n-am notat nimic aici, fiindcă această zi o socotesc ștearsă din calendarul existenței mele : era să-mi bat băiatul. Și n-aș fi dat în el cu palma, ci cu inima.

1 octombrie

Ieri plimbarea obișnuită, pe traseul obișnuit, pînă la „Iacuri“ (adică e vorba de traseul Cazzavillan-Buzești-Ministerul de Externe-Arcul de Triumf-Parcul Național-Restaurantul de stat „Bordei“).

Ieri, însă, am găsit „Bordeiul“ închis și această întîmplare neprevăzută mi-a stricat tot „dichisul“ plimbării. La „Bordei“, pînă unde ajungeam pe jos, luam o sticlă cu bere (eventual, un pateu, după posibilități) și pe urmă, din față, autobuzul 31, cu care veneam pînă la Romană (piața). De aci — *per pedes* — îndărăt, la domiciliu.

Rămas în fața „Bordeiului“ închis (peste care soarele de toamnă se și țesuse ca un păianjen pe pînza lui proaspătă, de lumină moale) ca celebrul vițel la poarta nouă, am avut „un moment“ (așa se spune, momentul ăsta însă a durat un sfert de ceas) de ezitare și părăsire, oarecum.

Pierdusem berea (satisfacția mea rece și cu guler, de la capătul drumului), pateul (aveam, întâmplător, posibilitățile legale de acoperire) și întoarcerea (cu burta răsplătită) în autobuz.

Pînă la urmă — privind pescarii de pe malul lacului care, în necazul meu, desigur, nu prindeau nimic — am izbutit să-mi stabilesc un nou program de întoarcere. Adică: pe jos, pînă la Ministerul de Externe, tramvaiul 26, pînă la Buzești și-apoi, iarăși pe jos, pînă la cîrciuma mea obișnuită, de pe Popa Tatu, unde — în loc de bere — să mă tratez cu un „cinzec“ de țuică, această cîrciumă fiind „particulară“ și, deci, lipsită de bere. Cît despre pateu (acesta fiind un aliment numai de stat), am decis să-l înlocuiesc, eventual, cu o chiftea prăjită, la liber.

Dar omul propune și duminica dispune. (Căci era duminica dimineața.) Duminicile astea de început de toamnă, cînd ultimele roze își cîntă, anemiate, cîntecele lor de lebede publice în singurătatea parcurilor, ca niște ape de soare stătut, întinse sub parfumata lor agonie — duminicile astea, zic, imperiale, imense și fără dimensiuni, ca niște foi de calendar fără început și fără sfîrșit — dispun însă pe unii oameni (le spunea, cîndva, poeți) ca narcoticele pe unii pacienți, întinși pe luminoase mese de operație.

Duminicile astea își iau pacienții de mîină și-i plimbă, sub narcotic, ca pe niște orbi cumiți, care — la fiecare colț de stradă, întîlnit în toamnă, sub covîrșitorul lui pitoresc — se opresc și cîntă din acordeoanele de lumină creață ale sufletelor, la propriile lor răsplîntii interioare.

Și-așa, orb, cu duminica de mîină și încurcîndu-mă mereu în trena ei de *peau d'ange* la gheață, ca un copil în trena miresei din provincia copilăriei mele — la Biserica Domnească — m-am trezit, fără să știu cum, abia la patru după-amiază, la poarta „reală“ a locuinței mele.

Eram plin de toamnă și de duminică, cum e un om plin de praf, cînd merge mult pe o uliță de țară și, fără să am nici o floare în mîină, mi se părea că sînt plin de tămîioare, de dimitrițe, de cîrciumărese, de maci, de lavandă și de crăițe, ca un coș mare uitat în poarta casei mele de-o țigancă fugită după un roșior, trecut după colțul străzii sau după un pachet de tutun tare.

*

De cînd cu *Poil de carotte* al lui Jules Renard (și mai ales că, de la „debuturile“ mele, mi s-a repetat că așa avea oarecare trăsături comune cu el) nu mai pot să mănînc morcovi. Am impresia că-i mănînc eroul fiert sau opărit cu unt.

*

Mi-am scris „jurnalul“ înainte de a-l fi citit pe al lui Renard (care este, pur și simplu, magnific). Am fost „acuzat“ că îi semăn. Și ori de cîte ori (de treizeci de ani încoace) îmi reiau colaborarea la „jurnalul“ meu, am un permanent sentiment de jenă. Mă consolez însă și zic: Dacă se naștea el după mine, mi-ar fi semănat el mie. Altă legătură nu recunosc că există între noi.

*

Într-o zi (adică, în traducere, în mai multe nopți) o să încerc o paralelă între el și între mine. Pentru asta, însă, trebuie să-l recitesc și să mă reparcarg.

5 octombrie

— Mi se pare că tu ai o vie ?

— Da ! Dar e „moartă“ pentru mine. Am pus-o pe numele nevastii.

*

M-am întors la 5.30, ora Gării de Nord (care nu se poartivește niciodată cu ora exactă de la radio, sau cu ora aproximativă a ceasului de la Finanțe, și nici cu ora ceasornicelor publice și electrice din piețe sau răsplîntii importante — care, deși de aceeași marcă de fabricație, marchează ora diferit) de la vie. (Cam lungă paranteza.) Am plecat alaltăieri de dimineața, cu o misiune familială, emoționantă și de mare importanță. M-am dus cu procură legală să repun pe mama în dreptele ei drepturi de la vie, după procesul cîștigat la Casație. (Fusese condamnată la douăzeci de mii de lei amendă și confiscarea averii, pentru sabotaj agricol, că nu stropise la timp via, și sentința de condamnare s-a casat.)

Alaltăieri dimineața, când am plecat, peste peroanele Gării de Nord șiruia cea dintâi ploaie de toamnă. Măruntă. Monotonă. Cenușă udă, cernută din sita joasă a cerului, încruntat, citadin, peste asfaltarile melancolizate de ploaie, sub castanii pleșuvi și fără pardesiuri.

M-am bucurat liric și copilărește că sînt singur în compartimentul de clasa a II-a, al acceleratului de Timișoara (clasa a II-a, la tren, este un fel de șpriț feroviar făcut din vinul roșu și plușat al canapelelor de clasa I și sifonul sălcii și stătut al compartimentelor de clasa a III-a).

Mi-am pus bagajul (rucsacul băiatului meu) în plasă, și pe mășuța din față mi-am pus țigările, chibriturile și „lectura“ (*Socrate et l'amour grec* de Gesner). Apoi am început să iau contact cu toamna de pe peron, care-și grăbea spre vagoane primele fularuri răsucite la gîtul călătorilor.

Îmi dam seama că trenul trebuie să fie supraîncărcat, de vreme ce mulți călători atîrnau ca niște lipitori prinse de balustrada scării și nu înțelegeam de ce în compartimentul meu nu intră nimeni.

Abia însă după plecarea trenului, misterul s-a lămurit. Era un compartiment rezervat pentru gravide, femei cu copii mici, invalizi și infirmi — în ordinea de mai sus, cum anunța limpede tăblița, chiar pe peretele din față mea... Norocul meu a fost că șeful trenului, după un scurt surîs schimbat între noi, m-a declarat „infirm“. Și după cele de rigoare — schimbate și mai scurt, într-o rapidă strîngere a mîinilor — conductorul a plecat, reluîndu-și mutra oficială, sub șapca cu fundul verde ca dulceața de prune noi.

După cinci minute, compartimentul meu s-a umplut de călători și călătoare. Desigur, tot atît de infirmi ca și mine.

*

Trebuia să mă opresc la Golești. Cu rucsacul pe umăr, cu pardesiul de ploaie pe braț, așteptam să oprească trenul. Pe peron, Dușa, birjarul, care mă aștepta cu brișca la gară, era prezent, cu biciul în mîină și cu mustățile ude sub căciula pusă à la Mihai Viteazul. Dar trenul n-a oprit în stație și, astfel, m-am trezit la Pitești.

Piteștiul a fost, oarecum, a doua capitală a copilăriei mele, cu reședința oficială în Cîmpulung.

Bulevardul Gării nu știu dacă s-a schimbat în aproape patruzeci de ani, de când nu l-am mai parcurs pe jos. Eu însă mergeam, precis, pe bulevardul din amintirea mea. Mi se părea numai ciudat că fumez, fără să-mi fie frică că mă văd oamenii în vîrstă...

Am ajuns în piață. Stația de trăsuri, tot acolo, cu birjarii, cu păturile ude de pe spate, ca niște saci cu porumb, încovoiați pe capră. Am recunoscut același miros de povarnă în jurul stației, ca acum patruzeci de ani. De data asta însă, mi-am zis: Pot să beau și eu o țuică, dacă vreau, că nu mă bate *Fraülein*... Și-am băut. Una mare, chiar... În cîrciumă erau aceeași „clienți“ pe care îi vedeam numai pe fereastră, când veneam dimineața de la vie, după cumpărături, cu trăsura lui Gicu, care „mă lua și pe mine“. Acum îi vedeam „direct“... Aceiași!... Nemișcați din pozițiile în care i-am lăsat acum patruzeci de ani...

Cine a spus că oamenii se schimbă, îmbătrînesc sau mor, n-a fost în cîrciumile din „gura“ pietelor provinciale sub primele burnițe de toamnă, când spuma halbelor cu guler, pictate pe firmele de la intrare, îți face frig sub nasturii încheiați.

În cîrciumi de-astea, oamenii sînt mereu aceeași, tot acolo, în picioare, ori la mesele de lemn. Așa cum i-ai lăsat tu, acum patruzeci de ani, sau altul, acum un mileniu... Și dacă, totuși, s-ar putea întîmpla ca vreunul din ei să lipsească, să fii convins că n-a murit. S-a supărat numai cu „jupînul“ și s-a mutat în altă cîrciumă.

6 octombrie

De la vie.

În poarta casei vierului nostru m-a întîmpinat cățelul pe care i l-am dat anul trecut, la plecare. Îl lăsasem „spitz“ și l-am regăsit mitocan.

*

După o jumătate de ceas (vierul mă poftise în „hodaia din față“ și, „în cinstea mea“, cățelul fusese lăsat să intre în casă), acesta — cățelul, nu vierul — a început să-și amintească vag, și de mine și de el... De mine că i-am fost

stăpîn, și el că a fost „spitz“. Și, dintr-o dată, a început să re-facă unele „figuri“ de anul trecut. Să stea sluj, să sară pe patul cu macat croșetat de Marioara, nevasta vierului. Toate aceste figuri executate, însă, cu aproximație. Ca unul din foștii mei colegi, băiat de la țară și ajuns în satul lui perceptor, care, ori de câte ori mă întâlnea, îmi adresa câteva cuvinte franțuzești, pe care și le mai amintea de pe vremea cînd rămăsese repetent de două ori, în a treia de gimnaziu și se „lăsase de carte“.

*

Am revăzut pe Leana, nevasta lui Motruș, unul din vecinii mei. Acum douăzeci de ani, cînd s-a măritat cu el, era ca o amforă brună și perfectă, pe șoldurile înalte. Acum nu mai e decît un fel de oală obișnuită, ciobită la gură și bună numai pentru uzul gospodăriei ei.

*

Leana a fost „flirtul“ autumnal al scurtelor mele treceri prin toamnele de pe timpuri, de la vie. Atunci, însă — cînd era fată de șaisprezece ani — se păzea și de privirea mea, ca de o lumină prea tare. Acuma s-a oferit, fără să o rog, să-mi facă patul seara și să mă tragă cu untdelemn amestecat cu rachiu de drojdie, dacă — cumva — m-a pătruns ploaia și mă simt răcit.

Și, de data asta, m-am păzit eu de privirea ei, ca de o lumină prea tare.

*

Leana avea șaisprezece ani. Asistam la un „bal“ dat de „ieleșii“ din comună, la Vrănești. Cu trupul ei perfect și cu frumusețea ei frapantă, Leana era asaltată de dansatori.

Și — în timp ce, cu ea în brațe — flăcăii asudau, gîrlă, sub mintene și mîinile lor se făceau learcă pe talia ei, Leana rămînea brună, indiferentă și uscată, sub dogoarea lor udă și pasională...

Cînd a dansat cu mine, cu „boierul“ adică, mîinile mele uscate, i-au simțit talia jilavă sub ie. Și deasupra buzei de sus, pe puful urmei de mustăcioară brună, avea broboane mici de sudoare onestă... Ca roua sinceră a florilor de cîmp.

*

În altă toamnă, într-un amurg, am întîlnit-o pe poteca care urca, pe lîngă biserică, spre via noastră. Mi-am încetinit mersul într-adins, ca să pot merge în urma șoldurilor ei înalte, cu unul arcuit mai mult și mai feminin, în partea unde ținea donița cu apă în mîină.

Leana s-a oprit și a pus donița jos, să răsuflă. Am ajuns-o din urmă, cu șoldurile ei mișcîndu-se mai departe, totuși, înaintea ochilor mei „particulari“ (așa le spuneam eu pe vremea aceea, în stricta și romantica mea intimitate, acestor „ochi de rezervă“ pe care mi se părea să-i am în plus și pe care îi țineam ascunși ca pe o pereche de ochelari prețioși, camuflați în tocul lor din buzunarul gîndului).

M-am oprit și eu și i-am dat bună seara. (Îmi simțeam vocea „alterată“ și eram sigur că nu din cauza urcușului.)

Apoi, cu un gest descins din mine, ca o aripă de peleară trubadurescă și care în realitate nu era decît un truc măgăresc, ca să o întorc cu fața spre mine, am întins brațul spre apusul care își scînteia penele, paietele tremurătoare, ca o pasăre Phoenix ostenită și oprită să răsuflă, în spatele Piteștilor, pe ultimul deal albastru, perceptibil la orizont:

— Ia, uite, Leano, ce apus de soare minunat. Nu ți se pare că, acolo, pe deal, soarele e ca un arici de aur cu toate țepile zbîrlite pe cer?

Leana și-a răsucit mîna, ca un melc, la gură, s-a uitat la mine „ca la altă aia“, cum ar fi zis ea, și-apoi a-nceput să rîdă. Să rîdă toată. Cu dinții ei de Carara, cu sîinii săltînd goi și bruni sub tîmîioarele crețe din sfîrcuri, cu gropițele de la încheietura brațelor și cu toți fluturii de argint și toate florile de arnici de pe ie.

— Arici, hai? Apune ariciul?

Și Leana a început să rîdă și mai tare, ca o apă care fierbe întregă în măruntaie, răbufnind numai sub ciocotul dinților albi.

Atunci am luat-o în brațe, s-o sărut pe rîsul în care hohotea întregă. O clipă am simțit-o vrînd să-mi lungească din brațe, ca un păstrăv care se zbate să scape din mîna șireată care l-a prins pe sub apă.

Sub sărutare, însă, după o clipă, Leana a încremenit — lungă și întregă — cu un fel de panică în picioare, cînd nu mai ști din ce cauză s-a produs. Și sărutarea s-a pre-

lungit, parcă, pînă la sfîrșitul lumii. Și cînd lumea a-nceput să redevie din nou o realitate, Leana s-a smucit și, ca o pasăre scăpată din laț, a început să-și scuture în amurg toate penele trupului, zbîrlite și enervate de frica prin care au trecut.

— Stîmpăr-te, dom'le Tudorel, ce naiba? Ne vede părintele! Și ochii ei, sub tulpănelul strîmb, se îndreptară spre biserica de-alături.

Inutil, cred, să adaug că la ora aceea biserica era închisă, făcîndu-și propriile mătănii de seară între turle și că părintele Limberea, parohul, locuia tocmai la celălalt capăt al satului.

— Zău, dom'le Tudorel! Cît ați mai sta dumneavoastră la vie, să fiu a mamei, dacă mă mai duc vreodată la apă pe poteca asta. Dau pe dincolo, prin vie, pe la domnul căpitan Vlădescu, că pe-acolo nu trece nimeni.

Am vrut s-o sărut iarăși, pentru „amenințarea“ asta. Dar nu ca adineauri. Alt fel!

Șoldurile, înalte și vexate, au luat-o însă repede-repede, în sus, pe potecă. De data asta însă, „ochii mei particulari“ nu s-au mai uitat o clipă după ea... parcă surzînd sub pleoape, ca niște liceeni sub șepcile puse șmecherește pe-o sprînceană.

Apoi „ochii mei particulari“ — limpezi și întregi — se îndreptară spre soarele care apusese, în veșnicia sărutului, sub ultimul deal, acum cenușiu, din spatele Piteștilor, acolo unde cerul nu mai era decît o vastă expoziție de cozi de păun mișcătoare.

*

Acum cîțiva ani, am întrebat-o în glumă:

— Leano, acum douăzeci și cinci de ani, cînd tu erai fată și eu student, ori ne-am sărutat noi vreodată?

Tăciunii din ochii Leanei i-au căzut între degetele desculțe ale picioarelor, care, arse parcă, au început să frămînte iarba sub ele.

9 octombrie

Gîndul nebuniei mele apropiate mă obsedează. Poate e mai mult decît un presentiment. Un simptom.

O aștept, cum aș aștepta într-o gară pe cineva care trebuie să vie cu trenul și se apropie, stație cu stație.

Firește (îmi zic eu, pe peronul unde îmi plimb gîndurile), sînt și trenuri care se pierd... Și tot eu îmi răspund. Dacă l-a pierdut pe-asta, „persoana“ nu înseamnă că nu poate să ia mîine altul, dacă e decisă să vie! Ah! și peronul ăsta al mesei mele de lucru, de care nu pot să mă despart! Și gara asta pustie, fără animație — ca orice stație terminus — care e viața mea de-acum! Și toamna asta care și-a început ploile, peste toate parcurile desfrunzite și ude ale amintirilor mele! Și, de ce, mereu amintiri? Cînd omul ajunge numai al amintirilor, viața lui a rămas pe loc și așteaptă. Ce?

Trenul de care vorbeam adineauri? Înainte, nu mai văd nimic... Viața mea „viitoare“ privește înapoi... „Avansează îndărăt“, ca în tramvaie... (Cum zic taxatorii.) Capul meu parcă se pregătește de furtună... Îmi fulgeră gînduri și tunetul amintirilor se aude apoi, peste ele, încă înăbușit, de parte...

Peste suflet, toate rîndunelele lui zboară, jos, speriate. Inima își închide ferestrele dinspre strada pe care trece încă viața, grăbită, fără fețe din gulerle ridicate și cu umbrelele smulse de vîntul cu bătaie de furtună... Și iată, la ferestrele inimii, din casa ei caldă, a apărut un căpșor blond, cu puii de rîndunică speriați în cuiburile ochilor... Băiatul meu!... Și de-aici, din rîndurile astea încîlcite, îi sărut mînuțele fragede, care mai țin încă — cît? nu știu, în mușchii lor cumiți, luați prin surprindere — toată greutatea prăbușirii mele, care se bălămbăne, agățată de puterea lui, cu ochii la el și cu restul în gol. Ah, ploaia! Ploaia asta de-afară! Și toamna care îmi scutură frunze din fiecare gînd. Și tocul ăsta care se încăpățînează să scrie, nici el nu știe ce, nici el nu știe cum, nici el nu știe de ce... L-aș frînge în degete, bucați, ca pe o macaroană neagră, dar n-am altul... Și noaptea asta trebuie să scriu — oricum, orice — pînă vine ori somnul, ori trenul... În orice caz, oricare o veni să mă ia, mă va găsi pe peronul gîndurilor, la masa mea de lucru... Las, deci, caietul acesta și trec la romanul pe care îl scriu...

10 octombrie

Bolnav. Toată ziua în pat. Am citit *Charles XII* al lui Voltaire. (În ultimul timp mă pasionează istoria. Mai mult oamenii decît faptele ei.)

Trebuie să mă îngrijesc serios. Gîtul meu s-a înrăit. Diagnosticul de-acum cîțiva ani — laringo-tracheită cronică, cu manifestări astmatice, precum și „bronșita tabagică“ — cred că nu mai sînt actuale. Toată ziua, în pauzele dintre lecturi, m-am gîndit la opera lui Fr. Copée. Căutam să-mi aduc aminte ce-am citit din ea. În realitate, nu pentru opera lui mi-a venit în minte așa, nitam-nisam, Fr. Copée. Ci pentru că a murit de cancer la gît.

11 octombrie

Scrisul, pentru mine, e ca o hrană. Nu pot să mănînc, dacă nu scriu. Pot să scriu, însă, și pe nemîncate.

*

Mă amuz să fac „jucării“ din vorbe, pentru partea de copil pe care fiecare din noi o are în el pînă la adînci bătrînețe.

După una din premierele mele (apăruse majoritatea cronicilor dramatice) mă-ntîlnesc cu Tita Bobeș.

— Dar ce-are cu tine Ionel Dumitrescu, de te-njură atît de crunt ?

— N-am citit. Tu nu știi că eu mă „menajez“ după premiere, știind că nu mă menajați voi ? Dar tu ce-ai scris despre piesa mea ?

— Dragăaaa !... Eu nu scriu cronica la piesa ta.

— De ce ?

— Fiindcă prefer să nu scriu cronica, decît să fiu atît de nedrept cu tine ca Ionel Dumitrescu.

*

În seara cînd *Șoarecele de biserică* împlinea o sută de spectacole cu casa închisă, m-am întîlnit cu Iancovescu.

— E, dragă Mușat ! Cine a avut dreptate ? Ți-am spus eu de la premieră, că piesa va fi o mare cădere !

*

După premiera *Licuricilor* la Național, am fost înjurat groaznic. Mai ales de un oarecare critic, necunoscut pînă atunci, Gh. Mîrza, în *Facla* lui Vinea. („Complotul“ pus la cale pentru înjurarea *Licuricilor*, l-a denunțat în presă V. Timuș, care făcuse parte din el, dar, pînă la urmă, revoltat el însuși de proporția „nedreptății“ care mi se făcea, a dat adevărul pe față, în *Rampa*, arătînd, unde, cînd, de ce și de cine fusese pusă la cale asasinarea mea dramatică.)

Vinea, simțindu-se prost că în gazeta lui înjurăturile depășiseră orice limită, mi-a spus că Mîrza este pseudonimul sub care m-a înjurat Dem. Teodorescu-Șacalul, a cărui cronică nu putuse s-o refuze, avînd în vedere și considerînd...

Lucrurile erau limpezi. Mitică Teodorescu (Dem. Șacalul) mă rugase să distribu în rolul prim al piesei pe soția lui, Marioara Zimniceanu. Eu socotisem că e mai potrivită Marioara Voiculescu și i-am dat rolul. Și cum Șacalul, abil, nu vrea să se strice cu mine și să-și dea arama conjugală pe față, sub semnătură, recursese — brav — la noul născut, Gh. Mîrza.

După două săptămîni de la premieră, *Licuricii* se porniseră „pe serie“, cu „tăbliță“ la casă. Publicul se întrebă nedumerit — publicul cititor de cronici, firește — de ce fusesem atît de înjurat. Au început să se scrie articole în apărarea piesei și „veștejirea“ detractorilor săi. Au început să se nască polemici și să se încrucișeze săbii de cerneală. Eu, ca de obicei, scriam piesa următoare și îmi încasam cu sfințenie tantiemele. La un moment dat — datorită proporțiilor pe care „apărarea“ *Licuricilor* le luase în presa scrisă și orală — poziția criticilor trecea printr-un moment foarte... critic...

Atunci, tocmai, m-am întîlnit pe stradă cu Marioara Zimniceanu și cu soțul ei. (Gh. Mîrza, alias Dem. Teodorescu.)

Perfid cum a fost o viață întregă (și ăsta era „șarmul“ lui de netăgăduit, fiind un perfid foarte inteligent), Șacalul a adus vorba, din una-n alta, și de *Licuricii* și succesul lor.

— Dar cine e, mă, Leule („Leul“ este porecla mea în cercurile artistice și teatrale), tîmpitul ăla de Mîrzea, Bîr-

zea, sau cum dracu îi zice, care te-a-njurat așa, în *Facla*. (Se făcea că nu nimerește bine numele pseudonimului.)

— Nu știu! i-am răspuns.

— Cum? Nu te-ai interesat? mă întrebă, dulce ca mierea de mai, Zimniceanca.

— Nu!... Și văd că în polemica care „s-a încins” în jurul *Licuricilor* nu apare deloc. Nu scoate capul.

— Laș! își dădu avizul coana Marioara.

Și Mitică de colo (recte Dem. Theodorescu-Șacalul) puse punctul pe „i”, indignat, sub ochelarii negrii ca doua cavități sub fruntea unui craniu văzut în amurg.

— Eu, unul, îl [...] pe mă-sa, astăzi și mâine. Scurt!

— Și eu! am replicat, plecându-mă să-mi aprind țigara de la a lui.

Niciodată nu ne-am strâns mâinile mai călduros ca în ziua aceea. Și niciodată, coana Marioara, „Gitana” noastră națională, nu mi-a suris mai spaniolește decât atunci, întinzându-mi mâna brună, ca o mână de doliu. (Am zis „spaniolește”, fiindcă jucase de curînd *Omul și paiața* (*La femme et le pantin*) a lui Frondaie și rămăsese cu obiceiul de a-și prelungi ardentele surîsuri seviliene de pe scenă și în circulația cotidiană, de dincolo de ea.)

*

Organizația criticilor („O.K.” cum îi spuneam eu) împotriva activității mele literare, de toate genurile (organizație despre care voi scrie, probabil, cîndva, pe larg, în aceste notițe și amintiri) mergea atît de departe cu persecutarea mea, încît, într-o revistă literară a momentului (n-am scris, intenționat, a timpului), am fost executat „la sînge”, cu ocazia apariției volumului de versuri *O picătură de parfum* al lui Tudor Măinescu. În graba de a-mi da la cap, *zelosul critic literar* nu observase că autorul se chema Tudor Măinescu și nu Tudor Mușatescu. Și bietul Măinescu — ai cărui volum s-a bucurat, ulterior, de un mare și meritat succes de public — s-a trezit, din senin, înjurat retrospectiv, o dată cu „noul” volum (că de ce să pierdem ocazia, dacă o avem în mînă) și pentru celelalte lucrări literare ale mele.

*

În aceeași „ordine de idei” (nu sînt ele tocmai „idei”, dar așa se zice), îmi mai amintesc ceva, mult mai recent... De prin 1945, 1946, cred.

La teatrul „Maria Filotti” (ce bine îmi pare că mi l-ai luat la timp, coană Mișo!) se fixase premiera piesei mele *Inc-o dragoste pe lume*, pentru cutare dată. (Scriu din memorie, nu din arhivă, așa că nu mi-o amintesc exact.) Afișe pe stradă, *reclamă* în gazete, bilete vîndute etc. Din „motive tehnice” însă (nu erau bani pentru cheltuielile de finisaj), premiera s-a amînat — în chiar după-amiaza zilei în care fusese anunțată — peste trei zile.

A doua zi însă, după amîinare, a apărut într-o revistă (*Femeia și căminul*, dacă mi-aduc exact aminte) „cronica dramatică” a piesei, semnată Liana Maxi. (Nu știam cine este „temuta polemistă”.)

Bineînțeles, găleți de lături, în capul meu și al spectacolului. Eu, ca de obicei (fiind obișnuit de-o viață întregă cu procedeele „criticii”, în ceea ce mă privește) mă prăpădeam de rîs de indignarea coanei Mișei Filotti... Dar ea nu s-a lăsat (i se aduceau, doară, mari și, de data aceasta, drepte prejudicii materiale). Teatrul „Maria Filotti” a dat un comunicat în presă, arătînd realitatea și protestînd împotriva „tonului” care se făcea teatrului, discreditîndu-se un spectacol, înainte de a se fi jucat, într-o revistă de mare tiraj.

Revista cu pricina, strînsă la chichiță, a arătat — într-un colțișor de pagină, ascuns bine între reclamele plătite — în numele autoarei, că totul nu fusese decît o greșală de tipar... Că nu era vorba de o „cronica dramatică” a „premierii de aseară”, ci numai a unei repetiții la care autoarea asistase în mod clandestin, dar suficient pentru ca să se indigneze asupra viitorului spectacol.

„Cronica dramatică” a fetei cu pricina vorbea însă limpede de „premiera de aseară”, de „reacțiunea publicului indignat, care a părăsit ostentativ sala”, de „căderea catastrofală” și altele *ejusdem farinae*.

Așa greșală de tipar, „mai rar cineva ca dumneata, iubitul”, vorba coanei Efimița!

*

Și în timp ce mie — în toată cariera mea — mi se întîmplau de-astea (și cîte de-astea!), fiindcă „mă țineam

măreț" față de critici și de potențaii și „potentalele“ teatrului, precum și față de toți găinarii, trepădușii și apașii de presă teatrală, avîndu-mă „bine“ numai cu spectatorii — singurii (afară de mine) care mi-au făcut reputația și succesele — „bătrînul“ meu amic, Camil Petrescu (avea și are încă, strecurîndu-se printre toate restricțiile, un „serviciu de reclamă personală“) a putut avea și el surpriza să citească într-o gazetă (este la arhivă) un „comentariu teatral“ semnat de un dobitoc, care pomenea despre „neuitatul succes al piesei *Danton* de la Teatrul Național, piesa care a constituit o adevărată lecție de dramaturgie, de prestigiu artistic, reabilitînd Teatrul Național... *et patati, et patata*.

Doar lacrimi de admirație nu vărsase tînărul estet, la acest spectacol, care însemna un punct „crucial“ nu știu în ce și care moment „epocal“ nu știu cînd...

Dar *Danton* nu se jucase însă pînă în acel moment nici cîieri și nu s-a jucat nici pînă astăzi.

„Organizația“ lui Camil, din exces de zel, sărise peste gard. Atîta citise însă tînărul despre o piesă *Danton* a lui Camil Petrescu, care, deși „genială“, nu se joacă totuși, în timp ce, vorba umoristului, alte porcării monopolizează scena Naționalului, atîta citise junele dobitoc, ce distribuție ar face Camil piesei și ce „regie“ i-ar administra el lui *Danton*, încît, zăpăcit de publicitate, estetul îmberb a luat-o de bună și și-a zis, desigur: „Dacă alții au văzut pe *Danton*, de ce să nu-l fi văzut și eu?“ Și dă-i cu amintirile de la premieră, cu distribuția fără cusur și cu „regia“ epocală a lui Camil (Caietul de regie al autorului a și fost depus, desigur, la Vatican, ca și celelalte opere ale sale, ca nu cumva să se rătăcească și posteritatea să fie lipsită de „imensa“ lor valoare.) [...]

După cîteva zile de la apariția articolului cu pricina, a apărut alt articol, în altă publicație, scris de alt tînăr dobitoc, care, recunoscînd „confuzia“ colegului său cu „premiera de neuitat“ a lui *Danton*, trăgea cam următoarea concluzie logică:

„Autorul articolului citise, desigur, piesa și fusese atît de impresionat de valoarea ei „epocală“, „crucială“, precum și de „genialitatea“ autorului, încît nici nu putuse să-și imagineze că nici un teatru din țară și din străinătate nu reprezentase pînă atunci această capodoperă, cu caietul de

regie depus la Vatican. Că înaintea ochilor săi, fascinați de „admirabilitatea“ piesei, o și văzuse reprezentată la Național, într-o „admirabilă distribuție“ și în „perfecta“ regie a autorului. Etc., etc.“

În „concluzia concluziilor“, al doilea dobitoc, autor al celui de-al doilea articol — justificînd autopremiera la care primul dobitoc asistase, căzut în transă — cerea, nici mai mult nici mai puțin, ca Teatrul Național să pună imediat în repetiție această lucrare, sesizîndu-se de dorința colectivă a spectatorilor de a o vedea pe scenă (firește, în regia autorului, de la Vatican), avînd în vedere că nu toată lumea are posibilitatea să cadă în transă, la domiciliu (ca primul dobitoc) și, numai cu cartea în mînă, să asiste la o premieră de neuitat...

Adică ceea ce avea de demonstrat Camil — [...] Camil Petrescu, care — și fără asemenea metode de creație, conținînd numai pe cele de la masa lui de scriitor adevărat — putea să fie o reclamă luminoasă a acestei generații, luminînd numai din propriul său neon...

*

După cele scrise mai sus, s-ar putea crede că „am ceva“ împotriva lui Camil. De aceea această precizare:

Camil Petrescu, scriitorul, e una.

Camil Petrescu, prietenul, e alta.

Camil Petrescu, tatăl, e altceva.

Și Camil Petrescu, reclamagiul, e cu totul altceva.

Pe scriitorul Camil Petrescu îl prețuiesc și l-am prețuit „deosebit“ întotdeauna. Am scos împreună *Săptămîna muncii intelectuale și artistice* (în 1923, cred) și *Cetatea literară* (cam în 1924—1925). Am colaborat la un *Mitică* — piesă de teatru care n-are nici o legătură cu *Mitică Popescu* al lui etc., etc.

De prietenul Camil Petrescu mă leagă treizeci de ani de prietenie caldă, susținută și aproape „romantică“. Avem „vieți“, „amintiri“ și „cimitire“ de visuri, de ani și de idei comune.

De cînd e tată (are doi băiețași) am devenit, încă o dată mai mult, confrăți. Mă invidia că eu am un băiat, și el nu... Acum m-a relansat. Ca la pocher...

Dar pe „reclamagiul“ Camil Petrescu trebuia să-l „execut“, măcar o singură dată, aci, pentru cât l-am detestat, toată viața, acolo. În „meseria“ noastră. O meserie în care, oricât n-ai reuși la un moment dat, tot stele trebuie să spargi în dinți, prin Cișmigiurile suferinței, nu semințe de floarea-soarelui.

Nu i-am spus niciodată pînă azi, nu știu de ce (poate din prietenie, poate din dezgust), că îi cunosc sistemele de reclamă în amănunt și că le detest, ca și pe cei care le practică. Ba m-am și pretat la aceste „sisteme“.

I-am dat „informații“ despre el, am scris *entre-fileuri* și „articolașe“ — după indicațiile lui — despre el, ori de câte ori a făcut apel la mine. Fiindcă prețuiam scriitorul și știam că scriitorii nu bănuiesc că „metodele“ de reclamă îi aparțin... Și-apoi îl știam cât suferă — de omeneste și de literar — ori de câte ori soarele altora i se părea că-l pune în umbră!... El a vrut totdeauna, vanitos și ambițios cum este, să deuteze de la început pe cerul nostru literar — cu stele, planete și aștri modești — ca o cometă care să amenințe pămîntul cu lumina sau „cataclismul“ ei. Ca o cometă care, în orice caz, să atragă toți ochii spre coada ei scînteietoare și neobișnuită... Dar coada asta, făcută din notițe de gazete, din steluțe scoase din propriul său buzunar, nu l-a servit, sînt sigur, atîta cât s-a așteptat și s-a închis ca o coadă de păun, din el însuși, așa cum se și deschisese...

Steaua din frunte însă — de ea stătătoare — a rămas și va rămîne, totdeauna, mare și plină numai cu propria ei lumină, pe cerul literaturii românești.

*

Reclama mea mi-au făcut-o „firma“ și „clienții“.

Intermediarii au fost excluși. (Ba, pot să spun, clienții mi-au făcut și „firma“. Eu n-am avut decît „marfa“.)

*

În treizeci și mai bine de ani de carieră, n-am trimis, niciodată, nici o „informație“ despre mine, la gazete; n-am dat nici un telefon nimănui, în legătură cu opera mea; n-am rugat pe nimeni, nimic. Nici pe directorii de teatre, nici pe editori, nici pe critici. Tot ceea ce am avut sau n-am avut, tot ceea ce am sau nu am, mi se datorează numai mie. Eu

și operele mele ne-am creat reciproc... Primul cuvînt l-am avut eu, și ultimul îl vor avea ele...

*

Eu și opera mea sîntem ca o societate în comandită simplă. Eu aduc munca și ele capitalul.

*

Eu și opera mea. Frați siamezi. Trăim alături, dar sper că nu vom muri împreună.

*

Scriind despre Camil mi-am adus aminte „un banc“ propriu. (Mă-ntreb mereu de unde poate să vie expresia asta „banc“, adoptată colectiv ?.)

Fiind surd (și de multe ori se amuză singur pe chestia surzeniei lui, care, firește, îi face destule pozne și farse), la premiera (în reluare) a *Mioarei*, la „Studio“, Rebreanu mă întîlnește în antract și zice :

— Ce crezi despre piesa lui Camil ?

— Cred că a scris-o de-asurda ! zic.

Și tot eu am adăugat :

— Pe-asta, cred că o s-o audă și Camil, pînă la urmă.

*

La Continental, după spectacol. Camil, singur la masă, după o premieră a lui Sorbul (*Dărmănoaia*), mînca.

— Ce mănînci acolo, Camil ?

— Cădere ! Cădere mare...

— A căzut piesa lui Sorbul ?

— (Cu un gest din farfuria în care mînca.) Cap de miel !

*

La una din premierele mele, la Național, mă uitam la „banca criticilor“ (celebra bancă H), situată chiar la mijlocul sălii. Lumea hohotea la fiecare replică aproape. (Jur că nu exagerez.) Criticii toți, sobri, „implacabili“, se autoînghițeau din gulere, ca prin niște filtre scrobite.

Și nu știu de ce, așa cum îi priveam din loja mea, de la balcon, banca lor mi se părea ca o potecă pe care plouă funingine, între două livezi de hohote înflorite.

*

După fiecare succes, răzbunarea mea (unica mea răzbunare, de altminteri) era să spun fiecărui critic pe care îl întâlneam, înainte să ajungă acasă și să-și scrie „cronica” pentru a doua zi.

— Ah! Dac-ai ști, dragă, ce dor mi-e de-o cădere... Nu de altceva, dar ca să văd și eu cum e.

*

Erau triști la succesele mele (confracții), așa cum aș fi fost eu vesel la căderile lor.

*

— Dragul meu, îmi spunea un confrate umorist, diferența dintre mine și voi este că voi v-ați născut din părinți, și eu din cuvinte.

— De-aia ai ieșit un simplu calambur! i-am replicat.

12 octombrie

— Tu ce crezi că e mai tare? Viața sau moartea?

— Moartea cui?

*

La menajerie:

— Extraordinar! Ia uite-te la cimpanzeul ăsta, cum seamănă cu Mircea Ștefănescu!

— Da de unde! Mircea seamănă, leit, cu el.

*

— Tata a băut aseară spirt...

— E un tată denaturat.

*

— M-am întrebat de multe ori ce culoare ar putea să aibă sufletul.

— Și?

— Depinde la al cui te uiți.

*

Uneori, când scriu, am impresia că încetez de a mai fi o realitate. Mă transform într-un fel de telegrafie fără fir, prin care, nu știu cine, mișcă tocul pe hîrtia din fața mea și îmi zburzîie cuvintele în urechi.

Alteori, când sînt la masa mea de lucru, mi se pare că sînt ca un șef de gară, noaptea, în biroul lui profesional dintr-o haltă prin care a trecut un tren de marfă. Ultimul tren din noaptea aceea. Și totuși, aștept parcă să aud duindu-se, pe șine invizibile, trenuri neprevăzute de călători... Trenuri care se apropie, care trebuie să vie și să treacă, fără oprire, prin halta cu luminile moarte și semnalele reci. Trenuri rapide, cu oameni fără fețe, la ferestrele luminate ale vagonului restaurant, cu viață puternică și caldă în nările aburite ale locomotivelor și cu acea dezolare pe care o lasă într-o gărișoară de pe Bărăgan, singură și strînsă în ploaie și în toamnă ca într-un guler de palton, felinarul de la ultimul vagon al unui expres, care dispare, din ce în ce mai micșorat, la prima cotitură.

*

Mi-am iubit toate personajele la fel, deși nu le-am arătat-o deopotrivă în operele mele.

Pro domo

S-a făcut frig în odaia mea de lucru... Scrumiera s-a umplut cu cartușe mici de hîrtie, arse și mici ca cele pentru revolvere de crimă pasională, care se poartă în poșete (*version femme*, adică). Fumul țigărilor s-a cuibărit la căldură, în fotolii.

Jucăriile mele pe caiet rămîn parcă cu vorbele descleiate în gînd... Alături, patul — catafalcul meu alb — mă așteaptă sub pleduri.

La căpătîi, în bătaia lămpii de pe birou luminează — ca o oglindă — coperta lucioasă a „Caracterelor” lui La Bruyère. Le voi răsfoi înainte de somn, în picul de noapte care îmi mai rămîne.

Sănătatea mereu proastă. Nu fac nimic ca s-o amelioresz. Mă doare, noaptea mai ales, gâtul, acolo unde bănuiesc eu că va fi ultimul cuvînt de spus.

Nici nu-mi aduc aminte cum „sună” vocea mea...

Noroc că toată viața m-am exprimat mai mult în scris. Vocea mi-a servit foarte puțin... Strictul necesar... Nici n-am cerut nimic cu ea, nici n-am avut la cine și de ce să zbir. Melodiile mele interioare le-am cîntat și le cînt încă, fără concursul ei... Și e curios! Cînd vocea mea era normală, tăceam mult mai mult. Acuma, de cînd rag măgarii la barierele ei, vorbesc mult mai mult. Probabil, unde nu mai am ce și cu cine. Iar „singur” n-am început încă.

Evenimente, în viața mea „personală” (a casei), se petrec foarte puține. Oameni văd doar cîțiva. Pe cei care vin să mă vadă, cînd „am evlavie” să-i primesc... Zile, săptămîni, luni chiar, n-am „ieșit” nicăieri. Mă duc diminețile, cînd am tălpi la pantofi, la lacuri și, înainte de mese, cînd am echivalentul pentru o țuică, la bodeguța de pe Popa Tatu, unde, la orice oră, nu se poate să nu se producă un „program”, care de multe ori mă face să rîd cu lacrimi. (Voi scrie despre cele înregistrate în această circiumă, infamă și minunată în felul ei.) Mizeria materială (de care n-am vrut să pomenesc pînă acuma în caietul acesta nou, de cînd mi-am reluat notițele) a ajuns la proporții eroice. O păcălim — eu și Kitty — cum putem, ca să-i păcălim pe ceilalți ai casei mai puțin. Mizeria este, actualmente, al șaselea membru al familiei mele din casa asta.

S-a instalat peste tot. De la pod, la bibliotecă... De la dulapurile cu haine, la cele cu porțelanuri și argintărie (foste). Dar unde începe să mă enerveze, este cînd o văd că se așază cu noi la masă. Și numai din cauza copilului care a început s-o remarce, pentru noi, nu pentru el... Și, fin și sensibil cum este, puiul meu a început să se simtă prost că el mănîncă „altceva” decît noi. Și parcă — așa puțin cît mănîncă el — înghite mai greu.

Ultima pereche de pantaloni „buni” de la cele două costume pe care le mai am, m-a trădat și ea, la genunchi. A început să mi se vadă pielea, nefiind gri, de culoarea lor!... Mă îngrozește cămara goală și rezervorul de păcură uscat... Mă îngrozeșc pantofiorii băiatului care nu mai au tălpi și paltonașul care i-a rămas scurt încă de anul trecut.

Leafa lui Kitty nu ne poate ajunge. „Vînzările” mele merg prost. Sînt neimportante și atunci cînd sînt...

Banii pe care am să-i primesc de luni de zile, pentru „comenzi”, se plătesc greu, exasperat și uneori nici nu se mai plătesc. „Comenzi” noi n-am, deocamdată. Nici perspective... Încerc să obțin o „slujbă” în legătură cu profesiunea mea... Pînă acum, nimic, deși am făcut cererea la Uniunea Scriitorilor, de mai bine de-o lună. („Uniunea” are grija de noi și nu putem acționa decît prin ea.) M-am gîndit, și mă gîndesc încă, să fac pungi din maculatură și să le vînd în piață. E o marfă care se caută și care poate produce cîteva sute de lei pe zi.

Le-am lucra noaptea, Kitty, Annie și cu mine și, eventual, Lazaroneanu și cu soția lui, căroră le-am vorbit despre asta. Ne trebuie însă capital. Maculatură, pap etc. Numai producînd mult, putem cîștiga ceva și, deci, e nevoie de „investiții” în materiale. Ceasuri întregi — în insomniile și tăcerile mele diurne — îmi frămînt creierul, cum se zice, să găsesc o soluție, o posibilitate. O „ieșire” din iarna care a-nceput să se simtă rece în filele calendarului și în cutele gîndului.

Astăzi m-am întîlnit cu cineva care venea de la Predeal și mi-a spus că „a-nceput să ningă la munte”.

Altădată, vestea asta, în octombrie bucureștean, ud, cețos, plin de noroaie pe jos și de burniță deasupra, m-ar fi umplut de bucurie. Și primul lucru pe care l-aș fi făcut, ar fi fost să-mi dau jos schiurile din pod... Mi-aș fi luat pe Kitty și băiatul, ca să suim, la Predeal, o săptămîină de sănătate, o săptămîină de fericire și o piesă de teatru, ca să ne scoatem cheltuiala. Acum, însă, cînd am auzit că „ninge la munte” — deși dimineața era caldă și însorită, cu veleități estivale — mi s-a părut că începe brusc să mă ningă pe spinare și că iarna m-a prins, prin surprindere, pe o potecă de munte, numai în pardesiu, cu cîteva țigări în buzunar, dar fără chibrituri la mine...

*

Am ridicat storul. Șase dimineața. Cerul e vînat de frig, spre răsărit. Castanul din curtea vecinului de peste drum dîrdîie din toate frunzele și aruncă cu arici vegetali în stradă, ca să-și dezmoștească mîinile. Aricii se sparg de

asfalt și de sub țepile lor verzi se rostogolesc bile noi de table, spre rigole.

Cîinele lui „domnu' Matei“ își roade coada, ca pe un covrig cu susan cald... S-a aprins o lumină patrată, într-un geam mic, la căminul ucenicilor C.F.R. Asfaltul străzii curge ud, ca un afluent de ceață, către Știrbei-Vodă... Pisica mea a venit lângă mine, la fereastră... S-a așezat în șezut și ochii ei, ca doi nasturi de ghetă lucioși, urmăresc zorile care, în salopete albastre, au început să măture noaptea de pe stradă. „Cine știe, parcă ar vrea să-mi spună... Poate trece vreun șoarece spre serviciu... Și nu de altceva, dar numai așa, să-l văd și să-mi iasă, dimneța asta, cu plin înainte!“

Spre marginile orașului s-a deșteptat munca și cîntă în coșurile fabricilor, ca în niște surle ridicate vertical spre răsărit.

*

Mîna mea se culcă ostenită pe pagină, ca pe un pat cu cearceaful curat, surîzînd zorilor. Noaptea neagră a stiloului trebuie să se strîngă în ghiventurile ei de ebonit și să dispară în neantul sertarului... Semn că se apropie răsăritul soarelui.

*

13 octombrie

Totdeauna, vizitii pe dricuri seamănă a amirali, și amiralii, pe vapoare, a dricari.

*

La înmormîntarea lunii, ar fi numai poeți după dric. Și nici un astronom.

*

Cînd eram copil și în fiecare toamnă reveneam la vie, nu mă interesa nimic de anul trecut. Nu „regăseam“ nimic. Mi se părea că totul începe nou, cu fiecare toamnă. Nici chiar pe copiii cu care mă jucasem anul trecut nu-i regăseam „tot pe ei“. Mi se părea că sînt alții, deși tot aceiași, și începeam o toamnă și o joacă nouă. Adolescent, în fiecare toamnă, mă regăseam numai pe mine în toate și numai tot

ce fusese intim și nemărturisit al meu, personal : banca mea, poteca mea, pușca mea, patul meu.

Aici am scris versuri ; colea am vrut s-o sărut pe Anica, fata lui Dură, vierul ; dincoace am plîns, iar puțin mai încolo am vrut să mă împușc, fiindcă îmi scrisese Georges Grant că Zoica Mirea, „primul și marele meu amor“, s-a sărutat cu Titi Vlădescu, vărul meu, pe Flămînda, și-a văzut-o el... (Și mă întrebam : „Dar el «ca ce» o urmărea pe Flămînda ? Ce «interes» avea ?...“) Cu fiecare întoarcere a adolescenței, la vie, nu căutam decît „urmele“ mele de anul trecut (și din alții).

Viața viei începea pentru mine odată cu adolescența mea din primul ei an, conștient, petrecut aci... Și-atunci abia am început să-mi aduc aminte și de mine, din copilărie, și să-mi fixeze amintirile „afere“ în legătură cu fiecare tăpșan, cu fiecare lucru, cu fiecare copil, cu fiecare pozna legată de un colț de pămînt ori de un petec de cer (vezi zmeiele și „vulturul meu cu aripi“ adus de la Saint-Etienne).

Om în toată firea, după ce a murit tata și chiar înainte de asta, în fiecare toamnă cînd reveneam, totul era al celorlalți și nimic al meu... Via trăia prin amintirile despre „bătrîni“ adolescenței și ai copilăriei... Aici juca mama crochet cu Lucia. Acolo tata juca table cu nenea Victor... Țsta e piersicul din care tata mîncă piersici, întins pe spate sub el, fără să le atingă cu mîna... Urma asta de cenușă, în iarbă, e locul unde făceam foc seara și peste care a sărit tante Sophie, cînd și-a aprins fustele etc., etc.

Acum, din primul an cînd băiețașul meu a fost la vie, a dispărut tot !... Nu-mi mai aduc aminte de nimic, toamna, cînd revenim la vie, decît de urmele lui. De toate urmele care sînt ale lui... Acolo se da în leagăn, dincolo făcea case în grămada de nisip... Aici juca „fulbot“ cu copiii din sat (și se descălța ca și ei), ăla e gutuiul în care s-a urcat prima dată, ăsta scaunul de care s-a lovit la frunte...

Și istoria viei acesteia se va repeta în timp, așa cum îi stă bine oricărei istorii... Și, prin urmare, după teoria mea, abia cînd va fi „om în toată firea“, via noastră îi va aduce aminte de mine și de „urmele mele“ în hrisoavele ei și în amintirea lui... Peste treizeci de ani, adică... Cînd eu n-o să mai fiu, desigur, decît o fotografie, una singură, păstrată documentar pe biroul lui sau, poate, nici măcar acolo...

Dracul mă puse să fac asemenea „teorii“ la jumătatea nopții, în loc să fac eu „spirite“ ?

În orice caz, însemn aci, în acest caiet care îi va rămâne numai lui, căci numai pentru el o scriu, o „amintire“ pe care n-aș vrea s-o uite, ca să zic așa...

Să-și aducă aminte de seara aceea, acum trei ani, când stam amândoi în „popo“ în capul scării „din față“ și ne uitam cum scîlpesc luminile Piteștiului, peste beteala de platină subțire și abia ghicită a Argeșului și cînd, cu căpșorul lui rezemat de pieptul meu, a început să-mi povestească subiectul unei „piese“ pe care ar vrea s-o scrie. Așa cu oamenii de zăpadă care se topeau de dragoste, cînd trecea „fata“ pe lîngă ei. Cît privește celelalte amănunte ale piesei, precum și subiectul ei complet — plus indicațiile de decor și de regie pe care mi le-a dat — se găsesc în caietele mele, format mic, cu hîrtie „dictando“. Numărul 5 ori 6. Nu mai știu bine !

*

Nu m-am „luptat“ niciodată cu nimeni. Nu din lipsă de adversari. Din lipsă de revendicări.

*

17 octombrie

Cele mai sincere cuvinte ale unei femei sînt cele pe care era să le spună.

*

Începusem, acum douăzeci și șase de ani, în *Rampa*, să scriu un roman din care am publicat două-trei fragmente : *Memoriile unui cîine lup*. Mai tîrziu am vrut să scriu un roman autobiografic, ale cărui capitole să poarte fiecare numele unui cîine. Într-adevăr, în toate capitolele vieții mele, și de pînă atunci și de-atunci înapoi, a existat cîte un cîine cu importanță de personaj... Ultimii mei doi cîini — Baghera, o splendidă cățea de vînătoare și Felix, un „chow-chow“ rar — mi-au dispărut în cursul acestei veri. Baghera prin vînzare (am vîndut-o unui vînător din

Chitila, că mi-era milă s-o chinui în curtica noastră). Din cei o mie și cinci sute de lei luați pe ea, am cumpărat icre negre și vin așîderea. Se poate spune, așadar, că mi-am mîncat cățeaua. Felix, aproape orb — deși avea numai trei ani — a fost călcat de o mașină, sub ochii lui Kitty.

De-atunci nu mai am cîini. Să fie, oare, un semn că și ultimul capitol al vieții mele e pe lichidate ?

*

Plimbare dimineața, la Șosea. Fanfară de soare în chioșcul muzicii militare. Un pensionar, cu pălărie tare (și mică) și cu rozetă la butoniera demiului, s-a uitat de zece ori la ceas, așteptînd să se facă ora mesei. Nu de alta, dar ține regim.

O nursă, în alb, cu voal albastru închis pe spate și cu brațe roze de parizer, s-a aplecat deasupra unui cărucior de copil ; pare o barză cu ciocul afundat în cărucior, ca într-un cuib, în care ciocăne cu pliscul mîinilor.

A trecut o fată în goană pe bicicletă. Două picioare goale, învîrtindu-se să-și menție în echilibru bascul de deasupra.

Tînarul ăsta cu cămașă de sportiv și cu mîini murdare de rîndaș și-a cumpărat o pungă de struguri, numai pentru plăcerea de a le scuipa cojile.

De la cine a strîns toamna toate inimile veștede pe care le-a adunat în jurul băncilor de pe aleile pustii ? N-or fi ale îndrăgostiților care au stat pe ele astă-vară ?

Doi recruți se țin de degetul mic de la mîină, ca două fete de la țară, duminica, pe ulița mare a satului.

Un cățel pechinez a scos la plimbare pe un fost ambasador, acuma pensionar. Și, ca să nu-l piardă, l-a legat cu lesa de mînușa *champagne*.

O țigancă cu floricele vinde mîrgăritărel cald, la fișic.

*

Trecutul are voce de bariton. Tăcerea, de contra-altă. Un admirabil duet pentru muzică de cameră, toamna.

*

La marginea orașului, înspre fabrici, cerul are totdeauna o culoare industrială.

*
Coșul unei fabrici? Un deget lipit de buzele ei, ca și cum ar vrea să spună: — „Sssttt! Aici se lucrează!”

18 octombrie

Am găsit în biblioteca unui amic (și mi-a împrumutat volumul) *Le coeur populaire* al lui Jehan Rictus. Nu cunoșteam decât *Les soliloques du pauvre* și mi-a făcut plăcere să citesc, în cel mai brutal și pitoresc argot de faubourg Parizian, versurile acestui ciudat și talentat cantilenist al nenorocirilor, în care se îmbină — voit și de cele mai multe ori artistic, vorba lui — „la merde et les lilas”. Lectura mi-a făcut dor de Paris. De un bistro mic, cu sobițele calde pe terasa încă „deschisă” în toamna și ploaia de octombrie. De o carte „nouă” cumpărată în amurg de la anticarii de pe cheiuri și vîrîță, la uscat și căldură, în buzunarul de la piept al pardesiului. De teancul de reviste mirosind a cerneală proaspătă, alături de mine, pe măsuta rotundă de marmoră și, mai ales, de anii mei de atunci... De anii mei cu lavalieră la gît, cînd mi se părea că la fiecare măsută de-astea, de bistro, din Cartier, unde mă așezam, șezuse cîndva — beat, împuțit, genial și tragic — bietul Verlaine, ca o cocină de porci în care filfîiau îngerii...

*
Citesc mereu *Caracterele* lui La Bruyère. Parcă nu l-aș fi citit niciodată și parcă nu l-aș fi studiat în anul II, la Universitate.

Bine a zis, cine a zis, dacă a zis și cînd a zis, că „operele marilor scriitori sînt întotdeauna în primă audiție pentru cititori — și contemporane cu toate timpurile, îmi permit să adaug și eu un alt citat.

*
La Muzeul Luxemburg, la Paris, am văzut o sculptură. Un urs alb polar, în marmoră albă. În mărime naturală... Doi francezi „mijlocii”, desigur provinciali, priveau ursul, rezemați conjugal unul de altul:

— E foarte reușit! și-a dat părerea bărbatul...

— Da! a răspuns femeia. De cînd mă uit la el, mi s-a făcut frig!

Cred că e cel mai mare compliment care s-ar fi putut face autorului.

19 octombrie

Un chelner priceput

La bodeguța de pe Popa Tatu. Plouă! Frig, cu vînt de zăpadă răbufnind printre picuri. Intră un domn între două vîrste, înalt, rebegit, în gulerul *trench-koat*-ului ud.

— Un ceai fierbinte, te rog. Cu rom mult și patru bucăți de zahăr. Dar fierbinte de tot, te rog!

Tănase, chelnerul:

— Ceai lipsește că n-avem rom și cota de zahăr nu s-a dat... Dar să vă servesc un spriț rece, la gheață, că, de fapt, la noi e bodegă și nu ținem cafenea.

*
Azi s-a terminat vara pe terasa noastră. Am scos mușcatele... Încă o vară a plecat la pod, în lădițele verzi, ca în niște cosciuge cu capacele deschise și cu ultimele flori clătinîndu-se deasupra moartei cu fețele supte de plîns.

*
De cîte ori scoatem mușcatele de pe terasă, am impresia că se bucură petuniile care au mai rămas. (Zorelele s-au spînzurat demult de propriile lor funii.)

*
Vița americană de pe terasă s-a agățat cu toate ghearele — reci și crisplate — de ziduri, să n-o dea vîntul jos.

*
Dacă aș avea un *trench-koat* mare, aș îmbrăca terasa cu el, să n-o mai plouă pînă la piele... Și dușului din bazinul de pe ea i-aș pune un fular la gît, să nu răcească noaptea.

*

— Tu ai fost ca o pungă cu aur!... (îmi spunea odată mama), în care ai băgat mîna și-ai azvîrlit peste tot. Te-ai împrăștiat, Tudore.

— Da, mamă! Dar peste tot am azvîrlit cîte un ban de aur cu efigia mea!

20 octombrie

Pro domo

Mizerie, plictiseli, ploaie, nervi, lipsuri, perspective nule, frig în casă. Stăm îmbrăcați ca eschimoșii. Kitty a adus aragazul din bucătărie în sufragerie, ca să gătească și, în același timp, să „dezmoștească” atmosfera. Surîdem, toți ai casei, mai mult ca niciodată, unii la alții, ca să ne dăm curaj. Ne prefacem că nu ne e foame și „jurăm” că avem poftă de un ceai, în locul mesei de seară care rămîne pentru a doua zi intactă, în cazul cînd n-avem bani de piață.

Și ultima lovitură a zilei. A serei, adică. Bobița e bolnav. Are febră. Mîine dimineață voi pleca cu un pled pe braț (e o marfă care se caută), să-l vînd în oraș, ca să am, eventual, bani de doctor și de doctorii. În secret, firește. Numai de nu m-aș întîlni cu Kitty, ieșind pe poartă — tot în secret — cu ceva în sacoșă pentru „Muntele de pietate”. Pentru noaptea asta, „maestrul” va aduna din nou toate mucerile de țigări din scrumiere și din „rezerve” și tocul va rămîne în *relache* deasupra caietului. Inima și gîndurile, și viața lui sînt toate sus, îngenuncheate la picioarele pătu- cului în care a ațipit, adineauri, puiul cu ochișorii osteniți de febră.

21 octombrie

Noapte albă, nesfîrșită, fără tutun — de la trei încolo — în frig, fără un strop de alcool, încîlcit în gînduri ca în frînghii pe care ți le răsucești singur în jurul tău și nu mai știi unde le-ai făcut nodurile, cînd vrei să te reculegi, să judeci și să scapi din ele... Știu. Sînt convinși! Un copil *trebuie* să fie bolnav. Treizeci și nouă de grade, la un copil

se fac foarte ușor. Cea mai ușoară indispoziție dilată li- nioara blestemată de mercur, din termometru. Știu! Trebuie să fiu „tare”. Sînt „ridicul” să mă alarmez pentru orice moft... Mi-au spus-o doctorii, mi-o repetă toți ai casei, săracii, oarecum mai alarmați de starea mea decît a co- pilului. Știu că au dreptate ei, dar — totuși — *asta e situația*. Dincolo de voința și de judecata mea, de îndată ce Bobița e bolnav, cît de neimportant, devin din om neom. Un costum de haine, parcă, fără trup în el, plimbîndu-se de colo-pîna colo, prin casă... O stafie ambulată și amarită, ascultînd la uși, coborînd și urcînd scările de zeci de ori, pînă se face ziua și vocea mică se aude din odaia ei... Și, după primul ei sunet, eu *știu* dacă băiatul e mai bine sau starea lui s-a înrăutățit peste noapte... Cînd i-am auzit-o, azi de dimineață, m-am ușurat. Tot soarele de-afară a răsărit a doua oară în mine. Febra scăzuse și, pînă spre seară, a dispărut odată cu indigestia care i-o făcuse. Și toată casa a răsuflat ușurată din cauza mea. Și dimineața a fost limpede și toate mizeriile zilei care începea — implacabilă în nevoile ei — au trecut, printre glume și țigările „întregi” aduse de soacră-mea, de la „piață”. Și toată ziua am petrecut-o în odaia băiatului, lîngă pătuțul și verva lui revenită. Am „decupat” și lipit un sat de carton în miniatură, dintr-un „mic arhitect” descoperit intact în biblioteca lui; am jucat țintar și „tabinet pe furate” cu cinci perechi de cărți despe- recheate; am citit și-am povestit; am rîs și ne-am făcut „spirite”; am vorbit în versuri, cum obișnuim noi; am făcut planuri de viitor (cum o să facem să cumpărăm bi- cicleta promisă anul ăsta de ziua lui, de ziua lui viitoare, la 1 iunie viitor); ne-am adus aminte din „trecut” (îi place enorm să vorbească și mai ales să-i vorbesc de trecutul lui); dar ce n-am făcut *noi doi* într-o zi întregă, petrecută împreună? Am plecat din camera lui la zece seara...

Intrase de serviciu Mutu. Alte „bancuri”, alte „secrete”, alt „program” cu ea... Eu eram *epuizat* și nu-l mai interesam deocamdată... I-am sărutat obrăjorii fără febră și mănun- chiurile de garoafe din mînuțe și am coborît scările cîn- tînd! O! De cînd n-am mai coborît scările cîntînd! Și ce cîntec!

„Tiens, tiens! disait la fawvette!...
Tiens, tiens! disait le pinson!...”

Numai de n-aş avea în noaptea asta altă insomnie. De fericire !

*

22 octombrie

Am căutat în bibliotecă *La Bruyère* a lui Morillot (o excelentă, documentată şi excepţional de literară biografie) şi între paginile ei am găsit câteva versuri, pe-o filă de maculator. Nu ştiu când le-am scris. Probabil, acum treizeci de ani, de când n-am mai umblat cu cartea asta. (O am din timpul studiilor universitare.) Le transcriu, fără nici o modificare, fără titlu, aşa cum le-am găsit :

*Pentru mine-aşa cum sînt
Moartea e un fel de vînt.
— Smulge-mă, tu, vîntule !
Bun rămas, pămîntule,
Că de-acuma eu m-am dus
Ca un abure pe sus.
Şi din picul meu de scrum
O să vezi, cum ies, acum,
Păsărele mici de fum
Şi cu aripi de parfum...
Că n-am spus eu într-o doară,
Cînd ţi-eram pe lut povară
Şi pe scoarţa ta haină
Mă credeai un strop de tină
— Numai om şi numai humă —
Că n-am spus să fac o glumă
Şi n-am spus eu într-o doară,
Că şi sufletele zboară,
Păsărele mici de fum
Şi cu aripi de parfum
Să se-nalţe peste tine
— Stîrv ce mişuni de vermine —
Ce se-mbuibă şi se-ngraşă
În duboarea ta truşaşă
Oameni — luturi găurite —
Numai pofte şi ispite,*

*Numai gol şi lăcomie,
Leşuri sub făţărnicie,
Numai clisă fasonată
Şi cu suflet niciodată.
Oameni, moşule, vermină !
Molii grase de hermină,
Măşti dospite-n pielea feţii,
Gheare strînse ce se-adună
Ca să spînzure poezii
Pe frînghia lor de lună.
Trubadurii să-i sugrume
— Fiare cu momeli deşarte —
Ca să măture din lume
Alăutele lor sparte.
Să nu fie nici un cîntec,
Să rămîie mai curînd
Toată lumea numai pîntec,
Sub arginţii lor jucînd.*

*Smulge-mă, tu, vîntule,
Bun rămas, pămîntule,
Că de-acuma eu m-am dus
Ca un abure pe sus.
Păsărică ca un fum
Şi cu aripi de parfum
Ce se-nalţă peste tine
Dincolo de rău şi bine
În înaltul cerului
Pe dunga misterului,
Care-ncepe lumea lui
La opritul zborului
La capătul drumului
La moartea parfumului
La topitul fumului,
Unde sufletul se face
Pentru nesfîrşită pace
Albe picături de rouă
Peste flori de noapte nouă.*

*

Diferența între mine și Sică Alexandrescu a fost și-a rămas totdeauna aceeași. Eu am fost om de teatru, și el de teatre.

*

Iancovescu juca la Teatrul „Regina Maria” în piesa mea, *Sosesc diseară*. Într-o seară, pus la cale de Maximilian, am intrat în scenă, cu *trench*-ul pe mine, cu pălăria în cap, așa cum mă aflam în culise și i-am spus (era la actul II, către finalul actului, pe care îl juca singur) :

— Domnule Puiu ! (Puiu îl chema și în piesă.) Vă poștețe cineva pînă afară.

Iancovescu s-a uitat la mine și, fără să crîcnească, mi-a răspuns degajat, ca unui personaj din piesă, intrat la replică :

— Bine ! Spune-i că vin imediat.

Și am ieșit în hazul general al celor din culise.

A doua zi se juca, în matineu, *Parfumul nevesti-mii*, cu Tanți Cutava Barozzi. Venisem la teatru s-o iau în oraș la un ceai. Maximilian, care se afla în culise, îmi dă iarăși ghies !

— Fă-i și lui Tanți, Leule, figura pe care i-ai făcut-o lui Iancu aseară.

— Și ce să zic ?

— Tot ce i-ai spus și lui Iancu...

Și am intrat din nou în scenă.

— Doamnă contesă, zic ! Vă poștețe cineva pînă afară !

Tanți se întoarce surprinsă, se uită la mine, mă recunoaște, își stăpînește cît poate rîsul și, privindu-mă drept în ochi, zice :

— Cine ?

Am rămas în scenă, incapabil de replică. Nu mi-a venit în minte nimic. Absolut nimic... Și-am ieșit din scenă, caraghios, în timp ce Maximilian se tăvălea, pur și simplu, de rîs, în culise.

*

Altă amintire :

În *Domnul de la ora cincii*. La ridicarea cortinei, Renée Annie, care juca pe o contesă filantroapă, se ocupa cu

aranjarea unor păpuși pentru un bal de binefacere, dacă îmi aduc bine aminte... După cîteva clipe, trebuia să intre valetul și să-i prezinte pe o tavă cartea de vizită a unui domn, care aștepta în vestibul. Rolul valetului îl juca, în debut, un tînar elev de conservator, băiat dezghețat, chipeș, dar atîta tot. Ca să-i facem o farsă lui Renée Annie, Maximilian și cu mine am lipit cartea de vizită, cu clei, de tăviță. Și valetul, în debut, a intrat solemn, cu tava întinsă... Cum n-avea nici o replică de articulat, s-a înclinat valetește în fața stăpînei și i-a prezentat tava cu cartea de vizită.

Renée, cu o mînă își pregătea lorgnonul și cu alta, dis-trată, vrea să ia cartea de vizită de pe tavă. A-ncercat o dată, de două ori, a rîcîit cu degetele etc., pînă cînd și-a dat seama că e lipită. Și-atunci, ca să salveze situația, abia ținîndu-și rîsul, a întors dosul palmei către public și — ca și cum ar fi ținut cartea de vizită în palmă, spre ea — și-a priponit lorgnonul și s-a întins toată, într-un surîs de agreabilă surprindere :

— Aaaa !... Domnul Viconte de Nu știu ce !... Poștețe-l imediat !

Dar, valetul în debut, care — după cum v-am spus — era băiat dezghețat, n-a vrut s-o lase pe doamna contesă în necunoștință de cauză pînă la antract și luîndu-și un ton respectuos și feciorelnic (adică de fecior), a lămurit-o :

— V-a lipit-o maestrul Maximilian în culise, doamnă contesă ! Și zicînd, îi prezentă, afabil și de-a latul, tava cu cartea de vizită lipită pe ea.

*

Gloria nu este efemeră. Efemeri sînt numai cei care o au.

*

O fi gloria efemeră, dar e bună !

*

Pentru plimbarea de astăzi mi-am pus „costumul” de sport intelectual. Basc peste gînduri și pulover peste inimă. Și bocancii de sublocotenent de rezervă, în picioare.

*

Ne-am întâlnit în fața Muzeului de Științe Naturale. Ne-am dat seama că ne cunoaștem bine, dar că nu ne mai recunoaștem, totuși. Nu mai știam exact cine sîntem. Ne priveam pe furiș, cu mîinile strînse, cu bucurii reci în colțul surîsurilor jenate.

— Ce mai faci, măiii...

— Dar tu ?

— Eu ? Ce să fac ? Tot ce știi ! Și tu ?

— Tot așa !

O pauză mică.

— Ei, dar ce bine-mi pare că te văd...

— Și mie la fel !

— Ai tăi, toți, bine sănătoși ?

— Toți ! Și-ai tăi ce fac ?

— Toți, în ființă...

— Eh ! Îmi pare bine că te-am văzut și multă sănătate la toți ai tăi.

— Mulțumesc, asemenea...

Ne strîngem din nou și mai tare mîinile.

Amîndoi căutăm mereu să ne aducem aminte cum ne cheamă și fiecare nu vrem să observe celălalt... Ne e teamă amîndurora să nu ne dăm de gol. De aceea, despărțirea — atît de rapidă după marea revedere a revederii — apare salutară.

Ne mai strîngem mîinile încă o dată și, în sfîrșit, ni le punem în libertate, sub mînușile strivite. El face un pas, apoi se oprește.

— Ascultă, măiii... Ori, tu ești mai mare ca mine ?

— Dar tu ?

Surîde el. Surîd și eu. Apoi surîdem împreună complici și ne despărțim.

*

Am stat să fumez o țigară, lîngă un pescar pe malul lacului Herăstrău. (Un bătrînel cu șapcă de comandor, cu jambiere de guard forestier, pînă la jumătatea pulpelor scurte, cu inel cu piatră albastră pe degetul mic și cu o scurtă de isprăvnicel, din buzunarul căreia prisoseau degetele slinoase ale mînușilor de piele.)

I-am urmărit toate mișcărilor, toate „manevrele“, toate trucerile cu care mînuia undițele (avea trei, puse pe un suport de lemn), cu care arunca momeala și își dichisea, de colo-pînă colo, ustensilele pescărești din jurul lui...

Nu prindea nimic, în timp ce vecinul — la cîtiva metri de el — zvîcnea mereu undița din apă, ca pe un bici, în vîrfurile căruia își zbătea argintul ud pleazna vie a unui peștișor în panică. Bătrînelul crăpa. Se făcea că nu observă „recolta“ vecinului... Dar ochii lui erau numai acolo, scoși de sub șapca de comandor, ca pe vîrfuri invizibile de coarne de melc...

Văzînd că mă pregătesc să-mi aprind a doua țigară, bătrînelul nu se mai stăpîni și, căutînd să întrebuinteze un ton cît mai amabil, îmi spuse :

— Dacă sînteți bun, stați dumneavoastră cîtiva pași mai înapoi... Acolo lîngă salcîmul acela, de exemplu...

M-am depărtat imediat, cu oarecare sfîntenie, înapoi, și nici n-am ajuns bine sub pomul indicat, că, zvîc, bătrînelul a și scos o caracudă obeză și tuciurie — ca o țigancă gravidă — prinsă în cîrligul undiței...

Pe buzele bătrînelului s-a întins marmelada dulce a unui surîs și fața rotofeie și roză i s-a luminat brusc, ca un lampion venețian căruia i s-a aprins lumînarea pe dinăuntru.

— Vedeti ? Mi se adresa el triumfător ! Eu nu ! Dar peștii sînt foarte superstițioși... Nu mușcă momeala, cu chi-biți în spate, pentru nimic în lume !

*

Pe-o bancă, în parc, la soare, o fată citea o carte, în *protège-livre* de piele albastră. Avea pulpele goale, tinere și atît de frumos arse de soare că — dacă aș fi fost sigur că volumul pe care îl citea e un roman de-al meu — m-aș fi dus și m-aș fi prezentat imediat acestor pulpe.

*

Pe marginea lacului, o doamnă cu aspect de străină se amuză să arunce în apă o scîndurică mare și groasă cît un pachet de ciocolată de menaj.

Cîinele ei, un „griffon“ mare, se aruncă în apă și aduce ranțos scîndura la picioarele sau, mai bine-zis, ia mîinile stăpînei, care repetă jocul.

Mă apropii și-i privesc pe amîndoi — perfect plastici — în „funcțiunile“ pe care le îndeplinesc.

Doamna, cînd aruncă scîndura, se adresează cînelui englezește.

Cînd o aduce, cînele latră la ea... (nu știu exact în ce limbă).

Doamna are o siluetă fără cusur în taiorul de sport de cupă și fabricație streină. În picioarele înalte și subțiri are ciorapi de lînă fină și pantofi de piele maron, „calitate superioară“, cu tocuri joase. Nu e fardată. E parcă proaspăt spălată pe față cu apă rece și ștersă cu un prosop aspru și bine uscat. Are mîini cu degete lungi, fine, ca niște pensuli și, cînd azvîrle scîndurica, trupul i se încordează, perfect proporționat sub taior. Cîinele, de asemenea, e frumos, „rassat“, ca și ea. Și mișcările lui sînt plastice, grațioase, atît pe uscat cît și în apă... Doamna observă insistența cu care o privesc. Desigur, însă — conștientă de farmecul și atracția ei în jocurile cu cîinele și obișnuită cu omagiile, mute sau exprimate, pe care acestea le suscită — prezența terților, în asemenea împrejurări, o lasă indiferentă.

Mă privește totuși și mă onorează o clipă cu claviatura completă a unui arpeggiu de rîs, lat.

Apoi aruncă din nou scîndurica. Sub fesneacul de fetru alb, ca un castronaș de iaurt răsturnat în creștet, buclele ei britanice — *couleur des feuilles qui tombent* — se răzvrătesc romantic în soarele dimineții de toamnă.

Iată o femeie *qui a vraiment du chien*, îmi zic, pe franțuzește, depărtîndu-mă încet... Și, privind o ultimă dată cîinele care înota spre mal cu scîndurica în gură, nu m-am putut stăpîni să nu fiu cinstit și să adaug, în completarea constatării de mai sus... *et quel chien!*

24 octombrie

Opera mea (ca a tuturor scriitorilor, dealtminteri) este, în ansamblul ei, ca apa mării. Are locuri unde e foarte adîncă dar și altele unde îți vine numai pînă la glezne.

*

Și *Balada Siberiei* poate fi cîntată cu căldură.

*

Am ieșit, în sfîrșit, după masa de seară (adică, noi, mîncăți) în oraș, la „Dobrică“. În local, obișnuiții (parcă nu s-au mișcat de la locurile lor, de doi ani, de cînd i-am lăsat acolo): Iancoveseu, Dărăscu, Miracovici, Mac Constantinescu etc. Noi am fost invitați de Baraschi cu nevastă-sa și compania lor (Pompa cu Irina, arhitectul Stavry cu nevastă-sa, o doamnă blondă care răspundea la numele de Lucica etc.).

O seară oarecum agreabilă, șprițul fiind rece și atmosfera caldă. Am primit de la Păstorel (care se afla — *protos* — la o masă mai fundacă) următoarea epigramă:

*„Franțuzii nu au fost tentați
Să facă-n stilul românesc
Din Bonaparti, Bonapartescu
Ca Mușatescu, din Mușăți“.*

Am făcut și eu o fabulă, cu o poantă deja consemnată în acest caiet. Iat-o:

FABULĂ

*Tîr, tîr, tîr, tîr, tîr, tîr, tîr!
Bîr, bîr, bîr, bîr, bîr, bîr, bîr!
Și cutare și cutare
Cît e fabula de mare.*

MORALĂ

*Mai bine iepure șchiop în vizuină,
Decît vulpe argintie agățată în vitrină.*

*

Azi am început noua mea meserie. Fabricatul de pungii. Se pare că voi primi 0,60 lei de bucată, cu materialul meu. Se pare, iarăși, că cel care mi le cumpără, ca să le plaseze, primește un leu de bucată. Iar precupețul din piață, cumpărătorul, este sigur că le vinde cu doi lei punga.

Va să zică, eu fac pungii și ei sînt pungași.

*

Primul „material“ întrebuit pentru confecționarea pun-gilor au fost colecțiile de revista *Radio*, scoasă sub îngrijirea

(foarte îngrijită) a lui Timuș și la care am colaborat și eu. Drept care, pe una din pungile confecționate, am avut plăcerea să-mi lipesc fotografia pe partea din afară și articolul respectiv pe cea interioară.

Punga aceasta n-o voi da în comerț, cu riscul de a pierde șaiszeci de bani din venitul pe care mi l-am propus. O păstrez în arhiva mea și, în loc de mere, fasole, făină, sau altceva — care ar fi putut intra în ea — voi pune (chiar astă-seară) o notiță „comemorativă“.

*

Nu știi dacă „întreprinderea“ pe care am pornit-o azi, singur, va dura în timp. Investițiile (timp, nervi, orgoliu chiar) sînt prea mari față de... randamentul minim.

Aș fi mulțumit să pot cîștiga, cu pungile mele, măcar două sute de lei pe zi... Mi-o ieși mie untul, dar iese, în același timp, și laptele... casei. Și piinea... Și țigările!... Și încă mai rămîne și de piața „propriu-zisă“. În orice caz, oricît de puțin voi cîștiga — dacă proiectele mele se realizează — voi fi mulțumit, conform unei vechi „teorii“ ale mele, care suna așa (și este o cugetare, vorba aceea, „de profundis“): Totdeauna ceva e mai mult decît nimic!

*

Tot ceea ce am scris în viața mea — de la important la neînsemnat (insignifiant), de la efemer la durabil, de la inspirație la meșteșug, de la facil la adînc, de la profesional la artistic și așa mai departe, pe aceleași puncte de vedere — a avut, întotdeauna, la bază, observația și detaliul... Nu știi pînă unde acest lucru încetează de a mai fi o calitate și devine defect (sau invers: nu știi pînă unde acest lucru încetează de a mai fi defect și devine calitate), dar cred cu încăpăținare, după o îndelungă și atentă verificare „pe teren“, că în scrisul literar (realist, totalmente, cum e al meu) o operă valabilă nu se poate construi decît din detaliile materialului care o inspiră.

Subiectul meu permanent și unic — muza mea, hai să zicem — a fost viața, întotdeauna, și va fi numai ea, pînă la ultimul cuvînt al scrisului meu... Ori, viața, care, prin substanța ei, este identică pentru toată lumea, nu poate fi

interesantă și diversă decît prin detaliile ei. Raportate fiecărui caz, fiecărui individ.

*

Bobîță, azi :

- Tati, de ce faci tu pungi ?
- Ca să cîștig bani...
- Cu scrisul tău nu mai cîștigi ?
- Nu !
- Atunci îți ajut și eu la pungi, cum ți-am ajutat și la versuri.

*

- Tati ! Cît cîștigi tu pentru o pungă ?
- Șaiszeci de bani, tată...
- Uite ! Eu „ți-am“ făcut pînă acum două.
- Ai un leu și douăzeci, la mine.
- Nu mi-i da acuma, lasă să se strîngă la tine, pînă adun douăzeci de mii de lei, de bicicletă. Că vreau să mi-o cumpăr din munca mea.

*

Îl țineam în brațe după dejun (și stă pe mine, la fel cum ar sta pe un fotoliu) :

- Tati ! (vorbeam despre cîini, în legătură cu un nou „chow-chow“ pe care e vorba să mi-l „procure“ Didi Teodorescu). Cum îl chema pe cîinele pe care l-ai iubit tu cel mai mult din viața ta, dintre toți cîinii pe care i-ai avut ?
- Pîk !
- Săracul !

*

Seara, pe la șapte, după ce și-a terminat lecțiile, a coborît în sufragerie, pe a cărei masă lungă, ca de consiliu de administrație, îmi instalasem „atelierul de pungi“. (Mă lăsase tot acolo de la trei.)

- Tati ! Tot pungi faci, *de-atunci* ?
- Da !

A tăcut o clipă, s-a gândit bine, apoi s-a apropiat, calin, de mine.

— Tati, zău! De ce nu faci tu mai bine o piesă de teatru?

25 octombrie

Azi am fost, de dimineață, să duc „probele“ pentru punși. Măine am rezultatul. Am aceeași senzație ca acum patruzeci de ani, când trimeteam versuri, din Cîmpulung, la *Revista copiilor și a tinerimii* și așteptam răspunsul la „Poșta-redacției“, în numărul viitor.

*

Seara, în bodeguța de pe Popa Tatu. Așteptam pe Trandafirescu (un „domn bine“ care se ocupă actualmente cu vânzarea lucrurilor altora. Pe-ale lui le-a terminat). Mi-a spus să-i aduc zece cărți (romane englezești, traduse) ca să le vîndă în blocul în care stă. (Duminica trecută, la tîrgul din Colentina, alias „Talcioac“, a vîndut cinci volume, legate, de-ale mele, a o sută lei bucata, pentru mine.

Primele care s-au vîndut au fost: *Inima*, trei volume de amicul meu, col. Octav Dessilla, din cavalerie. Nu menționez acest fapt ca o ironie la adresa autorului, deși cele două volume ale *Citadelei* lui Cronin s-au întors acasă nevîndute.)

În așteptarea lui, m-am „agrementat“ c-o țuică (mică, conform posibilităților), cu plasa plină de cărți pe masă. A intrat Stan Palanka. Beat crișă. Demn însă, ridicat din el însuși ca un bust din propriul lui soclu. Neputînd să-i ofer țuica cerută, i-am trecut-o pe a mea, abia începută. Mă „conversa“, în maniera lui „viticolă“ (expresia îi aparține), dîndu-se la mine, spre hazul clienților de la celelalte mese.

A venit Trandafirescu. Am scos cele zece volume din plasă și le-am trecut în plasa lui.

— Pînă mîine, coane Tudorică, sper să-ți vînd patru-cinci din ele, în bloc.

Palanka urmărea „scena“ încremenit. Auzea, vedea, înțelegea. Și după ce Trandafirescu a plecat cu cărțile, s-a ridicat de pe scaun și, fără un cuvînt, mi-a luat mîna și mi-a sărutat-o.

Apoi a ieșit ca o rafală pe ușă. Prin vitrina bodegii l-am văzut, în stradă, ștergîndu-și ochii cu batista. Și cine nu-l cunoaște bine, crede că bietul Stan Palanka e un bețiv cu talent și-atîta tot...

*

L-am văzut pe Sică Alexandrescu, cu basc. Primul basc i l-am făcut eu cadou, acum douăzeci și cinci de ani, adus din Franța, special, pentru el, „ca să fim la fel“ (numai la bascuri, firește). L-am învățat cum să și-l pună. El, căpătînos cum este, și l-a pus însă exact de-a-ndoaselea de cum i-am arătat... Și, de douăzeci și cinci de ani, e încîntat că-i vine prost.

*

Am citit o piesă veche, scăpată din vedere, acum douăzeci de ani, cînd s-a jucat la Comedia Franceză: *La brouille* a lui Vildrac. Bine făcută, teatral, literar și cu mult talent scrisă. Îmi pare rău că mi-a scăpat neobservată la timp. Aș fi jucat-o cu siguranță într-unul din teatrele mele defuncte. Și sînt sigur că ar fi avut succes binemeritat și autorul și teatrul.

*

Ca să scrii o piesă de teatru, ai nevoie, în primul rînd, de replici și pe urmă de subiect, fiindcă nu subiectul determină replicile, ci replicile evidențiază subiectul.

Exact cum se întîmplă într-o pledoarie juridică. Dacă aceasta ar pleca de la „subiect“, adică de la articolele de lege respective, pledoaria ar rămîne rece, neinteresantă, fără să servească cauza și fără să impresioneze instanța. Plecînd însă de la pledoarie către textele de lege pe care le slujește și în numele cărora se dezvoltă, rezultatele sînt exact contrarii.

*

Un avocat mediocru pledează cu puncte de vedere împotriva propriilor sale convingeri. Un bun avocat pledează cu convingere împotriva propriilor sale puncte de ve-

dere. Iar un mare avocat pledează cu convingere împotriva propriilor sale convingeri.

*
Justiția e dreaptă, totdeauna, cînd cîștigi procesul.

*
Cred că justiția e compromisă, în primul rînd, de propria sa emblemă... Cum o să cîntărești exact în balanța din mîină, cînd ești legată la ochi și nu vezi dacă se echilibrează talgerele.

*
Justiția e dreaptă numai prin definiție, așa cum orice soldat e presupus erou, tot prin definiție.

*
Marii avocați pledează numai pentru instanță, nu pentru client! Cei mici pledează pentru client. Îl ascultă acesta, nu instanța.

*
Tata a vrut să mă fac profesor și avocat, ca și el. Mama vrea să ajung inginer. Bunicul meu mă vedea mare proprietar în locul lui, „dar deștept și cu carte, mă“. Nașul meu, doctor, vrea să fac medicina. Unchiul meu, nenea Mihalache Vlădescu (fost ministru în 1906, la „Culte și Instrucțiune“), spunea că trebuie să intru în diplomatie. Ion Tutuc, unul din martorii mei la primărie, la declarația nașterii mele și bun prieten al familiei mele, spunea că am cap matematic. Fratele mamei mă vedea om politic și „să-i radem lui mustața“ (la care ținea enorm), dacă nu ajung ministru, „cu capul meu“. Vărul mamei, generalul Vlădescu, nici nu admitea să nu mă fac ofițer de cavalerie. Să duc toate inimile cucoanelor, în cioburi, la parada de 10 Mai. Bunica vrea să mă fac „orice“, numai „să-mi fie mie bine“. Alt văr al mamei, Puiu Vlădescu, ofițer de marină (fugit ulterior în Africa, în urma unui duel în care și-a ucis adversarul și ajuns arhimilionar, înainte de 1916, la Chindi, unde a și murit), îmi da să trag din luleaua lui și jura că, după felul cum o țin, o să ajung marinar. Nimeni nu m-a sfătuit să „mă fac“ ceea

ce sînt și nici n-a prevăzut c-o să ajung scriitor. (Această calitate, nici măcar nu era socotită ca o profesie, pe vremea aceea.) Și, totuși, ajungînd scriitor, le-am satisfăcut dorința tuturor, fără să vreau și să premeditez. Fiindcă un scriitor are toate profesiile din lume și toate meseriile. De la cele mai mizere, la cele mai strălucitoare, de la cele mai infamante, la cele mai puritane. Un scriitor are totdeauna meseria personajilor sale. Trăiește în înfrîngerile și biruințele fiecăruia. Moare cu fiecare și renaște cu altul.

Fiindcă, scriitorul, este un fel de Dumnezeu biblic, în felul lui... Fiindcă creează o lume a lui. Proprie! Și nu în șapte zile, ci în fiecare zi! Și toate fapturile pe care le creează sînt direct legate de voința lui, de *soarta* pe care el — cu adevărat și „verificabil“ — le-o hotărăște.

Lumea scriitorului e la totala lui dispoziție și toți „locuitorii“ ei și tot pămîntul pe care trăiesc, acolo unde îi pune el, se află la absoluta lui discreție.

Scriitorul scufundă o planetă într-o frază și distruge o lume, cu un cuvînt. Și, în altă frază, creează altă planetă și altă lume nouă... Și alte animale dacă vrea, altă vegetație, alte legi, alte flori.

Nimic nu poate egala și depăși — nici un dumnezeu — puterea de creație a scriitorului, care poate da viață lumii, dacă vrea, tot așa cum poate cufunda și abisuri, sau smulge din ele lumi imaginare, în care, totuși, să pulseze viața însuflată de el.

Mă rog! Ce mai încoace și încolo! Nimeni din cei care se ocupau de viitorul meu nu și-ar fi închipuit vreodată, că, în concluzie, eu o să ajung de meserie Dumnezeu! Și nu la balamuc. La masa mea de lucru. Altarul la care și noi, scriitorii — dumnezeii ăștia particulari — ne închinăm totuși, ca niște simpli enoriași din anonima și imensa noastră parohie profesională.

*
Nu se mai găsește hîrtie de scris în librării. Se dau cîte cinci coale de persoană și alea de-o calitate dincolo de orice calificare, din punct de vedere scriitoricesc. Cerneala se întinde, penița se agață în scame, o filă „suge“ și alta nu „prinde“ etc.

La librărie !... Am intrat să cumpăr hîrtie.

— Bine, ce să fac numai cu cinci coale ? Eu sînt scriitor. Trebuie să dau un scenariu, la „Romfilm“, în șapte zile. Îmi trebuie cel puțin șase sute de coale, cu transcris cu tot.

— Luați cîte cinci coale din fiecare librărie.

— Păi sînt o sută douăzeci de librării în București ? Și chiar dacă ar fi, cîte zile îmi trebuie mie ca să le caut în toate cartierele și cîți bani de tramvai ?

Vînzătoarea pare convinsă de argumentarea mea.

— Așteptați un moment, să vorbesc cu tovarășul responsabil.

Aștept. Vînzătoarea se duce în fundul librăriei și vorbește cu un tînar roșcovan, cu ochelari fără ramă și cu pantofi de evidențiat (cu crep) în picioare. Din cînd în cînd, se întoarce spre mine și mă arată cu mîna, discret. Tînarul cu ochelari reflectează adînc o clipă, apoi șoptește ceva fetei. Fata vine la mine.

— Sînteți membru al Uniunii Scriitorilor ?

— Da. Am și legitimație... Membru activ.

— Cum vă numiți ?

— Tudor Mușatescu !

Fata se uită la mine cu o lumină binevoitoare în ochi de culoarea castanelor ude.

— Autorul ?

— Da.

Așteptați un moment, vă rog (adineauri nu mi-a spus „vă rog“), să vorbesc cu tovarășul responsabil. Roșcovanul e ocupat cu un registru în care se uită, fără ochelari !... Fata se pleacă și-i vorbește la ureche. Roșcovanul își pune ochelarii și mă privește fix. Apoi pornește spre mine, repede-repede, cu fata încîntată după el.

— Tov. Tudor Mușatescu ?

— Da ! (și îi explic și roșcovanului chestia cu scenariul de la „Romfilm“).

Roșcovanul mă ascultă binevoitor, confirmînd din cap tot ce spun. Apoi își ia o atitudine foarte oficială și îmi spune :

— Tov. Mușatescu ! Nu putem da mai mult de cinci coale de persoană. Avem ordine precise. Dar -- fiindcă e vorba de d-ta și de un caz „special“ — am să fac o excepție, pe răspunderea mea.

— Mulțumesc, tovarășe responsabil...

— Cu plăcere, tov. Mușatescu !

Și roșcovanul se întoarce — important și convins de măreția faptei pe care o comite „pe răspunderea lui“ — spre vînzătoarea de-alături :

— Tovarășă Ciupagea !... Dai zece coale tovarășului Tudor Mușatescu și faci două bonuri de vînzare, a cîte cinci coale fiecare !

*

A trecut o flașnetă, cu papagalul legat cu lînțic de picior, deasupra. Cînta *Titanic vals*. M-am simțit obligat, moralmente, să dau cinci lei și să-mi scot „o planetă de bărbat“. Am intrat în bodeguța de pe Popa Tatu s-o citesc. Am rămas minunat de cum se potriveau toate cele scrise acolo, cu mine și cu „ale mele“. Un singur lucru însă nu era exact. Numai unul. Nu puteam să mă mărit cu Costel ! Și mi-am dat seama, cu mare regret, că papagalul a greșit și mi-a tras cu ciocul, din cutiuța, o „planetă de fată“. Și, cu și mai mare regret, am constatat că viața mea și cu mine, personal, sîntem atît de banali, încît ne putem găsi transcriși în cea dintîi planetă de la prima flașnetă ieșită în drum.

*

Viața mea ? Un splendid efort spre moarte.

*

Am trăit mult mai literar decît operele mele.

*

În toată existența mea am trăit public și totuși izolat, ca o statuie dintr-o grădină publică. E-adevărat, pe piatra mea și-au scris mulți cugetările, pornografiile și, mai ales, numele... Dar statuia lui Anastasie Panu din Cișmigiu, de exemplu, tot Anastasie Panu este, deși pe ea scrie — cu tibișir albastru — Nicu, Veta, sau Georgescu.

*

Cîmpulungul, oraşul meu de baştină, a produs relativ puţini oameni de artă. Cu excepţia lui Aricescu, care îşi are bustul pe mormîntul de la Flămînda, şi a pictorului Negulici, care, multă vreme, nici nu s-a ştiut că e cîmpulungean şi nici nu ştiu dacă e îngropat, alături de alţi membri ai familiei, la Cîmpulung — candidaţi la statui locale am mai fi, fraţii Mirea (sculptorul şi pictorul); D. Nanu, poetul; Gh. Topîrceanu (dragul meu Ghiţă, pe care toată lumea îl credea moldovean şi el era din Nămăeşti-Muscel); subsemnatul şi Titi Baraschi, căruia îi doresc să ne „facă” pe toţi. Eu i-aş mai ridicat un moment şi lui Gheorghe Şapcalin, fostul meu profesor, marele singuratic şi imensul învăţat, de fel din Buzău, trăit şi mort în Cîmpulung, sub covârşitoarea lui cultură şi barbă.

Şi lui Ion Tutuc i-aş face. Copilul lui Iancu Ovreiul — singurul ovrei din Cîmpulung — şi al Mariei Tutuc, băieşiţa la „Băile Eforiei Kreţulesu”, care, dincolo de marele său cap matematic, era un mare artist, în toate domeniile. Nu i-aş ridica monument lui Mitică Măţoanu. Sculptorul D. Măţoanu, premiat pe vremuri, la Paris, apreciat, pe vremuri, în România plastică a timpului, meschin şi mercantil în ultimele manifestări ale creaţiei sale artistice — pasăre fără aripi, ajuns din uliu găină, în curtea domestică a plasticeii române.

Şi sinucis — om ca el, voinic ca un trunchi şi simp. u în substanţa lui interioară, dar tare ca piatra de Albeşti pe care o specula pentru o putoare bucureşteană, nici măcar „model” de meserie, surprinsă în braţele nu ştiu cui, ca într-un roman din „Colecţia celor 15 lei”.

*

Fapte diverse

La ora şapte seara m-am dus la *Flacăra*, unde eram chemat nu ştiu de ce. Pentru ceva, în orice caz, „foarte important şi foarte urgent”. Când am intrat la şapte şi treizeci în „şedinţă”, se termina tocmai „expunerea de motive” a tov. Vitner (băiat deştept, cu sarcini şi cu ochelari). Am

înţeles, totuşi, că fac parte (de unde şi pînă unde?) din colectivul *Flacărei*, organizat ad-hoc în vederea unei campanii beletristice, în vederea alegerilor.

Pînă la urmă, cînd mi-a venit rîndul să fiu întrebat la „discuţii”, mi-am luat „angajamentul” (alt cuvînt compromis prin uzură) să nu scriu nimic, fără angajament în regulă şi avans în mîna. Nu de alta, dar sînt „mîncat” de angajamente pe care le-am respectat, iar cei cu care le-am contractat, nu le-au ţinut.

*

La dejun m-a vizitat — după un telefon misterios — Valsamache, fostul meu administrator, la mai toate teatrele mele, actualmente „responsabil” al organizării Teatrului de stat din Constanţa, în curs de înfiinţare, de peste un an.

În scurt, şi în particular (zicea el), mi-a propus direcţia acestui teatru. Am acceptat, convins că nici nu mi-o dă nimeni, nici teatrul nu se deschide anul acesta.

*

Seara, invitat cu Kitty la Romanovsky (Pişta).

Romanovski este, sper, amantul lui Annie, *schwestera* lui Bobiţă şi, după zece ani, un nou membru al familiei noastre. E un om „delicios”. Bun, rumen şi copios, ca o chiflă caldă. Cavaler, ca o spadă din Heidelbergul de altădată (e neamţ de origine, deşi polonez după nume). Şi „fraier” ca... nu există nici un fel de comparaţie pentru asta. Invitat deseori la noi, la masă, ne-a chemat şi el, în unica lui odaie de burlac. (L-a părăsit Ketty, nevastă-sa, de cîteva luni.) Romanovsky e fabricant de ochelari. Un artist în branşa lui. Datorită lui, toţi ochii noştri sînt asiguraţi (că e şi optician). La masă: Annie, Cristina (o *schwesteră*, prietenă a ei, angajată la Victoria Mierlescu), Tin (Constantin Oancea), vechiul ei amant şi viitorul său bărbat — bărbier de meserie şi aproape din Sevilla, deşi a avut prăvălia pe Episcopiei) şi „madam Drăghici” (cusătoreasa *schwesterelor* mai sus pomenite şi prietena lor).

Masa, mai mult decît copioasă. „Atmosfera”, mai mult decît pitorească. Vinul, mai mult decît abundent. Conversaţia, mai mult decît inexistentă.

La douăsprezece noaptea — ora misterelor — am ridicat ședința. M-am întors singur acasă, prin ploaie (Kitty, Annie și madam Drăghici, care stă lângă noi, cu tramvaiul).

Și ce ploaie! Și ce noapte de octombrie citadin! Și ce trotuare ude și pustii și lucii, ca niște peroane de gară așteptînd sosirea frunzelor moarte! Și ce nimburi solitare și ude în jurul felinarelor municipale! Și ce-o mai pupa — borșită la pieptul lui, sub pardesiu — un tînar cu capul gol, pe o bondoacă cu servietă, în stația de la „Luterană“, lăsînd să treacă tramvaiele pe lângă ei.

Și ce triste erau prăjiturile din vitrina cofetăriei de pe Luterană, cînd le ridica, cu crema fleșcăită de melancolie, o vînzătoare cu halat alb și cu mîinile mirosind a vanilie!

*

Am remarcat că peștii sînt foarte triști duminica.

*

Pisica mea toaree cu intermitențe. Desigur, cînd se întrepru, i s-a încurcat ghemul...

*

La răspîntia udă, înspre strada mea, un cîine — fără origină socială definită — sta nemișcat în picioare și în ploaie! Din cînd în cînd, mișca numai capul, în direcția unei străzi sau a alteia. Desigur, reflecta încotro e mai bine s-o apuce, pentru noaptea asta de toamnă, cu ploaie rece și cu norii jos, de lungă durată. Și nu știu de ce, era cît pe-aci să mă opresc și să-i ofer o țigară.

Acum abia, cînd zorile umede se agită în așternuturile lor de ceață, luptîndu-se cu somnul de la care trebuie să se scuture (și penița mea ostenită le presimte și parcă începe să caște deasupra cuvintelor), îmi amintesc că azi a fost ajunul sfîntului Dumitru.

Ajunul lui „Sumedru“, cum spuneam noii, copiii Cîmpulungului, acum patruzeci și mai bine de ani, cînd aprindeam — în amurgurile terne și umede de toamnă munteană — focuri calde și liturgice, la răspîntiile orașului și strigam — mici și amestecați unii cu alții, fără diferență de „clasa

socială“, așa cum am trăit — „Hai la focul lui Sumedru!... Hai la focul lui Sumedru!...“

Fumul focurilor — încropite din gunoaie, din frunze veștede, din găteje și surcele adunate din magazii ori curțile părintești (și uneori și din ulucile smulse din gardurile fără stăpîn acasă), se înălța, gros și strîmb, în gerul care de pe atunci începea să prindă pojghițe subțiri de gheață, în fața cișmelelor publice. (Nu exista pe atunci canalizare în oraș. A făcut-o tata, cînd eram eu în gimnaziu.)

Pălălaia focului se înfiripa și se înălța, la început timidă și albastră, ca o scrobeală de rufe subțiri. Apoi se lătea la bază și prindea putere, roșie, ca băcanul pentru ouăle de Paște. Flăcările se făceau roșii și grase, ca niște fleici crude, smucite cu sfîrcul spre cer...

Se făcea cald în jurul focului. Ionel Ferolli, băiatul to-cilarului, începea să cînte la armonica lui tată-său, furată de-acasă pentru circumstanță.

Focul nostru, aprins la răspîntia cea mai „amplă“ a car-tierului (în fața caselor coanei Evghenița Ștefănescu) era singurul foc, cu muzică, din oraș. Fiindcă noi aveam „talian“.

Ionel Ferolli cînta prost, dar italienește. Canțonete na-politane, învățate aproximativ de la tată-său, care, la rîndul lui, le cînta tot aproximativ. De aceea, poate, toate melo-diile care se înfiripau crețe din armonica lui Ferolli semă-nau între ele — fără să fie totuși gemene — ca fetele din-tr-o casă cu copii mulți și cu mamă frumoasă.

Noi, ceilalți — plini de respect față de instrumentul ita-lienușului — îl „acompaniam“ (noi pe el!) la refrene, îm-părțiți pe două voci. Soprani și altiști sau, cum spuneam noi, partea I și partea a II-a...

Eu, ca băiatul „lu' domnu Mușatescu“, eram „dirijor“. Dirijorul corului și al focului. Și casierul întreprinderii, „ca să nu fie discuție la împărțeală“.

Și treptat cu flăcările care își ridicau aurul viu din vreascurile incendiate, poetizînd toamna oprită la răspîntie, treptat cu sunetul plisat în burduful armonicei, al canțonetei napolitane, acompaniată — serafic și lugubru — de corul nulu pe două voci, începeau să se deschidă porțile, printre ulucile ude și cenușii ale zaplazurilor și să apară — înfofo-lite sub broboade sau sub tarlthane, puse glugă pe cap —

slujnicile sau „cocoanele“ răspîntiei. Ne aduceau bani, bomboane spirtoase, zahăr cubic, colaci, covrigi, găleți, nuci, mere, prăjituri de casă etc., după putere și „pregătire“.

— Cine e cu strînsul? întreba clienta, orbită de flăcări.

— Al lu' domnu' Mușatescu, răspundea Danicristea (I. Dumitru), șeful „mușchiular“ al nostru!

Și „prada“ intra în traistele pe care toți, în afară de mine, le aveau în bandulieră, sau — în caz de bani — direct în portofelul meu de piele neagră, cu burduf întreit (pentru hîrtii, argint și nichel. Și numai eu posedam așa ceva).

Cea din urmă venea, „personal“, coana Evghenița Ștefănescu. (Era convinsă că focul se face acolo, ca o atenție specială pentru ea.) O sprijinea slujnica de braț. Cucoană subțire, de neam bun, crescută prin „streinățăți“, avea părul alb, ca o maramă musceleană, aranjată, după moda locală, în jurul capului.

Pe umeri purta o imemorială pelerinuță, scurtă, de cafea neagră, cu fluturași de argint cusuți la gît și la buzunărașe. În picioarele mici și fine avea papuci de casă, de pîslă caldă, înalți și încheiați în catarame, ca șoșonii, și cu blană albă pe de margini... Avea fața îngrijită și roză, ca o poză de Crăciun de la librăria lui Staicu și un surîs dulce, bun și deschis mereu, ca al păpușilor de turtă dulce...

Eu o cunoșteam bine, că venea des la mama, la o „cafe-luță“ făcută „la spirt“ și, de cîte ori venea, se așeza la pian și cînta — pînă se făcea cafeaua — *Sous la feuillée*, o bucată al cărei autor nu-l mai țin minte, dar care, îmi amintesc precis, avea pe copertă pe una cu rochie strînsă la talie și cu pălărie mare, stînd pe o bancă, înconjurată de frunze moarte, sub niște pomi desfrunziți și mari cît par-titura...

Coana Evghenița nu ne da niciodată *bani*. Ne da numai un singur ban. Dar de aur. (Și împărțirea acestei prăzi ne da mult de lucru, ulterior.)

Apoi ne săruta pe toți, pe rînd... Și pe mine de două ori, fiindcă, desigur, eram băiat de primar și eram în „relațiuni sociale“.

După această formalitate cunoscută dinainte, coana Evghenița pleca, sprijinită de Lina, servitoarea, și focul nostru — ca un spectacol terminat — începea să-și stingă revolutele, luminile și reflectoarele...

Dar noi nu-l părăseam, pînă la ultimul spasm, abia pîiit, deasupra rotogolului de cenușă caldă, în care băgam nucile și merele „să se coacă“...

Atunci abia, cînd se stingea focul, ne dam seama cîtă noapte se făcuse dincolo de el. Cîtă toamnă — oa un păianjen umed, invizibil și uriaș — își țesuse pînza, proptită în dealuri, peste oraș.

Și cînd colonelul Anghel Șerbănescu, care sta peste drum de coana Evghenița, deschidea poarta cu cheia și intra „acasă“, știam că ceasul este opt, precis.

Ne scoteam, așa cum erau, nucile și merele din spuză, Ionel Fernolli își puneă armonica peste umăr, ca un sac de vînătoare, atîrnînd pe șold, și eu — cu portofelul de piele neagră în mînă, ca să nu se creadă „că se face mîncătorie“, în întuneric și în parcurs — o luam înaintea caravanei noastre zgribulite de frig, de toamnă și de fericire, pînă la primul felinar de pe strada principală, sub lumina căruia urma — cu excepția galbenului de la coana Evghenița, care rămînea „pînă mîine, cînd îl schimbăm“, la mine — împărțirea „prăzii“ de la focul lui Sumedru.

*

De ce vara, cînd te gîndești la toamnă, e trist și toamna, cînd te gîndești la vară, nu e vesel?

*

Tata-mare pleca, totdeauna, cu un ceas înainte, la gară.

— De ce, tată-mare?

— Pentru că trenul, drăguța, nu e de fel din Muscel și nu mă cunoaște, ca să mă aștepte, ca Moise birjarul, la un caz, dacă întîrzi!

Ascult ploaia de afară. Aceeași ploaie din toamnele copilăriei mele, cînd mă făceam mic și colăcel în pat, la gîndul că a doua zi trebuie să mă duc la școală... Același șiruit pe burlane — șiruit cenușiu — aceeași tarantelă, udă și nesfîrșită, pe caldarîm.

Plouă, ca în clasa a III-a primară.

Mîine de dimineață (adică peste cîteva ore) o să-mi conduc băiatul la școală. Nu de alta, dar ca să-mi pun ghioz-

danul lui în spate și să-mi duc, pînă la ușa clasei, de-o mîna copilul, și de alta copilăria...

*

Tata! Marea mea amintire, cu mustăți ca ale lui Ver-
cingetorix!

*

În noaptea asta de toamnă cu atîta ploaie, aș vrea să-mi bată la ușa un poet ud... Să-i dau un ceai fierbinte și-o foaie de hîrtie albă.

Precizare

În definitiv (și la urma urmei, vorba ăluia), de ce scriu eu în „acest jurnal“ toate cîte îmi trec prin cap, în fiecare seară și cu atîta „sfințenie“?

Scos la pensie, din propria mea voință, foarte bolnav, în ultimul timp (și boala mă inferiorizează, în primul rînd, în propriii mei ochi), pocnit ca o minge, care a început să răsufle, între mizeria materială și îndatoririle mele de șef de familie, m-am însingurat, m-am sălbăticit și m-am chircit în mine.

Era firesc, deci, să încep să mă uit în mine. Să încep, cum s-ar zice, marele inventator al unei prăvălii care, în curînd, va fi predată. În orice caz, toată „marfa“ mea literară, nescoasă încă „pe piață“, este a băiatului meu. Este unica moștenire pe care pot să i-o las, fiind unica mea avere de care pot dispune cum vreau.

Dar, să precizez. Vreau să spun și să-mi spun (ca să știu și eu) de ce „redactez“ acest „jurnal de bord“ al navigației mele pe feluritele ape ale gîndului. Pur și simplu, ca să mă amuz, făcînd jucării de „stil“ pentru fiul meu, căruia îi închin — începînd cu acest caiet — toate cele care îi vor urma (dacă îi vor urma) de-aci, încolo. Ca să nu-mi pierd „exercițiul“ scrisului meu obișnuit, care mi-a rămas ca o icoană dosită și inactuală, pe care noaptea — în marea reculegere și adunare a singurătății mele — o scot din ascunzătoare, ca să mă închin la ea și să-i frec — cu inima,

cum aș freca cu o pînză moale și caldă — incrustațiile de argint curat și sfinții de acuarelă.

Scriu aceste „ notițe“, ca să am cu cine să vorbesc în nesfîrșitele tăceri ale nopților mele singure. Ca să nu mă gîndesc — în cuprinsul lor tragic — la altceva... Ca să mă apuce ziua, așa cum m-a pomenit: la masa de lucru... N-am nici un fel de plan pentru aceste notițe și se și vede din cele o sută șazeci și două de pagini scrise pînă acum.

Nu le îndrept către nici o destinație, alta decît sertarele viitoare cu „amintiri de familie“ ale fiului meu. Scriu tot ce-mi trece prin cap, deasupra paginilor albe. Fiindcă (și aceasta i-o spun, personal, lui Bobița) oricît ar fi de „disparat“ acest „material“, oricît de inegală, ori neexistentă „inspirația“ sub semnul căreia a fost scris, oricît de tristă ori de naivă ar părea îndeletnicirea asta a mea — nouă și nocturnă — peste tot, în fiecare vorbă, în fiecare gînd sau în fiecare imagine, sînt împrăștiat „eu“.

Eu, taică-său... Ca un flacon de parfum care a vegheat lîngă mine, cu dopul desfundat, deasupra manuscrisului... Fiindcă, în fond, aci, asta vreau să-i las. Un pic din parfumul meu și al gîndurilor anonime și intime din care s-a născut.

27 octombrie

Fapte diverse

(Cu totul altă „rubrică“ decît „pro domo“ la care m-am decis să renunț, pe cît îmi va fi cu putință, în „cadru“ acestor notițe).

*

La nouă dimineața, m-am dus la „Romfilm“, unde am fost chemat de ieri, „personal“ de tov. Elisabeta Luca, directoarea instituției, în legătură cu scenariul meu (în colaborare cu Ionel Lazaronianu, după piesa noastră, primită înainte de a fi respinsă și respinsă după ce s-a primit. Este, în paranteză, a opta piesă de teatru care mi se respinge, de la un timp încoace, și despre care, desigur, o să vorbesc și în aceste pagini, într-o zi. Într-o noapte, mai

bine zis, că ziua, de obicei, tac, chiar și în fața manuscriselor.) Povestea acestui scenariu e lungă și neinteresantă prin banalitatea ei. Comandă, acceptare, discuții, modificări, elogii, totul în regulă, pînă la bani. (Aci încep „formele“, care întrec orice formă de birocratism cunoscută sau imaginată, pînă în prezent).

Tov. Elisabeta Luca — un om cu care se poate sta de vorbă „pozitiv“ — mi-a recomandat, din nou, să scriu scenariul (la realizarea căruia, deși *primit*, renunțasem) pe garanția ei. (Și este o garanție.) Ba, mi-a dat, fără chitanță, din propria ei pungă cred, zece mii de lei, avans, știind că am nevoie de bani. Mi i-a dat atît de „simplu“, încît nici nu i-am putut refuza. Și deci, azi, am încasat, și eu și Lazaroneanu, cîte cinci mii de lei de „om“. Primii bani cîștigați de cînd colaborăm (vorba lui Sică Alexandrescu) împreună.

I-am dat prin bărbi și, cred, și prin lacrimi. Că, mai ales la bani, am rămas niște iremediabili romantici, amîndoi.

*

După ce termin de scris „notițele“ de-aici, mă apuc de scenariu. Vorba lui Mușatescu-Sbant, vărul meu de-al nu știu cîtelea, cînd îi făcea nevastă-sa, cu ochiul, la chef: „Mișo, mă femeie! Lasă-mă întii să mă «documentez» și pe urmă trec la dosare. Nu pot să intru mîine, în ședință, nepregătit sufletește!“

*

Am un „prieten“. Nu știu de unde și de cînd. Îl cheamă Jean Georgescu și are, lîngă mine, o prăvălie de vînzări și cumpărări de „ocazie“. Rar, un magazin și o clientelă, ca la el... Între șuruburi ruginite, robinete de baie stricate, fotolii paradite, castroane de supă, biciclete de copii, saltele de lînă „pură“, servicii de lichior, lopățele de cărbuni și chipiuri de generali defuncți, circulă, vinde și cumpără mizeria udată de toamnă. Georgescu e un prieten al mizeriei. E galant și înțelegător, cînd cumpără, e înțelegător și galant, cînd vinde. E un om foarte inteligent. (Dovadă că poate face treaba asta, foarte grea, fără să umilească pe

vînzător și fără să enerveze cumpărătorul.) În prăvălia lui am stat cu el și cu Dărăscu, pictorul (amic și client și el, ca și mine) care căuta niște „dure“ pentru mașina de gătit... Bineînțeles, Georgescu nu i-a luat nici un ban pe ele. Și, cînd a plecat, i-a repetat, pentru a nu știu cîta oară:

— Maestre Dărăscu! Dă-mi o „Veneție“ și-ți dau toată prăvălia pe ea.

La care Dărăscu i-a răspuns:

— Nu e sezonul, acuma, Jenică! În „Venețiile“ mele, toamna, plouă pe lagune... Așteaptă pînă la primăvară, cînd se „zvîntă apa“.

*

După-masă, Ionel Lazaroneanu, a venit să-și încaseze primele drepturi de co-autor. I-am dat trei mii, o sută lei, numerar, și o chiuvetă de care știam că are nevoie și pe care am luat-o, de ocazie, din Obor, contra a o mie și nouă sute lei.

Autobuzul, nu i l-am pus la socoteală. Nici „transportul“, de la stație pînă la mine acasă, „pe umerii mei“.

Prin urmare, i-am luat chiuvetă (*cuvette*), ca să mă bage la apă.

*

Coana Marioara (o cîmpulungeancă „de-a mea“ — leliță rotofee, cu dinți de aur și cu amant „fligornist“ în muzica Rgt. 30 infanterie) mi-a adus, îngropate în baloturi de lînă seină, două sticle de țuică nouă, muscelenească.

Îi bătea inima, de emoțiile prin care a trecut (o sticlă de țuică transportată clandestin se pedepsește cu muncă silnică pe nu știu cîte vieți) și cînd își bea ceaiul în bucătărie — și cele două sticle, contra cinci sute de lei, se aflau la loc sigur în cămara mea:

— Numai de dragul d-tale, le-am adus, domnule Tudorel. Că dumneavoastră, ca cîmpulungean, nu se poate să „rîmniți“ la țuică de Muscel și să n-aveți. Ar fi „mai mare rușinea“.

De cînd știu că cele două sticle de țuică sînt în cămară (cu dopuri de cocean de porumb, înfașurat în cîrpă), am

trecut pe lângă bodegi ca pe lângă niște locuri virane. Și totuși, acasă, nu m-am atins de ele. Vreau să le știu, să le simt pline și reale, în cămară. Asta face mai mult decât dacă le-aș bea. Păcat însă, am și început să-mi dau seama, că „sentimentul“ acesta de posesiune lirică e foarte provizoriu. Teribil de provizoriu.

*

Nu știu exact. Plouă strîmb, sau cerul se uită șasiu.

*

Toată ziua, ploaia care n-a conținut, a fost caldă. S-a uitat vara îndărăt, vorba lui Jenică Georgescu, cînd și-a scos „jerseul“, în prăvălie.

*

Am scris cîndva (prin 1920, cred, în *Rampa*, în orice caz) un *Manual de gramatică sentimentală*, care s-a bucurat de mult succes la public (am primit scrisori la redacție, sfaturi, sugestii etc.). S-a rătăcit. Caut să-mi mai amintesc cîte ceva din el. De exemplu :

Femeia : substantiv comun.

Nevastă : substantiv propriu.

Căsniciile sînt de două feluri, ca și propozițiunile : simple și compuse.

Propozițiunea simplă se compune din bărbat și soție. Bărbatul este *subiectul*, fiindcă despre el se vorbește în tîrg, iar femeia, *predicatul*, fiindcă nu lămurește niciodată pe subiect.

Propozițiunea compusă — pe lângă subiectul și predicatul de mai sus — mai are și amant, care este un atribut al femeii, precum și *complimente*, pe care acesta i le face ei.

Un bărbat la curent cu gramatica conjugală, nu trebuie să fie, niciodată, substantiv impropriu.

[...]

*

Pe unde or mai fi (poate în „colecțiile“ Academiei) „Manualele“ mele de-acum treizeci de ani, de care îmi amintesc acuma? De gramatică, de geometrie, de cosmo-

grafie, de chiromancie, de vînătoare etc., etc., publicate (nici nu mai știu pe unde) la foștii și „deșteptii“ mei douăzeci de ani? În viitor, nu mai fac „asemenea fapte“ și n-o să caut să mai scriu nimic azi, din ceea ce am scris atunci. E ca și cum aș pune limonadă „Roger“ într-un flacon de fost parfum...

*

Am făcut o pauză în scris. Am înghețat complet (Nu facem „încă“ foc.) Mi-am pus *trench-coat*-ul pe mine (e captușit cu cămilă), mi-am frecat mîinile, gîndurile, m-am mișcat „repede“ în jurul mesei din sufragerie. Nimic !... Nici un rezultat... Am început să tremur, nefiresc, nesănătos, alarmant... Îmi părea rău că mi se stricaseră (și liric, cum e omul cînd e poet) și că s-ar putea să fie și cea din urmă... Dar gîndul că mîine — cînd Bobița pleacă la școală și, de obicei, vine să mă sărute, la masa mea de lucru, unde mă știe „prezent“ — m-ar putea găsi, definitiv rece și înțepenit, pe manuscris, m-a „redresat“. Mi-am adus aminte de cele două sticle de țuică ale mele, din cămară. (Mi se pare că spuneam, mai devreme, că totul e provizoriu și mai ales liniștea — sub dopurile de coceni — a celor două sticle de țuică din cămară.) Am fiert un ibric de țuică la aragaz (cu piper, un leu bobul, cumpărat azi) și cu zahăr. Am băut trei cănuțe de pămînt (luate de la Ispas, de la Cîmpulung, de bietul tata, și căldura normală mi-a revenit. Afară, ploaia s-a întetit. Șiruie pe burlane, sonoră și ternă, cum îi șade bine oricărei ploii nocturne de sfîrșit de octombrie... Mă simt foarte bine. Cu ploaia, cu țuica, cu țigările „întregi“, cu *trench*-ul pe mine și cu cele două sute patruzeci de lei pe care le am în buzunar.

Ah ! Dacă aș mai putea fi și poet, în apropierea asta de zori și în „atmosfera“ în care, din punct de vedere caligrafic, scriu urît, cred că aș putea face „o noapte mare“ cu mine însumi...

Dar toți poeții din mine sînt, desigur, prin mahalalele mele... Zgribuliți și cu frunțile imense prin cîrciumile mele interioare, cu sufletele moțîind — abulice — între periferii și Parnasuri.

Să mai beau o țuică (dacă o mai fi în ibric și nu s-o fi răcit) și să încerc să fac apelul poeților, la comandant...

*
Morții put a etern și rudele a eter.

*
Dacă ești superstițios, să nu mori marți. Fiindcă, marțea, nu se pleacă la drum.

*
La Cîmpulung. Murise un fel de văr al meu. Băiatul cel mai mare al lui „nenea Napoleon Niculescu“, un fel de văr al mamei (pe băiat îl chema tot Napoleon, ca pe tată-său). Ziua înmormîntării era o zi ploioasă. Nu mai țin minte: de toamnă, ori de alt anotimp. Moartea băiatului (un foarte distins copilandru, cu mari calități, elev în clasa a III-a de gimnaziu) era „adînc“ regretată (și sincer) în tot tîrgul, care își trimisese reprezentanții, pe familii, după dric. Eu eram cu școala. Aproape de cimitir („Flămînda“ se numește, admirabil, cimitirul din Cîmpulungul meu) drumul începe să urce, într-o pantă neimportantă, pe lîngă gardul galben (așa era atunci) al Școlii Normale.

La mijlocul pantei, în timp ce clopotele bisericii „de sus“ începuseră să sune, anunțînd sosirea cortegiului spre porțile de veci ale cimitirului, caii de la dric (șase, căci era înmormîntare clasa I) s-au speriat de vaca „Simmenthal“ (nu știu dacă am scris bine) a lui Petre Grădișteanu, care păștea în grădina lui de pe Flămînda și care — țîțoasă, placidă și stropită cu pete de ciocolată păroasă peste albul laptelui, cum era ea — a tăiat drumul dricului. Ce s-a petrecut în mintea cailor înaintași (și pe urmă și în a celorlalți — cai de birjă, obișnuiți cu toate vietățile orașului, în două ori în patru picioare), nu se știe. Fapt este că — vaca lui Grădișteanu — i-a speriat. (Poate unde erau îmbrăcați în „odăjdiiile“ negre, cu bordură de argint la „orificii“ și uitaseră, pentru moment, că sînt cai.) Și-odată speriați, au început să dea înapoi, să sară sub pardesiuri, spre marea surprindere a vizitiului de pe capra dricului — în speță, un covrigar țigan și aproape mut, angajat de circumstanță ca „mai ifetin“ și încremenit de frică, în uniforma lui cu bicorn de amiral pe cap.

Zadarnic au sărit cioclii de la tăvile de colivă, lăsate pe marginea drumului și de la lumînările cu gulere de carton plisat. Zadarnic au sărit rudele din spatele dricului și noi, colegii de școală și chiar cîțiva soldați din muzica militară, care încheia cortegiul pedestrilor, înainte de șirul de cupeuri și trăsură. Cei șase cai nu mai vreau să știe de nimic... Săreau, se zbăteau în hamuri și, sub pijamalele cernite, nechezau — strident, nepotrivit și necuviincios, în tristețea ceremoniei — sforăiau și își arătau, prin răsufălătorile tivite cu argint de la boturi, dinții în panică, mari, galbeni și rînjiți.

În scurt, dricul smucit din oiște (caii vreau să fugă înapoi spre oraș) s-a întors pe jumătate, în mijlocul drumului. Vizitiul a sărit de pe capră... Mulțimea, grămădită în jurul cailor refractari, i-a speriat și mai tare... Comenzi, țipete, urlete, peste tot! Numai muzica militară continua să cînte eternul marș funebru al morșilor din Cîmpulung.

Nimic, însă, de făcut... Izbutind să se întorcă din drum, caii — scoși între timp din șleauri — au luat-o la goană îndărăt, spre oraș, sărind sub anerie. Dricul și-a frînt „crucea“ din față și, din smucitura neprevăzută, s-a răsturnat în șanț. Coșciugul a bufnit cu capacul de pămîntul ud, capacul a sărit din fireturile de hîrtie în care era proptit provizoriu, iar Niculescu N. Napoleon, vînat și țeapăn, în uniforma lui de licean, s-a rostogolit din coșciug, fără nici un fel de ornament dinăuntru, în noroiul drumului, cu pantofii „ăi buni“ în picioare și îmbrăcat în uniforma de „camgar“ nouă, cu matricola, în țifre de tinichea aurită, la guler: 129.

Ceea ce s-a produs, e învălmășit în memoria mea, așa cum era și împrejurul mortulețului străveziu, aruncat — printr-o împrejurare unică în analele mortuare ale orașului — pe marginea șanțului, cu lutul galben plouat și cleios, ca o scurgere de ulcele topite de pe dealurile dinprejur...

Nimeni n-a îndrăznit să pună mîna pe mort și să-l repue la loc, în drepturile lui cosciugale... Nici rudele, nici cioclii, nici noi, elevii de școală, nici chiar muzicanții din „mozica“ rgt. 30 — care își încetaseră marșul, cu instrumentele speriate de cai, în plină salivă sonoră. Toată lu-

mea fugea îngrozită, sub apăsarea blestemului ud, care își trecea panica și păianjenii superstiției, din om în om, din gând în gând, din braț în braț. Unii începuseră să fugă, ca și caii, spre oraș. Alții (femeile) se închinau, sub umbrele, date jos din birjele cu coșurile ridicare... Nefericitul părinte, nenea Napoleon, rămăsese singur și înalt, lângă mort, ca o lacrimă lungă, împietrită în redingotă.

Preoții înșiși — coborâți din trăsuri — cu lumînările în mână, ținute delicat, cum țin cavalerii de onoare buchețele de flori la nunți și cu potcapurile pe scăffirlii, nedumerte, ca niște borcane de dulceață intrate din eroare la privata de lângă cămară, nu îndrăzneau să atingă mortul. Se uitau la el, ca și cum nu l-ar fi slujit adineauri un ceas și parcă l-ar fi văzut pentru prima dată.

Panica, teama și superstiția luau proporții, agrementate de mâinile răscuite melc, a tragediei, peste gurile vinete și știrbe, ale vecinilor ieșite „la mort“ de prin curțile din jur. Și într-acestea, mortul se așeză — cu chipul lui de premiant vînat — aruncat pe marginea drumului, între cosciug și capac, ca o boabă de fasoale neagră, în clasa a III-a gimnazială, stropșită, alături, dintre păștile mume și des-perecheate, ale ultimei sale teci.

Primarul, care era și nașul mortului în același timp, s-a simțit obligat să ia o inițiativă.

— Să vie pompierii și să ridice cadavrul! (Corpul pompierilor, pe atunci civili, deși îmbrăcați militarmente, depindea de primărie.)

Un dricar a plecat, trap, spre oraș, să transmită ordinul primarului, la cazarma pompierilor de peste drum de primărie.

Mortul așteapta! Singur, izolat, „damnat“, în noroi, la o respectabilă distanță de cei care aveau curajul să-l privească, cu un ochi, temerar și ateu, prelinș pe sub borurile pălăriilor.

Și-au venit pompierii. Cu pompa „a mare“, cu „arbori“, cu scările făcute „scara pisicii“ pe „pompa“ cea mică, cu sacalele cu apă — butoaie pe două roți — cu topoarele la șold și gălețile de „impirmeabil“ în mînă... În loc de incendiu, însă, dl. primar le-a arătat un elev din clasa a III-a gimnazială — premiant și mort (poate ca o consecință) de

meningită. Un cădăvrăș cu surîsul ca o garoafă albă, veștejită între buzele reci și vinete și cu un număr de aur „129“, în ambele părți ale gulerului de uniformă.

Cînd au văzut despre ce este vorba și cînd au aflat că mortul era „blestemat“ și căzuse din coșciug și se speriaseră caii, la poarta cimitirului — semn evident că pămîntul nu vrea să-l primească — pompierii, oameni de la țară, obișnuiți cu pămîntul bun care le primește în brațele gropilor deschise, morții lor, onești și duhnind a țuică, sub capacele coșciugelor de brad — n-au executat ordinul căpitanului Manolescu (comandantul lor, un bătrînel cu trup de damigeană și cioc de împărat francez, predat odată cu Franța, la Sedan) și-au rămas bleși și hotărîți la nesupunere, lângă pompe, cu chivărele de alamă înădușite deasupra dovlecilor rași și cu sîmburii gândurilor, zăpăciți în interior, ca la pepenii verzi.

Mă rog: degeaba a țipat primarul, degeaba căpitanul Manolescu a început să fiarbă, ca turburelul în propria lui damigeană — împroșcînd din gîtul ei scurt și fără cap toate înjurăturile cîmpulungene și din Pitești (de unde era de fel), dintre care, cea mai indirectă și impersonală, se adresa, fiecărui pompier în parte, la „morții dumnezeilor mă-sii“ — pompierii tot nu s-au mișcat și nu s-au apropiat de mortul blestemat de Dumnezeu și respins de pămînt.

Atunci, maiorul Tuțuianu (partenerul de tabinet al nefericitului părinte, la cafenea lui Dimache) s-a oferit s-aducă recruții, de la rgt. 30, aflat în imediata apropiere a cimitirului, cu mortul zvîrlit în șanț, din voința lui Dumnezeu...

Și-au venit și recruții. Un pluton, cred. Plini de coșuri și de „teorie“ sub capelele cu două moațe, vecine, ca niște capre de tăiat lemne, puse de-a lungul capetelor tunse și gogonețe, ca niște bulbi de arpagic bolnav de elefantiazie.

S-au uitat la mort, au ascultat comanda și — pătrușii de un fior lugubru și colectiv, trecut ca un șarpe de țară, în sus, pe sub spinarea tunicilor neajustate — nu s-au clintit din front, cu riscul a trei zile, cel puțin, de arest și de corvezi, de fiecare capelă.

Începuse să se însereze. Ploua mereu, pe mort, pe rude, pe popi, pe recruți și pe pompieri. O ploaie cu întuneric și

dezastru lichid în picuri. O ploaie de sfârșit de lume sau de început de cataclism. Dinspre oraș începuse să vie — sub umbrele și pelerine cu glugi — lumea care aflase de mortul pe care nu vrea să-l primească pământul.

Se făcuseră grupuri ude, sub umbrele. Grupuri care șușoteau — cu ochi de sticlă mirată și cu buze subțiri și întinse între obraji, ca jaretierile strâmte cu elasticul știrb, plesnit peste genunchi. Popii — retrași la o distanță ecleziastică de mortul care se dospea, cuminte și indiferent, în ploaia locală — se consultau, fonfi și alarmați, printre filele cărților de rugăciune. Căutau ceva ortodox și îngăduit, pentru circumstanță.

Rudele, toate, coborîseră din cupeuri și trăsurile, cu multe importante, tragice și lungite în gulerele înalte (cum era moda) ale rochiilor de doliu, luate cu împrumut. Primarul vrea să dea o telegramă la București, la Ministerul de Interne, ca să reclame pompierii.

Maiorul Țuțuianu, după ce trimisese tot plutonul de recruți la închisoare, cu plutonier major cu tot, vrea să se întoarcă în oraș, ca să ia, tot telegrafic, legătura cu Ministerul de Război, spre a sancționa — în conformitate cu legea — refuzul recruților de a pune mîna pe mort. Plus „ofensa“ adusă superiorilor de către plutonierul major, comandantul grupului de recruți, care declarase, în fața trupei subalterne, că el nu pune mîna pe mortul pe care Dumnezeu nu-l primește. [...]

Nenea Napoleon, tatăl defuncțelului — vădov, boier de neam și bețiv de carieră — găsisese un pretext fericit să injure guvernul liberal, pe-atunci la putere, fiindcă nu are nici o autoritate și lasă morții — cîinii de conservatori — să stea aruncați în șanțuri în ziua înmormîntării, fără ca autoritățile locale — reprezentanțele oficiale ale acestui guvern — să ia vreo măsură „binevenită“.

„Tensiunea“ era la culme. Printre lacrimile familiei apropiate, printre blestemele babelor incidentale, printre lacrimile și implorările, ude de ploaie ale tatălui de copii blestemat, reprezentanții legali ai guvernului își făceau, ușor, drumul îndărăt, spre oraș.

Și-atunci, surioara cea mai mică a mortului, o fetiță de patru ani, și-a făcut loc — sărind dintr-un cupeu, în lacul strălucitor de ploaie — ca un înger mic și cernit, chiar și la moșul de tul negru dintre bucle, s-a așezat în genunchii mici, la capătul mortului din noroi și a început să se roage, atît și așa cum știa ea, cu mînuțele de turtă dulce grăseană împreunate deasupra lui, ca două flori care se sarută — fără intervenția grădinarului — înflorite pe aceeași tijă.

Profesorul nostru de matematici, care era și dirigintele clasei noastre și care conducea convoiul nostru de colegi — din care nr. 129 avea să lipsească, de-atunci încolo, veșnic, dat afară din lume, nu din școală — îl chema I. Lepădatu și era un moldovean (mic, îndesat și pitoresc, din Dorohoi, cîțiva ani mai tîrziu, mort ca ofițer de rezervă, pe fruntariile munților săi moldovenesti) ne-a precizat că rezolvarea problemei de față nu este una de matematică, ci una de colegialitate. Niculescu N. Napoleon nu mai putea — în ziua decesului său — să mai stea nici o clipă, ca un cîine mort pe stradă, călcat de automobil și tras pe marginea șanțului, pînă vin bouarii primăriei, cu cotigele, să-l ridice.

Niculescu N. Napoleon trebuia, imediat, ridicat de-arolo, repus în cosciug și îngropat după toate regulile.

Și atunci, la un prim și singur semn, cu inimile strînse, ca niște pungi secrete, în băieri, ne-am apropiat de cadăvrelul colegului cu ochi blajini de fată, luată de suflet și cu numărul matricol al unuia dintre noi. 129 murise, ca un număr de cretă șters cu buretele, după ce și-a împlinit menirea, la tablă, în problemele domnului profesor I. Lepădatu.

Și ceea ce n-au putut face nici cioclii de meserie, nici rudele, nici popii, nici pompierii și nici recruții, am făcut noi, colegii de recreații și de gimnaziu... Am ridicat mortul, cu mîinile noastre mici, și multe, și devotate, și ude și l-am dus pînă la groapa care îl aștepta — așa cum era, fără coșciug și fără șapca bătută pe capacul acestuia, ușor și drag, și copilărește, cum l-am fi dus, în recreația mare, pe cînd era încă 129, „la groapa cu furnici“ — purtat pe nășălia tandră și fluturătoare a mîinilor noastre pătate de cerneală „Tinte“ și unse de seul plăcintelor calde, cumpărate de la Nae Plăcintarul, printre ulucile putrede care ne despărțea hain recreațiile de restul lumii.

29 octombrie

Fapte diverse

Un ceas agreabil cu Aurel Jiquide, la bodeguța de pe Popa Tatu (prima dată când îl întâlnesc acolo). Omul ăsta e atît de bun meseriaș, încît parcă desenează în creion (ori în cărbune) și când vorbește.

Între mine și Jiquide (și toți ceilalți pictori de pe lume) va rămîne, totdeauna, o enormă diferență. Eu pictez moravuri, și ei pe cei care le practică. Eu „pictez“ în cerneală, și ei în ulei. Eu cu vorbe, ei cu culori. Dar parcă vorbele mele nu sînt tot atîtea tuburi de culori, ca și cele pe care ei le storc pe palete ?

De aceea, cred, că unii pictori sînt niște mari scriitori, după cum, marii scriitori, trebuie să fie cel puțin niște mici pictori.

Eu pictez cu subiectele, nu cu culorile lor.

Ieri-seară n-am scris, fiindcă am făcut curat în cap.

Trandafirescu, omul meu care îmi vinde lucrurile la „Talcioac“, n-a venit astă-seară, ca de obicei. Ori n-a vîndut nimic și s-a jenat să-mi aducă „rezultatul“, ori a vîndut tot și mi-a păpat „emoțiile“ pe care ar fi putut să mi le dea.

Nu mai am haine. A început să mi se întrezărească „personalitatea“ pe la genunchii răriți și țesuți ai pantalonilor.

Bărbații cu burtă sînt ca pantalonii cu genunchi.

Am reparat aparatul de radio al lui Bobiță. În sfîrșit, o să vadă și el cum este cînd îi face cineva muzică.

28 octombrie. Ieri. O zi leșinată pe brațele a două rude : 27 și 29, din aceeași familie. Cînd și-a revenit, trecuse.

De dimineață, la 10.30, plimbare cu Bobiță și Cristi (Cristian Rădulescu, amicul și colegul lui de clasă, cu cincisprezece kg mai gras) la Șosea. Întîi, am vizitat — în trista lor naftalină — „realizările“ primului etaj al Muzeului de Științe Naturale „Gr. Antipa“. Foarte instructiv, cînd ești „tată“ și îl vizitezi cu copilul. Pe urmă, ne-am plimbat pînă la capătul liniei — respectiv, Hipodromul Băneasa — cu troleibuzul. (Premieră de locomoție pentru băiatul meu. Cristi mai fusese, drept care trebuia să mergem și noi.)

După recreațiile plimbării „științifice“ prin imensa desfrunzire a toamnei, tremurînd de frig în soarele copios, după exercițiile de tir, în bubele de pe scoarța pomilor, efectuate pe rînd, de toți trei, cu praștia (și m-așteptam să le curgă ultimul puroi din țîținele plesnite în măciulii) ne-am dus să ne „aperitivim“ la o bodeguță de stat, de pe Griviței. Am găsit bere și crenvurști. Primii crenvurști din toamna asta. Și numai patruzeci și cinci de lei perechea, de parcă ar fi fost făcuți numai din cai de curse.

Fapt este că ne-am „regalat“, toți trei, cu cîte o pereche, „arozată“ cu două sticle de bere, caldă, trezită, galbenă (blondă se spune, pardon !), ca o urină veche pusă la sticle pentru analiză. [...]

După-amiază, excepțional de familiară, cu toamna „constatabilă“ peste tot. În fularurile cu care am mîncat, înfășu-

rate la gît, în sufrageria fără foc, în strugurii cu pielea găinii, pe boabe, după spălarea care li s-a administrat la bucatărie, deasupra chiuvetei; în lîna caldă și engleză a pledului sub care m-am băgat cu Bobița, ca să ascultăm glasul revenit din lampa nouă a bietului lui aparat de radio... Despre terasa noastră, nu mai vorbesc. Așa cum sta, întinsă și dezolată, sub ferestrele odăii lui Bobița, părea un *chaise-longue* — mare și înghețat — în care toamna sta tolănită, sub tartanuri, plesnind ultimele zorele umflăte de soare, între buzele reci, cu fardul sleit la colțuri.

Cînd m-am deșteptat din somn, la cinci, parcă aveam un an mai mult și nu puteam să-mi mai reamintesc de mine, în clipa cînd adormisem, anul trecut.

★

Spre seară, am ieșit „să mă mișc“ puțin, înainte de cină, pe aleile pustii și asfaltate ale cartierului. Ca într-un parc, înainte de ora închiderii. La prima răspîntie, însă, m-a luat gerul la palme și m-a trimis acasă, să mă îmbrac mai gros — cu obrazii aprinși de ofensa flacărilor reci. L-am înjurat și, protestatar, m-am apucat să fac pungi.

Pungi, pungi în care intru și eu cîte puțin — cu fiecare — deși cred, după lipitură, nu se cunoaște și acest neînsemnat amănunt.

★

Astăzi, pentru mine, s-au sfîrșit două zile. Una pe care n-am trăit-o și alta pe care ar fi trebuit s-o sar.

★

Cele mai multe dintre frunzele veștede par niște viori cu coardele smulse. Și, totuși, cîntă de parcă le-ar avea.

★

La Șosea. Băiatul meu, cu praștia întinsă, cu lumina marilor vînători în ochi, alerga, printre tufișurile toamnei, după o vrabie dorită, presupusă și imaginată. Cum îmi seamănă acum, ajuns la zece ani, cînd eu am abia numai cincizeci!

★

Am cumpărat, la Hipodrom, de la o țigancă, cu toți faraonii cunoscuți ai Egiptului amestecați pe figură, trei fișicuri de semințe de floarea-soarelui. Cristi (amicul gras al lui Bobița) le-a mîncat, pe toate, cu sfințenie, între dinții noi și lași din față. Fiu-meu, după primele cîteva, a început să le uite între dinți, de-a lungul, ca pe niște vorbe uitate între idei și expresie.

Iar eu le-am împărțit pe urmă fișicul meu, la amîndoi, în părți cît am putut mai egale.

★

Toamna, cînd un taior gros îi vine bine unei femei, este o necuviință să te mai gîndești cîți ani ar putea să aibă.

★

Din spate, văd pe-o alee o fetiță de cîteva anișori, mergînd cuminte, de mîna, cu o „doamnă“. Mă gîndesc... Dacă e mama copilului, pare cam *schwester*. Și dacă e *schwester*, are ceva de mamă a copilului.

★

Astăzi, stam la colț, pe Grivița cu Buzești. Vine un individ din spate și mă bate pe umăr. Nici „bună ziua“, nici „te rog“, nici nimic. Zice:

— Așculți! Unde vine strada Atelierului?

Zic:

— Dacă nu-mi dai mai întîi „bună ziua“, dacă nu mă întrebi pe urmă cu „te rog“, să știi că te mint și te ră-tăcești.

S-a uitat la mine lung, nedumerit, a pus mîna a salut la șapcă și mi-a răspuns, cu o extremă și convinsă poli-teță, de parcă l-aș fi „servit“.

— Mulțumesc!

★

Din toate buchetele pe care le-am primit — omagial sau liric, sau convențional, în viața mea — am apreciat buchetul unei sticle de „Cotnari“, trimeasă de Păstorel Teo-

doreanu. Păcat că această coroană mortuară, în intenția lui (mi-a trimis-o după „căderea“ unei piese, care nu era de mine) nu avea și două panglici pe care să scrie: pahare eterne.

*

Cel mai „frumos“ mort pe care l-am văzut în viața mea, a fost tata. Poate unde îl vedeam printre lacrimi.

*

Tata? Fiu-meu? Am purces dintr-unul, ca să mă continui în altul! Și, între ei doi, îmi dau seama că eu nu sînt nimic, afară, poate, de-o carte de vizită scoasă din ultimul portmoneu viu al tatii, ca s-o pun la poarta băiatului meu.

*

Aș vrea să inventez niște sonde, care să scoată sufletul din om, ca petrolul din pămînt... Și să mișc toate mașinile lumii și ale vieții, cu suflet... Numai în lampa de pe masa mea de lucru n-aș avea nevoie să consum suflet, în loc de gaz. Fiindcă este...

*

Mama mă ceartă „mai rău“ decît îl cert eu pe Bobița. Există, deci, și o diferență de vîrstă, între certuri.

*

Cînd eram „mic“, observațiile mamei mă jigneau. Acuma mă înduioșează.

*

În mîinile mamei nu sărut mîinile care m-au mîngîiat, ci pe cele care m-au bătut.

*

Copil, cînd mă bătea mama, parcă îmi mîngîia copilăria. Astăzi, bătrîn, cînd mă mîngîie, parcă îmi bate bătrînețea.

*

Toate prostiile pe care le fac, astăzi sînt greșeli. Și toate greșelile pe care le făceam în copilărie, erau prostii.

*

Astăzi, cînd spun „mamă“, nu-mi răspunde ea, ci eu. Fiindcă astăzi, cînd o strig, nu răspunde nici din salon, nici din bucătărie. Răspunde din mine...

*

M-am născut din mama, ca să trăiască în mine.

*

Să nu mori, mamă. E singurul lucru pe care n-am să ți-l iert niciodată.

*

Numai la moartea tatii mi-am dat seama cît de rudă eram cu el.

*

N-am purtat doliu după moartea tatii. Mă poartă el, pe mine, de-atunci.

*

La moartea mea, aș vrea ca băiatul meu să fie îndrăgostit. Ca să mă plîngă în două brațe vii. Să mă amintească ori să mă uite, în primele clipe, acelea, încolăcite, alb, peste șerpilii de pămînt proaspăt, mișunînd din clisa udă și nu destul de adîncă a mormîntului meu nou, sub bulgării de-adineauri.

*

Aș fi fericit ca băiatul meu să mă iubească, toată viața la un loc, atît cît l-am iubit eu într-o singură după-amiază, la-nîmplare.

Fapte diverse

De cînd n-am mai scris aci, nu știu cîte zile au trecut exact. De cîtva timp, îmi socotesc zilele în pungi. Am ajuns, în prezent, să fac între patru și cinci sute pe zi. Și-apoi, cum eu scriu de obicei noaptea și cum încă nu „dăm drumul“ la calorifer decît o oră, înainte de dejun, cînd vine băiatul de la școală, mi-ar fi fost imposibil să mai scriu.

Dacă, în timpul zilei, îmi îngheață mîinile (în continuă mișcare pe pungi) cum nu mi-ar fi înghețat, noaptea, pe toc? Dar, astă-seară, fiind mai cald (Kitty a dat drumul la calorifer și „după dejun“, avînd musafiri la masă) îmi reiau — pînă mi-or îngheța mîinile — colaborarea la aceste „notițe“ („Notițe“ e un termen impropriu, pentru ceea ce scriu aici. Mai repede, toate astea — triste, grave, banale, *frivole* și fără o legătură de fabricație sau de „material“ (măcar) între ele — s-ar putea numi *echantilloane*. Din toate „textilele“ vieții, ca și din propriile dantele sau pînzeturi.

*

De cînd n-am mai scris eu, ploaia — marea și definitiva mea favorită (ca și toamna, căci de ploile ei vorbesc) n-a conținut. A căzut, permanentă, așa cum îi șade bine ei, în anotimpul ud, cu care s-a logodit în secret. A lipit frunzele, muiate, ca pe niște „plasturi“ (*pflaster*) peste rănile deschise ale străzilor și rigolelor, a pisat (nu pișat) pomii, peste ultima și încăpățînata lor rezistență, pînă i-a decis să-și lepede odăjdiile coroanelor cu care slujeau încă — ca niște preoți, în toamnă. Și firele de aur ruginit ale vestmintelor acestor preoți cu patrafirele toamnei de gît, s-au muiat, s-au desțesut, s-au rupt în bucățele mici și de ele stătătoare și-au căzut, pînă în cele din urmă puzderii, la picioarele procesiunii nemișcate, a acestor preoți ai toamnei, care, acuma — resemnați și uzi și la fel de nemișcați — și-au îmbrăcat, petrecîndu-și prin mînele largi și terne brațele crengilor ude ale anteriilor civile și cenușii și tragice, pentru marele și laicul prohod al toamnei. La căpătîiul citadin al imensei moarte, care e toamna, fiecare copac mi se pare un preot în ținuta de stradă, care s-a oprit pe

marginile gropii ei, imense și deschise — anonim și ortodox — ca să-i îngîne discret — prin buzele reci ale ultimelor frunze moarte — ultima, dezolanta și nesfîrșita lor rugăciune, cu vorbele cenușii și multe, și îngăimate ca o burniță.

Și, în ceața joasă și uriașă a Metropolei — pe catafalcul căreia toamna și-a întins cadavrul, cu noiembrie pe piept — toate luminile electrice ale orașului pîlpîie parcă, subțiri și aduse de umeri, ca niște lumînări la o înmormîntare de om sărac.

*

Făceam pungi. (Poate, de venii.) Terminasem „dejunul“ (așa-zisul dejun în ceea ce privea ziua aceea și, în realitate, un pretext ca să ne adunăm în sufragerie, la masă și să vorbim — printre bolbotinele meniului — despre ceea ce am fi vrut să mîncăm fiecare).

N-aveam vin, de două zile. Nu mîncasem (din punctul meu de vedere, „a mîncă“ înseamnă a mîncă numai ceea ce, eventual, ar putea să-mi placă) tot de două zile. Ploua! În casă (și mai ales în sufragerie) Polul Nord mi-ar fi făcut o călduroasă surpriză, dacă ar fi venit la vizită.

Nu mă gîndeam la nimic, deocamdată, din cauza frigului. (Noaptea, în pat, cu bascul îndesat ca o scufă pe cap și cu mînușile în mîini, după ce mă încălzesc sub plapumă și sub toate „corcoatele“ cu care dorm îmbrăcat, încep să mă gîndesc „la toate“.)

A sunat, de la poartă. Lung (ca de la fisc) și peremptoriu (ca de la miliție). Sunetul soneriei a ajuns pînă la mine, înfundat în el însuși, de parcă ar fi avut pelerină de ploaie pe unde și glugă în cap, pe clopotul soneriei. Eram atît de înghețat, încît nici nu m-am gîndit să mă mișc din birlogul fotoliului, unde hibernam, făcînd, cu labele, ultimele pungi înainte de înghețul total.

A deschis însă altcineva, mai puțin urs și mai puțin înghețat ca mine. Și m-am trezit cu Cîrnul (alias Ionel Mușatescu, vărul meu de-al nu știu cîtelea și pe care îl iubesc mai mult decît pe toți ceilalți, cu care știu ce grad de văr sînt) și cu un foarte simpatic (de la prima vedere) și răgușit (de la primele cuvinte) maior de geniu, după socoteala mea

rapidă, pe epoleți — dar numai căpitan (dar de geniu), după propria lui declarație :

— Căpitan, Andronescu !

Căpitan Andronescu ! („mare“ admirator al meu „precum și al „tuturor teatraliștilor“) licențiat în Drept, sub-inginer și fost (spre marea lui satisfacție, mărturisită „la urmă“) figurant la Teatrul Național, în „Pentesilea“ [...]. Și, în plus (ceea ce justifica și prezența lui în casa mea), prieten intim cu vărul meu, Cîrnul.

Eram nemîncăți. Toți ai casei mele se aflau sus, retrași sub cuverturi, cu „reșoul“ electric din odaia lui Bobiță (unde se cuibăriseră toți) aprins și cald (vorba vine) pe masă. Le-am „gătit“ eu. Le-am făcut o omletă din șase ouă (a douăzeci de lei bucata) și le-am prăjit patru guvizi, rezervați — în dulăpiorul din curte — pentru masa noastră de seară.

Și (vorba răposatului judecător Dinculescu, provenit în magistratură, din învățător la Văleni, la vie la noi) în „scurt de bref“, căpitanul avea o damigeană cu vin nou, de un decaltru, în mașina care îl aștepta afară. (Intrase cu Cîrnul numai cinci minute, ca să „dea un telefon în interes de serviciu și, cu aceeași împrejurare, să mă cunoască „și personal“.)

A concediat mașina și-a pus damigeana pe masă, după sugestia mea.

Pe la șase p.m., cînd a venit „la lucru“ (după cum era convocat) Ionel Lazaroneanu, damigeana era aproape goală și noi aproape plini. (Cu alte cuvinte, ca să nu scap „banul“ : Tu transporti vinul și el te duce“.)

Nu știu dacă această după-amiază, prelungită pînă la opt seara, m-a amuzat ori nu, prin neprevăzutul și însăși substanța ei. Știu numai că, în repetate rînduri, în parcursul ei, m-am trezit rîzînd (la propriu) cu lacrimi. Nu știu de ce și nici „cum“ mi s-a putut întîmpla *mie*, una ca asta.

Probabil că am rîs lacrimile pe care nu putusem să le plîng, înainte de venirea musafirilor neprevăzuți.

★

Am scris la scenariul filmului (la care lucrez în prezent, pentru bani viitori) pînă adineauri. Și cum mai toate personagiile erau adunate într-un hol de vilă, într-un fel de

sindrofie, le-am lăsat să stea de vorbă între ele și-am șters-o, cum s-ar spune, *à l'anglaise*, știind sigur că mîine-seară le voi găsi tot acolo, așteptîndu-mă „ca pe un cires copt“, să le animez, să le mișc și să le trimet la treburile viitoare ale filmului.

★

Firește (și ce bine-mi pare), plouă. Astă-seară, însă, picurii, sonorizați de pervazul ferestrei, au un ritm nou.

Și e și natural... E, doar, ploaie de noiembrie... Cu picurii mai mari, mai rari și mai moi, din cauza lapoviței care visează ninsori în ei.

★

Sîmbăta trecută am fost la Bellu, la înmormîntarea unui amic : Griță (Grigore) Livada. Un om cald, sub chinuri. Drept, integru, leal. Și muncitor, ca un salahor vrednic. Și al altora și al lui, personal. Griță s-a clădit singur. Cu mîinile lui. Din proprie tencuială și cărămizi proprii, arse în cuptoarele lui. Nu s-a mulțumit însă numai cu atît. După ce s-a terminat pe el, a vrut să mai construiască și alți oameni, după măsura și tiparul lui. Oameni noi, mulți, harnici, cinstiți și de treabă, ca și el. Oameni cărora, în primul rînd, le trebuia o lume nouă, construită din temelii și materiale noi, ca și ei. Cum ar fi putut să nu fie comunist ? Salahor al lumii noi ? Și-a fost ! A ocupat chiar — modest — demnități mari. S-a devotat lor, trup și suflet, pînă cînd trupul, mai șubred, l-a lăsat numai suflet. Să clădească singur, dacă poate. Fără mîini, fără mușchi, fără forța realității omenești. Și Griță a murit. După trup, era natural ca pînă la urmă să-și dea și sufletul cauzei pentru care n-a trăit destul.

Îi însemn amintirea aici, ca o strîngere de mînă. O ultimă și tristă strîngere de mînă, în așteptarea „marilor regăsiri“ din cărțile pe care el nu le mai citea demult.

★

La cimitirul Bellu este o „figură“ (așa se cheamă, în termeni cimitirești, o porțiune din cimitr, anume determi-

nată) pusă de curînd „la dispoziția“ scriitorilor morți. Și-a „artiștilor“ de toate felurile, în general.

Întîmplarea a făcut să trec pe un cot de alee troienită de frunze galbene și ude, pe lîngă un grup de morminte recente, ale morților noștri „artistici și literari“. În capul aleei, Alice Soare (cu un monument voit și inutil ca și literatura pe care a efectuat-o). Alături, Pompiliu Constantinescu, colegul meu de facultate, de debut, de presă și de boală de inimă. (A lui mi-a luat-o, *pour une fois*, înainte. L-a trîntit într-o seară, definitiv, cu capul de manuscris, la masa lui de lucru.) Lîngă el, Victor Ion Popa. (Parcă-i vedeam, strînsă și mai mult de ploaie și de umezeală, gura lui mică și creață de surîsuri sibiline, ca o măceasă scorojită și mereu chinuită între pumnii osoși ai falcilor.)

Lîngă Victor Ion Popa, o cruce fără mormînt. O cruce virană. A lui Mircea Dem. Rădulescu. Cu literele aproape șterse și cu aripile frînte și putrede, la subțiori. Apoi, Elena Bacaloglu (a murit și „biata“ madam Bacaloglu!). Ion Sava — cu mormîntul mîncat, ca și trupul lui, de cancerul alb al unor crizanteme roase intim de a patra maladie venerică a doctorului Faivre; pe urmă, N. D. Cocea — Nenea Nicu al meu — cu „N“ șters de pe cruce (și el ținea „enorm“ la cele două majuscule premergătoare numelui) și pe urmă nu m-am mai uitat... Am simțit scriba cum mi se sleiește, ca un sos de tocană răcită, printre gînduri.

Ultimii noștri scriitori morți (și numai cîțiva dintre ei). Fără morminte, fără cruci. Uitați sub bălăriile sfîrșite și ude și necuviicioase ale toamnei — ale toamnelor — pe care le-au cîntat și prin aurul sau ceața cărora și-au mărturisit ghitarele calde, în marele parcurs...

Morții scrisului românesc de-acuma (ca și cei ai scrisului de altădată). Trubadurii inimilor, minerii gîndurilor, ctitorii cuvîntului literar de azi. Ca niște cîini, îngropați într-un fund de grădină.

În sîmbăta aceea, pentru ora șase, fusesem convocat — așa cum se obișnuiește de cîtva timp — la Uniunea Scriitorilor.

Nu mă duc niciodată la nici un fel de ședințe sau solemnități ale Uniunii Scriitorilor, care trăiesc astăzi cele mai fericite și îmbelșugate zile ale existenței lor. Și nu mă duc,

dintr-un sentiment de pudoare. Nu vreau să le întunec strălucirea, cu noaptea caputelor căscate ale pantofilor și nici să le turtesc prestigiul cu pantalonii mei rupți în c... Și totuși, în ziua aceea, am avut, un moment, gîndul să mă duc. Să mă duc și să spun așa (eu care „n-am luat cuvîntul“ niciodată, să-l cer): Tovași! Propun ca Uniunea Scriitorilor din R.P.R. să smulgă ciulinii și bălăriile de pe mormintele membrilor ei.

★

Popa Rizescu, decanul de vîrstă al preoților din Cîmpulung — un om de mare ortodoxie și un eclesiast de mare omenie — la optzeci de ani, scos la pensie de la parohia respectivă, rămăsese, cum s-ar spune, popă pe cont propriu. De o rară cumsecădenie, de o adîncă convingere religioasă și de o probitate fără precedent în anele popești ale orașului, deși bătrîn, pensionar și nemaichemat de nimeni ca să „oficieze“, venea totuși, *proprio motto*, la toate înmormîntările din oraș. Și cum intra pe ușă — cu odăjdiele sul la subțioară (nu mai avea dascăl) și cu ochii lui albaștri, ca două viorele sleite sub pleoape, gîrbov sub coașa anterioară de culoarea neprecisă a veșniciei — în casa unui „defunct“, se simțea dator să-și explice „prezența“, celei mai apropiate dintre rude:

— Am venit să slujesc mortul, fără nici o obligație din partea dumneavoastră, taică... Numai așa, de plăcere...

★

(?) 6 noiembrie (am uitat data)

Astă-seară, sînt superior timpului, cu treizeci și opt de grade. Eu le am la subțioară, el — zero grade — la subțioara vîntului. Ce senzație agreabilă să fii mai cald decît vremea în care trăiești și să ai impresia că, din febra ta, i se schimbă ei temperatura!

Două termometre. Unul la subțioara mea, altul la giur-giuevua ferestrei. Două temperaturi rivale — a mea și a vremii — care se înțeleg, totuși, foarte bine.

Fapte diverse

Aseară, după ce-am „terminat“ *notițele* de aici — căci cu ele îmi încep și, uneori, îmi sfârșesc noaptea de lucru — am trecut, pe la unu, la „scenariul“ pe care îl scriu și care trebuie să fie „gata“ (de stricat, la comisiile respective) până la 15 noiembrie, termenul nou. (Să sperăm că va fi gata, deși nu prea mă „văd“, în timp, gata pentru așa ceva.)

Trebuia să mă scol la 5^{1/2}, pentru ca la 6^{1/2} să fiu prezent la Uniunea Scriitorilor, pentru defilarea în cinstea „Lui 7 Noiembrie“. Deci, nu mai era cazul să mă culc. Asta mi-a procurat o mare și puerilă (numai „puerilă“ o fi?) satisfacție.

Am sunat, cu un minut înaintea deșteptătorului de pe birou. Și-am vrut să sun ca el (fără să izbutesc, firește). În orice caz, sînt sigur că l-am vexat. (Și poate l-am și enervat.) Probabil că, din această cauză, la 5^{1/2}, cînd era „potrivit“ să sune, s-a strîns în roțițe și a tăcut, mulțumindu-se să scoată, la momentul indicat, un sunet cu totul personal și riguros intim.

*

Cînd am plecat de-acasă, toate toamnele lumii erau agățate — în faldurile de „voile Georgette ud“ al cețelor respective — de coșurile de fabrici ale Capitalei, ca de niște cuie cărămizii și plouate, bătute în cer. Și toate burnițele lor — îndesate una în alta, ca niște călători în tren, moțînd fiecare pe umărul celuilalt — își cerneau făina ternă și lichidă, peste metropolă, din sita joasă și uriașă a dimineții cu cancer la buzele vinete ale zorilor de noiembrie. [...]

Pe la 10, a răsărit soarele. Un soare de iulie — întreg, generos și filantrop — îmbrăcat, însă, într-un fel de pardesiu de lumină groasă „cu dinți“ și cu pămîntul pus ca un basc plouat, pe-o sprînceană (nu-mi dau seama care din ele).

Ionel Teodoreanu, Aderca, Vintilă Russu-Șirianu și Bondi — adică (plus subsemnatul) cinci membri, din primul rînd de cincisprezece defilanți ai coloanei — am simțit, în jurul orei zece, apelul „tiranic“ al unui cinzec de drojdie. Parcă toate cramele din noi, din propriile noastre podgorii

culese și alambicuri stinse, își agitau, a reproș, ușile de stejar deschise vraște și golul de aramă „cositorită“ al cazanelor răcite.

Și-am pornit, din bivacuul de pe str. Cometei — sub conducerea mea, ca „expert“ în materie -- în căutarea unei circiumii cu *dorobanții* goi de pe rafturi, cu zgrunții crispați de frig, sub pielea lor de găină ori de sticlă.

Toate tentativele eșuînd și apropiindu-ne de casa lui Ionel Teodoreanu (care stă „pe Romană“) am „capitulat“ și am primit invitația lui „la o țuică“ („că altceva n-am“).

Și pe masa din sufragerie „ieșănească“, din casa cu curți de toate felurile și grădini ca ale vilelor dinspre Copoul copilăriei lui, au început să apară, sub *mignona* conducere a soției lui Ionel, fel și fel de „gustăriși“ și „stecle“ de țuică și de vin.

Ultima butelie și cea mai prețioasă a fost Păstorel, care a coborît scările, precaut și conștient de el însuși — ca o sticlă de vin vechi care nu vrea să-și turbure (și nici măcar să-și agite) propriul său conținut.

Ceasul „ista“ (și nici măcar un ceas) petrecut între cei doi Teodorenii, „o fost șava di pomină“.

Vorba lui Păstorel: — „Păcat, măi Mușatică, că noi vorbim fără stenografi și scriem fără istoriografi“.

După defilare — la care am participat, spre bucuria coloanei cu care ne-am întîlnit în parcurs (calculat, „la fix“, de Vintilă Russu-Șirianu) ne-am întors din nou acasă la Ionel Teodoreanu, la o mastică „di șez bună“ și un *Pinot noir* „onorabel“.

Cu această împrejurare, m-am convins *de visu*, că „scumpul meu romancier“, cum îi spun eu lui Ionel (și el îmi zice „iubite dramaturg“) este „într-adevăr“ *bunic*. Fiul lui, Ștefan, i-a turnat o „fătuți“, de un an și opt luni, cînd am avut cinstea să-i fiu prezentat (era în brațele bunică-sei, ale lui Lilly) și să-i sărut bobocul de trandafir al mînuței strînsă în propriile ei petale. Așa copil frumos, n-am văzut, cred, niciodată. O precizie de trăsături, rară (și totuși neprecise, ca în foarte clarele și vastele „perspective“ ale lui Andreescu, în care praful ulițelor se ridică ca o culoare și culoarea lor ca un praf). Un amestec de umbre luminoase și de lumini în penumbră... O piele de cadină

mică, din 1001 de nopți mari, ale unui harem pentru îngeri brunii. Și doi ochi atenți, ficși, cizelați, ca doi pui de păienjeni de catifea, neexperimentați, ieșiți la prima pîndă, pe fire lungi și răsfîrnte de gene nedumerite.

Atît i-am spus lui Ionel: „Scumpul meu romancier, fețița asta nu e de Ștefan. E de Tonitza. Și nu așa cum îl știm noi. Ci cum ar fi putut să ajungă, dacă nu-l «omorăm» noi cu nopțile Balcicului din «Vechiul Testament» al tinereții noastre, scris laic, a doua oară, în *Mabalana lunii*“.

Păstorel (pe care — prima dată într-o „eternitate“ — nu a lui de la Iași, a noastră din București, de cînd îl cunosc, l-am văzut „în familie“) și-a încrețit toate dealurile feții lui, grele de podgorii moldovenești, sub lumina ochilor căftăniți cu pipe de lut smălțuit și boieresc aprins în lumini, „și-o dzîs“, adunat tot într-un surîs pe care nu îl cunosc nici prietenii, nici cîrciumarii, ci, poate, numai scrisul lui intim, cînd își încovoia trestia solitare ale talentului lui deasupra lacului alb al manuscrisului, agitat de briza inspirației:

— Așa-i! În sfîrșit, o spus și Mușatică șeava sărios, în viața me (în viața lui, a vrut să zică). Și, mîndru, solemn și banal, ca redingota tatii, sau a lui „nenea Oswald“, tată-său — cînd și-o scoteau din șifoniere, pentru 10 Mai, de-a doua zi: Și nu că-i nepoțica me... Dar așa-i! Îi mai răușîti ca tot și-am scris eu în viața me, și ca tot și-ar pute și scrie Ionel într-a lui, de-ași înainti...

★

După-masă — masa noastră „modestă“ dar bună și samariteană pentru trup, după praznicul de idei de la Ionel (la masa cărora n-ar fi fost rău să chemăm pe toți săracii talentului, ca să se înfrupte și pe față din pomenile gîndurilor noastre), ca să scap de „gîndurile negre“ care își filfîiau prapurii cerniți, la poarta dispoziției mele — am vrut să dorm. Să-mi subțiez gîndurile și să le uit, topite și destrămate în imensele depărtări ale somnului care se apropie, încet, dar sigur, ca un om care vine pe jos, ostenit de drum și biruit de propria lui greutate. Și-am izbutit. Ca să visez, în somn, exact ceea ce voisem să uit, adormind. Și mult mai amplu... mult mai colorat... mult mai îmbrăcat, ca să fie așa,

cu toate reticențele și detaliile pe care nu îndrăzneam să le scot la lumină, în timpul... conștiinței.

Și eu, care aveam naivitatea să cred că subconștientul e al meu. Deci, sub mine! După acest somn „experimental“, am constatat însă „pe teren“ că „tatăl“ e totdeauna al fiului și niciodată fiul al tatălui, în materie psihologică, ca să zic așa, pe înțelesul meu și-al tuturor.

★

Totdeauna cînd beau apă la masă, visez noaptea că mă spăl pe mîini cu vin.

★

S-a sfîrșit caietul acesta (cumpărat de la arhitectul Derbez de la Tour, supus francez, vecin al fratelui meu și plecat, ca atare — ca francez, nu ca vecin — în patria lui). Pe eticheta lui scrie — după cum se poate vedea — „Caiet de cultură generală“. Eu, pentru cele două sute de lei pe care i-am dat pe el, mi-am permis să-l transform într-un „ierbar“ de „cultură“ individuală. (Cultură, în sensul de „cultivare“.)

Între cele 261 de pagini ale lui, m-am amuzat (nu totdeauna) să culeg, să smulg și să presez, tot ce mi-a căzut sub toc, sub gînduri și sub nopți, din „flora“ gîndurilor mele, aproape zilnice.

N-am ales. Bălării și flori. Flori tari, diverse, banale, din imensele „muscele“ ale vieții, alături de flori firave, subțiri, din sera intimă a sufletului, cu soarele de-afară dogorit în geamuri, sau cu ploile, tot de-acolo, burnițînd peste ele.

Îl închei astă-seară, așa cum un om care trebuie să plece mai departe își încheie nasturii paltonului, își ridică gulerul, pînă sub ceafa pălăriei, care i se lasă pe ochi și, cu mîinile în buzunare și cu ploaia în față, pleacă mai departe — drept și fără să privească îndărăt — prin undele și aproape înghețatele rugini de noiembrie.

8 noiembrie

Nu mai am caiete în depozitul meu pe care îl socoteam ineputabil. Cele din comerț sînt impracticabile (sug ideile

din cuvinte, sau le întind ca pe niște ectoplasme — sau exoplasme — lățite din propria lor substanță). Așa că, găsind „la depozitul meu“ un „stoc“ de registre rămase de pe vremea cînd aveam teatru, încep să scriu mai departe pe primul dintre ele. Acesta !

Mă cam nervează liniatura lui, deocamdată. Mă consolez însă cu gîndul că prezentul registru era destinat să fie un registru „maestru“, prin destinația lui. Între „maestri“ dar, sper să ne înțelegem foarte bine. Plus, încă mai zic (pînă mă obișnuiesc cu chemarea verticală a liniilor lui, în contradicție flagrantă cu scrisul meu orizontal) că rostul unui registru este să „înregistreze“. Ce ? N-are importanță ! Și cuvintele se pot aduna ca cifrele, unele sub altele, se pot face „transport“ după o pagină pe alta și pot face obiectul unui „bilanț“ la acoperirea ultimei file... Asta, însă, o să fie (dacă o să fie) treaba contabililor viitori ai gîndurilor mele prezente.

*

Frate-meu a-mplinit cincizeci și doi de ani. Și îl cheamă Mihai, după ziua în care s-a născut. Toată familia mea, invitată „pentru toată ziua“ (*y compris*, seara) la el. De dimineață am fost la biserică, fiindcă bodegile nu erau încă deschise. Ce frumos ar fi putut să slujească popa, dacă ar fi fost el singur în biserică și dacă, de mic copil, ori chiar de seminarist, i s-ar fi extirpat polipii din nas. Acuma polipii popii sînt ca și el. Bătrîni și ortodocși. Nu se mai poate opera nici una, nici alta... Așa, însă, se consolidează tradiția. Prin lipsă de intervenție chirurgicală la timp. Popa m-a recunoscut (e originar din Muscel). S-a mirat (plăcut surprins că mă vede ctitorit într-o strană rece) și mi-a făcut, nu știu la care moment al slujbei, trei reverențe albastre de tămîie. (Și foarte frumos executate. Parcă în cădelniță avea fetițe aeriene de balet, care își pleacă și își ridică fustulițele de „muselină“ fluturătoare, de cîte ori le face popa semn cu odăjdiile.)

(Apropo de popă : Am să-i dau patruzeci și opt de cepe, pe care mi le-a dat împrumut, acum două săptămîni, cînd nu se găseau în piață decît amatori să cumpere. Mîine i le duc, și pun în pungă două mai mult, dobîndă reglementară.)

Am ajuns la frate-meu, după biserică, la unsprezece și treizeci. Mama, în casa curată, în sufrageria cu masa întinsă și aranjată, avea tot șaptezeci și trei de ani sub pieptănătura îngrijită „special“, deși părea de șaizeci și doi (nu știu de ce m-am oprit la „cifra“ asta și nu la alta, din clipa în care i-am sărutat mîna cu pete de „ficat“, ca și a mea și obrazii moi și zbîrciți, ca și gleznelor ei — faimoasele ei glezne „rassate“, de altădată : *dis, maman ! ou sont les chevilles d'autan ?* — acoperite decent și hieratic, în papuci de pîslă înalți și triști ca niște șoșoni albaștri de vară).

A urmat, la măsura de la ferestra dinspre grădină... (mama vede totdeauna flori, chiar în grădinile pustii de noiembrie) convenita partidă de *belotă*. M-a „bătut“ groaznic. Opt partide în șir... Și, deși le-a jucat pe toate cu ochii liberi, cînd a-nceput să rîdă de mine, și-a pus ochelarii. Desigur, ca să vadă mai bine „cum crăp“...

A urmat dejunul. De „familie“. De evocări tocite și de tragedii circumstanțiale (unde e tata ? ; mesele de altădată de ziua lui Mihai ? ; Pantilică, celebrul lăutar al tații și al Cîmpulungului, care apărea nechemat la ora mesei în verandă și, tot de-acolo, pleca „pofțit“ a doua zi dimineața ? etc., etc.) rupte în dinții furculițelor și amestecate, fără comentarii, în sosul din farfuriile respective...

Eu, *allumerul* obișnuit al meselor de familie, nu eram în *vervă* și nu puteam să intru în ea, cu toate provocările, la început discrete, și pînă la urmă vexatorii, ale celor de față. Și ale cumnatei mele, în special, care este cea mai prost-crescută dintre toți membrii familiei. (Prost-crescută, în înțelesul „pitoresc“ al cuvîntului. Nu educativ. Ea nu se exprimă niciodată prin necuviințe. Dar totdeauna prin gafe.) Mă ploua parcă pe onomastica lui Mihai.

Îmi bătea vîntul prin amintiri. Un vînt rece, prematur și totuși vechi, care surprinde mîinile sufletului fără mînuși și i le îngheață în buzunarele sparte ale pardesiului de „cupă“ demodată, pardesiu tocit la reveruri și ros la butonierele lățite și deformate ca niște țate, lărgite și îndesate ospitalier în proprii lor curi, pentru protecția peștilor de os lustruit ai nasturilor, totdeauna liberi să evadeze din lăbărțata lor îmbrățișare de-o clipă. Așteptam parcă să-nceapă să ningă dintr-o clipă în alta, sub înghețatele mele ferestre dinspre strada mare a vieții, baletele viscolite ale primilor fulgi de

zăpadă. Iar pe panta repede dintre gînd și inimă se porneau la vale — în timp ce ni se servea pilaful, pe șinele lăcuite proaspăt, în clopoșii chiotelor sunate sub căciulile îndesate pînă la gură — saniuțele copilăriei mele, cu mine în fiecare și cu clopoșii anilor mei în fiecare chiot zvîcnit de sub căciulă : Cinci... șase... șapte... opt... nouă... zece. Cîmpulungul anilor mei de-atunci se uita la noi, copiii (în fiecare copil eram eu și toți copiii tîrgului erau în mine), de sub cojoacele lui de zăpadă caldă și, unde vedea un delușor bun pentru săniuș, ne făcea noaptea pîrtie, „dîndu-se“ pe toate dealurile lui proprii, cu pieptul plin de lună albă, sclipind peste nesfîrșite întinderi de acid boric rece și troienit pe marginea drumurilor albastrite de singurătatea gerurilor scîrțîind sub șoșonii noi ai stelelor...

Dar, încep să mă duc prea departe, așa cum m-am dus și la masa lui frate-meu, în timp ce pilaful neatins din farfurie se transformase, fără să bag de seamă, în piept de curcan alb și nud, făcînd „soare“ pe plăji fierbinți de varză-călită...

Mă rog ! În scurt (dacă după cele de mai sus mai poate fi scurt ceva de-acum înainte), „familia“ a remarcat că, cu toate eforturile, „allumerul“ ei, „măscăriciul“ tuturor meselor, sindrofiilor și onomasticilor ei — de treizeci și cinci de ani încoace — nu-și mai regăsește nici verva, nici buna lui dispoziție din vechiul calendar al familiei... Firește, nimeni n-a înțeles și nimeni nu avea de unde să știe că „măscăriciul“ abia își tîrîse, pînă la această masă, sufletul în cîrji și trupul cu un taximetru plătit din banii de „coșniță“ pentru a doua zi... De ce ? Țsta e un secret „atît de mare“, că i-ar trebui un registru de zece ori mai mare decît ăsta, ca să poată încăpea în el... Restul zilei petrecute la Mihai nu mai contează, cum n-am contat nici eu, în cuprinsul ei, deși am jucat „maus“, „bridge“ și chiar, la un moment dat, am cîntat la pian *Rapsodia română* de Lubitch. (Nu știu dacă i-am scris numele bine.) E prima „bucată“ pe care am învățat-o cu mama și singura pe care n-o s-o uit niciodată.

9 noiembrie

Pungi ! Pungi ! Pungi !... O zi întreagă împachetată în pungi și fiecare minut al ei lipit cu pap, înăuntru. Căci

— precum ca să se știe — am ajuns să fac o pungă pe minut, în orele cînd lucrez la ele... Și ce pungi ! Executate perfect, solide, spațioase. Se cunoaște că vreau să mănînc din ele.

*

Ploaie. Cum îmi place mie. Toată ziua am fost umed și fericit în casă, ca apa, vara, într-o doniță de brad pusă la umbră în gîrliciul pivniței.

*

Și proștii sînt de mai multe categorii. Să-i lăsam să și le stabilească între ei, fiindcă, în ziua cînd vor izbuti, însemnează că „protipendada“ s-a deșteptat.

10 noiembrie

Fapte diverse

Azi am vîndut casa noastră — ultima noastră casă — de la Cîmpulung. Pentru autentificarea actelor, magistratul și cu grefierul au venit acasă la mama, fiindcă ea nu se putea „transporta“ pe scările tribunalului... O gentilețe juridică, dar, totuși, gentilețe.

Cu această împrejurare (eu am sfătuit pe mama s-o vîndă) am constatat (la lectura actelor) că mama are din casă zece șaisprezecimi și noi, băieții, numai cîte trei, avînd în vedere și considerînd că așa și pe dincolo, *et patata, et patata*, „cestiuni“ în care nu m-am amestecat și n-am cerut nici o lămurire.

N-aș vrea să fiu liric (deși orice aș face, orice aș scrie, chiar și o „carte de bucate“, tot liric o să apar, să mă dezvălui adică, în unele rețete, cum ar fi gătitul porumbeilor, de exemplu), totuși înseamnă aci, în stricta intimitate a acestor file, că ziua de astăzi, ziua cînd, legalmente, am rupt și ultima legătură „fizică“ cu Cîmpulungul familiei, copilăriei, primelor mele versuri și al celei dintîi dragosti ale mele, azi cînd singura mea, și-a noastră (mama și Mihai, deopotrivă) legătură concretă cu Cîmpulungul *meu* mai este numai mormîntul tatii și al lui Sandu, frate-meu de la „Flă-

mînda“, am trăit — cu toții banii trei șaisprezecimi pe care îi aveam în buzunar și care constituiau o mare ușurare pentru trista mea zbatere materială actuală — una dintre cele mai dureroase zile din toată viața mea. Ar trebui să scriu un roman, și poate două, și poate nu știu câte, ca să explic de ce. Am avut și am încă impresia că tata (a cărui amintire și-a depășit cadrul normal și este astăzi o dragoste pe care n-am bănuț-o și pe care i-o slujesc postum, la picioarele crucii, în fiecare zi) rămîne „singur“ acolo. Părăsit! Un mort fără domiciliu, în orașul luptei, vieții, muncii, biruințelor, necazurilor și morții lui. Casa asta trăia, pentru mine cel puțin, șleampătă și hurdubaie cum era ea, numai prin amintirile tatii. El era acolo, în ea, prezent și permanent peste tot. De la geamlîc la cotețul păsărilor, din sufrage-ria imensă (cu șemineul mare și cald în spatele lui, un pic adus, sub tartanul de pe umeri) pînă la ferestrele dinspre stradă prin care privea ploaia (îi plăcea, ca și mie, cînd ploua, indiferent de anotimp), de la poarta cu „clonț“ a curții pe care o deschidea „siflotînd“ cu mînușile lui gri, cînd venea din „tîrg“ (așa spunea el) și pînă la chioscul din grădină, unde își lua dimineța — cu bascul pe-o sprînceană și cu mustățile albe și odihnite — cafeaua cu lapte și porția de bătaie la tabinet ori la „table“, de la mama. Astăzi am impresia că trei șaisprezecimi, cel puțin partea mea, i-am vîndut amintirea. I-am vîndut ultimile ceasuri ale vieții, care sînt și cele mai de preț, cînd, cu bascul pus *à la française*, pentru cei șaptezeci și șapte de ani ai lui, se apleca să aspire parfumul rozelor din grădina lui și mai ales din trandafirul „de zestre“ al mamei, care, de patruzeci și nouă de ani, de cînd a venit cu el în ghiveci de la „clucereasa“, de la moșie — sădit, scos, resădit și mutat prin toate pămînturile grădinilor din casele unde am locuit — a înflorit în fiecare an și s-a gîrbovit, bubos și tenace, sub povara rozelor de culoarea șerbetului de zmeură proaspăt, înflorite pînă sub marama de borangic înghețat al celei dinții brume...

Și, odată cu casa, am vîndut și trandafirul mamei de zestre, din rozele căruia tata a sorbit, pînă în ultimele lui ceasuri, ultimile parfumuri tari și, desigur, evocatoare, care îi mai legau viața șubredă — în haine gri de fermier și cu

„genunchi“ la pantaloni — de marea, reavăna și eterna viață a pămîntului...

Și-apoi dincolo de gîndul ăsta — sentimental, desigur, dar răsucit în inima mea ca un pumnal pînă în prăsele — un alt gînd.

Un gînd cu care am mers, ca și cum aș fi mers cu cineva la braț, peste tot unde m-au dus pașii zilei. Pe stradă (pe strazi, în tramvaie, în prăvălii) și care — acum cînd scriu — mă privește în față, trist și insistent, din „berjera“ de peste drum de masa mea de lucru... Gîndul că dacă o să moară mama (pe care trebuie s-o ducem la Cîmpulung și s-o îngropăm lângă oasele tatii), n-o să mai avem „casă“ în care să-i punem florile și catafalcul — așa și acolo, cum și unde a fost al tatii — și-o să trebuie s-o ducem, ca pe un mort de pripas al orașului, la Biserica Domnească.

Și „sindrofia mortului“ — tragica recepție, cu mîncare și băutură, avînd ca *hors d'oeuvres* coliva crucificată sub drajeuri — unde o s-o facem? Mama ținea (am și întrebîntat „trecutul“) foarte mult la asta, și în biserică nu se poate să facem sindrofia. Și-atunci? Atunci? Atunci?...

Atunci va fi prima dată cînd mama nu-și va mai primi musafirii în casa ei din viață, casa în care cincizeci și patru de ani în șir s-a perindat orașul tot, cu oamenii, cu bucuriile, cu lacrimile, cu visurile, cu copiii, cu lăutarii și cu toți cerșetorii, nevoiașii și amărîții lui...

Azi am vîndut „trei șaisprezecimi“, partea mea, ultimele roze de zestre ale tatii și prima sindrofie postumă a mamei...

Și poți să nu fii liric? Poți să nu fii sentimental? Poți să împiedici — calde, amare și cîmpulungene — lacrimile astea să nu-și spargă cristalul lichid sub pleoape?

Măcar *partea mea!* Trei șaisprezecimi din toate lacrimile care ar trebui plînse pentru rozele care nu vor mai înflori din grădina caselor, în saloanele cărora ultima sindrofia a stăpînei nu se va mai ține.

11 noiembrie

M-a apucat iarăși ziua! O simt și o „aud“ existînd sub obloanele ferestrelor (la mine e încă noapte, cu fumul și toate atributele ei în singurătate). Am impresia că ziua de-afară — ca o vecină tînără și sănătoasă — se spală, goală

pînă la brîu, în ligheanul pus pe un scăunel de bucătărie în fața ușii, cu apă rece de soare autumnal peste trupul perfect și musculos, care și-a zbîrlit sfîrcurile sinilor și și-a crispat — sub fusta albastră, pusă de-a dreptul pe piele — șoldurile odihnite, cu somn rămas încă, o ultimă toropeală, ca ceața în văi dimineța, încîlcită și leneșă printre cutele intime ale trupului ei „din Țările de Jos“, cum s-ar zice în Letopiseții albelor legende ale oricărui trup de femeie.

13 noiembrie

Flacăra — 1912. M-am trezit cu aproape întreaga colecție a anului, adusă de mine din pod (fără să o observ, la transport) pentru „pungi“. Am avut bărbăția (și credința) s-o menajez... N-am vrut s-o fac pungi. Am lăsat foarfecele și papul și la început m-am apucat s-o răsfoiesc, pe urmă s-o citesc și, în cele din urmă, s-o recitesc.

1912 fiind anul morții lui Caragiale, majoritatea numelor apărute sînt închinare (frumos, demn și literar) „marelui dispărut“, care și-a refuzat, categoric și telegrafic, de la Berlin, sărbătorirea pregătită în țară, cu ocazia celor șaizeci de ani pe care îi împlinea, monumental peste scrisul românesc de-atunci (și de totdeauna).

M-am uitat cu ochelarii, cu lupa chiar, și cu îndelungă, lirică și pioasă contemplare, la fotografia (apărută în anul din numerele revistei) și „luată“ la banchetul „scriitorilor români“, oferit în cinstea lui Caragiale — și în absența lui — cu ocazia „jubileului“ de șaizeci de ani de viață.

La mijloc, ministrul Cultelor, C. C. Arion (măi, măi, măi, ce cinste pentru vremea aia!). În dreapta și în stînga lui, două dame literare și grase (nu știu cine sînt), apoi, în rînd cu el, diferite fracuri așezate în potcoavă. În spate, puzderie de alte fracuri — personale sau luate cu chirie, pentru circumstanță.

N-am avut „pretenția“ să recunosc pe toți „confrații“ mei din 1912 (cînd aveam zece ani și habar nu aveam nici cum arată, nici că, într-o zi, peste zece ani mai tîrziu, or să-mi fie confrăți). Ulterior însă, cînd m-am „confrățit“, i-am cunoscut bine pe toți cei rămași în viață pînă atunci.

Și totuși, privind fotografia din *Flacăra*, am recunoscut, după fotografii, pe cei morți, mai ușor decît pe cei vii din viață.

Și am constatat un lucru foarte curios și elocvent în legătură cu această recunoaștere! Toți cei pe care i-am recunoscut după poze, sau cunoscuți personal, citez : Anghel, Iosif, Săulescu, Iacobescu, Pătrășcanu, Oreste, (dintre „necunoscuți“), M. Sadoveanu, Eftimiu, Minulescu, I. A. Bassarabescu, Brătescu-Voinești, Vlahuță, Costică Banu, P. Locusteanu, Rebreanu (dintre „cunoscuții“ de mai tîrziu). Și parcă, în nedumerirea fotografică a acestui „ansamblu“ al literaturii române din 1912, am mai deslușit — cu aproximație — pe Cathon Theodorian și Corneliu Moldovanu. Restul au rămas numai „pe poza“ literaturii, fără să se „imortalizeze“ și în ea.

*

Sică Alexandrescu n-are „teatrul“ în el, ca mine. El le are pe diferite străzi.

*

Formula lui Sică Alexandrescu : deștept pentru proști ; simpatic pentru deștepți, excroc pentru pungași și pungaș pentru toți oamenii de treabă.

*

Și cînd doarme, Sică Alexandrescu visează că e tot... deștept.

*

Cînd te invită Sică la dejun, să știi că, de-a doua zi, și-a asigurat masa pentru un an.

*

Tragedia excrocului : să dea „lovituri“ mari, despre care să nu se scrie nimic în jurnale ; și a „găinarului“ : să fie dat în toate gazetele pentru o pereche de pui furați...

*
Singura calitate a lui Sică Alexandrescu, ca „om de teatru“, este că întotdeauna are... sala, înainte de a avea teatru...

*
Am auzit că duminica trecută Sică Alexandrescu a fost la „talcioc“. Și-a închipuit, probabil, că-l mai poate cumpăra cineva.

*
Sică iubește banii !... Foarte frumos... Dar pentru asta nu era nevoie să facă atîta teatru...

*
În teatrul lui Sică Alexandrescu, primele roluri le-au jucat întotdeauna casierițele.

*
Cînd am fost asociat cu Sică Alexandrescu, eu luam dividende la pagubă și el procente la câștig.

*
Niciodată nu m-am simțit atît de singur, ca atunci cînd am colaborat cu Sică Alexandrescu.

*
Să se știe ! Pe Sică nici nu-l critic, nici nu-l comentez. Îl public numai.

*
Fiind un bun tehnician de teatre, Sică și-a montat totdeauna piesele pe „rezistența“ altora. (Firește, în înțelesul electric al cuvîntului.)

*
În gramatica noastră de colaborare teatrală, Sică mi-a schimbat numai virgulele. Și în cea aritmetică, țifrele...

*
Totdeauna, în teatru, Sică a umblat pe... vine... (Pînă i-a dat locul lui Bereșteanu.)

*
Nu știu dacă Sică m-a furat în timpul colaborării noastre. Sînt însă sigur că m-a ciupit... Și-acum registrele noastre de-atunci au rămas cu vînațai în scripte.

*
Fiecare om e un fel de teatru gratuit pentru toți spectatorii lumii. Repertoriul lui e vast și variat : farse, comedii, tragedii, piese de salon etc. ! Rolurile din toate piesele i le joacă cuvintele (marii lui interpreți). Din cușca lui — ca un suflour — sufletul le suflă... Mîntea le pune în scenă. Fantazia îi pictează decorurile, cînd nu i le dă viața de-a gata. Și neîntrerupta stagiune a omului în viață — cu imensul și variatul ei repertoriu clasic și modern, doct sau deșănțat — atunci cînd, totuși, se întrerupe odată cu directorul care moare în culisele ultimului spectacol, moare, solidar și întreg, ansamblul care l-a servit.

*
Mari dimineți de noiembrie. Soarele se plimbă de braț cu toamna, la Șosea...

Și amîndoi se mint unul pe altul, avînd totuși cele mai bune intenții de sinceritate fiecare...

14 noiembrie

Fapte diverse

Astăzi băiatul meu și-a primit bicicleta „măsură de om întreg“, pe care i-o făgăduisem de la 1 iunie, ziua lui de naștere, cînd a împlinit nouă ani. (Pînă în prezent a avut biciclete pe două roți — „sfert“, „jumătate“ și „trois quarts“.) Numai că nu i-am cumpărat-o eu, ci mama, care, din banii încasați pe vînzarea casei de la Cîmpulung, i-a dăruit optsprezece mii, echivalentul bicicletei.

Aseară, după două ore de formalități — care întrec orice închipuire, cel puțin pentru mine, care scriu diverse chestii împotriva birocrăției — am izbutit să plătim bicicleta, la „Fero-metal“ de pe Smîrdan. Am fost trimiși, după plată, peste drum, la depozit, s-o ridicăm. Și după ce — altă jumătate de oră — ni s-au cercetat „scriptele“ respective, am fost poftiți să venim „mîine“ (respectiv azi), ca să ne ridicăm „obiectul“. Nu pot, nu vreau să descriu „mutra“ lui Bobiță, cînd a auzit că trebuie să aștepte pînă a doua zi, ca să-și poată lua visurile de ghidon. Parcă era o lacrimă dulce și mare, încremenită sub șepculița lui de școală elementară.

Pe drum, spre casă, i-am vorbit numai despre revoluția franceză (versiunea mea proprie) : și aceasta din două puncte de vedere. Pe de o parte, fiindcă „istoria“ timpului îl interesează deosebit și, pe de altă parte, fiindcă (și mai ales) pe vremea aceea nu existau biciclete, ca să mai poată veni vorba despre ele.

Băiatul meu s-a culcat, din această cauză, cu bicicleta în gînd, în somnul lui de după-masă, și Annie mi-a spus că, în tot timpul somnului, Bobiță a pedalat sub cuverturi, cu „toate“ piciorușele lui proprietare ale unui vis împlinit în realitate și prelungit din ea, mai departe, în el.

★

Toamna, fără plajă, pe terasă. Băi de soare-copt și ne-erosibil în marea liniște a ultimelor petunii cu parfumurile ude de amintirea ploilor de-acum cîteva zile.

★

Sănătatea mea îmi dă de gîndit. Chiar de „reflectat“. Gîtul meu e o rană cu ghiventurile dureroase. Sînt afon complet de două zile. Noroc că, totdeauna cînd am avut de spus ceva „serios“, m-am exprimat prin scris.

★

Venind spre casă cu bicicleta și cu Bobiță (el o ținea mîndru și posesiv de ghidon iar eu îl țineam — în ochi — umil și avar), m-am întîlnit, în dreptul ruinelor Naționalului, cu Iancovescu — proeminent, firește, într-un grup de actori.

Am „delegat“ pe Gîmă (un tînăr actor și talentat, investit oficial cu calitatea de *simpatie* a mea) să ducă, pînă acasă, bicicleta și băiatul. Iar eu cu Iancovescu am plecat la „Caviar“, la un păhărel aldămășesc de „Vieux mare“, dîndu-i și lui Gîmă cuvenita întîlnire tot acolo. Păhărelele de „Vieux mare“ — după două, cînd se închide localul — s-au transformat în sticle de „Pinot-Noir“, la o bodegă de stat și s-au prelungit pînă la nouă seara. („Societatea“ fiind completată, în parcurs, cu Noris și Fanache Teodorescu.) Iancovescu, în mare vervă. Parcă „moussă“ ca șampania, în replici. Am rîs, așa cum știm să rîdem *numai* noi doi, pînă cînd ne-am dat seama — după clienții care ocupau mesele din local, pentru fripturi și mititei — că s-a făcut noapte bine și orele au devenit... înaintate.

Și, părăsind localul, nu m-am putut împiedica să nu constat, ca să-l enervez pe Iancu, cu un ultim calambur : „Ce *mari* sîntem noi, Iancule, printre toți mititeii ăștia... Parcă-am fi patricieni !“

16 noiembrie

Nu știu ce să mai cred cu sănătatea mea. Din două, una, însă : ori boala începe să facă gît, ori gîtul meu vrea să mă enerveze, numai așa, de boală.

★

Toamna însorită care se menține de cîteva zile, pare că e o primăvară nemăritată.

20 noiembrie

Pro domo

Mama e grav bolnavă. După telefonul — trist și discret al lui Mihai — am plecat la ea. (Locuiește la frate-meu, Mihai.) Nu, n-am plecat spre ea, propriu-zis ! Și nici n-am mers, nici n-am alergat, nici n-am zburat. M-am întins numai, pînă la ea... Mi s-a părut că așa pot să ajung la capătul ei mai repede.

★

Pe stradă, în drum spre patul mamei... (fiindcă, din clipa de cînd e bolnavă, mama nu mai are pentru mine casă ; are numai pat) aveam impresia că cerul de plumb al cartierului se lăsa din ce în ce mai jos și mai greu, cu cît mă apropii de ea... Și m-am gîndit, ud și imens, la al ei, în ploaie. Nu cumva cerul se lăsa atît de jos, ca să-i iasă înainte ? Să fie mai aproape de ea ?

Fiindcă — mama și cerul — s-au iubit, toată viața ei.

★

În odaia mamei de bolnavă, cînd am intrat, mirosea numai a noi, a copiii ei.

★

Pe patul ei de suferință, mama semăna a mort, nu a moartă. Și am răsuflet ușurat. Asemănarea nu era, deci, o aluzie personală.

★

Oricît de gravă ar fi boala mamei, nu mi-e teamă de primejdia ei și a diagnosticului — clătinat din cap — al medicilor. Și asta, fiindcă eu știu precis că mama nu moare decît în ultima clipă a vieții mele.

★

Măicuțo ! Să nu mori. Mai iubește-ne !

★

Primul doctor a fost chemat, în pripă, la unsprezece noaptea. Diagnosticul lui : nimic alarmant. Al meu : ba da ! Șaptezeci și trei de ani pe care îi are.

★

Am vrut s-o fac pe mama să rîdă... și am izbutit s-o fac să rîdă pentru mine... Ca să fiu eu mulțumit că am izbutit.

Așa cum sta întinsă pe pat (care în realitate e un somptuos și moale divan „maur“, ca un sarcofag de puf), cu

pleoapele grele și moi de febră, cu mîinile abandonate „pentru puls“ în mîna doctorului — ca două aripi, la pensie, care au renunțat la zbor — sînt sigur că mama se visa moartă și se gîndea ce facem noi, fără ea, în viață...

★

N-aș fi crezut că dragostea mea pentru mama este într-o atît de strînsă legătură cu termometrul... Numai că ne-o afirmăm în raport invers... Cu cît a lui scade, cu atît crește a mea.

★

Dacă iei temperatura unui cadavru (oare cît o fi ?) și o scazi din 37° — cît are omul viu și sănătos — afli temperatura normală a vieții, la subțioară.

★

Dragostea mea pentru termometru crește, în raport direct cu scăderile lui.

★

Cînd am plecat de la mama, după miezul nopții, adormise. Albă, pură, liniștită, de parcă toată viața ar fi fost directoare la o pensiune de îngeri.

★

Niciodată Mihai nu mi s-a părut atît de frate cu mine, ca astă-seară lîngă patul mamei.

★

Mihai arde un număr fix de bucăți de lemne pe zi. Astă-seară, însă, și-ar fi pus pe foc și cutia de șah a copilariei lui (o are de la cincisprezece ani), dacă ar fi fost frig în odaia mamei.

★

Cînd le moare mama, și bătrînii sînt numai niște copii orfani.

★
Cu mama începe și se sfîrșește... copilul.

★
Moartea îți face totdeauna semn cînd vine. Dar nu cu ochiul. Cu doctorul.

★
Astă-seară, după consult, doctorul ne-a dat „toate asigurațiile” că maladia mamei este *gravă*, fără să fie *alarmantă*. Aș fi preferat contrariul... Alarmantă, fără să fie gravă.

★
O boală nu este gravă decît atunci cînd doctorul primește onorariul, după prima vizită...

★
Doctorii te vindecă de viață. Și, moartea, de doctori.

★
Nu sînt rău cu doctorii. Sînt numai client.

★
Aseară Kitty a rămas lîngă patul mamei, ca s-o vegheze, într-un fotoliu. Frate-meu, în altul, ca s-o ajute, la nevoie. Numai eu am plecat acasă, ca s-o evoc...

★
I-am spus astă-seară lui frate-meu: „Trebuie să ne obișnuim cu gîndul morții mamei... ca să sufere ea mai puțin, cînd s-o despărți de noi!”

★
— Marele tău avantaj — îmi spunea tot astă-seară, frate-meu — este că tu poți să suferi literar... ca un scriitor. Eu însă sufăr vulgar, plat, ca ultimul dintre cititori... Și durerea mea doare mai rău. Că rămîne singură, întregă, curată. Fără flori de stil.

— E prima dată cînd te văd și pe tine că faci literatură, i-am răspuns.

★
Dacă acum un ceas (ori două, ori nouă, ori nu mai știu cîte), cînd mă întorceam acasă de la mama — strîns în mine ca un melc rece și sleit, sub ploaie — m-ar fi întrebat cineva cum mă cheamă, sînt sigur că i-aș fi răspuns așa: „Nu știu!... Din tot ce-am văzut, am auzit, am citit, am învățat și am făcut o viață întreagă, în clipa asta nu-mi mai amintesc decît un singur lucru limpede: că mama e grav bolnavă!”

★
Acum cinci minute a sunat telefonul. Apelul lui mi s-a sfredelit — ca un pumnal, răscuit, lung și repede — nu în timpane. Direct în plinul inimii... Drumul de la masa mea de lucru pînă la receptor, în oficiu, a fost un singur salt peste principii. Ca al unei capre negre, care aude, aproape, cel dintîi glonț al vînătorilor pe care îl presimte.

La telefon, Mihai. Cu vocea lui normală. Descătușată din „menottele” în care i-o lăsasem strînsă. Cîteva cuvinte numai; dar limpezi, uriașe, tonice, ca niște ceruri de vară deschise, unul după altul, între aceleași muchii de zare: „Temperatura mamei a scăzut. Pulsul și-a luat bătaia normală. Culorile au revenit — un pic obosite, ca dintr-o excursie — pe obraji ei... Totul, «bine», a mai adăugat. Poți să te culci liniștit. *Eu* și-o spun!”

Și-a început să plîngă receptorul, cald și omenește, și „frate” cu al meu!

★
După telefonul de-adienauri am făcut o pauză. În scris, în viață și în timp... O pauză mare, atît cît îi trebuie unei batiste curate să se facă udă și mototol în mîină.

Mi se pare atît de departe de unde viu (de la telefon la masa mea de scris), încît nu mai țin minte nici în ce zi am plecat de-acolo și nici în ce an am ajuns aici.

★

Și-acuma, „maestre“, fiindcă noaptea mai e încă albă, hai să ne jucăm „de-a gândurile“, vorba lui Bobiță, din „copilăria“ lui. Și iată cum s-a născut acest joc. Băiatul avea cinci ori șase ani. Într-o zi — nu ieșise de-o săptămână din casă, fiindcă fusese „bolnăvior“ și se plictisea ca o jucărie mai mare printre celelalte — mi-a făcut o propunere :

— Tati! Hai să ne jucăm de-a ceva „nou“, că pe celelalte le știu !

Eu, la rîndul meu, îmi pusesem plictiseala, picior peste picior, într-un fotoliu și stam așa, fără *scop* și fără interes — inanimat și inutil, ca o jucărie defectă, în mărime naturală, în odaia rece a jucăriilor din gândurile mele. Nici măcar nu fumam, de „defectă“ ce eram. Așa că propunerea lui fiu-meu a fost mai mult decît binevenită.

— De-a ce ? l-am întrebat. Știi tu vreun joc nou ?

— Da !...

— Ce vorbești ? ! (M-am minunat, oarecum gelos, fiindcă toate jocurile lui *vechi*, de pînă acuma, i le inventasem eu.) Și cum se numește jocul ăsta nou ?

— De-a gândurile, mi-a răspuns copilul.

— De-a gândurile ? Și cum se joacă jocul ăsta ?

Bobocelul de trandafir roz, care îi ținea loc de gură pe vremea aia (acum, de cînd i s-a ridicat un pic buza de sus, „gurițeta“ lui seamănă mai mult a floare de gura-leului) și-a strîns petalele în jurul lui însuși, cum își strînge o fată în propriul ei jur rochia de vară, cînd i-o bate vîntul și știe că n-are „jupon“ pe dedesubt.

— Cum se joacă jocul ăsta ? Nu știu ! Spune-mi-l tu... tati !

— Da, dar nici eu nu știu, tăicuțule, jocul ăsta. Tu trebuie să mă înveți cum este.

Puii de rîndunică, din ochișorii lui, și-au înălțat deodată ciocurile spre mine, ca două semne ascuțite și vioaie de lumină.

— Vrei să-ți spun eu cum se joacă „de-a gândurile“ ?

— Da ! Și ne jucăm...

— Atunci, uite cum este jocul... Tu stai aici, pe fotoliul ăsta, și te gîndești serios la ceva de-al tău și eu viu ca să te plictisesc... Și pe urmă mă *prefac* că mă gîndesc *eu* la ceva de-al meu și tu *nu* vii să mă plictisești.

— Dar ce fac, atunci ?

— Te duci pînă la librărie, la „Pavel Suru“ și — pînă termin eu să mă gîndesc — îmi cumperi cutia de soldați care este în vitrină... Și îmi iei și tancul care este alături de ea, în vitrina cealaltă...

★

Bobiță :

Vreau să-l conving că nu trebuie să-i fie frică „la vîrsta lui“ (cinci ani) să intre într-o odaie cu lumina neaprinșă.

— Tăticule ! Zău că nu mi-e frică... Dar nu mă duc, fiindcă, înțelegi tu, mie mi-e teamă să nu-mi fie frică !

★

Fabulă : Focul și Incendiul.

Morala : Focul poate să ardă o casă, dar la incendiu nu poți să gătești o ciorbă.

★

Cînd bărbatul e deștept ca un proverb, nu se însoară niciodată cu o femeie... zicătoare.

★

Mitică :

— Cîinele meu, am observat că preferă, cînd îi vorbesc, toate cuvintele terminate în „os“.

— Ai noroc. Al meu le preferă numai pe cele terminate în carne.

★

Omul ăsta a avut atîta ghinion în viață, încît, dacă s-ar mai naște a doua oară, ar fi în stare să se nască în ziua de „sfîrșitul pămîntului“.

★

— Mămico. Eu aș vrea să mă fac sfînt... zice copilul, cu înclinări mistice.

— Nu, nu !... Că-ți prăpădești acuarelele din cutie, când te pictezi ! răspunde mama cu aplicațiuni practice.

Și ce mai „dramă religioasă“ s-ar putea scoate de aici, dacă ar scri-o unul dintre mitropoliții scrisului dramatic.

★

Cocoșul meu cîntă înapoi (ca un ceas care merge în urmă). Ori, poate, merg zorile înainte (ca unul care avansează). Fiindcă nu sînt niciodată de acord.

★

De cînd i-am pus cocoșului meu numele „Chanteclair“, face pe Edmond Rostand, cu găinile prin curte... Așa că, în loc de ouă, găinile mele fac versuri, de vreo zece zile.

★

Toamna, cînd plouă, metropolele circulă cu galoși, orașele de provincie în ghetе (cu pantalonii suflecați deasupra) și satele lipăie desculțe prin noroi.

★

Mi-am întrebuițat picioarele nu ca să merg cu ele. Să avansez.

★

Unii oratori sînt muți de autoadmirație, cînd vorbesc.

★

Totdeauna mă adresez cuiva, cînd vorbesc singur.

★

Oglinda : prima sală plină a actorului.

★

În oglindă, femeia se admiră și bășbatul se controlează.

★

De cînd există oglinzi, s-a dublat lumea.

★

La început, femeia, în oglindă, se privește ; pe urmă, se vede. Și, în cele din urmă, se revede.

★

Mă uit în oglindă ca să mă observ, nu să mă văd.

★

Femeile se privesc în oglindă, ca să le vedem noi.

★

Cea mai de temut rivală a femeii este oglinda ei din tinerețe.

★

Oglinda vede tot ce spune și femeia spune tot ce vede.

★

Și femeia și oglinda vorbesc din spate.

★

Cînd femeile se privesc goale în oglindă, văd totdeauna un bărbat.

★

Oglinda : soare industrial.

★

Poți să vorbești ce vrei în față oglinzii, că nu se vede ce spui.

★

La patruzeci de ani, în fața oglinzii, bărbatul e resemnat și femeia alarmată.

★

Cocoșarii se uită în oglindă numai ca să-și facă cravata.

★
Dragostea, în oglindă, îți dublează forțele... vizuale.

★
Oglinda nu minte. Relatează!

★
— Când ți se sparge oglinda, te așteaptă șapte ani de nenorociri.

— Inexact! Numai trei, că pe urmă m-am divorțat.

★
În încăperile în care se expune un mort, toate oglinzile se acoperă. Probabil, ca să nu vadă defunctul în ce situație a ajuns.

★
S-o fi văzînd, oare, *ceva*, în toate oglinzile despre care am scris pînă acum?

★
Plouă, plouă, plouă! Ca „de Bacovia“. (Pe unde și-o mai fi plimbînd mucegaiurile de aur sărac și umezelele de perle triste, săracul?) Mi-am înfășurat pledul pe genunchi și mi-am pus mai îndesat bascul. E atît de frig în biroul meu, acum, spre dimineața care își pregătește brumele ude, încît și fumul țigărilor mele s-a răcit. Și din albastru, cum era, s-a făcut vînat de frig. Este a patra noapte în șir pe care o duc scriînd pînă a doua zi, la trei, patru după-amiază. Azi, la trei p.m. am terminat scenariul pentru „Romfilm“. Am născut greu, muncit, ca o femeie care nu și-a dorit copilul.

Fără să-mi fie „sfărmate“ (vorba lui Eminescu), *organele* îmi sînt absente. Nu le mai am. Parc-am rămas numai un fel de căptușeală a mea, în haine... Un fel de „gol“ care mă reprezintă și îmi ține locul, încheiat în nasturii lor. Iar „maestrul“ (tot vorba lui Eminescu, în completare) nu e,

din nefericire, nebun... E mai rău decît așa... Ostenit... Ostenit pînă la durere fizică. Și pleoapele mă dor, sub dioptrii. Și mă doare și frigul din casă, și cel din mine, și cel de afară... Și mă dor și zorile care se anunță dintre cețurile nopții, grele de ploaie și gonite spre periferii, și mă doare toată truda asta a gîndurilor obosite și culcate grămadă pe jos, pe scîndurile creierilor, cum mă dor și degetele frînte și îngenuncheate în falange — într-o atitudine de devoțiune — în jurul stiloului cu sutană neagră de ebonit călugarit.

24 noiembrie

Pro domo

Mama s-a însănătoșit. În sfîrșit, intru în convalescență.

★
Maladia mamei a fost un avertisment: *La sonette d'alarme*. Un șoc ușor cerebral, fără urme deocamdată, dar cu urmări, dacă nu e cuminte. Orice efort fizic îi este interzis în viitor. Și orice supărare, cît de neînsemnată, au spus doctorii.

— Nici la „bellotte“ nu am voie s-o bat? am glumit eu.

— Nu! a răspuns „serios“ doctorul... S-ar putea s-o enerveze și nu *mai* are voie!

Va trebui deci să mă gîndesc la un sistem — atent judecat — ca să mă las bătut, în viitor, fără să bage ea de seamă.

★
A doua zi, după criză, toată după-amiaza am fost „de gardă“ lîngă patul mamei, înlocuind pe Kitty, chemată la treburile ei. (Frate-meu la ale lui.)

Focul duduia în sobă. Mama, mai liniștită, zăcea totuși pe patul ei. Eu citeam într-un fotoliu. Afară parcă se pregătea să înceapă să ningă, din cerul jos și uscat. Și deodată, mama:

— Tudore, pune-ți un pled pe genunchi, să nu răcești, pînă se încălzește soba. Trage groaznic pe sub ușa din față! Bolnava mă îngrijea. Tot ea pe mine...

★

Fapte diverse

(Din ultimele zece zile)

M-a vizitat Elly Roman și colaboratorul lui, A. Felea. (Un tânăr subțire și la propriu și la figurat. Talentat cred, judecînd după „textele muzicale“ pe care le-a scris pînă acum. Tot el și tot pe muzica lui Roman le-a scris și pe cele din comedia mea muzicală *Inc'o dragoste pe lume*, jucată acum cîțiva ani la „Teatrul din Sărindar“. Să-l vedem acum și la *longue haleine*, că de respirat, respiră bine.)

Am acceptat să scriu libretul unei operete — în colaborare cu ei — operetă cerută de „Teatrul de operetă de stat“, deschis curînd la fosta „Alhambra“. Titlul (stabilit dinainte de ei): *Cîntă Dunărea*. Subiectul: Canalul...

Iată-mă, așadar, ajuns și la Canal. *Mais, qu'importe le flacon, pourvu qu'on ait l'ivresse*. Fiindcă, din viitoarele ranieme, sper să-mi iasă măcar cîte-o sticlă, două de vin, din cînd în cînd.

★

Într-o seară, la „Dobrică“, cîteva ore foarte agreabile, cu Jean Steriade, Dărăscu și Miracovici. Trei pictori mari. Trei poeți ai culorilor. Trei conferențieri ai luminii. Am hotărît să ne întîlnim, o dată pe săptămîină, în viitor, la mine. Plus, bineînțeles, partenerul lor obișnuit de masă și șeful ei spiritual: Iancovescu!

Mare pictor și el, dar de cuvinte. Steriade mi-a oferit un portret de-al meu, pentru care m-a rugat să pozez. E un dar pe care l-am acceptat cu recunoștință. Și nu de poză...

★

Am cinat cu Baraschi la mine. De curînd a fost numit rectorul Academiei de arte plastice. Dar noi n-am vorbit despre asta...

Am vorbit numai despre Cîmpulung, în ale cărui „clase primare“ am fost colegi de bancă și de bătaie în recreație.

★

Sănătatea mea, neglijată în ultimul timp din „motive binecuvîntate“, cu fiecare zi ce trece, lasă și mai mult de dorit. Drept care, din zi în zi, mi-e și mai mult dor de fosta mea sănătate, care — am impresia melancolică nereconfortantă — a trecut în tărîmul amintirilor, ca o fostă zîna pensionată prematur din basmele mele trăite.

★

Replici (pentru piese nescrise):
Mai bine să n-ai caracter, decît să ai două.

★

Nu trebuie să fii modest! Să te naști. (A fi modest, nu trebuie să fie un act de voință, ci unul de vocație.)

★

Dacă n-ar fi existat viții, nu s-ar fi observat virtuțile..

★

Virtutea unora trăiește din vițiile altora. (Vițiul întreține virtutea.)

★

Dacă toți oamenii s-ar fi născut cu virtuți egale, cea dintîi religie ar fi trebuit să propage vițiul.

★

Inchipuiți-vă o țară în care toți oamenii (locuitorii ei) ar fi regi egali. Ori deopotrivă de bogați, ori la fel de săraci... Și dacă aveți talent, scrieți un libret de operetă din asta(căci altceva nu se poate).

Bineînțeles, opereta urmînd să se joace pe scenele țărilor de primprejur.

★

Atîta timp cît pămîntul are diferențe de nivel — văi și munți, șesuri și dealuri etc. — nu poate exista egalitate pe-

lume, lumea fiind un pământ viu și în veșnică prefacere ca și el.

*

Odăile au „clima“ lor, ca și diferitele regiuni ale pământului. Și locuitorii respectivi — unul sau milioane — nu pot fi, de aceea, niciodată de acord. Nici în două odăi alăturate, nici în două țări vecine.

*

Pământul : Un „grand-hotel“ care găzduiește toți pasagerii pământului, în trecere ! Dar fiecare cameră găzduiește nu un om, ci un popor, aceste camere numindu-se obișnuit țări.

*

Închipuiți-vă un hotel în care toți pasagerii ar trăi și ar dormi cu ușile deschise ! Același lucru, dacă v-ați închipui o lume în care toate țările ar trăi cu frontierele vraise.

*

Gîndesc pentru alții, dar trăiesc pentru mine.

*

Viața e unică și moartea colectivă.

*

Sînt generos din egoism. Îmi face plăcere să dau.

*

Cînd rabzi de foame, nu hrănești pe nimeni.

*

Pe Dumnezeu l-au inventat profeții și l-au brevetat babele.

*

Trebuie să-ți trăiești viața numai pentru tine, fiindcă nu știi niciodată cît o ai. Altruistii sînt ori nesinceri, ori bolnavi de stomac.

*

Sînt egoist numai în ceea ce privește viața. Că n-am decît una singură... Haine, pălării, ciorapi, bani, gînduri etc. pot să dăruiesc bucuroși și generațiilor viitoare.

*

Aș fi în stare să mor, eventual, „pentru patrie“, din simțul obișnuit al datoriei, din bravadă, din neputința de a face alt fel. Dar din convingere, niciodată, convingerea mea fiind că cel care își iubește cu adevărat patria trebuie să trăiască pentru ea.

*

Din toate „replicile“ pe care le însemnez în paginile caietelor mele (ridicate actualmente, după cum se vede, la rangul de... registre), replici notate așa cum îmi vin, otova, fără intenție sau obiectiv precis, n-am întrebunțat, cu intenție, niciodată, niciuna, în lucrările mele literare... Fără să vreau, citate din memorie, poate. Așa a fost și cu „ierbarul“ meu din clasa a II-a de gimnaziu, cînd învățam botanica... Mi l-am comandat la „Librăria, Tipografia și Legătoria de cărți, Gh. Vlădescu“ (săracul nea Gheorghe, tipograful care mi-a tipărit și primul volum de versuri ! Parcă-l văd, cum se zice obișnuit. Dar eu îl și văd, de-adevărat, înaintea ochilor, în clipa asta. Cu ghete cu elastic, călcînd cu ele în afară, în triumphiuri cu baza totdeauna înainte ; cu căciulița „Luter“, tăiată ca un ghioc la mijloc ; cu lanțul ceasornicului din buzunarul vestei — îl știu, era marea lui fală, că se-ntorcea la opt zile, cînd aveam eu opt ani — și cu toată bonomia blondă a mustăților, pleoștită ca o dojană lirică peste lipsa de modestie a dintelui de aur din față), mi l-am comandat zic, cu file de hîrtie groasă, cu scoarțe de mucava și cu 25% rabat, fiindcă cumpăram, tot, numai de la el. (Vorba vine, că „jucării“ luam de la Staicu, iar bile, poze și mărunțisuri de la librăria lui Gheorghe Vasilescu, care vara puțea a picioarele lui și a mucava udă și iarna tot a mucava udă și a picioarele lui, însă cu o boare nouă pe deasupra, de șoșoni cu pîslă încinsă sub frecarea tîrlcilor „de gîte“ din interior.) Tot anul — și iarna chiar, cînd florile mamei din verandă mi-au oferit frunze

și flori rare de exemplare botanice exotice — am cutreierat, după anotimp, dealurile, grădinile, livezile — ba chiar și munții, cu ocazia unei excursii școlare, în mai — aducând din majestatea rece a singurătății lor câteva flori de „edelweiss“ (Floarea reginei) cu frunzulițe de fetru fin și subțire și cu flori gingașe de velur seniorial.

Fiecare floare, fiecare frunză, fiecare plantă era lipită frumos, curat, pe fila respectivă și cu numele dedesubt, scris cu penița rotundă, în casete cu marginile colorate cu creioane „Faber“.

La sfârșitul anului, profesorul meu de botanică, „nea Niță“ (Albiniță Ștefănescu — un omuleț mic, agitat, comic, cu mustați de mandarin de pe ceștile de ceai și cu o pălărie rotundă cu fundul turtit și băgat înăuntru, ca scuipătoarea de la „Clubul Conservator“ de la intrare) m-a felicitat pentru ierbar: „Bravo, dom'le, bravo! Frumos, dom'le, frumos! Nota zece, dom'le, zece!“ Și mi l-a reținut pentru expoziția de fine de an a gimnaziului.

Și de-atunci florile mele, culese de pe toate coclaurile copilăriei, îngrijite și lipite frumos pe paginile ierbarului, au rămas pentru totdeauna acolo (în dulapurile galbene cu geamuri de sticlă ale „muzeului“ de științe naturale, cu viezurii duhnind a naftalină și cu mașina „Whimsurst“ frecată cu pământel la poli) și niciodată, în nici o împrejurare afară de asta, nu m-am mai servit de florile lui, care, de fapt, erau florile mele. Florile copilăriei mele, presate pentru totdeauna între scoarțele de mucava vînătă și cu vinișoare albastre... Ori, poate, cine știe, s-or fi reîncarnat — fără să-mi dau seama — în „florile“ mele de stil din maldărele de „ierbare literare“ de mai târziu.

*

Observ (acum în scris, oral am observat mai de mult) că în însemnările astea fără cap (al meu) și coadă (a celor care le vor citi) m-am obișnuit, de cîtva timp, să „tratez“ — în fiecare „ședință“ pînă la „meșteșug“, uneori pînă la epuizare — pe baza lui, primul *subiect* (să-i zic așa) care îmi cade din cap, ori din peniță. Nu știu dacă e bine ori rău, și nici nu mă interesează din punct de vedere al *tehnicii* acestor notițe, fiindcă n-am nici una prevăzută și studiată. Cred

însă că acest „sistem“ (nepreconceput) frizează grav monotonia, pe care, chiar dacă n-o remarc pe hîrtie, o „simt“ în gîndurile „emittente“ care se plictisesc și încep să caște în propria lor companie. Deci: atențiune pentru viitor, maestre! Cînd încep să-ți caște gîndurile, du-te de te culcă!

*

Astăzi de dimineață, pe la șase, cînd am deschis geamurile ca să iasă fumul din biroul meu, am văzut pe unul din locatarii de pe strada mea (pe care îl cunosc bine, fără să știu nici cine e, nici la a cîta casă depărtare locuiește de casa mea) trecînd prin ploaia stătută spre piață, cu o plasă mare, de bumbac pescăresc (pe care i-o cunosc demult și foarte bine) agățată de două degete ale mînușii de lînă (tricotată „în casă“) și rupte, geamăn, la vîrfuri. E un omuleț de circa șazeci de ani, cu barba mică — ca și făptura lui — și totdeauna îngrijită, ca și restul său. Poartă toamna pălărie „mellon“, roasă în fund; iarna căciuliță de carachiul (tocită pe margini), primăvara o pălărie de fetru (murdară de atîtea „daturi“ la spălat), și vara o canotieră de pai, vopsită ca-feniu (culorile închise, *se știe*, nu atrag razele solare).

De trei ani, de cînd ne-am mutat aici, ori de cîte ori (și foarte des) deschid ferestrele dimineața, îl văd ducîndu-se ori întorcîndu-se de la piață. Cum l-am văzut și astăzi. Trecînd spre piață — mic, curat sub mizerie — vioi și în disproporție dimensională cu plasa și întorcîndu-se după un ceas (cînd închideam geamurile ca să-mi reiau lucrul „aerisit“), tot așa cum trecuse! mic, curat sub mizerie, cu plasa mai mare — la „scară“ — decît el și cu pălăriuța lui tare, tot așa de ridiculă, de desuetă și de preponderentă pe vîrfurile capului. Acum însă, la întoarcere, nu mai era vioi... Mergea încet, fără nici un interes să ajungă mai repede acasă... Și, văzînd agățată de cele două degete ale mînușii sparte în vîrfuri plasa goală și tragică între ochiurile ei de bumbac „pescăresc“, am înțeles drama mică (ori poate uriașă) a acestei întoarceri de la piață. Astăzi — din motive care îl privesc — moșulețul meu s-a dus, ca de obicei la piață, nu însă ca să cumpere ceva. Ca să vadă numai, ce ar fi vrut (ori ar fi trebuit) să cumpere.

★

— Unde-ai umblat două ceasuri ?
— Nicăieri ! Era să mă duc undeva, dar m-am răzgîndit și m-am dus în altă parte.
— Unde ?
— Nu știu. În nici un caz acolo unde plecasem.

★

— Eu cred că tu ești nebun, dragă ! Caută-te !
— Asta și fac ! Mă caut și înnebunesc că nu pot să mă regăsesc.

★

— Ascultă-mă pe mine, fetiço că eu îl cunosc bine. Țăsta e un om fără suflet.
— Dar tu știi ce bani are ? Cu banii lui pot să-mi cumpăr suflet de la altul.

★

Se afirmă că Napoleon a fost de „neam bun“. Se poate ! Dar prea mult neam.

★

Neamurile lui Napoleon n-au avut patrii. Au avut numai țări.

★

Napoleon n-a învins niciodată. Armatele lui, totdeauna... De aceea, la Waterloo, cînd a vrut să învingă el, personal, armatele au pierdut bătălia.

★

O fi avut Napoleon geniu. Dar dacă n-avea „baftă“, nu s-ar fi observat. Murea maior de artilerie la pensie.

★

Cînd l-a părăsit norocul, Napoleon n-a mai avut nici geniu.

★

În toată viața, ascensiunea, gloria și legenda lui Napoleon a fost ceva operetistic. Fiindcă numai în operete Împăratul din actul întii poată să ajungă „primar“ la Elba, în al doilea și în al treilea, el — tată, ginere, socru, frate, cumnat și făcător de regi — să moară la Sfînta Elena, ca un isprăvnicel dat afară din slujba istoriei.

★

Dacă avea cu adevărat stofă de împărat în el, Napoleon trebuia să se împuște în ziua cînd s-a încoronat. Ar fi fost singura soluție ca să moară pe tron.

★

În campania din Rusia, „vulturii imperiali“ de pe stindardele armatei lui Napoleon au degerat, fiindcă aveau pene prea puține și recente pe ei. Iar „grenadirii“ au înghețat în nămeți, fiindcă prea rapid fuseseră transformați din vrăbii în șoimi. Evoluția de la baligă la azur, nu se poate efectua printr-un simplu decret imperial. Șoimii nu se pot hrăni cu baligă, și nici vrăbiile cu azur. Chiar dacă ăsta ar fi un articol de constituție.

★

În locul lui Napoleon, eu nu muream „nici mort“ la Sfînta Elena. *Dispăream* la Tuilleries...

★

Marea greșeală a lui Napoleon este că, după ce a știut să ajungă împărat, n-a mai știut să și fie.

★

Revoluția franceză a decapitat un rege, ca să improvizeze un împărat.

★

Napoleon : ultima operetă de succes a istoriei.

*
Cea dintâi manifestare a geniului lui Napoleon a fost Josephine Beauharnais.

*
Ceea ce l-a pierdut pe Napoleon, este că, în clipa în care s-a proclamat împărat al Franței, a crezut că și este într-adevăr.

*
Toate bătăliile lui Napoleon au fost câștigate de norocul lui, comandat de generali francezi.

*
Armatele lui Napoleon n-au murit niciodată pentru el, ci, totdeauna, pentru Franța, în numele căreia se afla în fruntea lor. O singură dată, la Waterloo, soldații francezi au luptat pentru Napoleon... Și-atunci Franța a fost învinsă.

*
Un om care a putut să scrie „scrisorile“ pe care le-a scris Napoleon Josephinei, n-ar fi trebuit să ajungă niciodată împărat. Trebuia mutat în „arma cavaleriei“ și ținut locotenent, bun în grad, pînă la sfîrșitul vieții.

*
Copilul lui Napoleon n-a fost făcut pentru el, ca tată, ci pentru imperiul lui, ca suveran. De-aceea a fost neviabil, ca și imperiul pentru care a fost creat.

25 noiembrie

*
Mă simt atît de plecat din mine, încît îmi vine să-mi dau un telefon ca să mă interesez ce mai fac.

*
Eu apun ! Nu mor...

*
Moartea e o necuviință. Cum e posibil ca să stai culcat, cînd toți musafirii stau în picioare ?

*
În ziua morții mele aș vrea să am o premieră. Dar publicul să nu știe că pentru autor s-a lăsat „cortina cea mare“. (Am scris o piesă, acum cîțiva ani, cu acest titlu. Nu e încă jucată.)

*
Vreau să mor discret, ca parfumul ! Să nu mă văd, dar să fiu prezent în marile și permanentele mele desfășurări de esențe pentru nările subțiri ale lumii.

*
Nu m-am adunat niciodată tot la un loc, de teamă să nu fiu prea mare și să-mi compromit silueta cu care am cîrculat obișnuit în viață.

*
Pentru un scriitor, de cele mai multe ori, e foarte greu să scrie. Întotdeauna, însă, e și mai greu să nu scrie.

*
Criticii : căpuși care — fiindcă trăiesc în lîna noastră literară — își închipuie că o și produc.

*
Există în lumea literelor (și a celorlalte arte deopotrivă) niște persoane (și, de cele mai multe ori, niște indivizi) care se autonumesc „critici“. De unde vin, ce-au învățat, pe ce „bază“ și, vorba ăluia, cu ce drept se amestecă printre noi, „creatorii“ (buni sau proști, nuli sau geniali, asta e altă socoteală), nu știe nimeni și — mai ales — nu știu nici ei. Impertinenți, tutelari, peremptorii — trăiesc parazitari din opera noastră, a creatorilor. O năruie ori o înalță, o spurcă sau o tîmîiază, nu are importanță. Important este că acești

trîntori care trăiesc din mierea operelor noastre, adusă de-a gata la gură, trebuie să fie aduși — siliți să reîntre — în propriile lor dimensiuni și obligații, măcar din bună-cuviință, să respecte casa care-i adăpostește și le dă, la rînd cu stăpînii care au clădit-o și o întrețin, să mănînce — în jurul aceleiași mese, pentru pregătirea căreia nu au contribuit cu nimic și la care vin numai cînd începe să se servească.

26 noiembrie

La un meci de box între fluturi, toți spectatorii trebuie să fie flori.

★

Duminica de azi a fost rece, uscată și frumoasă față de celelalte zile ale săptămînii, așa cum era tante Marie Vlădescu, cînd chema rudele din provincie la masă, de ziua ei.

★

Am fost după-amiază la mama... (E restabilită în fotoliul ei, stabil.) Am jucat „bellotte“. Niciodată n-am jucat mai bine și mai atent decît azi. Dovadă că am izbutit să pierd, fără să se observe că „mă las“. E primul meu mare succes în materie și cea dintîi, tristă și anonimă, înfrîngere a ei.

★

E atît de cald astă-seară în camera mea de lucru, încît am impresia că sînt „la vizită“ în altă parte.

★

Acum a-nceput ploaia. Sînt conșins că „persoana“ asta mă simpatizează. (Știe probabil că e „slăbiciunea“ tuturor toamnelor mele.) De aceea, cum m-am așezat la scris, a și început să picure — egal, nocturn și sonor — sub ferestre.

★

Ploaia nu mă udă. Mă inspiră „pînă la piele“.

★

Bobîță : Inima mea în „treening“ cafeniu (cu aluniță de lord pe buza de sus și cu bocanci de mîrlan în picioare) e

înaintaș-centru în echipa derbedeiașilor (ca și el) care joacă fotbal pe stradă, sub fereastra de la care privesc...

★

Viața este — ca orice proprietate personală — un bun (sau un rău) transmisibil... Se poate da, se poate vinde și se poate moșteni. Pe-a mea m-am mulțumit numai „s-o închin“ băiatului meu.

★

Nu recunosc că există (că poate să existe, logic) o „luptă cu viața“. E absurd să lupți cu un adversar, despre care știi sigur că pînă la urmă are ultimul cuvînt, oricît de brav, de tare și de înzestrat ai fi. Admit, însă, că există în viață o luptă cu existența și, mai ales, *pentru ea*... Existența însă nu este decît un „prepus“ al vieții, în raporturile ei cu chiriașii care îi ocupă în trecere apartamentele din blocul său uriaș. Un fel de om de încredere al ei, cu procură generală... De aceea toate conflictele cu viața sînt în realitate numai niște simple neînțelegeri cu existența, care îi reprezintă, materialmente, interesele „în țară“. Căci viața locuiește totdeauna în străinătate, ori în ce parte a lumii și-ar afla domiciliile legale chiriașii săi.

★

Viața nu minte pe nimeni. Puteți să întrebați orice mort !

★

Totdeauna știm cînd ne-am născut, și niciodată cînd o să murim... Nu e drept.

★

Parastas : onomastica decesului.

★

În fiecare toamnă împlinesc un an mai mult și în fiecare primăvară mi se pare că întineresc cu zece.

★

Marea tragedie a anotimpurilor, pentru om, este că se succed, fără să se repete. Sînt la fel, fără să fie niciodată aceleași.

★

De ani de zile am vrut să cumpăr celebra litografie care reprezintă „Scara vieții”, pe care am văzut-o prima oară în birtul lui Alexe Viscol, în copilăria mea... E o scară în unghi, ca un compas deschis în centrul gravurii. Prima parte a treptelor urcă pînă în vîrfurile ei. A doua, coboară (frățește, fără pîrtinire) pînă la ultima treaptă.

Are patru trepte ascendente: prunc (în leagăn), copil (la școală), adolescent (la liceu), tînar (în uniformă de recrut). În vîrf se află, tare pe picioare, omul matur.

Apoi alte patru trepte descendente: prima, cincizeci de ani (omul încă voinic și ușor cărunț), a doua, șaiszeci de ani (omul cu baston în mîină), a treia, șaptezeci de ani (omul alb, gîrbov, dar încă vesel, în bastonul „serios”), a patra, optzeci de ani (moș încovoiat sub pletele albe și ochii miopi, ca și cum ar căuta să vadă unde îi e mormîntul).

Astăzi, la o prăvălioară cu ulcele de pămînt, coșuri de răchită și „păsări cîntătoare”, din Obor, am găsit, în sfîrșit, de vînzare „Scara vieții”. Cu alte desene și culori decît cele pe care le știam eu. Dar cu aceeași „filozofie” cromolitografică și cu același număr de trepte și pe-o parte și pe alta.

După prima bucurie că am găsit-o, m-am răzgîndit însă și n-am mai cumpărat „blidul”.

Observasem că vîrsta mea e pe prima treaptă a coborîșului vieții: cincizeci de ani! Și de ce să-mi mai amintească lucrul ăsta și contra cost „Scara vieții”, cînd eu îl știu atît de bine.

★

Și cînd ies din casă, eu rămîn tot înăuntru.

★

„Lumea” mea n-are nici dimensiuni, nici frontiere... Are numai patru pereți.

★

S-a întezit ploaia afară. Toamna și noaptea își spală rufele în familie.

Pro domo

Ieri a fost onomastica lui Kitty: Sfînta Ecaterina. Kitty seamănă cu o violetă mare. (Nu toate violetele însă seamănă cu Kitty, deși, totuși, și ele au ceva comun cu ea.) În „se-pulcrala” mea sărăcie, m-am gîndit să-i aduc la dejun un mănunchi de violete. Cum nu aveam *nici un ban*, îmi luasem din ajun diferite măsuri pentru a putea avea a doua zi măcar o umilă sută de lei, echivalentul unui buchețel de violete. M-am dus, întîi, de dimineață, la Gică Hristescu, croitorul care are să-mi dea două mii de lei de la o zgardă „celebră” de cîine, cu lesa respectivă, pe care i-am vîndut-o pe cont (zgarda și lesa bietului Felix al meu). L-am găsit aferat și plictisit, în plin „control” de la nu știu ce autoritate de care depinde. Nu i-am mai spus nimic și m-am întors acasă. La douăsprezece trebuia să-mi aducă Pompa douăsprezece mii de lei, pe care mi-i mai datorează de la frigidierul pe care i l-am vîndut. N-a venit! La două, Trandafirescu — omul și *excroc*ul meu de „încredere” — care îmi vindea lucrurile la „Talcioac” și își însușea banii mei și care îmi datorează astăzi încă două mii șapte sute cincizeci de lei, după socoteala lui (după a mea, patru mii și nouă sute, dar să trecem...) își dăduse cuvîntul de onoare în ajun (ceasul pe care a vrut să mi-l lase amanet, i l-am refuzat) că-mi aduce o mie de lei... N-a venit nici el.

Și modestele mele violete — pentru cea mai frumoasă, mai perfectă și mai dragă dintre ele — au rămas oferite numai în inima mea, ca niște triste lacrimi albastre. Și „romantice”, cum inima mea bătrînă, amarită și „poetă” n-a strivit încă pînă astăzi sub bătăile ei, ca sub niște pleoape care se zbat strînse peste ele, să le ascundă perlele ude.

★

Îmi dau seama că n-am bani, numai atunci cînd nu pot da altora.

★

M-am obișnuit cu liniile mari ale mizeriei! Mă mai supără numai detaliile...

★

Am văzut un câine călcat de-o mașină, pe Popa-Tatu. Dacă l-ar fi omorât, ar fi rămas un simplu câine mort în mijlocul străzii... Așa, era ca un om rănit și însîngerat pentru care de la nici un fel de telefon nu poți chema „salvarea”. Și treci ca o bestie pe lângă singele și durerea lui adunate pe rigolă, în ochii cețoși de durere și în lina mototolită sub pneuri pe caldarîm, în scurta ei trîntă cu moartea.

★

Cînd e vorba să-l „judec” pe Bobița, „completul instanței” e în pantaloni scurți.

★

Am ajuns cu romanul meu la un punct mort. Trebuie să îngrop pe unul și nu știu pe cine să-l invit la înmormîntare.

★

Toată dimineața, cît am umblat prin toate maidanele cartierului ca să-mi caut băiatul, plecat la un meci de fotbal cu „a IV-a” (el e într-a III-a), am circulat numai în versuri și numai pe partea străzilor unde era soare. Și pot spune, fără exagerare, că am umblat un volum întreg, pînă i-am găsit prefața. Adică pe fiu-meu. Roșu în obraji de „șuturi”, cu șapca strîmbă de „sportivitate” și fără fular la gît, fiindcă „îl ținea de la mîna”, cînd să dea cu piciorul.

★

Mă întreb, de multe ori: ce l-ar „durea” mai mult pe băiatul meu „astăzi”? Dacă i se sparge mingea de fotbal sau dacă „crăp” eu. Și ca să mă consolez de răspunsul pe care mi-l dau mereu și care e logic și drept, și „omenesc” să fie așa, îmi zic: „Sigur! I-ar părea mai rău să i se spargă

mingea, fiindcă nu știe încă precis că dacă eu crăp, nu mai poate nimeni să mă lipsească și să mă umfle la loc.

★

Și minge mă fac, dacă vrea Bobița să se joace cu mine, ca atare.

★

Slăbiciunea mea pentru copilul meu e singurul lucru care mă ține tare în fața vieții.

★

Dacă există o „viață viitoare” conștientă, mă fac argat la toate corvezile cerului, cu condiția că Dumnezeu să mă facă să uit că mi-a rămas un băiețaș pe lume...

★

Noapțile mele sînt albe ca și paginile pe care le scriem împreună.

★

Tot ce-am scos eu, ca scriitor, la lumina zilei, a fost scris în colaborare cu noaptea.

★

Zilele mele au trăit din nopți.

★

Noaptea mă adun, și ziua mă-mprăști.

★

Numai noaptea, cînd scriu, văd tot ceea ce am privit orbește la lumina zilei.

★

Noaptea e adevărata mea masă de lucru.

*

Zilele îmi dau filele albe, și nopțile cerneala neagră cu care scriu pe ele.

*

În viața mea de scriitor (și numai de scriitor, că altceva n-am fost) numai nopțile albe mi-au înlăturat zilele negre.

*

Zilele mi le-am înșelat totdeauna. Nopțile niciodată.

*

Noaptea am fost totdeauna al meu. Ziua, al altora.

*

După fiecare apus de soare „caiete” mele și-au deschis paginile, ca ferestrele care își așteaptă răsăriturile lor de lună.

*

Toate „luminile” vieții mele le-am văzut noaptea. Și toate beznele ei le-am întâlnit ziua.

*

Ziua oamenii sînt ai lor sau ai altora. Noaptea sînt numai ai mei.

*

Aș vrea să mor noaptea, ca să se știe că am murit „la datorie”.

*

În timp de pace, am fost eroul propriilor mele lașități. În timp de război, steagul propriilor mele armate. Și, între timp, am rîs de toate steagurile lașilor și de toate lașitățile stegarilor.

*

Nu mai am nume, de cînd am renume.

*

Numele a fost al meu. Renumele aparține altora.

*

„Gloria” te poate înșela în fiecare zi cu primul „confrate”.

*

Cînd mi-am văzut prima carte în cea dintîi vitrină de librărie, am citit de zece ori numele de pe copertă și titlul ei o singură dată.

*

Am iubit o femeie, odată, ca pe ea însăși... și pe mine, totdeauna ca pe mine însumi.

*

Pînă la cincizeci de ani (aproape) n-am iubit propriu-zis niciodată ; să vedem de-acum înainte.

*

Iubirile mele au fost ca anotimpurile anului. Au început ca ghiociei, au înflorit ca trandafirii, au căzut ca frunzele și s-au troienit ca zăpezile... Nu însă ca ele în fiecare an... Mult mai des.

*

M-am însurat, ca să mă conving că era mult mai bine celibatar.

*

„Femeia vieții mele” a trăit totdeauna cu altul ! (Și-a trăit viața ei.)

*

„Admirația” mea pentru femei începe și se termină odată cu ele. După aceea se transformă în dispreț.

*

Plouă „superb“ (din punctul meu de vedere). Toate ploile tuturor toamnelor mele parcă execută o „retrospectivă“, sonoră și lichidă, pe burlanele de afară. Plouă Cîmpulungul și Dărmonestii copilăriei; plouă Iașul adolescenței „refugiatare“ între nostalgiile lui ude; plouă Craiova stăgiului militar, cu toamna ei nesfîrșită cernîndu-și burnițele olteneste peste motorile capelei mele cu galon galben de elev cu termen redus; plouă Parisul, cu bistrourile calde și „macadamurile“ ude; plouă Bucureștiul toamnelor defuncte; plouă toate orașele de provincie, cu trenuri jilave intrînd în gări pustii, cu „șefii“ nerași pe peroane și toamnele „naționale“ lăsate jos, deasupra șepcilor cu funduri de vișină trezită; plouă cheiurile lirice ale Budapestei și parcurile imperiale ale Vienei; plouă Venetia pe lagunele terne și Milano peste domuri și cimitire; plouă toate toamnele lumii pe unde am umblat prin ele; adunate toate, evocator și dezolant, pe fragmente lichide în concertul unic și intim care își execută partiturile — tristele lui partituri, ale simfoniei „Odinioară“ — sub ferestrele mele, cu toți bemolii sufletului meu la cheie.

*

Deși băiatul meu s-a născut ziua, tot din noapte venea.

*

Cea dintîi zi (și singura) de care îmi aduc aminte, este ziua cînd s-a născut băiatul meu. Celelalte sînt numai date.

*

De cînd mi-a născut băiatul, toate gesturile mele în fața lui Kitty sînt mătăanii camuflate.

*

M-am convins că îmi „ador“ băiatul, în ziua cînd mi-a rupt vîrfurile creioanelor de pe birou și n-am zis nimic.

*

Dragostea femeilor începe, îndeobște, după ce le-ai iubit.

*

— Nu mint! (îmi spunea un cerșetor căruia, după ce i-am dat un pol, i-am făcut „anumite observațiuni“). Nu mint, cînd spun că n-am mîncat de trei zile. Exagerez numai. N-am mîncat numai de alaltăieri.

*

Aș vrea să pot să „dau“ toată viața. Fiindcă ar însemna să am.

*

Nu mă tem de moarte și nici de „veșnicia ei“, ca răposatul Vlahuța. Mă tem numai de măsurile ei preventive.

*

Cînd o să-mi vie rîndul să „cad“, singura mea dorință este să nu mă mai ridic.

*

Epitaf (pentru mine, firește, că altora nu le fac, să nu spuie că le cobesc):

„Sub această cruce zace, fără replică, Tudor Mușatescu, autor dramatic“.

Altul:

„Aici a căzut, în sfîrșit, autorul dramatic Tudor Mușatescu“.

*

Morții nu cred o vorbă din tot ce le spune popa cînd îi îngroapă.

*

Singurul care ascultă „atent“ slujba de înmormîntare este defunctul. Fiindcă, deocamdată, el e singurul care are interes de ea.

*

La moartea mea sînt sigur că or să se bată Muzele cu Ursitoarele, ca la ușa cortului.

★

Morții care în coșciug au încă „fizic plăcut“, nu sînt convinși de ce-au făcut. Sau au murit „subit“.

★

Moartea intră pe din dos, chiar cînd dormi în odaia din față.

★

Inutil să sfidezi moartea, în viață. Cine rîde la urmă, rîde mai bine.

★

Aștept atîția morți, în mod firesc, încît nu mai am răbdare să trăiesc.

★

De cînd a murit tata, îl visez aproape în fiecare noapte. Există, probabil, o lege a compensațiilor, deoarece, cît a trăit, el nici n-a visat de mine.

★

De cîte ori îl visez pe tata, mă deștept din nou orfan.

★

Dacă, prin absurd, ar învia tata, primele cuvinte pe care i le-aș spune ar fi astea: „Habar n-ai, dom'le (așa îi spuneam, cînd trăia), cît te-am adorat după ce-ai murit. Și, în afară de asta, să știi că mi-ai lipsit foarte mult!“

★

Nu viața m-a împiedicat s-o trăiesc cum trebuia. Numai colegii mei de existență. Și-atunci, de ce s-o urăsc pe ea?

★

Moartea nu se are bine cu războaiele. Pe lîngă că se ostenește prea mult, îi mai încurcă și scriptele.

★

Dacă moartea, după cum o arată coasa, ar cosi într-adevăr viețile omenești, înseamnă că n-am mai putea muri decît vara, pe vremea cositului.

★

Moartea te amîină, totdeauna, cînd ai știut să stai cu ea la un pahar de vin.

★

Personal, nu mi-e frică de moarte. N-o doresc însă, de milă pentru cei care rămîn după mine.

★

N-am grijă de cei care mă vor plînge după moarte. Ci numai de cei care mă vor evoca.

★

Moartea mea aș vrea să fie discretă și anonimă. Să mă ajungă pe-o margine de drum, între două sate, de unde nu mă poate recunoaște nimeni și cu buletinul de identitate uitat acasă. Să devin, deci, un mort cu identitate proprie cadavrului, ale cărui singure acte să fie „semnalimentele“ remarcate de autoritățile „competente“. Și asta, ca să nu mor brusc și oficial. Să dispar treptat, în inimi particulare și în scriptele vremii deopotrivă.

★

La moartea mea aș vrea să mă plîngă numai Kitty. Frumos și demn, cum știe ea să nu-și plîngă marile dureri. Ceilalți, toți, să-mi dea „telegrame“. Și băiatul meu să se joace pe stradă și să-și facă lecțiile — la mescioara lui — ca în orice zi obișnuită. Și dacă, cu timpul, o să-și aducă aminte de mine și o să întrebe unde sînt, să i se spună că am plecat în străinătate. Dar nu la Viena! Fiindcă acolo știe — așa cum l-am mințit noi atunci cînd „ziceam“ că acolo se află tata bolnav, cînd el, în realitate, murise demult. Minciuna se poate repeta, dar „localitatea unde a trăit nu!“

Prin urmare, îmi aleg Parisul, în care să mor treptat și fără puțința de scăpare, pînă uitarea, timpul și anii care cresc peste umerășii puului meu îl vor face să înțeleagă, definitiv și dintr-o dată, marele secret al celor două orașe funerare. Viena tatii și Parisul meu.

Și, în ziua aceea, Kitty să-i citească rîndurile astea, clar și frumos — ca la radio, la „Ora părinților“ — și, dacă va putea, să nu i le sublinieze cu lacrimi.

Le-am plîns eu în contul acestor clipe.

Este curios cum astă-seară nu pot să mă despart de gîndul morții mele. Și îl simt cald, bun, prietenos și lipit de mine, ca un halat moale în moltonul căruia mă simt bine și scriu prost.

★

Sirenele fabricilor anunță zorile muncii care începe de dimineată. Zorile cerului nu cred să se poată vedea în ploaia pe care o aud de-afară și ale cărei brume, cețe, pîcle și neguri le bănuiesc încîlcite între limbile ceasului care arată șase. Munca fabricilor începe și a mea continuă. Eu n-am echipe de schimb. Nici de ziua, nici de noapte. Mă schimb cu mine însumi, mereu cu forțe noi în locul celor ostenite. Cele „opt ore“ de lucru — „celebrele“ opt ore pentru care s-a vărsat atîta sînge ideologic și propriu-zis — mă fac să surîd pe deasupra nopții mele de „astăzi“. Ca și pe deasupra amintirii tuturor nopților mele dintr-o viață întreagă — făcute zile albe de muncă — în cuprinsul cărora am plătit cu cîte un pic de viață și un strop de sănătate, timp de treizeci de ani, fără întrerupere, fiecare cuvînt pe care l-am scris mai departe în „munca de lămurire“, a operelor mele în primul rînd, ca să poată lămurii pe alții pe urmă. Și fără salariu, munca mea fiind voluntară (superb de voluntară) pe propriile mele șantiere intime, cu schelele ridicare însă public.

Am fost „muncitor intelectual“, cînd aceasta nu era o profesie și nu însemna o calificare. Răsplata, orice răsplată, m-ar jigni acuma. Numai mîinile mele primesc „șperț“ sau „salariu“. Aripile niciodată. Și aripile mele sînt deschise mereu și filfite mai departe — pînă la ultima lor bătaie frîntă în oase — la semnalul rece al inimii care a stat, în

marele zbor al scriitorului, peste toate peisagiile lumii și ale vieții, în marea ei prefacere.

★

Editorul operelor mele a fost viața. Dar i-am plătit eu drept de autor.

★

Nu știu dacă propriu-zis m-am „sacrificat“ pentru meseria mea. Dar de dat, i-am dat tot, începînd cu mine.

★

Ca să poți scrie pentru mulțime, trebuie să nu simți, ci să te simți colectiv.

★

Talentul meu (dacă l-am avut) nu e un merit personal. S-a născut odată cu mine, ca un frate geamăn, sau ca o cocoasă în spinare. Singurul meu merit este că am știut să-l iubesc ca pe un frate, tiranic, capricios și exigent și să suport — demn și fără comentarii — infirmitatea ghebei imposibil de ascuns privirilor publice.

★

În noaptea cînd m-am născut eu, troienele celui mai „cumplit“ februarie al iernilor Cîmpulungului împiedicaseră — sub ninsoarea care cădea mereu, nesfîrșită — orice posibilitate de circulație. Așa că mama m-a născut *singură*, fără doctor și fără moașă. Și fără tata (măcar ca să-și plimbe prezența în biroul lui, ca o neliniște și o încurajare) care se afla la un chef, în odăița *din fund* a unei cîrciumi („La Clipici“ îi zicea), cu prietenii în jurul mesei și cu Pantilică (lăutarul lui și cel mai vestit al orașului) la ureche.

Pe mama a „asistat-o“ doar tante Pia (o soră vitregă a mamei care „făcuse“ deja șapte copii) și slujnicele casei, înnebunite de panică și somnoroase sub fotele strînse orbește pe trup, ca niște presimțiri rele (cum îmi spunea mama) printre căldările și ibricele cu apă caldă, conduse pe coridoare de la bucatărie la lumină lumînărilor de „spermanțet“.

Spunea mama că în clipa în care am „ieșit“ eu (în brațele competente ale lui tante Pia) a auzit clopoștii unei sanii, care, spre zorii orașului, se încumetase să înfrunte nămeții spre gară, de unde pleca trenul, la cinci și douăzeci, dimineața, spre București.

Aceste detalii intime ale nașterii mele — povestite și răspovestite de atâtea ori — au căpătat, cu timpul, o semnificație atent verificată pentru mine.

Singur, așa cum m-am născut, sub dispozițiile tutelare și premature ale vieții, tot așa am trăit! Cei care m-au ajutat în viață (în înțelesul moral al cuvântului), au fost întâmplători, ca și prezența lui tante Pia lângă patul mamei. Iar clopoștii saniei care își croia drum nou și alb spre gară, prin troienele imaculate și care mi-au salutat cu clinchetul lor incidental marea sosire pe lume, mi-au sunat totdeauna și îmi vor suna pînă la sfîrșitul vieții, la gîtul tuturor cailor de ceață cu care toate troicile albe ale iernilor mele — imaculate și înghețate peste stepele troienite ale vieții — și-au lunecat drumurile îndrăznețe, de dragul clopoștilor care le sunau înainte liedurile lor de argint înghețat.

★

Ca să poată fi o ofensă, înjurătura trebuie să fie singură. Dacă e răspuns la alta, devine discuție și nu mai are nici un fel de personalitate.

★

Cînd înjur pe cineva, înseamnă că vreau să mă pun la nivelul lui, ca să ne putem înțelege pe urmă pe aceeași limbă.

★

Numai cînd înjuri pe Dumnezeu, nu-ți mai mănîncă sfinții înjurătura.

★

Nu vă temeți, cînd înjurați de Dumnezeu... Pînă la el înjurătura o mănîncă sfinții (o „înghit“).

★

Dumnezeu e pomenit mai des în înjurăturile maidanelor decît în slujbele bisericilor. Dovadă că acolo e mai prezent

decît dincoace, unde e numai respectat... Înjurăturile îl citează, și slujbele îl pomenesc. Și, deci, de aceea, Dumnezeu trăiește pe maidane și moare în biserici.

★

Textual (și apropo de cele de mai sus). La Pitești, un nepoțel de cinci ani al lui Simion Olteanu, în atelierul căruia (de vulcanizare) mă aflam :

— Tată-mare... Adineamna am vrut să am și eu un zmeu turcalet, că n-aveam. Și m-am rugat la Dumnezeu să-mi facă „dumnealui“ unul și mie...

— Și ți-a făcut ?

— Mi-a făcuuuut „imediat“, tată-mare! Numai că, cînd mi l-a trimis din cer, s-a încurcat cu codița în sîrmele de telegraf din fața prăvăliei...

★

Ca să distrugi credința (sau o religie care o slujește, indiferent de ritualul ei) nu trebuie s-o reprimi. S-o ignorezi. Fiindcă toată pasărea pe limba ei piere.

★

Credința : constituția după care domnește Dumnezeu, indiferent de guvernele pe care le schimbă.

★

Omul crede în Dumnezeu, cînd nu mai poate crede în nimic altceva.

★

Omul se gîndește la Dumnezeu numai în nenorocire. Cînd e fericit, e ateu.

★

Cine crede în Dumnezeu din cer, are tot dreptul să trăiască prost pe pămînt.

★

Cred în Dumnezeu numai atîta timp cît am impresia că și el crede în mine.

*

Cînd o încurcă cu „diplomația“ pe pămînt, Dumnezeu se supără foc și, ca pedeapsă pentru oameni, interzice desertul îngerilor la masa de prînz...

*

De cînd cu canalizarea orașelor „Potopul“ lui Dumnezeu nu mai poate avea decît, cel mult, importanța unui duș de patruzeci de zile. Dar poate că și așa tot n-ar fi rău venit. S-ar mai răcori și oamenii care s-au înfierbîntat și pămîntul căruia i-a crescut tensiunea.

*

De cîtva timp, Dumnezeu nu mai rabdă. Înghite.

*

Într-o noapte l-am văzut pe Dumnezeu. Dar nu era el. A fost o confuzie regretabilă. Nu în ceea ce mă privește, ci în ceea ce îl privea.

Pro domo

27 noiembrie

E cald în casă. Bobiță doarme în odăița lui, sus, visînd, desigur, mingi de fotbal. Kitty își odihnește parfumul ostenit și bun al violetelor din trup, la căpățiiul lui.

Vorba lui Coșbuc :

„Liniște în văzduh (adică sus, la etaj) și pace
Pe pămînt“ (adică jos, la mine, la parter).

*

Fapte diverse

Astă-seară am „lucrat“ cu Fellea (pe Elly Roman, care e bolnav și a lipsit de la lucru). *Cîntă Dumăre*a scîrțîie teribil, deocamdată, la „subiect“. Trebuie neapărat uns cu „acțiune“.

Mitică :

— Cînd nu dorm noaptea, sînt foarte... deștept !

*

Astă-seară ploaia m-a trădat. O să fac și eu același lucru și-o să mă culc.

*

Am ieșit cîteva clipe pe terasă, ca să caut ceva, uitat acolo de astă-vară. N-am găsit însă decît amintirea mea estivală, arsă de soare și rece de lună.

*

Lună plină. Rece, rotundă. Ca o tortă de aur scoasă de la frigider, cu crema de lumină înghețată deasupra.

*

Petuniile de pe terasă tot n-au murit. Tremurau încă — verde și puțin — sub scurteicile vesteșede ale frunzelor zgribulite peste ele.

*

Șezlongul — strîns între fotoliile de paj, grămădite unele peste altele cu fundurile în sus — părea că se uită, lat, spre lună, și gîndește :

„Păi ce ? Asta de-acum, de pe cer, e lună plină ? Asta e «intemperie», nu e lună ! Luna nu există decît în nopțile de vară, cînd noi, șezlongurile, rămînem întinse pe terase ca să facem plajă sub razele ei... «Lunele» astea de toamnă trebuie să fie niște neamuri proaste ale ei. Ca slujnicele care se îmbracă în rochiile cucoanei, seara, cînd e plecată în oraș.“

*

Terasa, pustie și lividă sub lună, visează umbrelele roșii de astă-vară. Și le surîde în somn, din toate petuniile care i-au mai rămas.

*

M-am întors de pe terasă murdar de lună.

*

Cînd eram mic, mă jucam cu copiii „de-a îngerii“. Eh !
ce n-ar da și îngerii să știe să se joace „de-a copiii“.

*

Cea mai bună afacere a cerului este pămîntul. Și cea mai
proastă a pămîntului e cerul.

*

Oamenii sînt „acțiunile“ lui Dumnezeu pe pămînt. Și
religiile consiliile de administrație ale societăților care le-au
emis.

*

Dumnezeu este administratorul delegat, al credinței în el,
pe pămînt.

*

Dumnezeu a creat omul într-o zi, ca să trăiască toată
viața pe spinarea lui.

*

Dumnezeu e pensionarul oamenilor.

*

Dumnezeu trăiește datorită oamenilor și nu oamenii da-
torită lui Dumnezeu.

*

Veșnicia lui Dumnezeu se măsoară cu viața fiecărui om...
Viața ultimului om va fi și ultima clipă a veșniciei lui.

*

Cred în Dumnezeu numai cînd mi-e copilul bolnav și nu
mai cred în medici.

*

Sfîntul Petru are „cheia raiului“. Dar secretul lacătului
îl are numai Dumnezeu...

*

— Ei, și ce atît de mare diferență între Dumnezeu și
mine ? El poartă nimb și eu basc. Restul sînt numai zvonuri !

*

Dacă Dumnezeu ar purta joben în loc de nimb, și-ar
pierde jumătate din personalitate.

*

„Dacă Dumnezeu n-ar fi existat, trebuia inventat“, a spus
Voltaire... Dar nimeni n-a adăugat că trecuse de șaptezeci de
ani, în ziua aceea.

*

Popii sînt agenții electorali ai lui Dumnezeu pe pămînt.

*

Cînd mă închin, nu fac cruce, o imit.

*

De cînd am un copil, mi-am stabilit identitatea creștină.
Sînt un ateu care crede în Dumnezeu.

*

Dumnezeu mi-a dat copilul și, din clipa cînd s-a născut,
copilul mi l-a dat pe Dumnezeu. Prin urmare, sîntem chit
și nu ne mai datorăm nimic unul altuia.

*

Dumnezeu a făcut copii, fără să se atingă de femeie.
Exact ca Georgescu, vecinul meu, care după un an cît a
fost la închisoare a găsit pe nevastă-sa cu o fetiță în plus.
Și n-o ținea în iesle... o ținea în brațe.

*

Aripile mele nu zboară. Înalță numai. Fiindcă eu sînt
poet, nu aeroplan.

Fapte diverse

Aseară, la nouă, vizita lui Fellea, la lucru, pentru opera la care lucrăm. Subiectul e mult prea lung pentru „traseul“ restrâns al unei opere și mult prea sonor pentru muzicile pe care i le destinăm. (Elly Roman e tot bolnav. Vorba spiritului, vechi de când humorul: nici nu se putea ca un „băiat de zahăr“ ca el să n-aibă atîta diabet! *N.A.* „Atîta“ e introdus de mine în cadrul vechiului spirit.

*

Azi am văzut prima „gheață“ din anul ăsta, în grădina publică de lîngă casa mea, și m-am dat pe ea de la un cap la altul. Noroc că n-a băgat de seamă nimeni... Mai ales că a treia oară, cînd m-am dat „de adio“, am făcut și „ouata“ pe vine.

*

Prima zi de iarnă s-a plimbat astăzi în taior. Însă nu-mai pe trotuarele străzilor care erau cu soare.

*

E atît de știrb fostul „temut polemist“, că nici măcar un dinte contra cuiva nu mai poate să aibă.

*

— Era cît p-aci să cîștig la tragerea loteriei de azi! mi-a spus un prieten.

Ce n-aș fi dat să-i pot răspunde:

— Și eu, era cît p-aci să nu cîștig, tot la tragerea de azi.

*

După dejun m-am jucat cu Bobiță (el zice „m-am luptat“, din punctul lui de vedere) de-a lupta greco-romană. (Uneori îi mai zic și „greco-catolică“ și „romano-catolică“, în toiul pregătirilor pe divanul din biroul meu, unde mă lungisem în vederea unui mic *puișor* de somn reparator, al *vulturilor* nedormiți azi-noapte, pe culmile insomniilor mele literare.)

Rezultatul luptei a fost soldat, pentru prima dată, cu două înfrîngeri pentru mine. (De obicei, Bobiță ieșea o singură dată biruitor.) Azi însă, după ce m-a biruit el, m-a mai biruit și somnul... Trebuie, prin urmare, să-mi reorganizez imediat forțele. Nici o armată de pe lume n-a fost înfrîntă, pînă azi, de două ori în cursul unei singure bătălii.

*

Eram așa de înghețat azi la dejun, cînd m-am întors acasă, încît țuca fiartă m-a lăsat rece.

*

Totdeauna cînd n-am poftă să scriu, am gust să mă sinucid.

*

Am întîlnit o înmormîntare „de dimineață“, pe bulevardul Brătianu. De pe crucea defunctului — ținută pe capra trăsurii între genunchii ortodocși și fideli ai unei băbuțe (îmbrăcată în toate creșturile de care dispune), desigur, slujnica de încredere a defunctului — n-am reținut numele acestuia. Numai vîrsta. O sută de ani.

Care va să zică, mi-am zis, și „centenarii“ mor pînă la urmă.

În urma dricului (pe care oficia solemn și dat cu baiț galben coșciugul pușintel al defunctului) nu era absolut nimeni.

În trăsura din față, popii (doi) rîdeau sub odăjdii și între lumînări. Dascălul, pe scaunel, moțăia ca o rudă de departe a mortului... Altminteri, înmormîntarea de clasa I. Șase cai la dric și coliva mare, cît tava de argint din sufrageria defunctului. Și atunci, m-am gîndit așa: „Mortul a fost cu dare de mîină și și-a pus deoparte banii pentru înmormîntare, lăsînd slujnica, baba (și poate amanta lui) de pe capră, executoare testamentară! Una la mîină. A doua: nu merge nimeni după dricul lui, fiindcă ori a fost „naționalizat“ și moștenitorii legali nu mai au nici un interes să se ostenească pentru rămășițele lui pămîntești, ori, fiindcă a trăit o sută de ani, toți moștenitorii lui au murit de necaz înainte...“ În orice caz, caii de la dric îi trăgeau frumos suta

de ani, întinsă în coșciug și cu pălăria tare care i-a adăpostit pînă la urmă, din cuierul antreului — bătută pe capac. I-o trăgeau încet, cu respect, ca și cum păreau convinși — sub valtrapurile negre și tivite cu argint pe margini — că duc la groapă un veac întreg, care dispare pentru totdeauna cu pălăria lui, sub care a trăit, deasupra.

★

Ventuzele n-au dreptul să se mai numească și „pahare“. Fiindcă ventuze îmi pun cînd mă doare „fizicul“, și „pahare“ îmi dau cînd mă doare „moralul“.

★

Cea mai vie dorință a mea este să nu mai doresc nimic.

★

Caietul (adică „registru“) de față s-a terminat înaintea lunii (noiembrie), în care a fost scris. De aceea am susținut eu totdeauna că gîndul are mai multe de spus decît timpul...

★

De ce a rămas și o parte din sufletul meu printre aceste file? Nu știu.

29 noiembrie

Am început, precum se vede, un nou „registru“. Și totuși, replicile, gîndurile, notițele și „jucăriile“ pe care le însemn aci, n-am nici o clipă (și n-am avut niciodată) intenția să fie un fel de „socoteli“ nici cu mine, nici cu ceilalți și nici cu viața. (Chiar și pe cei mai mari oameni de cifre viața îi înșală, pînă la urmă, la... socoteli.) Nici măcar o „situație la zi“ a ei. Și totuși, registrele astea pe care scriu de cîtva timp — din lipsă de caiete cinstite — prin precisa lor „liniatură“ comercială, mă fac să mă gîndesc, nu știu de ce, la un articol de lege care spune că „locul supune casa“. (Acest articol îl citez, firește, aproximativ în formă, dar exact în fond.) Și-atunci, ar însemna că tot ceea ce

construiesc eu pe paginile virane ale acestor registre, devine proprietatea lor.

Și cum ele sînt de „origine socială“ comerciale, s-ar putea, pînă la urmă, cu toate investițiile și modestele mele clădiri de pe ele, să fie supuse locului și să capete un aspect contabil față de viață și chiar aspectul unui bilanț pentru lichidarea și precizarea exactă a tuturor socotelilor mele cu ea.

★

Talentul: frate geamăn al artistului. Meseria: sora lui vitregă.

★

Cînd n-am nici un ban, nu fac nici un efort ca să-mi dublez fondul. Cînd am un pol, fac toate eforturile să-l mențin singur.

★

Sînt scriitorii *capabili* să scrie capodopere și totuși nu sînt în stare.

2 decembrie

Pro domo

Astăzi, la 12.30, Bobiță a fost operat de polipi. Totul, în perfectă regulă, pentru el.

Nu credeam însă ca o operație atît de simplă să fie atît de grea pentru mine... Fiindcă, de fapt, eu m-am operat de polipii lui. Și încă pe viu!

★

De-abia aștept să se vindece băiatul după operația de polipi, ca să-și poată lua, cum trebuie, nasul la purtare. Că acuma e fără riscuri.

★

Am fost la „Dispensarul Uniunii Scriitorilor“ ca să fiu examinat, în cadrul înțelegerii stabilite cu Davidoglu, „Uni-

unea" — dincolo de ajutorul medical, *operativ* refuzat de mine — dorind să știe exact starea sănătății mele.

Doctorul Monda m-a examinat în amănunt, cât se poate de științific (așa cum i-am examinat eu, acum vreo zece ani, opera literară, într-o cronică). Rezultatul ambelor examinări au fost cu totul diferite... În timp ce eu i-am găsit romanul (căci de un roman era vorba) plin de realități „sănătoase“, el mi-a găsit „organismul“ plin de defecte (defecțiuni, adică) și de maladii. Nici nu mă așteptam să am atâtea, peste cele pe care le cunoșteam. Așa că, dacă ar fi să se ia în considerație „fișa de sănătate“ întocmită de el, ar trebui să mi se dea de la Uniunea Scriitorilor, ori un „ajutor de boli“, ori mai multe ajutoare de boală. Eu, totuși, nu voi primi nici așa, nici altminteri. „De boală“! (Dar pe-asta nu mi-a putut-o descoperi, doctorul Monda.)

★

Care va să zică, sunt mai bolnav decât credeam. Și, curios, niciodată nu m-am simțit mai sănătos, ca în clipa când am plecat de la doctor. Probabil, unde cred în Monda mult mai mult ca literat, decât ca doctor...

★

De când am „acte în regulă“ că sînt bolnav, aștept să mă simt rău și nu-mi vine...

Fapte diverse

„Canalul“ nostru (opereta, cu Elly Roman și Fellea) am impresia că o să bată toate recordurile. Intră la apă, înainte să ne apucăm de el. Eu am *lucrat* (și încă „amplu“) *tașa* mea. Ceilalți, nimic. N-au mai telefonat. Dar nici eu n-am întregat de ce.

★

Aseară, a fost la mine „să mă vadă“, *bătrînul și eternul* meu amic, și colaborator, și prieten și „de toate“, Ion Aurel Maican. S-a mutat de curînd lîngă mine, deși nu era

nevoie, ca să-l știu aproape. A venit, vorba lui, cu „plocon“. O sticlă de foarte bun vin negru, care a căzut foarte bine, ca și el... Eram și în criză de vin și de prieteni. Și începusem să le „resimt“ pe amîndouă. O seară agreabilă cum sînt, totdeauna, serile cu Maican, în compania mea, firește.

★

Nota Bene

Tot ceea ce exprim „pornografic“ (din p.d.v. al expresiei) în aceste însemnări, este legitim și explicat în cadrul „teoriei“ mele în această privință, expus într-unul din caietele din 1944 ori 1945. Nu menajez „expresia“ — oricum ar fi ea — atunci cînd cred că traduce „cel mai bine“ gîndul, comentariul, sau imaginea pe care vreau s-o exprim. Deci, „libertățile mele de expresie“, nu sînt nici *căntate*, nici *voite*. Și nici *bastarde*. Au o „stare civilă“ — cu acte în regulă — în arhivele de stare civilă ale scrisului meu... Și o lege (a mea, firește) care le dă dreptul să trăiască, ori de cîte ori se nasc din părinți legitimi.

★

M-a vizitat un plutonier de marină : Ilioae Nicolai (care s-a îmbarcat „în cursă“ și se întoarce la 29 decembrie). Mi-a lăsat pe birou o scrisoare (nu eram acasă), prin care îmi amintește că eu l-am băgat, în 1941, la Arsenal l-am făcut „omul“ care este astăzi. Nu știu cine este și nu îmi amintesc de el... (Am făcut atîția alți „oameni“ în viața mea, și nu le-am ținut minte numele. Primul lor nume pentru mine și cea mai bună recomandare a lor era una singură : om.)

Mă „amenință“ în scrisoare că, după 29 decembrie, cînd se întoarce „din cursă“, o să vie la mine să bem „o cafea bună“. Și adăuga : „Am dreptul să cobor de pe vas cu cafea veritabilă“. Îl aștept și i-am păstrat scrisoarea ! Cafeaua însă i-o voi oferi eu, dacă am „veritabilă“. Dacă nu, nu bem ! Stăm de vorbă la un surogat !...

★

În scrisul meu, am vrut ca bătaia inimii mele să răsună în pulsul tuturor oamenilor.

*

Nu mă interesează dacă tabloul unui pictor este nul din p.d.v. artistic. Știu însă, precis, două lucruri: că atunci când autorul l-a pictat a *crezut* că face o operă de artă, și că asemenea tablouri au amatorii lor de... artă, care își împodobesc pereții umili ai existenței, cu ele...

Și-atunci, de ce să condamn? Numai un pictor pe măsura „clientului“, poate să ajungă pe pereții acestuia... Și e rău? Doamne ferește! Și astăzi sînt oameni care iubesc, în felul și după puțința lor, culorile lumii și care n-ar da doi lei pe Rembrandt, și dau o sută pe un peisagiu „cu moară“ sau pe un nud cu țîțele asimetrice și mai mari decît globul lămpii din sufragerie sau sedilele conjugale de sub capotul stăpînei casei.

Și, pe drept cuvînt! Drumul către arta adevărată începe — ca și viața omului — din periferiile ei. Pentru ca privitorul „de rînd“ să ajungă la Cezanne, trebuie să fi avut în casă, inițial, un tablou de Bulgăraș, *arta pură* fiind o culme la care numai *artistul* poate ajunge dintr-un singur salt — ca o capră neagră a talentului, ori geniului — sărînd „normal“ peste abisuri, în timp ce contemporanul de rînd, căruia i se adresează, trebuie să facă, pînă la ea, pînă la contactul cu culmile ei altiere și albastre, ascensiuni treptate, metodice și dumnezeiesc de triste în elanul lor spre altitudini.

3 decembrie

Fapte diverse

Astăzi, cînd m-am dus s-o văd pe mama (restabilită complet, între andrelele ciorapilor pe care îi face pentru fiu-meu), am revăzut, la ea, pe nepoțelul meu „din flori“, Dănuț Vlădescu (fiul admirabilei mele vere primare, Puia Vlădescu). Nu l-am mai văzut de cînd era de cîteva luni, ca un tablou de Tonitza, culcat în *Sportwagen*.

Acuma are doi ani. Merge, vorbește, rîde! Rîde, mai ales, din toate gropițele și florile, din care s-a născut... legal. Și,

pentru „albumul“ vieții lui viitoare, „oncle Tudor“ înseamnă aci două rînduri: „Copiii din flori nu se fac în paturile dragostei, ci în grădinile ei!“

*

Seara, a fost la mine Pompa Mateescu și cu Irina Giuride, „la șuetă“. Și „șueta“ a fost așa: Pompa a dormit, Irina a tăcut și eu am vorbit în gînd... Cred că acasă o să le vie conversația și or să aibă multe de spus. Mai ales ea, jignită că, „la șuete“, „alesul“ ei nu vorbește nici măcar în somn.

*

Am revăzut, la mama, pe doctorul Șușu („causeur“ prețios, manierat, ca un medic dintr-un roman franțuzesc a cărui acțiune se petrece în lumea bună). E fiul doctorului Șușu (cum îi spunea toată lumea), medicul primar al Cîmpulungului primei mele copilării. (Iarna se ducea la „vizite“ în cupeu, cu un cal, și vara într-o trăsură cu pînze și tot cu același cal.)

Îi seamănă atît de mult fiul (are, cred, șazeci de ani și el), încît, după ce ne-am recunoscut și ne-am strîns mîna, m-am așteptat să-i ceară mamei o lingură curată, să-mi spuie să casc gura, să scot limba și să zic „A“.

Iar cînd am plecat, m-am uitat să văd dacă nu cumva îl așteaptă cupeul lui tată-său, la poartă. Și tot cu calul ăla!

*

Le stylo, c'est l'homme, am scris, după *Titanic vals*, pentru o reclamă (plătită gras) a stilourilor „Parker“. Și în toate gazetele de mare tiraj ale timpului (1933) apăream de două ori pe săptămîină, pe trei coloane, fotografiat, cu un stilou „Parker“ în mîna. (Am primit chiar, cadou, un exemplar „special“ cu autograful meu gravat în celuloid.) Și, pe lîngă „cugetarea“ de mai sus (care a făcut „serie“), mai adăugam dedesubtul fotografiei, tot în autograf („cugetarea“ era imprimată deasupra ei): „Cu acest stylo «Parker» am scris *Titanic vals*. (De fapt, scrisesem piesa cu un toc obișnuit, fără acte de stare civilă și cu o peniță care nici acum nu știu dacă a fost „Klaps“, „Patent“ sau „Aluminium“.)

Cum era însă să nu „umflu“, de la stilourile „Parker“, cincizeci de mii de lei, dintr-o singură trăsătură de condei?

*

În basmele băiatului meu, m-am introdus — printre personajele lor clasice — ca un figurant nou și fără legendă... Sînt „Piticul uriaș“. Adică cel mai uriaș dintre pitici și cel mai pitic dintre uriași, după cum decide el. Totuși — deși eu sînt singurul personaj real al basmului lui — pe mine mă socotește o închipuire, deși sînt realitate și pe celelalte toate, închipuite, le crede realități. Dar eu tot nu mă predau. Studiez acum pe „Tatăl pădurii“, fiindcă Mama, nevasta-mea adică, din basm, există și este omologată de către „părți“.

*

Ține minte, tăicuțule! Cel mai frumos basm din viața mea a început odată cu realitatea ta. Și mi-l povestești — fără să știi — cu fiecare zi pe care o trăiești mai mult și-o să-l termini „neisprăvit“ și fără să bănuiești, în ziua cînd peste ochii mei — plini de tine — se va lăsa ceața ultimă, cu pîclele ei năzdrăvane care duc pe tăicuții trecuți în basmul rece al morții, pe alte tărîmuri și îi smulg, pe nesimțite, de sub inimioarele mici, care își bat clipele basmelor vii mai departe.

*

De cînd te-ai născut tu, băiețușul meu, caut mereu un cuvînt care să-ți poată spune, limpede, cum se numește ceea ce simt eu pentru tine. Și nu l-am găsit nici în dicționare, nici în cărți, nici în cuvintele oamenilor, nici în vorbele puține și atotștiutoare ale bătrînilor. Nu l-am găsit nicăieri, tăicuțule! Și-atunci m-am gîndit — eu care, oarecum, am fost un fel de vraci al vorbelor lumești — să găsesc un nume nou, care să cuprindă în el toată dragostea mea și așa așa cum este pentru tine... Și-am încercat, am cumpănit, am topit toate înțelesurile obișnuite ale vorbelor, ca să le zvînt aurul în altele noi, le-am șlefuit tot licărul de piatră rară pe care mi se părea că-l întrevăd în cărbunele lor, le-am cîntărit în palma sufletului și în talgerele minții, le-am culcat, experimental, cu mine sub pernele de puf dușman al insomniilor mele, le-am plimbat prin florile și brumele grădinilor mele, printre ani și, pînă la urmă, tot n-am putut

alege dintre ele, sau închea din toate, vorba mare și unică pe care o căutam pentru tine. Adică, pentru mine...

Și iată că în noaptea asta, care albește geometric dincolo de liniile storurilor de la fereastră, în noaptea asta de ceață tulbure, peste oraș și peste gînduri, mi s-a aprins, ca un fulger, în caligrafia lui de aur anume înaintea ochilor osteniți și-a inimii mele care bate la parter — bătrîna și anonimă — în ritmul pulsului tău odihnit și serafic, cuvîntul atît de dorit, de căutat, de așteptat și de cuprinzător. Iată-l: *Tată!* Nu uita însă că eu ți-l spun ție, copilul meu! Și nu uita — cînd o să ai și tu un pui mic, prelungit din tine în viață — să te gîndești atunci, mai ales atunci, tot ce poate să cuprindă cuvîntul ăsta, care astăzi nu-ți spune, pe drept cuvînt, nimic deosebit... Și cînd îi vei înțelege — dar numai atunci — vastele lui semnificații, să cauți poza mea în sufletul tău sau în vreun sertar de masă și să-mi spui — dacă simți c-o să-ți vie pe buze — atît cît ți-am spus și eu acum: *Tată!*

6 decembrie

Și, totuși, Moș Niculae și-a depus azi-noapte darurile modeste, lîngă tradiția tălpuită a ghetuțelor lui Bobița.

Și toată noaptea, cît darurile mele noi au odihnit lîngă așteptarea scîlciată a ghetelor în care circulă noile mele picioare — prin procură legală — am avut certitudinea și orgoliul că am biruit, odată cu ele, mai mult decît mia de lei care îmi lipsea cînd am plecat, năuc, să le cumpăr. Am biruit „istoria“. Și dacă nu a lumii, și nici măcar a unui sfînt, în orice caz, pe a unui simplu părinte (tată).

9 decembrie

Pro domo

Bobița, complet restabilit, s-a dus azi la școală. L-am petrecut, toți ai casei, din ușile parterului și dintre stîlpii terasei, cu ochii sub tocurele ghetelor lui și cu inimile furișate, anonime, în ghiozdan, ca niște caiete fără „etichetă“.

Odată cu colțul străzii, după ce a dispărut, fericit că este din nou „liber și independent“ (școala fiind un acces-

riu, în această privință), ne-am „retras“ toți la treburile noastre matinale...

După un sfert de ceas, a zbirnîit a „alarmă“ soneria de la poartă. Și iarăși, „toți ai casei“, surprinși de acest apel matinal și neobișnuit în „activitatea“ casei noastre, am apărut la ușile parterului și între stîlpii terasei (cei care dau spre poartă).

A fost un moment de panică, individuală și colectivă, în același timp. (Ne-am speriat toți, dar fiecare separat.)

Bobîță suna la poartă. Un ghiozdan cu un copil agățat în față. Cu un copil și mai „afanisit“ din cauza ceții. Am înghețat toți (firește, fiecare în parte).

„De ce s-a întors copilul?“

Și sărind pe scări — cîte trei trepte *de presupuneri* dintr-o dată — ne-am întîlnit „toți ai casei“ (cu cheile în mîna) la poartă... (și cu sufletele pe buze).

Dar, spre ușurarea generală, ne-am lămurit într-o clipă. Era duminică și la școală — *comme de juste* — nu era nimeni...

★

Capitolul „sănătății“ mele, va figura, în viitor (și numai cînd va fi cazul, care văd că începe din nou să fie) la această rubrică (*Pro domo*) a notițelor de față.

Mă ocup de sănătatea mea, fiindcă am certitudinea că este *ultima* pe care o mai am și pentru „întărirea“ căreia am angajat toate rezervele... Deci (după credința mea) între viața mea și moartea mea s-a angajat, de-acum încolo, o luptă „pe viață și pe moarte“. Voi arbitra, imparțial, această luptă, mai ales că ambele echipe sînt ale mele. Și „terenul“ propriu.

Așadar, mă simt din nou prost — ca niciodată pînă acum — cu *gîtul*. („Înghit“, totuși, încă destul de bine și din toate sursele.)

Mă simt atît de „alarmant“ de prost, încît m-am decis să consult, în sfîrșit, un specialist. Acest otorinolaringolog va fi vărul meu, doctorul Mircea Tănăseanu — medic emerit și, poate, ultimul meu „istoriograf“.

„Canalul“ nostru a intrat la apă (iarăși fac „spirite ieftine“, fiindcă nu mă costă nimic). De-o săptămîină, Elly Roman și Fellea au de lucru cu modificările unei premiere care le aparține. Am lucrat singur. Mîine reluăm săpăturile dramatice la „Canal“. Nu știu de ce, nu am încredere în „soarta“ acestei operete, al cărei șef de șantier sînt. Că așa — tot eu șef, tot eu șantier — nu mai are nici un haz. O să iasă pînă la urmă monolog, în loc de operetă.

★

De cîte ori văd violete în vitrina unei florării, îmi aduc aminte că sînt însurat cu Kitty.

★

Se apropie Crăciunul. În fiecare zi mă gîndesc la ghețele lui Bobîță.

★

Ceața de-afară s-a transformat într-o ploaie mărunță, care bate, adînc și sfios, în ferestre. Atît de sfios, încît, ca să mă conving că nu cumva burnițează numai din gîndurile mele, am ieșit afară. Am stat cîteva clipe în poartă și în noapte. Pe strada pustie se strecurau printre crengile pomilor — deranjate, desigur, de prezența mea laică — numai fantomele ude ale vîntului, încîlcit printre ele... Nici un om, nici un pas care să vie sau să se depărteze. Nici o lumină nicăieri, afară de becurile livide și municipale ale străzii. Peste metropolă — atîta cît o vedeam din poarta mea — numai pustiul jilav al pîcelilor nesfîrșite și plînsul lor, strîns în batiste de burniță egală, domoală și parcă fără dimensiuni. M-am întors aci, la masa de lucru, ca un fior rece așezat pe scaun. Ca un fior rece și gol. Despuiat și solitar, dîrdîind liric sub căldura prietenă a luminii de sub abajurul lămpii de pe birou. Lumina adevăratelor mele zile, nopțile.

12 decembrie

Pro domo

Băiatul meu — spre marea mea satisfacție și cea mai autentică dovadă că mă „iubește“ și că mă socoate „prietenu“ lui, cel dintîi și cel mai apropiat — mi-a făcut azi *confidențe totale*. Mi-a mărturisit că e „amorezat“. („Turtă, tată“, vorba lui, „și cînd o văd, îmi vine să mă fac lat“.) Adorata lui (căci adorată este) e de aceeași vîrstă cu el și tot în clasa a III-a primară („elementară“, îi spune acuma). O cheamă Anduța. N-o cunosc încă „personal“. Dar o s-o cunosc și, la primul „ceai“ al lui Bobița, îi garantez — lui și mie — că Dulcineea „noastră“ va fi invitată. Zic „a noastră“, fiindcă și eu sînt „turtă“ după ea, încă înainte de a o cunoaște.

*

Nu vă dați seama, cititori dumneavoastră, ce înseamnă să ai un băiat — unul singur — și, la nouă ani și șapte luni, să vie să facă „mărturisiri complete“ (în materie de amor) tatăului său, înainte de a le face — sau de a nu le face — prietenilor.

Ziua aceasta — a dumnezeieștii lui mărturisiri — a fost cea dintîi dovadă „reală“ a dragostei pe care băiatul meu o are pentru mine. Îți mulțumesc, Anduțo, iubita „noastră“, că mi-ai dat prilejul s-o constat.

13 decembrie

„Serată“ la finul meu, Mircea Ștefănescu (bătrînul meu confrate și prieten). Prezenți: Remy Oculeanu cu Ferry Froimescu, Oana cu Radu Costăchescu, Cici și doctorul Raul Rodna, socrii lui Mircea, doamna și domnul avocat Birnberg, precum și toate amintirile care ne leagă pe unii de ceilalți. Am uitat: prezent și Jules Renard (prieten cu Ferry), al cărui „jurnal“ a ieșit din bibliotecă, la „cererea“ părților.

O seară (o noapte adică) foarte agreabilă și, pe alocuri (pe foarte multe alocuri), excepțional de subțire. Și, în concluzia ei, o coincidență. Tocmai cînd se discuta „opinia“ lui Renard despre Rostand, au început să protesteze toți

cocoșii din raionul Gh. Gheorghiu-Dej. Toți cocoșii rămași onești și neavansați pînă la rangul de „Șanticleri“ pe scena Comediei Franceze.

*

Raul Rodna ne-a amintit „una bună“. Un polonez, cu un nume riguros național, plin de consonante înghesuite una în alta, se prezintă unei doamne:

— Przwjclrsky! zice el (sau alt nume, în același gen).

Și franțuzoaica, de colo, amabilă, cum sînt ele:

— Dacă sînteți bun, mai strănutați-vă o dată numele, că nu l-am reținut bine.

14 decembrie

Bobița e foarte supărată că, pînă la această dată, iarna se încăpățînează să fie primăvărică. El nu „admite“ un Crăciun fără zăpadă, nici un Moș Crăciun care să vie în talie la ghetuțele tuturor copiilor de pe lume. Și fără sanie trasă de cerbi cu coarne de ger și clopoței de gheață la gît. Drept care, într-un moment de „dezgust“ total și de sinceritate așîderea, a emis următoarea „cugetațiune“:

— Tati, de-acuma e un fel de iarnă care umblă în c... gol. Și, deși „știam“ demult, acuma m-am convins că Moș Crăciun *nu există*. Că dacă vine așa, fără zăpadă și fără ger, o să mi se pară că, în loc de sanie, vine pe jos și, în loc de barbă albă, e spîn!

*

Convocare la teatrul „Tăndărică“ pentru comanda unei piese de „teatru de păpuși“, destinată spectatorilor maturi. Adică, marionetelor. În numele acestora, am acceptat „comanda“.

19 decembrie

Pro domo

Aseară, după nu știu cîți ani de zile, m-am decis, în sfîrșit, să reintru în teatru. În calitate de spectator, firește,

și anume la „Tăndărică“ — teatrul de păpuși și marionete — pentru care urmează să scriu un spectacol „pentru majori“. Bineînțeles, m-am dus cu Bobița. El, păpușa mea, și eu, marioneta lui, ținându-ne „amîndouă“ de mîna, să nu alunecăm pe crepurile pantofilor în mîzga slinoasă a trotuarelor, oarbe, în ceață.

Îmi promiseseam o seară „mare“ în *tête-à-tête* cu băiatul meu.

Aveam o sută și cincizeci de lei „capital“, adică suficient — după program și tramvai — să-i ofer, la ieșirea de la spectacol, un cataif și două pahare cu apă, din care unul pentru mine. La casa teatrului însă, unde urma să ne punem numerele pe cele două locuri de favoare, cu mențiunea „foarte bune“, am aflat că, luna, teatrul joacă „*re-lache*“, de cînd s-a deschis.

Sub căciulița fumurie, muștrița lui Bobița s-a făcut mică-mică, imobilă-imobilă și tristă-tristă. Și mînușa lui de angora parcă lacrima din toate degetele, în laba mea paternă, de lînă...

Ca să-l consolez, i-am propus un „film“, pierzînd însă cataiful.

Am început să-l conversez, cum știu eu că-i place lui. Copilul însă a înțeles „șpilul“ (expresia îi aparține). Și-a dat seama cît de amărît sînt eu pentru amărăciunea lui. Și atunci, a-nceput să mă consoleze el. Să-mi dea „șuete“, prefăcîndu-se vesel și absolut indiferent față de cele întîmplate. A refuzat cinematograful și, într-un moment de inspirație admirabilă, mi-a propus „să facem“ vitrinele magazinelor cu jucării, așa cum „le facem amîndoi“ în fiecare an pe vremea asta și cum ne propusesem să le facem, în prima după-amiază de vacanță.

Și iată-ne, așadar opriți — pe rînd — în fața tuturor vitrinelor cu jucării, în care au apărut „pomii de iarnă“, gătiți de circumstanță.

Dezolant de gătiți, fără nici un farmec, fără nici un gust, fără nici o căldură, fără nici o convingere, fără nici un pitoresc, în mijlocul maldărelor de jucării, tot atît de dezolante. Urîte, fără inventivitate, fără finețe, fără „suflet“, așa putea zice.

Fapte diverse

Vineri, la Radu Costăchescu. Prezenți: Mircea Ștefănescu, doctorul Vasiliu (biologul) și subsemnatul. Toți cu nevestele. Și toate nevestele cu andrelele. Ne-am certat, foarte literar, de la cinci după-masă pînă la douăsprezece noaptea, vorbind, toți patru o dată, fiecare pe-o chestie diferită. Drept care, ne-am amuzat copios, ca și masa improvizată și vinul prevăzut. Cînd am plecat, așa fi vrut să ningă ca peste o frumoasă amintire înscrisă în timp, dintr-o noapte de iarnă.

*

A murit Susulica. (O vară de-a nu știu cîte a mamei.) Una din cele mai vesele și amuzante „rude“ de-ale noastre. Mi-a fost foarte dragă, pentru inima ei bună ca o chiflă caldă, pentru brațele ei totdeauna deschise (ca și ușa casei ei) în calea musafirilor și pentru pitorescul ei inegalabil, variat și „nemuritor“, ca al bîlciurilor copilăriei. Prezența mea, la crematoriu, a fost singurul omagiu pe care l-am putut aduce, la ultima ei sindrofie! (La cele „din viață“ lipseam totdeauna.)

*

„Teatrul Municipal“ — prin Beate Fredanov, actuala sa directoare și fosta mea actriță — mi-a solicitat o piesă de teatru. Probabil, pentru respins.

Pro domo

29 decembrie

Scriu pe un biroaș „stil“ (nu știu al cîtelea Ludovic), în dormitor. În odaia mea de lucru, jos, doarme mama, de cîteva zile, de cînd, în sfîrșit, s-a decis să stea o săptămînă și la noi.

Kitty doarme cu puilul nostru. (Avem „program“ în această privință. Marți și vineri, Bobița doarme cu mămica, și miercuri și sîmbătă cu „tăticoțul“.) Mă simt parcă invitat, la un dineu care nu-mi face plăcere, la biroașul ăsta. Știu

dinainte că n-o să-mi placă meniul și că n-o să am „conversație“. Registrul acesta — pe care scriu — abia are loc pe tipsia capitonată a biroușului. Trebuie să stau într-o poziție care nu-mi convine nici la caligrafie, nici la „inspirație“. Și totuși mă încapăținez să scriu. Cum se încapăținează copiii să mănince prăjituri, deși îi doare burta.

★

După cum se vede, de nouă zile, însemnările mele au fost în concediu. Nu de odihnă (fiindcă niciodată nu sînt ostenite și nu fac prea mari eforturi de creație), ci de „sărbători“.

A fost un concediu calculat și sentimental. N-am vrut să scriu „nimic“, înainte de Sărbătorile Crăciunului, de teamă să nu cad în lirismul literar de circumstanță! („De teamă“, nu este exact spus. De „certitudine.“) Și, din acest punct de vedere, m-am mulțumit să-mi pun — tacit, anonim și solitar — ghețele contemporane ale gândului, la soba amintirii, în vasta noapte de ajun a Crăciunurilor mele defuncte.

Lîngă bradul tradițional — luminos și gătit — al trecutului, inima mea, caldă sub ninsoarea zăpezilor de altădată, a cîntat în gînd *O! Tannenbaum*-ul de pe vremuri și, sub căciula lui de lacrimi reci și mițoase, sufletul meu a colindat la toate ferestrele copilăriei, cu lumina înghețată între giurgiuvelele cu spinările cenușii de fum zbîrlit, ale cîinilor, încordate — precaut și dușman — după zăbrelile porților provinciale și ninse...

Și-abia atunci mi-am dat seama că toate „traistele“ ajunurilor de Crăciun, în nopțile albe și biblice ale colindelor, n-au fost niciodată pline cu nuci, cu covrigi, cu mere sau cu prăjituri. Ci, totdeauna, cu stele de aur rece.

★

Îmi pare rău că nu vreau să scriu „nimic“ despre Pomul de Crăciun al lui Bobița. Nici cum l-am cumpărat, noaptea, pe ploaie (care, în lumina becurilor de pe Popa Tatu, părea zăpadă neconvinsă că va fi) și l-am adus, în spinare, ca și cum mi-aș fi dus pe umăr toată copilăria, cu toate basmele ei verzi și ude, încîlcite între crengile bradului cu parfum tare de munte și subțire, de legendă; nici cum am dat „jos“

din pod cutiile cu beteală, cu becuri electrice colorate, cu zăpada de mătase și țurțuri de cristal, cutiile cu globuri de aur și argint subțire și cutia cea mare cu „Nașterea Domnului“, completă, tăiată la traforaj, cu clopoței de sticlă înfășați în scutecele calde de vată și cu Moș Crăciunii — de diverse dimensiuni — bonomi și mototoliți în scurteciile lor de postăvior roșu, cu tivulețe de blană albă pe margini și înghesuiți de bătrînețe — în fiecare Crăciun, mai mult — în cizmulițele lor de mușama neagră, lucioasă și creață la cărîmbi. Și îmi pare și mai rău că nu vreau să scriu „nimic“ despre seara de ajun cînd „l-am aprins“ — strălucitor și pitoresc — între lumînărele, artificii-steluțe și beculețe multicolore, sub ochii mari și încremeniți ai băiatului, ca două globuri fixe, de sticlă brună, în apele cărora trecea — mut și suav ca un parfum — pomul de Crăciun al tuturor copiilor lumii.

Îmi pare rău că nu vreau să scriu (să descriu) cîntecul nostru, al meu, al lui Kitty și al lui Annie (Bobița tăcea), toți trei, mari și triști, în jurul pomului aprins, deopotrivă, pentru copil și pentru noi. Și nici dimineața de Crăciun ud, cu ploaia răbufnită peste strada de ceață pustie, cînd ochii băiatului — mînjiți de somn și cu pupilele în panică — au descoperit, sub crengile bradului, albind sub ambalaje, jucăriile aduse de „Moș Tăticu“ și „Moș Mămica“ azi-noapte...

Îmi pare foarte rău că nu vreau să scriu, deși aș fi avut o „mare poftă“. Mi-am promis însă să nu „sărbătoresc“ sărbătorile și trebuie să mă țin, oricît, de cuvînt.

Conform unui vechi „protocol“, ziua întii de Crăciun „se face“ la frate-meu, unde locuiește mama. A doua la Lucia, sora mamei și a treia la mine. Peste tot sîntem „tot ăia“. Familia adică! Mîncăm, la toți, pe rînd (cu mici variațiuni), tot aia. Și „petrecem“, toate trei zilele, la fel (cu apetitul și entuziasmul scăzut „progresiv“). În fiecare an însă, la aceste mese, riguros „familiale“, sîntem din ce în ce mai puțini...

În fiecare an, de Crăciun, mesele din sufragerii se „întind“ cu o scîndură mai puțin.

Anul acesta, la frate-meu, masa din sufragerie nu s-a mai întins deloc. Am avut loc, în jurul ei, toți, așa cum este în dimensiunile ei cotidiene.

Au început să ne ajungă farfuriile desperecheate, din „serviciul ăl bun“. Serviciul de zile mari. Paharele au început să fie pentru toți la fel. (Din cele douăsprezece de „baccară“, cu picior.)

Mă uitam la noi, toți cei de la masă, toată „familia“ și socoteam în gând câte tacături lipsesc...

Ah! Cimitirul de faianță și de pahare cu picior, al meselor de familie, din prima zi de Crăciun! Aș putea — oricine ar putea (cum ar putea), să scriu o carte, două, zece, pentru el... Un roman pentru fiecare tacătură lipsă și pentru fiecare inel de șervet rămas nescos din cutia bufetului și răsucit în jurul propriului său gol, sub pleoapele închise ale monogramei de deasupra.

De pe pedestalul lui de nuc, bustul tatii (sculptură de Baraschi) patroana, marțial, din liniștea lui de bronz — primul și cel mai greu moment al mesei.

— „Eu unde stau?“

Și când întreabă așa, fiecare se gîndește: „Anul trecut, oare lângă cine am stat?“

Iar cei mai bătrîni, sînt sigur, se întreabă, lung, ca într-un fior pe toată spinarea gîndului: „La anul, cine o sta oare pe locul meu?“

★

De-a doua zi de Crăciun, mama a rămas la mine, „pînă la 3 ianuarie, cum spune ea, cînd începe băiatul școala“.

— Dar de ce ai fixat dumneata data asta, o întreb?

— Fiindcă eu am venit la voi, numai ca să stau cu el, îmi răspunde „adorata“, simplu și convinsă că nu face nici un fel de gafă.

★

Pentru prima dată de cînd „mă știu“, anul acesta, Lucia a stricat „tradiția“ meselor de Crăciun... N-a mai „făcut“ a doua zi la ea, din cauza sărăciei. Nu s-a jenat (și n-avea de ce) s-o spună, cu un surîs ca o tiflă pe deasupra mizeriei...

Seara însă, cînd am revăzut-o, era mai bătrînă cu un an. Și nu m-am mirat! Sînt oameni care plătesc o zi din calendar, cu un an din viață.

Fapte diverse

„Porcul“ de Piță (alias Pompa Mateescu) n-a mai dat „nici un semn de viață“, de-o lună și mai bine. Probabil că e „supărat“ pe mine. Nu cunosc și nici nu bănuiesc măcar motivul.

Îmi închipui — în bezna de supoziții în care orbesc, cînd îmi aduc aminte de el — că debitorii sînt cei care trebuie să se supere pe creditori, fiindcă nu-i execută și, deci, nu le acordă nici o importanță. Ceea ce mă supără însă și pe mine — din toată această tenebroasă chestiune — este faptul că acest „secular“ amic al meu a estimat prietenia pe care i-o port (și i-am dovedit-o în „milioane de dați“), numai la cele circa o sută de mii de lei pe care mi le datorează, cînd eu i-aș mai fi putut da, în contul ei, încă de multiple ori pe atît.

★

Am fost chemat la *Urzica*, unde mi s-a propus postul de Prim-redactor *bugetar* (adică salariat al întreprinderii „Universul“, nu „colaborator“ cum am funcționat șase luni, anul ăsta, pînă la 1 mai) cu un salariu „în mînă“ de douăzeci de mii și cinci sute de lei lunar. Am acceptat salariul și, în subsidiar, postul. Este cel mai tandru și mai greu sacrificiu pe care l-am făcut pentru Kitty, pentru Bobiță și pentru căminul nostru.

★

Pentru perfectarea angajamentului la *Urzica*, „Cadrele“ întreprinderii m-au obligat să-mi fac radioscopia „pumonilor“ și analiza sîngelui („Wassermann“). Mi le-am făcut pe amîndouă. Deocamdată, la „pumoni“ n-am nimic, deși nu mai pot să respir cum trebuie. La „sînge“ n-am încă rezultatul. Mîine, cînd mi se va elibera ultimul lui „buletin de identitate“, sînt foarte curios să văd dacă mai am ceva în el, din cele patru sute de ani și mai bine pe care le aveam „mai de mult“.

★

Mi-am văzut sîngele „recoltat“ într-o eprubetă. Era la fel cu toate celelalte din sutele de eprubete lîngă care a fost

alăturat, cu număr de ordine. Și, mă gîndeam, pe stradă, ieșind de la laboratorul de analize: „Dacă sîngele tuturor oamenilor este identic, probabil că ne deosebim unii de alții numai fiindcă nu toate inimile bat la fel!“

★

Lui Bobiță i-am cumpărat o portocală. Și mie toată Italia odată cu ea.

1951

5 ianuarie

A-nceput un an nou! Ei și?

Pro domo

„Revellionul“ s-a oficiat la mine, datorită prezenței mamei, în cadrul strict al familiei aflătoare în București. Și cu ocazia „Anului nou“, ne-am gîndit (fără să ne-o măr-turisim), toți, și mai mult ca niciodată, la anii vechi.

Epitaf

La 2 ianuarie, am început „slujba“ de redactor-prim, la *Urzica*.

★

Astăzi, 5 ianuarie 1951, Bobiță a primit mingea de fotbal pe care trebuie să i-o aducă „Moș Vasile“ de Anul nou. Ori ce comentariu este, cred, de prisos.

Fapte diverss

Ca și cum n-ar fi fost.

Insemnări

Traducătorul unei cărți celebre se bucură de lauri cu indigo.

*

Primii fulgi ning întâi pe suflet și pe urmă cad pe pământ.

*

Vara mă plimb cu gândul în sanie și iarna mă plimb cu sania în gând...

*

Lebedele albe ale iernii și-au scuturat penele: ninge!

*

Sînt atît de poet, încît mi-e frică să-mi scriu versurile, ca să nu le zgîrii cu tocul.

*

M-am întîlnit pe stradă cu Ion Marin Sadoveanu. Fără monoclu, parcă era din „cîmpul muncii“.

*

Ai auzit de Ionescu? A împlinit șaptezeci de ani, de cînd mai bine nu se naște.

*

Numai duelul e interzis. Sabia, niciodată.

*

Am văzut un guler tare, pe stradă. Cred că avea și un pensionar înăuntru...

*

Femeiea n-o să priceapă niciodată că bărbații o iubesc numai la plural.

*

În prăvălia unui armean (cafegiu, firește) am văzut stafide. Și, toată noaptea, m-am visat cozonac.

*

Chelnerii trebuie să te cunoască și tu să-i recunoști.

*

În ultimul timp nu mai înghit în sec. Înghit în secret!

*

Cel mai trist lucru din lume este fosta ta veselie.

*

Am dat cinci lei unui cerșetor și mi-a dat patru lei restul. Probabil c-a fost general înainte.

*

Viața se electrifică. Cu timpul, o să trăim, probabil, la priză.

*

Mi-am pus pingele la suflet, ca să merg, mai departe, cu el.

*

Toți cîinii sînt celibatari și toți celibatarii cîini.

*

Cățelul meu a lătrat azi-noapte, în somn. Probabil că a visat lună plină.

*

Poeții cîinilor sînt cei care latră la lună.

*

De ani de zile, vreau să scriu o carte despre cîini. Și tot amîn mereu, de teamă să n-o ia criticii la adresa lor.

*

Cîinele care latră, nu mușcă! Inexact. Mușcă întâi și latră pe urmă.

★
Iarna, sufletul ninge în casă.

★
Orchideele iernii : florile de ger, pe ferestre.

★
Primăvara visezi o femeie ; vara o cauci ; toamna regreti
că n-ai găsit-o și iarna aștepti o nouă primăvară.

★
Iarna vine cu flori de ger la ferestre și pleacă cu ghiociei la ureche.

★
Amintirile de iarnă revin în gând cu sania.

★
Toate iernile copilăriei au clopoței la gât.

★
Iarna, cînd merg pe stradă, mă prefac numai că merg,
De fapt, eu mă dau pe gheață, în sinea mea.

★
De la cincizeci de ani încolo, toate iernile au fular la
gât și ciorapi de lînă în picioare.

★
Numai anii trecuți sînt siguri. Cei care încep sînt incerti.

★
La ziua de naștere, anii se aniversează. De revelion, se
împlinesc.

★
Revelionul : parastasul anual al timpului mort.

★
Fiecare An nou e neam de simigiu. Începe viața cu plăcintă.

★
De Anul nou aş vrea o plăcintă cu oracole, nu cu răvașe.

★
Ceasul meu merge și pentru mine în timp. Numai că eu
am rămas „nițel“ în urmă și el merge „ceva“ înainte.

★
Pînă astăzi încă nu a nins. E prima iarnă cheală din
viața mea. 7 ianuarie

★
Iarna, și tufele poartă peruci de marchize.

★
Cînd n-am „inspirație“ să scriu, citesc, ca să mă consoleze
ce-au scris confrății inspirați.

★
Viața moare cu zile.

★
Am purtat florile în suflet și femeile la butonieră.

★
Numai prima dragoste a fost a mea. Celelalte au fost
ale noastre.

★
Cînd „oficiază“, nopțile își pun odăjdii de lună.

★
Viața este pseudonimul morții.

*

Prima dragoste este, totdeauna, ultimul suvenir al inimii.

*

Cînd îți bate inima tare, totdeauna e cineva la ușă.

*

Nu știi niciodată sigur dacă ai iubit. Știi însă precis, totdeauna, că ai fi putut să iubești.

*

Ultima dragoste e soră siameză cu cea dintîi.

*

Fiecare viață are o soră vitregă. Aceea pe care ai fi vrut s-o trăiești.

*

Minciuna constatată devine un adevăr.

*

Mincinoșii trăiesc mai multe vieți într-o singură existență.

*

Prefer minciunile sincere, adevărilor perfide.

*

Căsătoria : dragoste în cerceafuri de zestre.

*

Toate miresele sînt triste pînă la fotograf.

*

Cînd „răcesc la suflet“, îl frecționez cu apus de soare și-i pun ventuze de lună.

*

Cînd sînt foarte singur, îmi deschid caietul și iau tocul. Și-atunci, sîntem cîți vreau eu și pe alese.

*

Nu regret zilele care trec. Le număr numai, și e mai rău.

*

Moartea tăiește în fiecare zi.

*

Aș fi curios să știu ce simt, după ce-oi muri.

*

Mă iubește o femeie și n-am curajul să-i spun că n-am băgat de seamă.

*

La cincizeci de ani, cînd vezi o femeie goală, ți-e teamă să nu răcească.

*

De cîte ori mă culc, am impresia că fac repetiție de mort.

*

„Madam Dumitrescu a născut un copil orfan de tată!“

*

Toți locuitorii pămîntului sînt doi : eu și restul lumii.

*

Restul lumii e o mică parte din mine.

*

Morții nu poartă doliu după lume. Numai lumea poartă doliu după ei.

*

Nimeni n-o să regrete moartea mea mai mult decît mine.

*

Mă gîndesc la moarte, numai cînd sînt sănătos. Cînd sînt bolnav grav, singurul meu gînd este să mă fac bine.

*
Nu-mi scriu memoriile, fiindcă prea îmi amintesc tot.

*
Viitorul meu roman nu e atît de bun ca cel care îi va urma.

*
Ultimul meu roman va rămîne neînceput (nescris) din motive neprevăzute.

*
Mai sigur îmi suprim adversarii cu stiloul decît cu stiloul.

*
Singurul meu adversar, de forță egală cu mine, sînt eu. Ceilalți sînt impostori.

*
Judec fără să vreau și vreau fără să judec. Aceasta este drama mea și tragedia altora.

*
Viața merge și noi ostenim.

*
Viața este cel mai uriaș miriapod. Merge cu toate picioarele noastre.

*
Viața nu trece, iubite maestre. Treci numai dumneata.

*
Marile filozofii sînt ca mărele. Rămîn singure în adîncuri și iau contact cu „vizitatorii“ numai acolo unde apa le ajunge pînă la glezne sau, cel mult, pînă la brîu. E drept că sînt și unii înotători care se avîntă spre largurile lor. Dar rămîn, totdeauna, mult mai aproape de țarm, decît de țel.

*
Cugetările sînt profunde, în proporție cu cît se adîncește, fiecare, în ele.

*
Filozofia pietrei este tăria.

*
Abisul : oftatul stîncilor.

*
Stîncile sînt colege de școală primară cu Facerea lumii și contingent cu Eternitatea.

*
Dinamita nu sparge stîncile. Le pălmuește.

*
Amintirile : staffile anilor.

*
Pe plăgile inimii mele, toate dragostele pe care le-am avut, fac băi de lună plină.

*
Cea dintîi lună plină sub lumina căreia „te-ai sărutat“ pentru prima dată, nu apune niciodată.

*
Soarele e singur, fiindcă nimeni nu se poate apropia de el, afară de poeți care, însă, nu-i țin de cald.

*
Cînd soarele e cu dinți, simt în mine instincte de dentist.

*
Soarele e marele calorifer al pămîntului (al oamenilor). Păcat însă că funcționează cum trebuie numai vara.

*
Soarele e un astru polemic : arde de nu te vezi și pră-
jește de nu te mai recunoști.

*
Nici nu știți cu ce surîs privesc planetele pe astronomi.

*
Eclipsele de soare sînt tragice. Și cele de lună lirice.

*
Noaptea, soarele e de serviciu în altă parte.

*
Foamea poetului se potolește cu un singur *sandwich* de
lună.

*
Chiar cînd îi întorci spatele, soarele tot te încălzește.

*
Luna și soarele : clasicii cerului.

*
Duminica soarele arde mai tare decît în zilele de lucru.

*
Pămîntul se învîrtește totdeauna de soarele care îi tre-
buie.

*
Steaua polară e mai mare, fiindcă are șubă de lumină,
ca să nu dîrdîie de frig, la nord.

*
Saturn e singura planetă căsătorită. Dovadă, inelul.

*
Dacă s-ar mărita luna, toți poeții pămîntului i-ar duce
trena de mireasă.

*
Vara, sania băiatului meu, în pod, pare foarte îmbătrî-
nită.

*
Totdeauna salut florile noi din vitrinele florărilor, ca
pe niște cunoștințe vechi.

*
Florile de stil se cultivă numai în sere particulare.

*
Îmi plac florile de stil și florile nestilizate.

*
Nu e suficient să ai seră, ca să fii prieten al florilor.

*
Inima mea a fost o grădină publică în care am uitat
însă să pun la timp cea mai importantă pancartă : „Nu
rupeți florile !“

*
Florile gîndului meu au crescut în bălegar de stele.

*
Pe mormîntul meu să-mi puneți flori din stilul altora...

*
Nu vreau să mor astăzi. Sînt prea obosit pentru asta.

*
La moartea mea, sînt sigur c-au să poarte doliu la mîină
toate rudele mele, și în suflet toate personagiile mele din
piese.

*
Scriitorul mare, cînd moare, nu-și lasă operele orfane.
Numai copiii.

*
Întîi am citit și pe urmă am scris.

*
Cea mai agreabilă lectură este să recitești.

*
Cînd eram tînăr, în „mansardele“ (vorba vine) ale tîne-
rețelor mele, am stat „în gazdă“ la inima mea. Acum sînt
proprietar și-o găzduiesc la mine pe baza obligațiunilor din
trecut.

*
Inima bate gratis, însă nu de pomană.

*
Mi-e dor de inima mea din primul an de facultate, care,
la Drept, bătea pentru Lenuța Ghilea și, la Litere, pentru
Mura Slăvescu. Ori cum o chema pe aia, tunsă băiețește și
cu picioare frumoase, pentru care bătea la Filozofie?

*
La universitate, am luat bile albe pentru zile negre.

*
Lașitatea și curajul nu au relațiuni personale. Se dispre-
țuiesc numai din auzite.

*
Lașitatea nu are curajul să vorbească, iar curajul nu are
lașitatea să-i răspundă.

*
Am curajul să spun că sînt propriul meu laș.

*
Lașitatea n-are nici măcar curajul să-și scoată buletin
de identitate.

*
Curajul are totdeauna actele în regulă.

*
Lașii nu se cunosc, se divulgă. Curajoșii nu se prezintă,
se identifică.

*
Marile afaceri ale lumii le face soarele. Și pămîntul, se
învîrtește și el, ca un trepăduș, în jurul lui.

*
Dacă ați vedea cum se uită soarele la astronomi!

*
Petele soarelui nu se spală cu toată benzina de pe
pămînt.

*
Soarele e bolnav de ficat. Are pete galbene pe față.

*
Noaptele fără de lună parcă sînt îmbrăcate prost.

*
Luna îmbracă nopțile în rochie de seară.

*
Casa mea de bani e plină cu stele, fiindcă toți banii mei
de aur sînt pe cer.

*
Ce deștepti ar fi proștii, dacă ar fi solidari între ei.

*
Există totuși și o deșteptăciune a proștilor, care, însă,
nu prostește pe nimeni.

★

Deștept m-a făcut mama, dar inteligent m-am făcut eu.

★

Dacă mor cînd nu e nimeni acasă, cîntecul meu de lebădă or să-l audă găinile din curte.

★

Vreau să scriu cît trăiesc și să trăiesc numai atîta cît pot să scriu.

★

Noaptea este biserica în altarul căreia poezii oficiază singuri, în odăjdii negre, marea liturghie a stelelor.

★

Poetul, cînd scrie, slujește ca un preot. Masa lui e altar și surtucul lui patrafir cu îngeri de aur roși în coate. Și restul lumii, enoriașii lui.

★

Amîn totdeauna, cînd e vorba să renunț la ceva. Dar niciodată nu renunț, cînd e vorba să amîn altceva.

★

În ultimul timp, publicul meu mă aplaudă în piesele altora.

★

Fiecare piesă de-a altora care cade, e un nou mare succes al meu.

★

N-am mai intrat, de ani de zile, într-o sală de teatru, de teamă că n-o să mă recunoască portarul și pun instituția în situație delicată.

★

Ultimul meu teatru își are sediul în sertarul din dreapta al biroului. În cel din stînga e ultima mea editură.

★

Cînd mi-e dor de mine, mă uit la fiu-meu cum doarme.

★

De cînd nu mai am eu drepturi de autor, mi le încasează unii care nu sînt nici autori și n-au nici dreptul.

★

Marea mea armă, în lupta vieții, a fost, ca la cavalerie, armă albă. Adică hîrtia pe care am scris.

★

Fiecare gînd scris are doliu de cerneală la mînă, după el însuși.

★

Nici cititorilor, nici spectatorilor mei nu le-am dat nimic în opera mea. N-am făcut decît să le restituie, „contra cost“, tot ce mi-au dat gratis.

★

Cea mai îndurerată văduvă a scriitorului este opera lui.

★

Toți „clasicii“ sînt morți, dar nu orice scriitor mort e clasic.

11 ianuarie

Pro domo

Acum trei zile, seara, o „criză“ foarte ciudată (și din senin, ca să zic așa) de sănătate. Tuse violentă și seacă. (A durat, cu mici pauze, patruzeci și opt de ore. Dureri „noi“ — inedite, mai bine zis — în bronhii. Gîtul, cu toate neamurile lui oto-rino-laringologice, o rană dureroasă și vie... Ca de obicei, și durerea asta, ca toate marile ei dureri surori, m-a lăsat mut, precum mă aflu și în acest moment... Mă

rog! Și peste astea de mai sus, sufocații repetate, bătaii de inimă și-o senzație de dispariție — subțiață și tacită — printre horcăieli...

Am avut certitudinea (mai des după consultarea termometrului, ridicat pînă la necuviință) că mă găsesc într-o bronhopneumonie. Da, de-aia nu e bine ca omul să nu fie sigur de nimic... Că, uite, n-am făcut-o!... Dar nici ce-am avut (și mai am încă, în curs de dispariție) nu știu. Și — eu, ca eu! Dar nu știu nici doctorii și asta e mai grav. (Pentru ei în primul rînd.)

*

Aastă-seară, am redactat (convins că, *totuși*, era cazul s-o fac) un „Program de activitate“ pentru băiatul meu. Și după ce l-am terminat, pe capitole, pe ore, pe zile de lucru, de sărbătoare și de ajunuri ale acestora, după ce l-am prevăzut cu „observațiuni“ și „sanționări“, după ce — într-un cuvînt — l-am semnat „pentru conformitate“, m-am gîndit, ce-aș fi zis eu, acum patruzeci de ani, cînd aveam nouă ani, ca fiu-meu, acuma, dacă, venind de la școală, premiantul întîi, în toate clasele (cum e și fiul meu acuma) aș fi găsit, agățat în perete, deasupra mesei mele de școlar (așa cum vream să i-l agăț eu, miine, lui fiu-meu) un asemenea „Program de activitate“, cu ton și uniformă stilistică de regulament. Cred că m-aș fi prăpădit de rîs „de tata“, semnatarul lui „pentru conformitate“. Așa că, pentru ca să nu rîdă fiu-meu de mine, miine, cum aș fi rîs eu de tata, acum patruzeci de ani, l-am rupt bucățele și, pentru greșeala de a-l fi scris, mă pedepsesc cu ridicarea pedepsei pe care i-am dat-o azi lui fiu-meu și următor căreia am redactat defunctul „Program de activitate“.

*

Constat că-mi tremură mîna, cînd scriu. Poate dă Dumnezeu și mă fac mai zgîrcit la „flori de stil“.

*

Fapte diverse

În timpul „crizei“ de acum trei zile, era, de fapt (vorba lui Camil Petrescu), să mor. N-am notat însă „faptul“ mai

sus, la rubrica „Pro domo“, fiindcă moartea mea nu e o chestiune care mă privește ca atare. Dacă se produce, nu-mi mai aparține mie ci faptelor mele diverse din viață.

*

Într-o zi, mi-am făcut (pe „vremuri“, firește) socoteala anunțurilor mortuare „obligatorii“, care ar fi trebuit să se dea, în ziare, la decesul meu. Ajunsesem la vreo cincisprezece, sigure, cred... Astăzi, însă, apariția anunțurilor mortuare în gazete este interzisă și, deci, de ce mi-a fost frică, tot n-am scăpat. O să mor anonim...

Însemnări

Dacă vrei să fii „la zi“, citește noaptea.

*

Un doctor în competența căruia cred, mi-a spus că fumatul este unul din determinanții importanți și principali ai pierderii memoriei... Și de cînd știu asta, mi-am mărit numărul de țigări, de la treizeci, la șaizeci pe zi. Mă mulțumesc numai cu ce-mi amintesc pînă acum.

*

Un „vers“, pentru poeziile mele din tinerețe... „Parfumul grav și singur al unei roze moarte“. Frumos, nu? Pentru un poet de optsprezece ani și din Cîmpulung Muscel?

*

Nu mă ironizez niciodată singur, de teamă să nu-mi răspund.

*

Ori de cîte ori mă tund, am impresia că am plecat cu pălăria altuia, de la bărbier.

*

Capul meu nu se tunde, drăguță. Se seceră!

*

Orice om are nisipuri aurifere în taina minelor sale
lăuntrice... Numai ale poetului însă ajung „lingouri“ la
suprafața.

*

Romanele mele hibernează în bîrlogurile sertarelor, ca
niște urși de gânduri care își sug etichete de hîrtie.

*

Noapți întregi mă joc cu vorbele pe degete. Sînt mătăniile
călugăriei mele.

*

Unde sînt parcurile pe aleile cărora mă plimbam la braț
cu inima și lavaliera mea era îndrăgostită de creioanele din
buzunarul de la piept al hainei ? Unde ? Și de ce ?

*

După cincizeci de ani de concubinaj cu viața, pot să afirm
că nu ne-am certat niciodată. Am înțeles-o și am compă-
timit-o totdeauna, pentru ziua cînd mă va pierde.

*

Oriunde am trăit, în fiecare zi am murit un pic în
Cîmpulung.

*

De ce leagănul e mai mic decît sicriul ? Oare, moartea,
să fie mai mare decît viața ?

*

Melancolia : sora nemăritată a tristeții.

*

Fiecare dragoste — după cea dintîi — are o soră infirmă
acasă, care îi lucrează la rochia de mireasă.

*

Fetelor ! Iubiți fluturii grădinilor voastre, pentru romanul
întim al fiecărei flori din ele.

*

Parfumul : cerneala „simpatică“ cu care florile își scriu,
noaptea, „jurnalul“ lor de-o vară.

*

O potecă, scurtînd, alături de șosea, unul dintre cele
șapte muscele, care duc de la Cîmpulung la Bahna-Rusului,
prin Domnești. Pe șosea, carele „noastre“ cu boi, încărcate
cu lună, cu fete și băieți în „excursie“, urcă încet, în șan-
sonete franțuzești. În fiecare căruță, cîte una...

Pe potecă, înaintea mea, o rochie de olandă albă, cu
cordon subțire de piele roșie, strîns peste talia înaltă și
suplă... Rochia fuge după un roi de licurici. Din volbura
ei albă, fulgerul rumenit de lună al pulpelor fine, subțiri și
perfecte... Luna ne bate din spate. Rochia albă își ascunde
mereu, pulpele de lună, în iarba mare, necesită...

Lavaliera mea pare un fluture de noapte, mare, negru,
înnodat la gît. Mi-am încleștat, viril, ochii, în cordonul ei
roșu, ca două gheare în care rochia de olandă albă se zbate,
în fluturarea ei aeriană, după roiul de licurici care a luat-o
razna...

Greierii fac gargară de lună. Florile de cîmp dorm
descinse în ierburi, ca fetele de țară pe prispele calde de lună.

Oh ! Luna asta ! Luna asta care mă împinge parcă din
spate după rochia albă care s-a oprit și s-a întors, cu decol-
teul mic și cu mînele scurte, spre mine...

Ajung lîngă ea. În rochia asta de olandă albă — bătută
de lună — respiră, dumnezeiesc de singur, trupul dragostei
mele dintîi. Și sufletul lui. Și cei șaptesprezece ani, cu mînele
scurte, pe care îi are. Mă apropii... Toate frunzele plopilor
mei tremură în mine, în muchii de argint... Ochii ei, în lună,
își odihnesc fluturii albaștri și osteniți, pe ruga caldă și mută
a buzelor mele. Apoi, mîinile ei, cu margarete albe în degete,
îmi iau obrazii, amîndoi, în ele.

— Prostule ! zice.

Tac... Îmi vine să plîng, să mă sinucid, să nu știu ce. Nu pot decît să mă uit, înșă. Să mă uit la cireașa pietroasă și umedă a buzelor, care mă cheamă spre ele, ca într-un fum, dintr-un rug de flori aprinse. Mîinile ei mă apropie, mă apropie...

— Prostule ! Prostule ! Prostule !

După al treilea „prostule“ nu mai știu nimic. Știu numai că — după cîți secolii ? nu-mi amintesc cînd m-am dezmeticit — îmi sărutam lacrimile pe buzele ei, din cireșile cărora nu mai rămăseseră decît sîmburii tari și dulci ai dinților ei, de lună măruntă. Și abia atunci mi-am dat seama că prima mea sărutare, pe gura dragostei mele dinții, era, fără să știu (de un minut, ori de un veac) o amintire, pe care n-am trăit-o „personal“, totuși, personal.

★

Numai oamenii fără viitor trăiesc din trecut.

★

Ah ! Ce băiat de viitor era să fiu eu, în trecut.

★

Amintirile vin numai atunci cînd simt că ai nevoie de ele.

★

De multă vreme, „mijloacele“ nu-mi mai permit să am și iarna flori pe masa mea de lucru. Poate de aceea scrisul meu și-a pierdut parfumul viu, și atunci cînd îl are (și cît îl mai are) exală din el ceva din amărăciunea castă a rozelor defuncte și evocate.

★

Florile mele „de lucru“ au fost trandafirii galbeni. Cele de culcare (pe măsuta de noapte) garoafele „negre“. Florile zilei și ale casei, toate. Floarea dragostei mele, Kitty. Adică mănunchiul ăsta de violete mari și ultime și amărîte, în tragica și tandra lor înțelegere pentru mine... Și singura mea răsplată pentru prezența lor — suavă și devotată, în viața mea — este că voi muri cu ele la butoniera inimii.

★

Ultima clipă e cu doliu la mîină.

★

Căjelul meu stă ceasuri întregi la fereastră și se uită pe stradă, după oameni. Probabil, ca să vadă care e mai cîine dintre ei.

★

Veneția dezmente un proverb care există în toate limbile. Acolo, au rămas pietrele, fără să treacă apa.

★

Porumbeii din San-Marco grugruie în toate limbile turiștilor, pentru același cornet cu semînțe autohtone.

★

Ultimul Doge pe care l-am văzut la Veneția, era un „dog“ danez.

★

La Veneția, spuma albă a canalurilor se trage din florile de lămîiță defuncte și topite în timp.

★

Foarte multe mirese, în călătorie de nuntă, își petrec prima noapte la Veneția, în tren.

Pro domo

Pentru primul meu pom de Crăciun „conștient“ — aveam, cred, cinci ani — Moș-Crăciun, dragul meu Moș-Crăciun, adoratul meu Moș-Crăciun, care, de patru ani, doarme în cimitirul de la Flămînda, la Cîmpulung, mi-a adus cel mai mare dar pe care ar fi putut să mi-l aducă. Toți copiii săraci, de pe toate ulițele din jurul casei noastre. Douăzeci-treizeci, nu știu cîți erau. Un salon plin de ochi, aninați,

ca stelele, de crengile bradului meu. N-am să-i uit niciodată. Cu căciulițele uitate pe braț, cu năsururile roșii de ger — copii ca și mine — sub toate petecele lor, mirate parcă în cusături, sub strălucirea bradului meu aprins. Mi-era atât de milă de hăinuțele mele noi, de catifea albastră, cu jabouri de dantelă la gît și la mînecuțe. Aș fi vrut să am și eu petice, ca și ei, căci eram, doar, la fel. Copii. Sufletele la fel de mici și deopotrivă de încremenite în jurul marei legende mincinoase a bradului pentru toți copiii... Am cîntat cu toții în jurul pomului și cu toții am primit daruri, la fel. Așa mi-a adus mie tata pe Moș-Crăciun în casă. Cu toți copiii ulițelor după el. Așa m-a învățat, de la primul meu pom „conștient“, să înțeleg și să mă bucur de taina luminată a Ajunului... Alături și la fel cu toții copii de vîrsta mea, indiferent de ce neam erau și cît de săraci erau tăicușii lor. Și-așa am trăit pînă azi, și-așa o să trăiesc pînă la urmă... Catifeaua poate fi soră bună cu petecul de postav, dar inimile bat, la fel, sub ele. Viața mea de azi și de totdeauna, din acest punct de vedere, nu e meritul meu. E meritul tatii — Moș-Crăciunul de-acum patruzeci și cinci de ani — care a știut să mă învețe, de mic, să iubesc peticele lumii, chiar îmbrăcat în privilegiul hăinuțelor noi, de catifea.

14 ianuarie

Am citit primul volum de versuri al lui Al. Macedonski — student în litere — apărut în 1872. Ce mici au fost marii noștri poeți ai secolului trecut, cu singura și uriașa și eterna lumină peste veac, a lui Eminescu.

Eminescu a introdus luna în literatura română.

Luna știe pe dinafară toate poeziile lui Eminescu.

Romanțele lui Eminescu au ridicat caterincile la rangul de instrumente muzicale clasice.

Lira pe care a cîntat Eminescu, a avut coarde de fabricație proprie.

Însemnări

A murit, azi, Alecu Bărcănescu, bătrînul și vechiul meu prieten, unul din primii ctitori și dirijori ai operetei române. Îi spuneam „Silfida“, fiindcă avea o sută douăzeci de kilograme, și el mie „Chicoricici“, fiindcă i se părea că porecla are ceva din vioiciunea mea.

Alecu Bărcănescu a făcut parte din „echipa“ de bătrîni cu care mi-am început viața. (Nu cariera artistică.) Acești cinci erau: Nenea Stanciu (C. Stăncescu de la Teatrul Național) cel mai drag și prețuit prieten „mare“ al tinereții mele; Vasile Enescu, (Enice, zis și Cauciuc) prim-director de scenă al Teatrului Național (și căruia i-am dat să-mi pună în scenă *Titanic vals*); „Nenea“ (alias, Niculescu-Buzău), cel mai pitoresc exemplar al vieții teatrale, actor talentat, cu găleata și glorios, deopotrivă, și în operetă și în comedie (a jucat unul din rolurile principale — dl. Meteor, detectiv particular — în *Panțarola*, primul meu succes și „debut“ pe scena Teatrului Mic, în București (1926 sau 1927, nu mai știu exact); Gogu Mihaescu („Dîgî-Bîgî“), director de scenă la Teatrul Național, „fost frumos“, gascon și cu particulă de noblețe la inimă și, în sfîrșit, Alecu Bărcănescu (zis „Balena“, „Silfida“ și „Becarul muzicii românești“), „capel maistru“ al orchestrei lui Tănase, de la Teatrul Cărbuș.

Toți cinci erau, pe atunci, *mult* mai în vîrstă decît mine. Ani de zile — zi de zi și, mai ales, noapte de noapte — sextetul nostru — devenit celebru în actualitatea diurnă și noctură a Bucureștiului, între 1925—1931 — a circulat, *in corpore* și solidar pe toate potecile contemporanului, înscriindu-și peste tot trecerea, artistică și pitorească de „voluntari ai fericirii“, cum ne ziceam noi, prin „mărețele fapte de arme“ în slujba spiritului, a artei și a „marilor“ noastre nopți, încheiate printr-un ultim *Bruderschaft*, cu zorile.

Din toți, acum, după moartea „Silfidei“, am mai rămas în viață doi: „Nenea (are optzeci și trei de ani și merge pe

o sută) și eu, care nu știu dacă mai apuc să împlinesc cincizeci.

Sextetul nostru, a mai pierdut, cu Alecu Bărcănescu, încă un greiere bătrîn. („Sextetul greierilor bătrîni“, așa ne intitulam pe vremuri. Iar eu eram acceptat între ei ca „greiere luat de suflet“.)

Am mai rămas doi, bătrîni azi amîndoi.

Și, mîine la trei, la Spitalul Colțea, unde se prohodește „greierele mort“, sînt sigur că „Nenea“ va sosi înaintea mea. Și iarăși sînt sigur că, nici el, nici eu, nu vom plînge sicriul în care a înghețat pe veci un cîntec al lumii. Fiindcă noi, greierii, n-avem voie să plîngem. Trebuie să cîntăm întotdeauna, chiar dacă ni se rup băierile inimii de durere.

Dumnezeu să te ierte, „Silfido“ ! și „complimente“ de la „Nenea“ și de la mine lui nenea Stanciu, lui „Enice“ și lui „Dîgî-Bîgî“. Venim și noi, în curînd. Aveți grijă să ne pregătiți partiturile, ca să refacem „sextetul greierilor bătrîni“, în veșnicie.

*

Simt în mine instincte de asasin. În fiecare zi, mă gîndesc cum să omor mai bine timpul.

20 ianuarie

Transcriere după o foaie volantă găsită la „arhivă“: 20 Februarie 1950. Acasă, în Luigi Cazzavillan.

Astăzi, adică, mai exact, azi-noapte, la 2,30, în timp ce scriam, mi-am adus aminte că am împlinit patruzeci și opt de ani. Nu știu cînd a trecut noaptea (și acum, cînd notez rîndurile acestea, este 11 dimineața și eu încă scriu prezenta însemnare, făcînd-o în pauza pe care mi-am acordat-o, în așteptarea unei cafele fierbinți și înviorătoare). După cum nu știu nici cum au trecut și acești patruzeci și opt de ani peste mine. Am impresia că i-am trăit, pe toți patruzeci și opt, aici, la masa mea de scris. Fiindcă aici a fost adevărata viață, pe care am trăit-o „realmente“. Restul n-a fost decît fantezie...

*

În ziua cînd oamenii vor izbuti să ucidă pe Dumnezeu, nu vor fi nici măcar asasinii unei legende. Vor fi numai orfanii ei.

*

Cum o să se ridice oamenii împotriva lui Dumnezeu, cînd tot ei l-au pus atît de sus, că nu mai pot ajunge pînă la el.

*

Viața are un singur domiciliu stabil. La cimitir. Chiar și pentru vagabonzii ei.

*

De multe ori, vrînd să dai pe unul deoparte, îl împingi, fără să vrei, înainte.

*

Excrocului ăsta nu-i dau mîna, fiindcă mi-e frică să nu-mi subtilizeze cîteva degete.

*

Prefer să nu-ți strîng mîna, decît să ți-o rup.

*

Nu e adevărat că aviatorii zboară. Zboară numai avioanele.

*

Azi-noapte, am visat că asistam la înmormîntarea mea și m-am trezit din somn foarte indignat, că era lume atît de puțînă.

21 ianuarie

Pro domo

Astă-seară am ieșit (oarecum) din regim și din casă. Să mă explic, pentru „posteritatea“ lui fiu-meu. Am avut gripă,

117

cu cele de rigoare (pat, febră, ventuze, romane recitite etc.). Când am scăpat de ea, am făcut o urticare (se pare, în urma unei intoxicații medicamentoase). O săptămână, mîncărimi, regim dur (supă de zarzavat), cartofi (și fără sare), atît. Astă-seară am avut *voie* să mînc o friptură arsă (nu în sînge, adică). Drept care, avînd și posibilități în buzunar, ne-am dus la „Dobrică“ : Kitty, Bobița, Annie și cu mine. Bineînțeleș, n-avea „astă-seară“ fripturi.

La masă, cu noi, Dărăscu, Miracovici, Mac Constantinescu. *Eternul* meu prieten, Iancovescu — nelipsit de la „Dobrică“ — a lipsit și el astă-seară. E în pat, cu gripă. (Anul ăsta bîntuie o epidemie infernală de gripă. Una specială, numită gripa „G.“) Pînă în prezent, sînt patru sute de cazuri mortale (gripa asta dă foarte ușor complicații grele.) Noi, însă, nemuritori ! Nu e așa, Iancule ?

*

Mă trezesc totdeauna înaintea ceasului deșteptător, ca să-l controlez dacă mă scoală exact.

*

Toată viața — din familie pînă în străini — am trecut drept un „crai faimos“, și n-am fost nici măcar submediocru. Am fost socotit ca un „imens“ cartofor, și n-am jucat niciodată cărți. Mi s-a decernat „aureola“ de „bețiv“, și am detestat, franc, beția. (Și, implicit, n-am practicat-o.)

Am circulat, așadar, în viață, prevăzut cu acest bogat palmares al *marilor viții* paroxismizate. N-am contestat, n-am protestat, n-am dezmințit. Și mi-a prins, oarecum, bine. Din „reputație“ am avut trecere la femei, am fost „salutat“, adînc, de crupieri în cluburi și „onorat“, special, de patronii de cîrciumi și de localuri.

Aici însă — pentru documentarea „exactă“ a unicului moștenitor și cititor al acestor rînduri — pot să spun adevărul, fără menajamente pentru mine și pentru fosta mea reputație.

Am disprețuit femeia sub toate aspectele ei „generale“ și *niciodată* nu mi-a răpit (sau nu *i-am dat*) nici o clipă din cele pe care le socoteam de prisos, chiar în viața mea de muncă anonimă și nesfîrșită, închinată — jertfită, pot să

zic — altarului unic la care am slujit : arta. N-am jucat cărți niciodată, în sensul „reputației“ stabilite. Am jucat — ori de cîte ori am avut ocazia — ruletă (și despre asta n-a știut nimeni). Urăsc jocul de cărți calculat, pasional, vițiu. Compățimesc cartoforii, cu lărga mea înțelegere, și îi disprețuiesc în același timp. Mi-e milă și scîrbă de ei.

Bețiv n-am fost și nu voi fi *niciodată*, în accepțiunea cuvîntului din „reputație“. Am fost (sînt și aș mai fi) *cheflin*. Asta da ! (Deși cuvîntul nu este exact și deși nevinovat, îl socotesc totuși peiorativ, în ceea ce mă privește.) Mi-a plăcut și îmi place să *beau* (nu „băutura“). Să beau orice, cu condiția să fie „bun“ și „subțire“ și atunci cînd e cazul. Mi-a plăcut să „petrec“, cum se zice obișnuit, deși nu se știe (dar eu știu) cît de puțin am petrecut la majoritatea petrecerilor mele și cît de departe am fost de ele, deși „prezent“ — totdeauna — în prima linie.

Disprețuiesc omul care vine „la chef“ și bea sifon, sau îl supără lăutarii. Desconsider omul care intră într-un Cazinou și nu azvîrle un pol măcar, pe roșu ori „manque“, la ruletă și compățimesc pe omul căruia îi „pică“ o femeie în brațe și nu-i bea — pînă în străfunduri — parfumul tot și incidental.

Și cu asta, basta !

*

Încă nu a nins, pînă în prezent. Aștept cu teamă — pentru restabilirea adevărurilor calendaristice — gerurile înverzite ale primăverii în floare.

*

Am pe masa mea de lucru, într-un vas de cristal, o creangă ruptă dintr-un „arbut“ necunoscut, pe care mi-a dat-o, deunazi, o doamnă bătrînă, care se întorcea de la biserică și pe care am ajutat-o să traverseze strada.

— E de la biserică, domnul meu ! mi-a zis. Păstrează-o !

De un colorit „gauguinian“, planta se menține intactă, în apa pe care i-o schimb zilnic. Din toți cei pe care i-am întrebat, nimeni n-a știut s-o identifice. (Biletul de populație al florilor este parfumul. Și asta n-are.) Așa că trăiește — anonimă și fără acte în regulă — alături de singurătatea mea, martor, în baritonale tonalități de verde (de la verde-

închis în jos) și, din această cauză, mi-a devenit, oarecum, intimă și colaboratoare. Și, pînă la un punct, necesară. M-am obișnuit să-i văd, deasupra manuscriselor mele, tăcerile lunguiețe, groase și verzi, ca șopîrlele bătrîne ale frunzelor și lipsa ei de rădăcină plutind — resemnată și tenace — în nedumerirea rece a apei din vasul de cristal.

În semn de doliu, la moartea ei — pe care nu vreau s-o presimt — activitatea la masa mea de lucru va fi, în ziua aceea, suspendată.

De cînd mi-era dor să port doliu după o floare !

*

Pentru răsăritul de azi, soarele și-a spălat rufele în familie. Dovadă, lăturile zorilor cu zoaie bulbucate de stele stinse...

*

Toată lumea crede că la Polul Sud e cald.

*

Toate păsările călătoare au nota zece la geografie.

*

La răspîntiile din mine, nu sînt „tăblițe“ care să indice drumul spre inimă. De aceea, fiecare dragoste, în drum spre ea, a luat-o pe unde a tăiat-o capul.

*

Chibritul : un băț cu un strop din ficatul lui Prometeu în vîrf.

*

Italianii au tot dreptul să umble desculți, cînd au țara ca o cizmă.

*

Constat că se isprăvește și „registru“ ăsta. Și eu încă nici nu m-am început.

*

Mi s-a spus adeseori că sînt „plin de mine“. Ce să mai zică, atunci, registrul ăsta ?

*

Nu toate stridiile bolnave secretă perle. Numai unele dintre ele. Literatele.

*

Lacrimile : „perle de cultură“ personală.

*

Cînd minte omul ? Cînd rîde cu lacrimi, sau cînd plînge cu hohote ?

Pro domo

În ziua cînd „iau leafa“ fac următoarele cumpărături :

1. Un mănunchi de violete pentru Kitty.
2. Un penar „cu etaj“ și două cataifuri pentru Bobiță.
3. O pereche de șoșoni pentru Gîndac (soacra mea).
4. O sută de țigări „Carpați“ pentru Annie și un lustruit de pantofi pentru mine.

Și cu acestea zise, termin și acest caiet (registru), fără să știu pe ce fel de „material“ o să continui să scriu de-acum încolo. Librăriile n-au nici hîrtie, nici „caiete“ mai consistente. Dar, vorba aia, cînd îți „vine“ să scrii, scrii și cu săpun de rufe pe geamul ferestrelor !

CUPRINS

<i>Notă asupra ediției</i>	5
--------------------------------------	---

VITRINELE TOAMNEI

A TOAMNA DIN CĂSUȚA DE LA VIE

Toamna a poposit azi-noapte în vii	9
Inserare în odaia albă	10
Dimineață	11
Florile	11
Fructele	12
Seara, din cerdac	15
Prietenii	16
Trenurile	17
<i>Toamna în provincie</i>	20
Scrisoare	20
Infția zi de toamnă	23
Pensionarii	24
Ulicioarele	24
Gospodinele	25
Cerșetorii	26
Grădinile	27
Reîntoarceri	28
<i>Mîinile</i>	31
Rîndunica	31
Pianul	33

Crinii	34
Romanță	36
II STROFE PENTRU O DAGOSTE LAICA	
<i>Imagini în oglinda ta</i>	38
Matinală	38
Terține pentru albumul cu scoarțele maron	39
Lido	41
Colind	42
Barbă-Albastră	44
După-amiază	45
Ceață	46
Final	47
<i>Acuarele pentru salonul tău sentimental</i>	49
Amurg	49
Idilă	51
Noapte	53
Primăvară nouă	54
<i>Cuartet pentru trup și suflet</i>	56
Spasm	56
Traviata	57
Bal mascat	59
Slavă trupului tău	60
III BAZARUL CU ROMANȚE	
<i>Romanțele amurgului</i>	62
Interior	62
Apus banal	63
Moartea toamnei, în amurg	63
Seara	64
Amurg liric	65
Amurg, în primăvara satului	66
Sfârșit de iarnă, în provincie	67
Amurg, pe o stradă cu iarnă	68
<i>Romanțe pentru luna mai</i>	69
Proprietarul	69
Furtună	69

Greierul	71
Romanță pentru muzică banală	71
Scrisorile	73
Serenadă	74
Fluturi...	75
Germinare	76
<i>Romanțele nopții</i>	77
Noapte poetică	77
Idolul	77
Cîntec de chef	79
Pastel	80
<i>Romanțe pentru pomul de Crăciun</i>	81
Poveste	81
Fotoliul	83
Amintiri	85

PAGINI DE JURNAL

1945	89
1948	136
1950	232
1951	393

Lector : VICTOR IOVA
Tehnoredactor : ELENA CĂLUGĂRU

Bun de tipar : 10.02.84
Coli ed. 19,34 coli tipar 26,75

Tiparul executat sub comanda nr. 607 la
„13 Decembrie 1918”, București
Republica Socialistă România.

